

Εργαλειοθήκη
Επιτυχημένες Μαθησιακές
Πρακτικές για την Ευημερία
Όλων των Παιδιών

SCIREARLY

**ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΡΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ**

Ευχαριστίες

Συντάκτες του παρόντος εγγράφου και εταίροι του έργου είναι οι εξής:
Πανεπιστήμιο του Deusto, Ισπανία (Συντονιστής του Έργου)
ΚΜΟΡ – Κέντρο Κοινωνικής Δράσης και Καινοτομίας, Ελλάδα
Υπουργείο Παιδείας, Επιστημών και Καινοτομίας, Πορτογαλία
CESIE, Ιταλία

Πανεπιστήμιο του Δουβλίνου, Ιρλανδία
Red Barnet, MHPSS Collaborative, Δανία
Πανεπιστήμιο του Πόρτο, Πορτογαλία
Πανεπιστήμιο της Μάλτας, Μάλτα
Ευρωπαϊκή Ένωση Γονέων, Βέλγιο
Πανεπιστήμιο του Ελσίνκι, Φινλανδία

Πανεπιστήμιο του Νιουκάσλ Απόν Τάιν (Newcastle Upon Tyne), Ηνωμένο Βασίλειο

© Copyright 2024

Η παρούσα εργασία διατίθεται με άδεια χρήσης Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY-SA 4.0).

Ημερομηνία δημοσίευσης: 2024

Οι εικόνες χρησιμοποιήθηκαν με άδεια από το Shutterstock.com.

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας «Ορίζοντας Ευρώπη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Συμφωνίας Επιχορήγησης αριθ. 101061288. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	6	Κατηγορία 4: Συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας - Κοινότητας	84
Γλωσσάριο	8	Συμμετοχή των Γονέων	130
Κατηγορία 1: Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις	10	Πολυεπαγγελματική Υποστήριξη Ευημερίας	138
Διαλογικές Συναντήσεις	12	Διαδραστικές Ομάδες	146
Σχολεία του Δάσους	20	Εκπαίδευση Οικογένειας	154
Διαδραστικές Ομάδες	30	Διευρυμένος Χρόνος Μάθησης	162
Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Σπουδών και Μαθητοκεντρική Μάθηση	38	Κατηγορία 5: Ευημερία και Υποστήριξη	168
Μελέτη Περίπτωσης από Τάξη Υποδοχής στη Δανία	44	Ομάδα υποστήριξης μαθητών/-τριών για παιδιά ηλικίας 6-16 ετών	170
Κατηγορία 2: Αλληλεπίδραση Εκπαιδευτικών και Μαθητών/-τριών	50	Λέσχες Μαθητών/-τριών	182
Κέντρο Σχολικής Μελέτης για παιδιά 12-15 ετών	52	Πρώθηση της Ευημερίας των Μαθητών/-τριών	190
Διαλογικές Συναντήσεις	60	Πολυεπαγγελματική Υποστήριξη Ευημερίας	200
Ενθάρρυνση της επιτυχίας των μαθητών/-τριών με την ενσωμάτωση μιας κουλτούρας επαίνου στα σχολεία	68	Διαδραστικές Ομάδες	208
Λέσχες Μαθητών/-τριών	76	Σχολεία του Δάσους	216
Κατηγορία 3: Συνεργασία μεταξύ Συνομηλίκων	84	Διαλογικές Συναντήσεις	226
Διευρυμένος Χρόνος Μάθησης	86		
Σχολεία του Δάσους	92		
Διαδραστικές Ομάδες	102		
Πρόγραμμα Καθοδήγησης από Συνομηλίκους/-κες για Μαθητές/-τριες	110		
Υποστήριξη των μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών	120		

Εισαγωγή

Η εργαλειοθήκη «Επιτυχημένες Μαθησιακές Πρακτικές για την Ευημερία Όλων των Παιδιών» είναι ένας πρακτικός πόρος που δείχνει πώς μπορούν να δημιουργηθούν επιτυχημένα μαθησιακά περιβάλλοντα στις τάξεις, τα σχολεία και τις κοινότητες. Βοηθά τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις διευθυντές/-τριες των σχολείων να αναπτύξουν αποτελεσματικούς χώρους μάθησης, οι οποίοι βελτιώνουν τις βασικές δεξιότητες, υποστηρίζουν τους/τις μαθητές/-τριες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και αναπτύσσουν τις κοινωνικές και συναισθηματικές δεξιότητες των παιδιών. Η εργαλειοθήκη βασίζεται σε είκοσι (20) μελέτες περίπτωσης από εννέα (9) ευρωπαϊκές χώρες και παρουσιάζει πρακτικές στρατηγικές που έχουν εφαρμοστεί σε πραγματικά σχολεία.

Οι εν λόγω μελέτες περίπτωσης προέρχονται από σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε όλη την Ευρώπη που βοήθησαν με επιτυχία μαθητές/-τριες με χαμηλές επιδόσεις και απέτρεψαν την πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου. Η έρευνα διεξήχθη σε διάφορα σχολεία στην Πορτογαλία, την Ιρλανδία, τη Φινλανδία, τη Δανία, την Ισπανία, την Ελλάδα, την Ιταλία, το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Μάλτα. Από αυτά τα σχολεία συγκεντρώσαμε συγκεκριμένες πρακτικές που βελτιώνουν τόσο την ακαδημαϊκή μάθηση όσο και την κοινωνικοσυναισθηματική ανάπτυξη.

Η εργαλειοθήκη οργανώνεται γύρω από πέντε (5) βασικούς τομείς επιτυχημένων μαθησιακών περιβαλλόντων:

Παιδαγωγικές Προσγγίσεις

Αλληλεπίδραση Εκπαιδευτικών και Μαθητών/-τριών

Συνεργασία μεταξύ Συνομηλίκων

Συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας - Κοινότητας

Ευημερία και Υποστήριξη

Αν και κάθε εργαλείο τοποθετείται σε έναν από τους παραπάνω τομείς, πολλά εργαλεία λειτουργούν σε πολλούς τομείς. Για παράδειγμα, οι «Διαδραστικές Ομάδες» όχι μόνο βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες να εργάζονται μαζί, αλλά επίσης δημιουργούν συνδέσεις με την κοινότητα, ενισχύουν την ευημερία και βελτιώνουν τα ακαδημαϊκά αποτελέσματα.

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό ότι τα πιο επιτυχημένα σχολεία χρησιμοποιούν πολλά εργαλεία ταυτόχρονα. Παρά το γεγονός ότι κάθε εργαλείο μπορεί να βοηθήσει από μόνο του, τα καλύτερα αποτελέσματα προκύπτουν από την αξιοποίηση και των πέντε (5) τομέων σε ολόκληρο το σχολείο. Σας συμβουλεύουμε να εξετάσετε τα τρέχοντα δυνατά σημεία και τους τομείς βελτίωσης του σχολείου σας για να μπορέσετε να επιλέξετε τα πιο χρήσιμα εργαλεία για την περίπτωσή σας.

Η παρούσα εργαλειοθήκη είναι διαθέσιμη ως διαδικτυακή πλατφόρμα σε επτά (7) γλώσσες: ισπανικά, πορτογαλικά, αγγλικά, φινλανδικά, μαλτέζικα, ελληνικά και ιταλικά. Όλα τα εργαλεία έχουν δοκιμαστεί προσεκτικά και έχουν αναπτυχθεί μέσω διαλογικής συνδημιουργίας με σχεδόν 1.000 συμμετέχοντες/-χουσες στο έργο SCIREARLY, μεταξύ των οποίων προσωπικό σχολείων, μαθητές/-τριες, οικογένειες και μέλη της κοινότητας.

Μοιραζόμαστε επιτυχημένες πρακτικές από διαφορετικά μαθησιακά περιβάλλοντα με προσιτό τρόπο και εργαζόμαστε για τη δημιουργία σχολείων όπου όλα τα παιδιά μπορούν να ευδοκιμήσουν ανεξάρτητα από το υπόβαθρό τους.

Γλωσσάριο

Η ενότητα του γλωσσάριου είναι απαραίτητη σε αυτή την εργαλειοθήκη για την παροχή σαφών ορισμών των βασικών όρων και εννοιών, ώστε να διασφαλιστεί ότι όλοι/-λες οι χρήστες/-στριες, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευτικών, των διευθυντών/-ντριών σχολείων, των εμπειρογνομόνων εκπαίδευσης, των φορέων χάραξης πολιτικής και των μελών της κοινότητας, μπορούν να κατανοήσουν πλήρως και να εφαρμόσουν αποτελεσματικά τις επιτυχημένες πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης. Αυτή η ενότητα συμβάλλει στην κάλυψη τυχόν κενών στην ορολογία, καθώς και στη συνεπή κατανόηση διευκολύνοντας την εφαρμογή τεκμηριωμένων στρατηγικών και τη βελτίωση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων των μαθητών/-τριών.

Διαλογική Μάθηση

Η διαλογική μάθηση είναι μια εκπαιδευτική προσέγγιση που δίνει έμφαση στον διάλογο ως το πρωταρχικό μέσο για την επίτευξη κατανόησης, μάθησης και ανάπτυξης. Οι αρχές της διαλογικής μάθησης έχουν τις ρίζες τους στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος στο οποίο όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες, οι εκπαιδευτικοί και άλλα μέλη της κοινότητας συμμετέχουν ενεργά σε έναν ουσιαστικό και με σεβασμό διάλογο. Ακολουθούν ορισμένες από τις βασικές αρχές της Διαλογικής Μάθησης:

Ισότιμος Διάλογος: Διασφάλιση ότι η φωνή όλων εκτιμάται εξίσου και ότι όλοι/-λες έχουν την ευκαιρία να συνεισφέρουν στον διάλογο. Αυτό ενθαρρύνει τις διαφορετικές απόψεις και βεβαιώνει ότι όλες οι φωνές ακούγονται.

Πολιτισμική Νοημοσύνη: Αναγνώριση και εκτίμηση του πολιτισμικού υπόβαθρου και των εμπειριών όλων των μαθητών/-τριών και των εκπαιδευτικών. Αυτό συμβάλλει στη δημιουργία ενός μαθησιακού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και με μεγαλύτερη κατανόηση.

Μετασχηματισμός: Οι διαλογικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ μαθητών/-τριών, εκπαιδευτικών-μαθητών/-τριών και εντός της κοινότητας είναι προσανατολισμένες προς τον μετασχηματισμό του κοινωνικοπολιτισμικού πλαισίου και δημιουργούν βέλτιστες συνθήκες για μάθηση και ανάπτυξη.

Δημιουργία Νοήματος: Συνδημιουργία νοήματος και κατανόησης μέσω του διαλόγου μεταξύ μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών. Αυτή η συνεργατική διαδικασία συμβάλλει στην εμπάθυνση της κατανόησης και της διατήρησης των πληροφοριών.

Αλληλεγγύη: Οικοδόμηση αισθήματος κοινότητας και αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών. Η αρχή αυτή προάγει τη συνεργασία και τη συλλογική ευθύνη για τη μάθηση.

Ισότητα των Διαφορών: Σεβασμός και εκτίμηση των διαφορών μεταξύ μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών. Ο διάλογος θα πρέπει να γιορτάζει τη διαφορετικότητα και να τη χρησιμοποιεί ως πόρο μάθησης. Ενθαρρύνει την κριτική σκέψη και προτρέπει όλους/-λες να σκέφτονται σε βάθος και να αμφισβητούν τις παραδοχές.

Συναισθηματική Διάσταση

Αναγνωρίζει τη σημασία των ποιοτικών σχέσεων στη μάθηση. Οι επιτυχημένες πρακτικές δημιουργούν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες και οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ασφαλείς, υποστηριζόμενοι/-νες και σίγουροι/-ρες ότι μπορούν να εκφράσουν τα συναισθήματα και τις εμπειρίες τους.

Αυθεντική Μάθηση

Διασφαλίζει ότι ο διάλογος και η μάθηση είναι συναφείς με τις εμπειρίες και τα πλαίσια της πραγματικής ζωής των μαθητών/-τριών και των εκπαιδευτικών. Αυτό καθιστά τη μάθηση πιο ουσιαστική και εφαρμόσιμη.

Διαγλωσσικότητα

Όταν ένα άτομο μιλάει σε μια γλώσσα, ενώ ένα άλλο άτομο απαντά σε μια άλλη.

Τάξεις Υποδοχής

Τάξεις στις οποίες τα παιδιά με άλλη μητρική γλώσσα φοιτούν σε ειδικές τάξεις όπου χρησιμοποιείται η διαγλωσσικότητα για να βοηθηθούν να μάθουν τη γλώσσα της χώρας υποδοχής - με σκοπό να εισέλθουν στη γενική εκπαίδευση, καθώς αποκτούν γλωσσική επάρκεια.

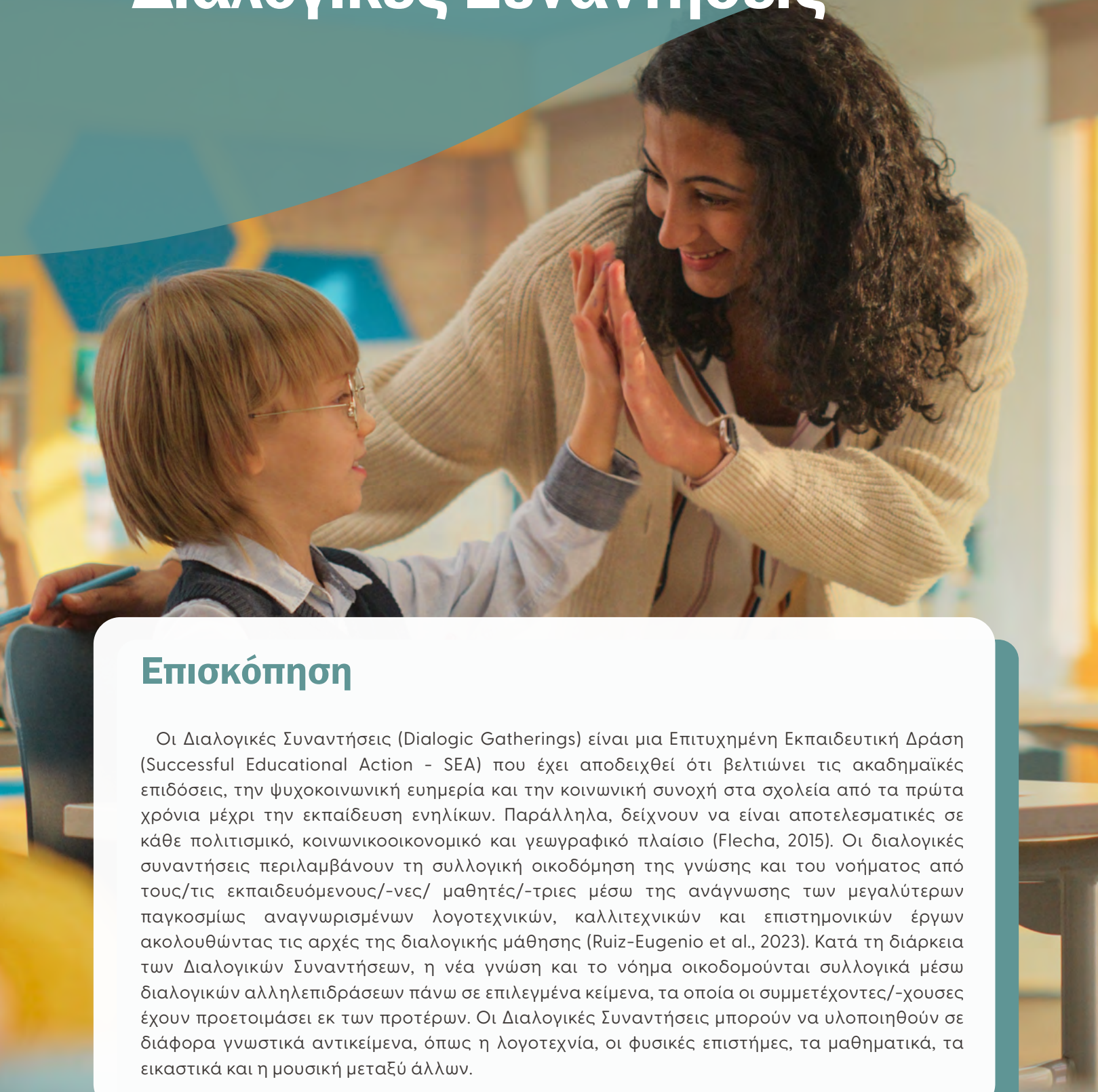

Κατηγορία: Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις

Διαλογικές Συναντήσεις

Επισκόπηση

Οι Διαλογικές Συναντήσεις (Dialogic Gatherings) είναι μια Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση (Successful Educational Action - SEA) που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Παράλληλα, δείχνουν να είναι αποτελεσματικές σε κάθε πολιτισμικό, κοινωνικοοικονομικό και γεωγραφικό πλαίσιο (Flecha, 2015). Οι διαλογικές συναντήσεις περιλαμβάνουν τη συλλογική οικοδόμηση της γνώσης και του νοήματος από τους/τις εκπαιδευόμενους/-νες/ μαθητές/-τριες μέσω της ανάγνωσης των μεγαλύτερων παγκοσμίως αναγνωρισμένων λογοτεχνικών, καλλιτεχνικών και επιστημονικών έργων ακολουθώντας τις αρχές της διαλογικής μάθησης (Ruiz-Eugenio et al., 2023). Κατά τη διάρκεια των Διαλογικών Συναντήσεων, η νέα γνώση και το νόημα οικοδομούνται συλλογικά μέσω διαλογικών αλληλεπιδράσεων πάνω σε επιλεγμένα κείμενα, τα οποία οι συμμετέχοντες/-χουσε έχουν προετοιμάσει εκ των προτέρων. Οι Διαλογικές Συναντήσεις μπορούν να υλοποιηθούν σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως η λογοτεχνία, οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά, τα εικαστικά και η μουσική μεταξύ άλλων.

Οι Διαλογικές Συναντήσεις δημιουργούν μια συμπεριληπτική τάξη στην οποία οι μαθητές/-τριες ενισχύουν τη μάθησή τους, καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τις επικοινωνιακές τους ικανότητες και φροντίζουν να μην μένει κανείς πίσω. Ακόμη, αυτή η επιτυχημένη εκπαιδευτική δράση δημιουργεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο η συμβολή όλων είναι ευπρόσδεκτη και εκτιμάται. Οι Συναντήσεις επιδιώκουν να δημιουργήσουν έναν διαλογικό χώρο στον οποίο η συμμετοχή των μαθητών/-τριών έχει προτεραιότητα, ενθαρρύνεται και αξιοποιείται δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε όσους/-σες παραδοσιακά δεν συμμετέχουν στις αλληλεπιδράσεις στην τάξη. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει τη συζήτηση και να διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή. Εκτεταμένες προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει θετικές επιδράσεις στη μάθηση των μαθητών/-τριών (π.χ. βελτίωση των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης λεξιλογίου, της κατανόησης κειμένου και της γραπτής και προφορικής επικοινωνίας, μεταξύ άλλων δεξιοτήτων) στη φιλοκοινωνική συμπεριφορά (όπως η βοήθεια, η αλληλεγγύη, η εμπιστοσύνη, η ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων και η μείωση του σχολικού εκφοβισμού) και στη συνολική ευημερία. Η αξία των γνώσεων και της πολιτισμικής νοημοσύνης των μαθητών/-τριών τονίζεται σε όλες τις Διαλογικές Συναντήσεις προωθώντας την ιδέα ότι η διαφορετικότητα του υπόβαθρου των συμμετεχόντων/-χουσών αποτελεί ανεκτίμητη συμβολή στη διαδικασία της μάθησης. Δεν υπάρχει ελάχιστη ή μέγιστη ηλικία για τη συμμετοχή στις Διαλογικές Συναντήσεις, οι οποίες έχουν δοκιμαστεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων, σε διάφορες γλώσσες. Λειτουργούν επίσης σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα, καθώς η δομή τους ενθαρρύνει την κατάκτηση της γλώσσας μέσω των συνεχών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και των αναφορών στο υλικό που μελετάται. Οι Διαλογικές Συναντήσεις είναι συνήθως ανοιχτές σε ολόκληρη την κοινότητα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και άλλα ενήλικα άτομα από την κοινότητα. Οι ενήλικες από την κοινότητα μπορούν να οργανώσουν τη δική τους Συνάντηση ως δραστηριότητα οικογενειακής εκπαίδευσης στο σχολείο ή σε οποιοδήποτε άλλο περιβάλλον της κοινότητας.

Βήματα Υλοποίησης

Για να εξηγήσετε πώς θα υλοποιήσετε αυτή την Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση στο μαθησιακό σας περιβάλλον, μπορείτε να διαβάσετε το ακόλουθο παράδειγμα που περιγράφει μια Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Αυτό μπορεί να προσαρμοστεί αναλόγως σε άλλες συναντήσεις (π.χ. μουσικές, καλλιτεχνικές, επιστημονικές κ.λπ.) ανάλογα με το υλικό που χρησιμοποιείται για τη συζήτηση.

Προετοιμασία:

Αρχικά, οι μαθητές/-τριες επιλέγουν ένα βιβλίο και συμφωνούν με δημοκρατικές διαδικασίες για τον αριθμό των σελίδων που θα διαβάσουν πριν από τη Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Σε αυτή την περίπτωση, το βιβλίο θα πρέπει να συγκαταλέγεται μεταξύ των σπουδαιότερων λογοτεχνικών έργων της ανθρωπότητας (σε έκδοση κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών/-τριών αν είναι απαραίτητο). Το επιλεγμένο ανάγνωσμα πρέπει να πληροί αυτή την απαίτηση και να είναι ένα από τα υψηλότερης ποιότητας κείμενα (και πάλι, εξασφαλίζοντας προσαρμογές κατάλληλες για την ηλικία, όταν χρειάζεται). Αφού επιλεγεί το κείμενο, οι μαθητές/-τριες διαβάζουν το επιλεγμένο απόσπασμα πριν από τη συνάντηση (στο σπίτι, με τις οικογένειές τους, μόνοι/-νες τους ή στο σχολείο) και επιλέγουν την παράγραφο ή μια ιδέα που τους αρέσει για οποιονδήποτε λόγο προκειμένου να τη μοιραστούν με τους/τις άλλους/-λες συμμετέχοντες/-χουσες κατά τη διάρκεια της Συνάντησης.

- Συμβουλή για μαθητές/-τριες Δημοτικού: Αν δουλεύετε πάνω στις δεξιότητες γραφής, οι μαθητές/-τριες θα πρέπει να γράφουν τη συνεισφορά τους κατά την ανάγνωση του κειμένου και να την έχουν μαζί τους για να θυμούνται και να μοιράζονται τις ιδέες τους κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Υλοποίηση:

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, οι μαθητές/-τριες κάθονται σε έναν κύκλο όπου όλοι/-λες μπορούν να βλέπουν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη. Ο/Η εκπαιδευτικός ενεργεί ως συντονιστής/-στρια δίνοντας ευκαιρίες στους/στις μαθητές/-τριες να μιλήσουν με τη σειρά και διασφαλίζοντας τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης (Flecha, 2015). Επιπλέον, ακούει και διευκολύνει τη συνεδρία, διασφαλίζει ότι τηρούνται οι αρχές και μπορεί ακόμη και περιστασιακά να συμμετέχει στο ίδιο επίπεδο με τους/τις υπόλοιπους/-πες συμμετέχοντες/-χουσες. Οι διαλογικές αρχές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: ισότιμος διάλογος (όλοι/-λες μπορούν να συμμετάσχουν και κάθε συμβολή είναι ευπρόσδεκτη, αρκεί να βασίζεται σε αποτελεσματική επιχειρηματολογία), αλληλεγγύη (γίνεται σεβαστή η εναλλαγή σειράς και δίνεται ρητή προτεραιότητα σε όσους/-σες έχουν συμμετάσχει λιγότερο), πολιτισμική νοημοσύνη και λειτουργική διάσταση (αυτή προκύπτει όταν οι μαθητές/-τριες συνδέουν το κείμενο με τον πολιτισμό της πατρίδας τους ή το συνδέουν με κάτι που έχουν μάθει στο παρελθόν) και μετασχηματισμός της προηγούμενης γνώσης σε ένα υψηλότερο επίπεδο γνώσης. Αυτοί οι μηχανισμοί ενδυναμώνουν τους/τις μαθητές/-τριες να συζητούν βαθιές και σύνθετες ιδέες όπως η αγάπη, ο θάνατος ή ακόμη και γεωπολιτικά ζητήματα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των Διαλογικών Συναντήσεων έχει αποδειχθεί σε μεγάλο βαθμό από έρευνες παγκοσμίως. Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να συλλέγουν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο των συναντήσεων εμπλέκοντας τους/τις μαθητές/-τριες σε σύντομες συζητήσεις μετά από κάθε συνεδρία ή μέσω μιας συνολικής αξιολόγησης της ανάγνωσης, όταν την ολοκληρώνουν.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Μαρίχε είναι δασκάλα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα σχολείο στο οποίο οι περισσότεροι/-ρες μαθητές/-τριες είναι Ρομά και μετανάστες/-στρίες. Παρόλο που οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε φοιτούν στην 4η τάξη (11-12 ετών), στην αρχή της σχολικής χρονιάς πολλοί/-λές από αυτούς/-τές δυσκολεύονται να διαβάσουν και να γράψουν, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη διαδικασία της μάθησής τους σε άλλα μαθήματα. Μετά την υλοποίηση των Διαλογικών Λογοτεχνικών Συναντήσεων, οι εν λόγω μαθητές/-τριες όχι μόνο διαβάζουν με ευχέρεια, αλλά είναι επίσης σε θέση να βγάζουν συμπεράσματα για σημαντικά θέματα που εξάγονται από τα κείμενα (όπως η αγάπη, ο θάνατος, η δικαιοσύνη ή η εμπιστοσύνη) συσχετίζοντάς τα με τις δικές τους εμπειρίες. Χάρη στη συμμετοχή τους στις Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε έχουν ενισχύσει τις ικανότητές τους στον γραμματισμό, ενώ παράλληλα έχουν αποκτήσει σύνθετο λεξιλόγιο, έχουν βελτιώσει τις δεξιότητές τους στη γραφή, καθώς και τις ικανότητές τους στην επίλυση συγκρούσεων. Αυτή δεν είναι μια μεμονωμένη περίπτωση· 15.000 σχολεία υλοποιούν επί του παρόντος Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις παγκοσμίως και χιλιάδες μαθητές/-τριες, εκπαιδευτικοί και κοινότητες επωφελούνται από αυτές.

Η έλλειψη πρόσβασης στα βιβλία θα μπορούσε να αναδειχθεί ως μια κοινή πρόκληση. Πολλά σχολεία την αντιμετώπισαν ως εξής: α) αναζητώντας την υποστήριξη της τοπικής διοίκησης, της δημόσιας βιβλιοθήκης, μεταξύ άλλων· β) δημιουργώντας δίκτυα συνεργασίας με άλλα σχολεία για την κοινή χρήση των βιβλίων και δίκτυα αλληλεγγύης στην κοινότητα· γ) αναζητώντας εξωτερική χρηματοδότηση για την αγορά αυτών των βιβλίων. Αυτό κατέστη δυνατό ακόμη και στο σχολείο της Μαρίχε, το οποίο διαθέτει περιορισμένους οικονομικούς πόρους, αλλά αυτό δεν εμποδίζει το δικαίωμα των μαθητών/-τριών της να διαβάζουν τα καλύτερα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Οφέλη:

- Επιτρέπουν την εις βάθος κατανόηση ενός σύνθετου κειμένου μέσω της **συλλογικής νοηματοδότησης**.
- Εμπλουτίζουν και επεκτείνουν το **λεξιλόγιο** των μαθητών/-τριών.
- Βελτιώνουν την **προφορική έκφραση**, την **κατανόηση** και την **παραγωγή γραπτού λόγου**, γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία για τους/τις μαθητές/-τριες των οποίων η πρώτη γλώσσα δεν είναι η γλώσσα διδασκαλίας.
- Ενισχύουν την **κριτική σκέψη**, την **ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση** και τις δεξιότητες συλλογισμού: βασικές δεξιότητες για τον 21ο αιώνα που διασφαλίζουν οι Διαλογικές Συναντήσεις.
- Αυξάνουν τη **σχολική φοίτηση**, τα **κίνητρα μάθησης** και ενισχύουν το **ενδιαφέρον για την ανάγνωση**: Λόγω της θετικής ατμόσφαιρας που δημιουργούν οι Διαλογικές Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες εξηγούν πόσο ενθουσιασμένοι/-νες είναι για την επόμενη Συνάντηση.
- **Αναπτύσσουν τις δεξιότητες γραμματισμού στην κοινότητα**: Αυτό το ενδιαφέρον ξεφεύγει από τους χώρους του σχολείου: Μερικοί/-κές μαθητές/-τριες έχουν επεκτείνει τις Διαλογικές Συναντήσεις διοργανώνοντάς τες στο σπίτι τους και εμπλέκοντας τους παππούδες και τις γιαγιάδες, τα μικρότερα αδέρφια τους, τους εργαζόμενους γονείς τους, ακόμη και τους/τις γείτονες/-νισσες.
- Ενθαρρύνουν τη συζήτηση **δύσκολων θεμάτων και διλημάτων ζωής**, όπως η κοινωνική δικαιοσύνη, παγκόσμια ζητήματα και ειδήσεις, ανθρώπινες αξίες (π.χ. αγάπη, ντροπή, φόβος, πάθος).
- Με την επεξεργασία ενός κλασσικού και συχνά δύσκολου κειμένου, **αμβλύνουν τις κοινωνικές και πολιτισμικές ανισότητες και ενδυναμώνουν** (κυρίως) τα άτομα που υφίστανται συστηματικά αποκλεισμούς και διακρίσεις.

«Μπορείς πραγματικά να το δεις στα κορίτσια Ρομά (...) Μετά από ένα χρόνο συνεργασίας, ένα από αυτά ήρθε σε μία από τις DLG [Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις] και μου είπε: "Θυμάσαι που πέρυσι μου έμαθες να διαβάζω; Αυτό είναι το αγαπημένο μου βιβλίο, γιατί είναι το πρώτο που διάβασα". Είπε ότι "Ο Πλάτωνας κι εγώ" [το κείμενο που επιλέχθηκε για τη συνάντηση] είναι το αγαπημένο της βιβλίο».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Στην αρχή του σχολικού έτους, σε κάποιες στιγμές, αυτός (ένας μαθητής με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) φώναζε εκνευρισμένος. Ανέβαζε πολύ τον τόνο της φωνής του ή φώναζε πού και πού. Τώρα, εξακολουθούν να ακούγονται φωνές στις συναντήσεις αλλά είναι πολύ λίγες. (...) Είναι απίστευτο ότι είναι ήρεμος. Είναι ένας από τους μαθητές και όλοι τον αντιμετωπίζουν με τεράστιο σεβασμό και αλληλεγγύη».

(Μαρία, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Αυτό είναι που μου αρέσει να βλέπω: την ανάμιξη των πολιτισμών. Ίσως έρθει μια μητέρα Ρομά που δεν διαβάζει στο σπίτι και μετά έρχεται και μοιράζεται το βιβλίο με την κόρη της και λέει τα δικά της λόγια. Είναι υπέροχο και συνεχίζουν να έρχονται».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η εφαρμογή επιστημονικών στοιχείων στην πράξη στην τάξη είναι απαραίτητη για την επιτυχή υλοποίηση και, κυρίως, για την επίτευξη των προσδοκώμενων θετικών αποτελεσμάτων:

α) Τα κείμενα/βιβλία θα πρέπει να πληρούν το κριτήριο ότι συγκαταλέγονται μεταξύ των **σπουδαιότερων λογοτεχνικών συνεισφορών στην ανθρωπότητα** στη λογοτεχνία, στην επιστήμη, στη φιλοσοφία ή σε οποιοδήποτε άλλο γνωστικό αντικείμενο πάνω στο οποίο θα υλοποιηθούν οι Διαλογικές Συναντήσεις.

β) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ακολουθεί και να σέβεται τις αρχές της **Διαλογικής Μάθησης** και, ως εκ τούτου, πρέπει να τις γνωρίζει πριν από τις συνεδρίες.

γ) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενεργεί ως συντονιστής/-στρια: οι συναντήσεις είναι η στιγμή που οι μαθητές/-τριες μπορούν να μιλήσουν και να μοιραστούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους.

δ) Δεν επιτρέπεται καμία μορφή επικριτικής συμπεριφοράς, **βίας ή προκατάληψης**.

Πρόσθετοι Πόροι

Άρθρα:

[Social Impact of DLG: improving attitudes towards reading, deep level of understanding, and prosocial behaviour](#)

[Transforming experiences of discrimination of secondary students](#)

[Development and improvement of oracy skills in second language](#)

[Enhancing literacy and communicative skills of students with disabilities](#)

[Social and emotional learning and development](#)

[Promotion of scientific literacy among primary students](#)

Πρακτικές οδηγίες:

[Step-by-step implementation of Dialogic Scientific Gatherings](#)

[Step-by-step implementation of Dialogic Literary Gatherings](#)

Εκπαιδευτικό βίντεο (Video tutorial):

[Dialogic Literary Gatherings: reading the classics](#)

[Dialogic Scientific Gatherings](#)

Συμπέρασμα:

Οι Διαλογικές Συναντήσεις, ως Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση, δημιουργούν ένα από τα πιο **επιτυχημένα μαθησιακά περιβάλλοντα** στην τάξη προωθώντας τις διαλογικές αλληλεπιδράσεις, τις συζητήσεις, την επιχειρηματολογία υψηλότερου επιπέδου, καθώς και τη νοηματοδότηση του κειμένου συνδέοντας την ανάγνωση με τις εμπειρίες της ζωής τους. Είναι κατάλληλες για κάθε **ηλικιακή ομάδα** (οι Διαλογικές Συναντήσεις λειτουργούν καλά σε μικτές ηλικιακά τάξεις, όπως συμβαίνει συχνά σε αγροτικές περιοχές), για κάθε πολιτισμικό υπόβαθρο και μπορούν να υλοποιηθούν σε **μεγάλη ποικιλία μαθημάτων**. Οι μαθητές/-τριες όχι μόνο **βελτιώνουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα**, αλλά και **αποκτούν βασικές δεξιότητες** που μπορούν να μεταφέρουν και εκτός σχολείου. Σε αυτές περιλαμβάνονται το πάθος για την ανάγνωση, οι δεξιότητες κριτικής σκέψης, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την αντιμετώπιση προβλημάτων της πραγματικής ζωής που εμπνέονται από τους χαρακτήρες των βιβλίων, και η ανταλλαγή εμπειριών με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους.

Το εργαλείο αυτό έχει αποδείξει ότι μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά σε οποιοδήποτε πλαίσιο, ενώ εξακολουθεί να πληροί τα βασικά στοιχεία μιας σωστής Διαλογικής Συνάντησης. Σε Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις που περιλαμβάνουν μαθητές/-τριες με **ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**, μπορούν να χρησιμοποιηθούν προσαρμοσμένες εκδόσεις παγκόσμιων λογοτεχνικών έργων. Επιπλέον, μπορεί να δημιουργηθεί υποστηρικτικό υλικό για την καλύτερη ανταπόκριση σε συγκεκριμένες ανάγκες, όπως η χρήση εικονογραμμάτων ή άλλων οπτικών στρατηγικών. Στην περίπτωση των **μικρών παιδιών** που βρίσκονται στη διαδικασία εκμάθησης της ανάγνωσης, η ατομική ανάγνωση για την προετοιμασία της Συνάντησης μπορεί να μετατραπεί σε χρόνο συλλογικής ανάγνωσης με τις οικογένειες που ενθαρρύνονται να υποστηρίξουν τα παιδιά τους διαβάζοντας μαζί τα επιλεγμένα κείμενα προτού τα συζητήσουν κατά τη διάρκεια των Συναντήσεων.

Σχολεία του Δάσους

Η πρακτική των Σχολείων του Δάσους στηρίζεται σε έξι (6) αρχές, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. Το Σχολείο του Δάσους είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία τακτικών συνεδριών και όχι μεμονωμένων ή σπάνιων επισκέψεων· ο κύκλος του σχεδιασμού, της παρατήρησης, της προσαρμογής και της αναθεώρησης συνδέει κάθε συνεδρία.

2. Το Σχολείο του Δάσους πραγματοποιείται σε δάσος ή σε φυσικό περιβάλλον για να υποστηρίξει την ανάπτυξη μιας δια βίου σχέσης μεταξύ των μαθητών/-τριών και του φυσικού κόσμου.

3. Το Σχολείο του Δάσους χρησιμοποιεί μια σειρά από μαθητοκεντρικές διαδικασίες για να δημιουργήσει μια κοινότητα ύπαρξης, ανάπτυξης και μάθησης.

4. Το Σχολείο του Δάσους στοχεύει στην προώθηση της ολιστικής ανάπτυξης όλων των εμπλεκόμενων καλλιεργώντας ανθεκτικούς/-κές, με αυτοπεποίθηση, ανεξάρτητους/-τες και δημιουργικούς/-κές μαθητές/-τριες.

5. Το Σχολείο του Δάσους προσφέρει στους/στις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να αναλάβουν υποβοηθούμενοι/-νες κινδύνους που είναι κατάλληλοι για το περιβάλλον και για τους/τις ίδιους/-διες.

6. Το Σχολείο του Δάσους διευθύνεται από ειδικευμένους/-νες εκπαιδευτές/-τριες, οι οποίοι/-ες διατηρούν και αναπτύσσουν συνεχώς την επαγγελματική τους πρακτική. (FSA, n.d.a)

Το Σχολείο του Δάσους είναι μια ολοένα και πιο δημοφιλής πρακτική στο Ηνωμένο Βασίλειο σε όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, στα πλαίσια της προσχολικής ηλικίας, στα δημοτικά σχολεία, στα ειδικά σχολεία και στις εναλλακτικές παροχές (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) και έχει αρχίσει να αποκτά διεθνή εμβέλεια με την ανάπτυξη παρόμοιων μοντέλων στον Καναδά, την Αυστραλία, την Τουρκία, τη Νότια Κορέα, τη Μαλαισία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Harris, 2022).

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή των Forest Schools, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) ή ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες. Οι συνεδρίες διαρκούν συνήθως μισή ημέρα (π.μ. ή μ.μ.), έχουν υψηλή αναλογία προσωπικού προς τους/τις μαθητές/-τριες, καθοδηγούνται από έναν/μία εκπαιδευτικό Επιπέδου 3 του Σχολείου του Δάσους και υποστηρίζονται από βοηθούς διδασκαλίας.

Οι έρευνες σχετικά με την πρακτική των Forest Schools ξεκίνησε τη δεκαετία του 2000, με τα περισσότερα άρθρα με αξιολόγηση από ομοτίμους/-μες να δημοσιεύονται τα τελευταία δέκα χρόνια (Harris, 2022). Σε μια πρόσφατη συστηματική ανασκόπηση, ο Harris (2022) εντόπισε βασικά θέματα που περιλαμβάνουν «έρευνες σχετικά με την ανάπτυξή τους, τη σχέση τους με τη διδασκαλία στην τάξη και το εθνικό πρόγραμμα σπουδών, τον αντίκτυπο στην ανάπτυξη των παιδιών και τη σχέση τους με το περιβάλλον και την περιβαλλοντική συμπεριφορά» (σελ. 1). Άλλες έρευνες έχουν καταδείξει τα οφέλη των Forest Schools στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και των νέων (Roe and Aspinall, 2011· Coates and Pimlott-Wilson, 2019· Tiplady and Menter, 2021), στις ακαδημαϊκές επιδόσεις (McCree, Cutting and Sherwin, 2018· Coates and Pimlott-Wilson, 2019), στη σχολική φοίτηση (McCree, Cutting and Sherwin, 2018) και στη στάση και τις γνώσεις για το περιβάλλον (Ridgers, Knowles and Sayers, 2012· Turtle, Convery and Convery, 2015).

Επισκόπηση:

Το Σχολείο του Δάσους έχει ξεκινήσει να αναπτύσσεται στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 1994, εμπνευσμένο από τα σκανδιναβικά μοντέλα εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία και τη ζωή στην ύπαιθρο και επηρεασμένο από παιδαγωγούς όπως οι Pestalozzi, Steiner, Froebel, Dewey, Isaacs, Montessori και MacMillan, καθώς και από ευρύτερα κινήματα μάθησης στην ύπαιθρο και περιπέτειας (Cree and McCree, 2012). Το Forest School Association (FSA) περιγράφει το Σχολείο του Δάσους ως εξής:

«Μια παιδοκεντρική διαδικασία εμπνευσμένης μάθησης, που προσφέρει ευκαιρίες για ολιστική ανάπτυξη μέσω τακτικών συνεδριών. Πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που ενθαρρύνει το παιχνίδι, την εξερεύνηση και την υποβοηθούμενη ανάληψη κινδύνων. Αναπτύσσει την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση μέσα από εμπνευσμένες από τους/τις μαθητές/-τριες πρακτικές εμπειρίες στο φυσικό περιβάλλον. Το Σχολείο του Δάσους έχει ένα αναπτυξιακό ήθος που μοιράζονται χιλιάδες εκπαιδευμένοι/-νες εκπαιδευτές/-τριες σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι/-ες αναπτύσσουν συνεχώς τα μαθησιακά τους στυλ και τις δεξιότητές τους με σκοπό να στηρίξουν νέους/-ες και ευρηματικούς/-κές μαθητές/-τριες» (FSA, n.d.a).

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Οι εκπαιδευτές/-τριες του Forest School πρέπει να έχουν τουλάχιστον πιστοποιημένο Επίπεδο 3. Το FSA αναφέρει ότι:

«Το Επίπεδο 3 έχει σχεδιαστεί για να δώσει στον/στην εκπαιδευόμενο/-νη τα εφόδια για να γίνει Υπεύθυνος/-νη ενός Σχολείου του Δάσους, ικανός/-νή να δημιουργήσει και να διευθύνει ένα πρόγραμμα Forest School. Το Επίπεδο 3 καλύπτει τον τρόπο συντονισμού των ομάδων με μαθητοκεντρικό τρόπο και τον τρόπο βιώσιμης διαχείρισης του χώρου ενός Σχολείου Δάσους. Καλύπτει επίσης τις πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται από έναν/μία Υπεύθυνο/-νη Σχολείου του Δάσους. Γενικά, το πρόγραμμα αυτό έχει διάρκεια περίπου 180 ώρες και αντιστοιχεί σε 18 πιστωτικές μονάδες» (n.d.b).

Οι εκπαιδευτές/-τριες λαμβάνουν πιστοποίηση μέσω του FSA:

www.forestschoollassociation.org/forest-school-qualification/

Υλοποίηση:

Ο/Η Υπεύθυνος/-νη του Forest School σχεδιάζει, παρατηρεί και αναστοχάζεται για κάθε συνεδρία και για κάθε παιδί που συμμετέχει προσαρμόζοντας τις συνεδρίες ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών. Κάθε συνεδρία διαφέρει κατά περίπτωση, αλλά οι τυπικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν παιχνίδια φαντασίας και άλλα παιχνίδια, εξερεύνηση της φύσης, αναρρίχηση και ισορροπία, δημιουργία φωλιών και κατασκευών, άναμμα φωτιάς και μαγείρεμα, δεξιότητες και γνώσεις επιβίωσης στο φυσικό περιβάλλον (bushcraft), όπως π.χ. πριόνισμα, ξυλογλυπτική, χρήση φυσικών υλικών για ζωγραφική και δημιουργία και χρόνο για χαλάρωση.

Οι αρχές του Σχολείου του Δάσους για καλές πρακτικές διερευνώνται περαιτέρω εδώ:

www.forestschoollassociation.org/full-principles-and-criteria-for-good-practice/

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Η χρήση μιας θεωρίας αλλαγής για τον προσδιορισμό των σταδίων αλλαγής που αναμένεται να επιφέρουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματά τους μπορεί να αποδείξει ότι:

- τα παιδιά χρησιμοποιούν με αυτοπεποίθηση ένα ευρύ φάσμα επικοινωνίας και γλώσσας για να αναπτυχθούν και να επιτύχουν·
- τα παιδιά έχουν αυτοπεποίθηση και ενδιαφέρον για μάθηση (δια βίου δεξιότητες)·
- τα παιδιά παρουσιάζουν βελτίωση στην κοινωνική και συναισθηματική τους ευημερία·
- το Σχολείο του Δάσους αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του σχολικού προγράμματος σπουδών και της προσφοράς προς τους/τις μαθητές/-τριες.

Για περισσότερες πληροφορίες για τα σχολεία και άλλες δομές σχετικά με το Forest School (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών οδηγιών, μέτρησης αντικτύπου με τη χρήση της θεωρίας της αλλαγής και παραδειγμάτων μελετών περίπτωσης), μπορείτε να διαβάσετε τα εξής:

www.scotswoodgarden.org.uk/images/documents/NU_Forest_Schools_AW_RESUPPLY_LOW_RES_SPREADS.pdf

www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/cflat/files/theory-based-methodology.pdf

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το Carlton Grange είναι ένα μεγάλο δημοτικό σχολείο με 469 παιδιά (47% κορίτσια και 53% αγόρια) ηλικίας 2 έως 11 ετών. Βρίσκεται σε μια περιοχή σοβαρής οικονομικής αποστέρευσης στη βορειοανατολική Αγγλία (κατατάσσεται στο 1% των πιο υποβαθμισμένων περιοχών της Αγγλίας). Το σχολείο εξυπηρετεί έναν πολύ ποικιλόμορφο πληθυσμό που αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα εθνοτικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών καταβολών· περίπου το 90% των παιδιών μιλούν αγγλικά ως πρόσθετη γλώσσα, ενώ στο σχολείο ομιλούνται περίπου 28 γλώσσες (οι πιο συχνές είναι η βεγγαλική, η ρουμανική, η αγγλική, η τσεχική και η σλοβακική). Το 26% των παιδιών έχουν αναγνωρισμένες Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Αναπηρίες (Special Educational Needs and Disabilities-SEND). Όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες έχουν ευκαιρίες για μάθηση στην ύπαιθρο και τα τελευταία τρία χρόνια, το σχολείο έχει αναπτύξει ένα Forest School στον χώρο του με εκπαιδευμένους/-νες επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες τόσο για το σύνολο του σχολείου όσο και για στοχευμένες παρεμβάσεις. Στο Carlton Grange, το Forest School υλοποιείται με τα τμήματα των πρώτων τάξεων σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) και ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων δύο ομάδων αυτοεκτίμησης και της ομάδας Διεθνών Αφίξεων (τακτικές εβδομαδιαίες συνεδρίες). Το Carlton Grange θεωρεί ότι η παροχή τέτοιων ευκαιριών είναι το κλειδί για την εμπλοκή των παιδιών στη δια βίου μάθηση και ότι μέσω τέτοιων ευκαιριών τα παιδιά παρακινούνται εσωτερικά να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες. Σκεπτόμενη το Forest School, η διευθύντρια έκανε το εξής σχόλιο:

«Είμαι πραγματικά ενθουσιασμένη με την εξέλιξή του... όλα όσα ελπίζαμε ότι θα ήταν... ασφαλώς τα βγάζει έξω, ασφαλώς αναπτύσσει τη γλώσσα τους, ασφαλώς αναπτύσσει τις εμπειρίες τους και την αυτοεκτίμησή τους, διότι όλα αυτά τα πράγματα λειτουργούν ταυτόχρονα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός παιδιού ως ατόμου».

Το δημοτικό σχολείο Carlton Grange έχει αναπτύξει μια περιοχή του σχολικού γηπέδου με δέντρα σε χώρο του Forest School, ο οποίος περιλαμβάνει τώρα μια περιοχή για άναμμα φωτιάς, πολλά χαλαρά μέρη με κορμούς, κλαδιά και κλαριά διαφόρων μεγεθών, μια περιοχή για σκάψιμο, σταθερούς κορμούς και ένα χαλαρωμένο σχοινί στο έδαφος για ισορροπία, μια αιώρα, μια περιοχή για «μαγικά» φίλτρα και μια κουζίνα εξωτερικού χώρου. Ο χώρος περιλαμβάνει επίσης μια έκταση για καλλιέργεια και μια λίμνη άγριας ζωής.

[Εικόνα 1: επιλογή φωτογραφιών από τον χώρο του Forest School του Δημοτικού Σχολείου Carlton Grange]

Τα παιδιά και το προσωπικό του σχολείου περιγράφουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα πρώτα το Forest School και πόσο ανυπομονούν για τις συνεδρίες. Το προσωπικό πιστεύει ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, καθώς έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τη μάθησή τους, περισσότερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει την πίεση που νιώθουν ορισμένα παιδιά στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου εκτιμά τον ρόλο που διαδραματίζει το Forest School στο να βοηθήσει τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων να εγκατασταθούν στο σχολείο και πόσο αποτελεσματικό μπορεί να είναι στο να διευκολύνει τα παιδιά να αναπτύξουν σχέσεις με το προσωπικό και τα παιδιά, καθώς και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση για να αλληλεπιδράσουν με τους άλλους τόσο στο Forest School όσο και στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου αναγνωρίζει τα οφέλη της υποστήριξης των παιδιών να αναλαμβάνουν κινδύνους στο Σχολείο Δάσους, είτε πρόκειται για σωματικούς είτε για συναισθηματικούς κινδύνους. Όπως αναφέρει το προσωπικό του σχολείου, το Forest School βοηθάει τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στην αγγλική γλώσσα, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων που τα περισσότερα από αυτά δεν γνωρίζουν καθόλου ή γνωρίζουν πολύ λίγα αγγλικά. Η διευθύντρια θεωρεί ότι τα προηγούμενα χρόνια, το σχολείο επικεντρώθηκε περισσότερο στην αγγλική γλώσσα και τα μαθηματικά, ενώ ήταν πολύ απρόθυμο στην ιδέα να χάσουν τα παιδιά χρόνο διδασκαλίας από τα μαθήματα αυτά. Ωστόσο, είναι πλέον πεπεισμένη για τα οφέλη βιωματικών ευκαιριών όπως το Forest School και κατανοεί ότι ο χρόνος που αφιερώνεται στην εξερεύνηση του κόσμου ενισχύει τη μάθηση μέσα στην τάξη. Το σχολείο διαπιστώνει ότι, παρόλο που τα παιδιά περνούν τώρα λίγο λιγότερο χρόνο στην εστιασμένη διδασκαλία της γλώσσας και της αριθμητικής, «μαθαίνουν περισσότερα, σίγουρα εξίσου πολλά, αν όχι περισσότερα».

Το Carlton Grange αναγνώρισε τη χρηματοδότηση ως σημαντική πρόκληση για την υλοποίηση του Forest School. Αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη ενός χώρου για το εν λόγω Σχολείο (ή εναλλακτικά την πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο) και την αγορά εξοπλισμού, τη χρηματοδότηση υψηλών αναλογιών προσωπικού και κατάλληλης κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης, την υγεία και ασφάλεια και το κόστος ασφάλισης. Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Αγγλία θεωρείται από τα σχολεία ως μια συνεχής δυσκολία. Όπως ανέφερε το Carlton Grange, ένας μεγαλύτερος αριθμός παιδιών θα επωφελούνταν από τις εβδομαδιαίες συνεδρίες, αλλά η χρηματοδότηση αποτελεί εμπόδιο στην επέκταση της παροχής. Άλλες προκλήσεις ήταν οι πιέσεις που ασκούνται στα σχολεία από την επιθεώρηση Ofsted του Ηνωμένου Βασιλείου (Office for Standards in Education Children's Services and Skills) και η ανάγκη αιτιολόγησης των αποκλίσεων από το εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, ορισμένοι γονείς εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με το κρύο και την υγρασία, αν και το σχολείο δήλωσε ότι αυτό είναι συνήθως μια βραχυπρόθεσμη ανησυχία και ότι οι γονείς συνήθως πείθονται μόλις δουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα παιδιά τους τις συνεδρίες και ότι τα φροντίζουν επαρκώς με κατάλληλο εξωτερικό ρουχισμό και υποδήματα (που παρέχονται από το σχολείο). Όπως και σε άλλους τομείς της πρακτικής, το σχολείο θεωρεί ότι οι συνεχείς σχέσεις με τις οικογένειες και η ανοικτή επικοινωνία είναι τα σημαντικότερα στοιχεία.

Οφέλη:

Το Forest School χρειάζεται επενδύσεις για την ανάπτυξη ενός χώρου και την κατάρτιση προσωπικού για την παροχή της υπηρεσίας, με ειδική εμπειρογνώση στις μελέτες υπαίθριων χώρων, την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την παιδαγωγική προσέγγιση που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και διαφέρει από τη συνήθη διδακτική πρακτική στα σχολεία του Ηνωμένου Βασιλείου (πέρα από την Πρώιμη Σχολική Εκπαίδευση). Το Carlton Grange έλαβε υποστήριξη από ένα τοπικό δίκτυο Σχολείων του Δάσους, το οποίο παρείχε σχετική εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης πρακτικής, παιδαγωγικής και ερευνητικής υποστήριξης. Ο διορισμός του κατάλληλου προσωπικού που είναι παθιασμένο με την ύπαιθρο και την υποστήριξη της ολιστικής ανάπτυξης των παιδιών είναι το ζητούμενο, ενώ το Carlton Grange έχει ήδη διορίσει έναν/μία υπεύθυνο για το Forest School στο σχολείο. Το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι εξίσου σημαντικό για να διασφαλιστεί ότι οι συνεδρίες είναι συχνές, μακροχρόνιες και ότι διατηρείται υψηλή αναλογία προσωπικού και παιδιών.

Το προσωπικό ανέφερε ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, διότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τα ίδια τη μάθησή τους, μεγαλύτερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει τις πιέσεις που μερικά παιδιά αισθάνονται μέσα στην τάξη.

«Ευκαιρίες να συνεργαστούν και να δουλέψουν μαζί σε ένα πρακτικό θέμα και όχι σε κάτι που πρέπει είτε να διαβάσουν είτε να γράψουν. Νομίζω ότι είναι πραγματικά πολύτιμο, επειδή όλες αυτές οι δεξιότητες που μαθαίνουν από αυτό, μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτό που χρειάζονται». (διευθύντρια)

Τα σχολεία είναι σε θέση να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα στα οποία πιστεύουν ότι το Forest School διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των παιδιών δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν και να μιλούν με τους συνομηλίκους τους, καθώς και στη γλωσσική τους ανάπτυξη:

«Το παιδί Γ ξεκίνησε τις συνεδρίες και δεν αλληλεπιδρούσε με τα άλλα παιδιά. Μέσα σε ένα τετράμηνο, άρχισε να αναπτύσσει σχέσεις με τους άλλους στη συνεδρία. Κατά τη διάρκεια του επόμενου τετράμηνου, αισθάνθηκε πιο άνετα και πλέον συζητάει με αυτοπεποίθηση μέσα στην ομάδα. Επίσης, παίζει καλά τόσο ανεξάρτητα όσο και με τους άλλους στην ομάδα». (εκπαιδευτικός της ομάδας Διεθνών Αφίξεων)

«Δεν μπορώ να τονίσω πόσο πολύ (το Forest School) ενισχύει τη γλωσσική τους ανάπτυξη, γιατί υπάρχουν τόσα πολλά που προκύπτουν από αυτό...όταν μιλάς για διαφορετικά φύλλα, τα ονόματα διαφορετικών φύλλων, τα ονόματα διαφορετικών δέντρων, τα ονόματα των ξηρών καρπών, των μούρων, δημιουργούνται πολλά περισσότερα με φυσικό τρόπο απ' ό,τι στην τάξη... απλώς έχει περισσότερο νόημα γι' αυτά και... τα βοηθά να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες σε διάφορους τομείς...όλα λειτουργούν μαζί, ίσως χωρίς τόσο έντονη εστίαση, τα παιδιά μαζεύουν τα πράγματα μόνα τους και το απολαμβάνουν πραγματικά και, όπως όλοι γνωρίζουμε, αν τα παιδιά είναι ευτυχισμένα, τότε είναι πιο ικανά να προσλαμβάνουν πράγματα και να τα θυμούνται». (διευθύντρια)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Να είστε ξεκάθαροι/-ρες σχετικά με το τι θέλετε να πετύχετε και για ποια παιδιά.

Η απόφαση για την απομάκρυνση από το υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να δικαιολογείται και για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο ένα ισχυρό όραμα της ηγεσίας με μια σαφώς διατυπωμένη και τεκμηριωμένη αιτιολογία.

Μην χρησιμοποιείτε τη συμμετοχή στο Forest School ως επιβράβευση ή ως τιμωρία.

Συμπεριλάβετε την ελευθερία καθώς και μια ορισμένη δομή στις συνεδρίες.

Δώστε προτεραιότητα στην οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ προσωπικού και παιδιών και μεταξύ των παιδιών με την πάροδο του χρόνου.

Οι μεγαλύτερες σε διάρκεια συνεδρίες έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο και επιτρέπουν την εμπύθιση στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ενθαρρύνετε υψηλή αναλογία προσωπικού προς τα παιδιά για αύξηση του αντίκτυπου.

Επιλέξτε προσεκτικά τον χώρο σας δίνοντας ευκαιρίες για τρέξιμο, αναρρίχηση, παιχνίδι και επαφή με τη φύση.

Πρόσθετοι Πόροι:

<https://forestschoollassociation.org/what-is-forest-school/>

<https://forestschoollassociation.org/forest-school-qualification/>

Coates, J. K. & Pimlott-Wilson, H. (2019). Learning while playing: Children's Forest School experiences in the UK. *British Educational Research Journal*, 45(1), 21-40.

Crabtree, B.F. and Miller, W.L. (1999). 'Using codes and code manuals: a template organising style of interpretation', in B.F. Crabtree and W.L. Miller, (eds.), *Doing Qualitative Research*, 2nd edition. Newbury Park, California: Sage.

Cree, J. and McCree, M. (2012). 'A brief history of the roots of Forest School in the UK', *Horizons*, 60 (Winter).

Harris (2022) Forest School. *CABI Reviews*, <https://doi.org/10.1079/cabireviews202217041>

McCree, M. Cutting, R. & Sherwin, D. (2018). The hare and the tortoise go to Forest School: Taking the scenic route to academic attainment via emotional wellbeing outdoors. *Early Child Development and Care*, 188(7), 980-996.

Ridgers, N. D., Knowles, Z. R. & Sayers, J. (2012). Encouraging play in the natural environment: A child-focused case study of Forest School. *Children's Geographies*, 10(1), 49-65.

Roe, J. & Aspinall, P. (2011). The restorative outcomes of forest school and conventional school in young people with good and poor behaviour. *Urban Forestry & Urban Greening*, 10, 205-212.

Tiplady LSE, Menter H. (2021). Forest School for wellbeing: an environment in which young people can 'take what they need'. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21 (2,) 99-114.

Turtle, C., Convery, I. & Convery, K. (2015). Forest School and environmental attitudes: A case study of children aged 8-11 years. *Cogent Education*, 2:1100103.

Συμπέρασμα:

Το Forest School είναι αποτελεσματικό στην εμπλοκή των παιδιών, στην ανάπτυξη σχέσεων και στην υποστήριξη της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης που επιτρέπει στα παιδιά να συμμετέχουν στη μάθηση.

Η παιδαγωγική του Forest School που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και η εμπύθιση στον φυσικό κόσμο κινητοποιεί εσωτερικά τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών και ενισχύει τον γραμματισμό εντός και εκτός της τάξης.

Η κατανόηση των προκλήσεων και των δυνατών σημείων σε μια σχολική κοινότητα και η οικοδόμηση υποστηρικτικών σχέσεων με τους γονείς και τις οικογένειες δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αξιοποιούν αυτά τα δυνατά σημεία, να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και να πετυχαίνουν. Η συνολική υποστήριξη του παιδιού και της ανάπτυξής του είναι μείζονος σημασίας.

Διαδραστικές Ομάδες

Επισκόπηση:

Οι Διαδραστικές Ομάδες είναι ένας τύπος Επιτυχημένης Εκπαιδευτικής Δράσης που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων και σε οποιοδήποτε πλαίσιο στο οποίο υλοποιούνται (Flecha, 2015). Πρόκειται για την πιο αποτελεσματική μορφή οργάνωσης της τάξης που αξιοποιεί την αλληλεπίδραση των συνομηλίκων και τη συμμετοχή της κοινότητας για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ευημερίας. Οι μαθητές/-τριες οργανώνονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες (όσο το δυνατόν περισσότερο όσον αφορά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, το φύλο, τη γλώσσα, το πολιτισμικό υπόβαθρο κ.λπ.) και κάθε μικρή ομάδα λαμβάνει την υποστήριξη ενός/μιας ενήλικα εθελοντή/-ντριας, ο/η οποίος/-α εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή και μεγιστοποιεί τις ευκαιρίες για διαλογικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ συνομηλίκων που αλληλοβοηθούνται και αλληλοϋποστηρίζονται. Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σχολικό μάθημα και δεν απαιτούν πρόσθετους πόρους από το σχολείο: οι διαθέσιμοι ανθρώπινοι πόροι κατανέμονται για την υποστήριξη όλων των μαθητών/-τριών που περιλαμβάνονται στην κανονική τάξη.

Επεξήγηση του σκοπού και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων:

Οι Διαδραστικές Ομάδες διαφοροποιούν, πολλαπλασιάζουν τις αλληλεπιδράσεις και εμπλέκουν τους/τις μαθητές/-τριες συνεχώς στη μαθησιακή διαδικασία ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τα μαθησιακά αποτελέσματα και βελτιώνοντας το κλίμα στην τάξη (ή ακόμη και σε ολόκληρο το σχολείο). Αυτή η συμπεριληπτική ομαδοποίηση βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τη συνύπαρξη διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποκλείεται. Οι ενήλικες που συμμετέχουν εθελοντικά στις ομάδες διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις, παρακολουθούν την ισότιμη συμμετοχή και προωθούν τη βοήθεια και την αλληλεγγύη ενισχύοντας έτσι ένα υποστηρικτικό περιβάλλον.

Αποτελέσματα για τους/τις μαθητές/-τριες: Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων στις βασικές δεξιότητες (γραμματισμός, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ή όποιο μάθημα επιλεγεί για την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων)· βελτίωση των δεξιοτήτων συλλογισμού και επίλυσης προβλημάτων· αυξημένη ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση· υψηλότερη σχολική φοίτηση· μεγαλύτερη φιλοκοινωνική συμπεριφορά· βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, της συνύπαρξης και της ικανότητας συμμετοχής σε ισότιμο διάλογο.

Αποτελέσματα για τους/τις εκπαιδευτικούς: Συνεχής ανατροφοδότηση και αναστοχασμός σχετικά με τη διδακτική τους πρακτική· αυξημένες προσδοκίες για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Οι διαδραστικές ομάδες μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες παρακολούθησης ολόκληρης της τάξης, ενώ παράλληλα εστιάζουν στην ατομική πρόοδο.

Αποτελέσματα για τους/τις εθελοντές/-ντριες: Ενδυνάμωση, ουσιαστικές σχέσεις με τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς και μεταξύ των ίδιων των εθελοντών/-ντριών, ισχυροί δεσμοί εντός της κοινότητας, βιώνουν έναν καλύτερο σκοπό στη ζωή όταν βοηθούν τους άλλους, στενές σχέσεις οικογένειας-κοινότητας-σχολείου.

Δεν υπάρχει ελάχιστο ή μέγιστο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή σε μια Διαδραστική Ομάδα, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν υπάρχουν γλωσσικοί περιορισμοί στις Διαδραστικές Ομάδες (είναι κατάλληλες για κάθε γλώσσα) και εφαρμόζονται σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Ακόμη, οι εν λόγω Ομάδες μπορούν να συμβάλουν στην εκμάθηση γλωσσών μέσω των συνεχών διαλογικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και με ενήλικες με διαφορετικό υπόβαθρο. Οι οικογένειες, τα μέλη της κοινότητας και το προσωπικό του σχολείου είναι ευπρόσδεκτες/-κτα να εμπλακούν και να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες. Είναι μια μοναδική ευκαιρία να εμπλακούν οι ενήλικες στη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών. Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία ή δεξιότητες για να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες· η μόνη προϋπόθεση είναι να δεσμευτούν να διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών/-τριών, να τους/τις στηρίζουν σύμφωνα με τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης και να έχουν υψηλές προσδοκίες από όλους/-λες.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

1. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες των 4-6 ατόμων. Ο αριθμός των ομάδων και των συμμετεχόντων/-χουσών ανά ομάδα εξαρτάται από το μέγεθος της τάξης.
2. Προετοιμασία δραστηριοτήτων: Ο αριθμός των δραστηριοτήτων πρέπει να αντιστοιχεί στον αριθμό των συμμετεχουσών ομάδων.
 - α. Οι δραστηριότητες αυτές, που προετοιμάζονται από τον/την εκπαιδευτικό, θα πρέπει να είναι γνωστικά απαιτητικές και ελκυστικές και να ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους και το πρόγραμμα σπουδών.
 - β. Όλα τα παιδιά σε κάθε ομάδα εργάζονται στην ίδια δραστηριότητα: δεν επιτρέπονται προσαρμογές στη δραστηριότητα για μαθητές/-τριες με χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Στους/στις μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες μπορεί να παρέχεται επιπλέον προετοιμασία για τις δραστηριότητες πριν από τη συνεδρία της Διαδραστικής Ομάδας, ώστε να τους προσφέρεται η δυνατότητα να συμμετέχουν με ίσες ευκαιρίες στην ομάδα.
3. Ενθάρρυνση των οικογενειών να εργαστούν εθελοντικά: Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αρχικά με την πρόσκλησή τους να συμμετάσχουν σε ένα μικρό μέρος της συνεδρίας ή με τη μετάδοση της αξίας των ατομικών πολιτισμικών τους γνώσεων και της τεράστιας συμβολής που μπορούν να έχουν στη μάθηση των παιδιών. Οι αρχές της διαλογικής μάθησης καθοδηγούν την αλληλεπίδραση και αποτελούν το κλειδί για την οικοδόμηση θετικών σχέσεων με τις οικογένειες. Η συμμετοχή τους είναι συχνά αποτέλεσμα της καθημερινής ενθάρρυνσης από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Υλοποίηση:

- Τα βήματα που περιγράφονται παρακάτω μπορούν να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα του σχολικού πλαισίου.
- α. Ο/Η εκπαιδευτικός καλωσορίζει τους/τις εθελοντές/-ντριες.
 - β. Στη συνέχεια, ανακεφαλαιώνει τις αρχές της διαλογικής μάθησης, τη δομή μιας συνεδρίας Διαδραστικής Ομάδας και την επιστημονική υποστήριξη της παρέμβασης.
 - γ. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει μια επισκόπηση των εργασιών που προετοιμάστηκαν για τη συνεδρία.
 - δ. Διαδραστικές Ομάδες: Για κάθε δραστηριότητα διατίθενται 10-20 λεπτά, με τις ομάδες να εναλλάσσονται μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας. Στο τέλος της συνεδρίας, κάθε παιδί θα έχει ολοκληρώσει 4 ή 5 εργασίες και θα έχει αλληλεπιδράσει με 4 ή 5 εθελοντές/-ντριες). Οι μαθητές/-τριες εκτελούν τις εργασίες αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους μέσω ισότιμου διαλόγου. Για κάθε ομάδα, υπάρχει ένας/μία ενήλικος/-κη εθελοντής/-ντρια, ο/η οποίος/-α είναι υπεύθυνος/-νη για τη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών. Ο/Η εθελοντής/-ντρια δεν έχει την ευθύνη να εξηγήσει τη δραστηριότητα. Ο ρόλος του/της είναι να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της ομάδας συμμετέχουν και συμβάλλουν με αλληλεγγύη κατά την ολοκλήρωση της εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει ενέργειες όπως η πρόσκληση όσων συμμετείχαν λιγότερο, η προτροπή για συλλογικούς αναστοχασμούς, η υποστήριξη και ο εορτασμός της συλλογικής εργασίας.
 - ε. Ο/Η εκπαιδευτικός ελέγχει τον χρόνο, παρατηρεί κάθε ομάδα και της προσφέρει την υποστήριξη ή τη βοήθεια που χρειάζεται. Αυτό του/της δίνει την ευκαιρία να πλαισιώσει τη μάθηση των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί επιλέγουν να κάνουν έναν γύρο ανατροφοδότησης μετά από κάθε συνεδρία Διαδραστικών Ομάδων. Αυτό μπορεί να γίνει με τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών ή/και εθελοντών/-ντριών σε έναν γρήγορο γύρο που τους/τις ρωτάει πώς ένιωσαν στις διαδραστικές ομάδες, αν βοήθησαν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη, αν έμαθαν ή κατάλαβαν κάτι καινούργιο, κ.λπ.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η πρώτη χρονιά της Εμίλια ως δασκάλα μαθηματικών ξεκίνησε σε μια τάξη στην οποία τα επίπεδα επίδοσης ήταν πολύ διαφορετικά. Αν και μερικοί/-κές από τους/τις 10χρονους/-νες μαθητές/-τριές της είχαν καλές επιδόσεις στο εν λόγω μάθημα, το επίπεδο κάποιων άλλων ήταν κάτω από αυτό που απαιτείται για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Πώς θα μπορούσε η Εμίλια να περιμένει από 25 παιδιά (μερικά από τα οποία μιλούσαν ελάχιστα τη γλώσσα διδασκαλίας) να ακολουθήσουν το σχολικό εγχειρίδιο; Μετά από μόλις δύο μήνες υλοποίησης των Διαδραστικών Ομάδων στις τάξεις της, οι επιδόσεις των μαθητών/-τριών βελτιώθηκαν, επειδή έπρεπε να εξηγήσουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους βασικές αριθμητικές και γεωμετρικές πράξεις με δικά τους λόγια, ενώ όσοι/-σες αντιμετώπιζαν περισσότερες δυσκολίες στην αρχή επωφελήθηκαν από τις εξηγήσεις των συμμαθητών/-τριών τους και συνέβαλαν επίσης στην επίλυση προβλημάτων αξιοποιώντας στο έπακρο την πολιτισμική τους νοημοσύνη. Η Εμίλια εξηγεί τώρα πώς οι Διαδραστικές Ομάδες έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμες για την υποβοήθηση των μαθησιακών διαδικασιών των μαθητών/-τριών, όταν το επίπεδο επίδοσης είναι ετερογενές: επιταχύνουν τη μάθηση των παιδιών με χαμηλότερες επιδόσεις, ενώ παράλληλα βοηθούν εκείνα που επιτυγχάνουν υψηλότερες επιδόσεις. Επιπλέον, τα πολιτισμικά διαφορετικά πλαίσια έχουν ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη συμπεριφορών που βασίζονται στην αλληλεγγύη και δημιουργούν ένα θετικό περιβάλλον στην τάξη, στο οποίο η αλληλοβοήθεια είναι απαραίτητη. Αυτό έχει αποδειχθεί σε περισσότερα από 9.000 σχολεία παγκοσμίως.

1. Εξασφάλιση κατάλληλου αριθμού εθελοντών/-ντριών: Οι εκπαιδευτικοί και η κοινότητα καλλιεργούν καθημερινά σχέσεις εμπιστοσύνης με τις οικογένειες μέσω τακτικής επικοινωνίας που βασίζεται σε ισότιμο διάλογο.

2. Εξισορρόπηση του επιπέδου δυσκολίας των δραστηριοτήτων της Διαδραστικής Ομάδας: Η συνεχής παρακολούθηση της καταλληλότητας των δραστηριοτήτων επιλύει αυτό το πρόβλημα (π.χ. αν δεν υπήρχε επαρκής χρόνος για την επίλυσή τους, αν ήταν πολύ μεγάλης διάρκειας ή πολύ απλή).

Οφέλη:

α) Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και μείωση των απουσιών. Οι μαθητές/-τριες αυξάνουν τη δέσμευσή τους και βελτιώνουν το επίπεδο επίδοσής τους.

β) Δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και υποστήριξης για όλους/-λες. Οι Διαδραστικές Ομάδες μεγιστοποιούν την ικανότητα των παιδιών για αμοιβαία βοήθεια και υποστήριξη και ενισχύουν την ισότιμη συμμετοχή στις συζητήσεις στην τάξη και όχι μόνο, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

γ) Διευκόλυνση και επιτάχυνση των ακαδημαϊκών και κοινωνικών επιτευγμάτων των νεοαφιχθέντων/-χθυσίων και των μεταναστών/-στριών μαθητών/-τριών. Η ομαλή και επιταχυνόμενη μετάβαση σε ένα νέο σχολείο είναι ευκολότερη όταν υπάρχουν Διαδραστικές Ομάδες.

«Βλέπω ότι μέσω των Διαδραστικών Ομάδων μπορούν να προταθούν και να επιτευχθούν δύσκολα πράγματα. Για παράδειγμα, η συγγραφή...η ατομική παραγωγή είναι δύσκολη γι' αυτούς και βλέπω ότι κάνουν τεράστια πρόοδο και μου αρέσει πολύ. Και αυτό οφείλεται σε όλους, καθώς και στους σπουδαίους εθελοντές που έχουμε». (Μαρία-δασκάλα της 2ας τάξης στο Artatse)

«Είναι αλήθεια ότι στις Διαδραστικές Ομάδες, το στήσιμο της τάξης προωθεί πραγματικά την ένταξη, την πραγματική ένταξη, καθώς τα παιδιά σε άλλους τύπους τάξης ή σε άλλες τάξεις δεν θα ήταν τόσο συμμετοχικά ή θα ήταν πιο δύσκολο για αυτά να συμμετάσχουν ή να κατανοήσουν μια εργασία. Στις διαδραστικές ομάδες, συμβαίνει το αντίθετο». (Σάρα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

«...η γειτονιά αλλάζει, αλλάζουμε το πλαίσιο για να πετύχουμε τα όνειρά μας. Ακούστε κάτι που μου αρέσει πολύ: αν βάζεις όρια στα παιδιά, εσύ είσαι στο τέλος της ημέρας αυτός που μπλοκάρει τις δυνατότητές τους. Γι' αυτό, πρέπει να έχεις πάντα υψηλές φιλοδοξίες και νομίζω ότι αυτό είναι που κάνει το όλο πράγμα να λειτουργεί...». (Ρόζα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η συμμετοχή των οικογενειών και των μελών της κοινότητας ως εθελοντών/-τριών είναι απαραίτητη για τις Διαδραστικές Ομάδες και ενισχύει τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Πέραν αυτού, βασική πτυχή αποτελούν οι υψηλές προσδοκίες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Άρθρα:

[-Boosted inclusivity and friendship through Interactive Groups \(Ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της φιλίας μέσω των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Additional language acquisition in multilingual context in Elementary Education \(Κατάκτηση πρόσθετων γλωσσών σε πολύγλωσσο περιβάλλον στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση\)](#)

[-Enhanced help and solidarity interactions in early childhood education \(Ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων βοήθειας και αλληλεγγύης στην προσχολική εκπαίδευση\)](#)

[-Improved math skills in Elementary Education \(Βελτίωση των μαθηματικών δεξιοτήτων στη Δημοτική Εκπαίδευση\)](#)

[-Path for academic and social success for immigrant students \(Δρόμος ακαδημαϊκής και κοινωνικής επιτυχίας για μετανάστες/-στριες μαθητές/-τριες\)](#)

[-Fueled social transformation through Interactive Groups in math \(Ενίσχυση του κοινωνικού μετασχηματισμού μέσω των Διαδραστικών Ομάδων στα μαθηματικά\)](#)

[-The power of IG in leveraging learning opportunities for students with disabilities \(Η δύναμη των ΔΟ στην αξιοποίηση των μαθησιακών ευκαιριών για μαθητές/-τριες με αναπηρίες\)](#)

Πρακτικές Οδηγίες:

[-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Infographic on implementation and impacts in elementary education \(Infographic σχετικά με την υλοποίηση και τις επιπτώσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση\)](#)

Εκπαιδευτικό Βίντεο:

[-Interactive Groups: Learning through egalitarian dialogue \(Διαδραστικές Ομάδες: Μάθηση μέσω ισότιμου διαλόγου\)](#)

[-Inclusive classroom organization: practical examples of Interactive Groups \(Οργάνωση συμπεριληπτικής τάξης: πρακτικά παραδείγματα Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

Συμπέρασμα:

- Η αναγνώριση όλων των μορφών διαφορετικότητας και πολιτισμικής νοημοσύνης μέσω των Διαδραστικών Ομάδων βελτιώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα και την ευημερία των παιδιών.
- Η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των μελών της κοινότητας στις σχολικές δραστηριότητες αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχούς εκμάθησης θεμελιωδών δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής.
- Οι δραστηριότητες και οι εργασίες στις Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να σχεδιαστούν ανάλογα με το μάθημα ή τον μαθησιακό στόχο.
- Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να υλοποιηθούν σε ένα ευρύ φάσμα ηλικιών, από το νηπιαγωγείο μέχρι τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ο αριθμός των ομάδων μπορεί να προσαρμοστεί στον αριθμό των συμμετεχόντων/-χουσών.
- Δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι εκτός από το ανθρώπινο δυναμικό των σχολείων και των κοινοτήτων.

Εξατομικευμένο Πρόγραμμα Σπουδών και Μαθητοκεντρική Μάθηση

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό αναδεικνύει καινοτόμες διδακτικές πρακτικές για την υποστήριξη μαθητών/-τριών με διαφορετικό γλωσσικό, πολιτισμικό και κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο. Κύριοι στόχοι είναι η ενίσχυση της δέσμευσης των μαθητών/-τριών, η μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης του σχολείου και η διασφάλιση της ακαδημαϊκής επιτυχίας παρά τις διαπολιτισμικές προκλήσεις. Το κοινό-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 12-19 ετών, με διαφορετικά επίπεδα κατανόησης της τοπικής γλώσσας, διάφορες μητρικές γλώσσες, με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο. Βασικοί/-κές ενδιαφερόμενοι/-νες είναι οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές/-ντριες του σχολείου και οι γονείς/κηδεμόνες που συμβάλλουν στη συμπεριληπτική προσέγγιση του σχολείου για την εκπαίδευση.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

- Προσαρμογή Προγράμματος Σπουδών: Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να προσαρμόζουν τα επίσημα σχολικά προγράμματα σπουδών σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών επιλέγοντας σχετικό υλικό από τα επίσημα σχολικά εγχειρίδια. Μπορούν να προσθέσουν νέους πόρους, όπως εικόνες και ασκήσεις, εστιάζοντας στις δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής και στην εκμάθηση του εθνικού πολιτισμού.
- Εστίαση στη Γλώσσα: Οι εκπαιδευτικοί, λαμβάνοντας υπόψη το γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών/-τριών, μπορούν επίσης να ενσωματώσουν τεχνικές και εργαλεία από τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία της τοπικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας.

Υλοποίηση:

- Μαθητοκεντρική Μάθηση: Εφαρμόστε μια συμμετοχική μέθοδο διδασκαλίας στην τάξη ενθαρρύνοντας την ενεργό συμμετοχή και τις συζητήσεις μεταξύ των μαθητών/-τριών. Μέσω του διαλόγου, θα πρέπει να δίνεται έμφαση στην αναγνώριση και κατανόηση των καθημερινών απόψεων των μαθητών/-τριών βοηθώντας τους/τες να αποκτήσουν μια βαθύτερη και πρακτική κατανόηση της γλώσσας. Ορισμένα χαρακτηριστικά της μαθητοκεντρικής μάθησης περιλαμβάνουν τον σεβασμό των διαφορετικών απόψεων, τη συνεργατική μάθηση, τον/την εκπαιδευτικό ως παράγοντα διευκόλυνσης της διδασκαλίας (facilitator), την αμφισβήτηση, την κριτική σκέψη κ.λπ.
- Στρατηγικές Εμπλοκής: Προσπαθήστε να παρουσιάσετε θέματα που γίνονται εύκολα κατανοητά για να εμπλέξετε τους/τις μαθητές/-τριες σε διάλογο και να διευκολύνετε συζητήσεις που επιτρέπουν τη σύγκριση των εμπειριών τους με ιστορικά και πολιτιστικά γεγονότα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Αξιολόγηση Βάσει Έργου: Οι μαθητές/-τριες ολοκληρώνουν ένα έργο που αποδεικνύει την αποτελεσματικότητα της μεθόδου διδασκαλίας.
- Ημερολόγια Αναστοχασμού: Οι μαθητές/-τριες τηρούν ημερολόγιο στο οποίο αναστοχάζονται σχετικά με τις μαθησιακές τους εμπειρίες, τις προκλήσεις και την ανάπτυξή τους με βάση συγκεκριμένους στόχους ή κριτήρια.
- Διαμορφωτικά Κουίζ και Δημοσκοπήσεις: Τακτικά, χαμηλής πίεσης κουίζ ή δημοσκοπήσεις που παρέχουν άμεση ανατροφοδότηση σε μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς.
- Συμβόλαια Μάθησης: Οι μαθητές/-τριες μαζί με τον/την καθηγητή/-ριά τους δημιουργούν συμφωνίες που περιγράφουν τι θα μάθουν, πώς θα το μάθουν και πώς θα αποδείξουν τη μάθησή τους. Αυτή η μέθοδος δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/-τριες να αναλάβουν την ευθύνη της μάθησής τους, να προσαρμόσουν τις μαθησιακές τους εμπειρίες και να θέσουν προσωπικούς στόχους.
- Αξιολόγηση Βάσει Επιδόσεων: Οι μαθητές/-τριες αποδεικνύουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους μέσω παρουσιάσεων, παραστάσεων ή πρακτικών εργασιών.

Αν και αυτές οι μαθητοκεντρικές μέθοδοι αξιολόγησης προσφέρουν μια δυναμική προσέγγιση για την αξιολόγηση της μάθησης, ενδέχεται να μην είναι πλήρως εφαρμόσιμες σε εκπαιδευτικά συστήματα που βασίζονται σε μεγάλο βαθμό σε παραδοσιακές μεθόδους αξιολόγησης, όπως οι τυποποιημένες εξετάσεις και οι τελικές ετήσιες εξετάσεις. Στα συστήματα αυτά, η έμφαση δίνεται συχνά στις αθροιστικές αξιολογήσεις που μετρούν τις γνώσεις των μαθητών/-τριών σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή, συνήθως μέσω γραπτών δοκιμασιών. Αυτές οι παραδοσιακές μέθοδοι δίνουν προτεραιότητα στην ομοιομορφία και τη συγκρισιμότητα σε μεγάλες ομάδες μαθητών/-τριών καθιστώντας δύσκολη την εφαρμογή πιο εξατομικευμένων και προσανατολισμένων στη διαδικασία αξιολογήσεων, όπως η αξιολόγηση με βάση το έργο, τα ημερολόγια αναστοχασμού και τα διαμορφωτικά κουίζ. Ωστόσο, εναπόκειται στον/στην εκπαιδευτικό να βρει τρόπους να ενσωματώσει αυτές τις μαθητοκεντρικές μεθόδους και ταυτόχρονα να προετοιμάσει τους/τις μαθητές/-τριες να επιτύχουν σε τεστ και εξετάσεις εξασφαλίζοντας μια ισορροπημένη προσέγγιση που προάγει τόσο τη βαθιά μάθηση όσο και την ετοιμότητα για εξετάσεις.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το εργαλείο αυτό προέρχεται από μια μελέτη περίπτωσης ελληνικού σχολείου. Το σχολείο είναι ένα από τα 26 διαπολιτισμικά σχολεία της χώρας. Πρόκειται για ένα γυμνάσιο, το οποίο βρίσκεται σε έναν παραλιακό δήμο στην περιοχή της Αττικής σε ένα προάστιο της Αθήνας και έχει περίπου διακόσιους/-σιες (200) εγγεγραμμένους/-νες μαθητές/-τριες. Παρά το γεγονός ότι οι μαθητές/-τριές του παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία και βρίσκονται σε κατάσταση ευαλωτότητας, έχει καταφέρει να μειώσει τα ποσοστά σχολικής εγκατάλειψης. Η επιτυχία αυτή αποδίδεται στις καινοτόμες μεθόδους διδασκαλίας των εκπαιδευτικών και στην εξατομικευμένη προσαρμογή του προγράμματος σπουδών. Οι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν δημιουργικά την ετερογένεια των μαθητών/-τριών. Ορισμένα παραδείγματα που αντλήθηκαν από τη μελέτη περίπτωσης είναι τα εξής:

- **Υποστηρικτικό Υλικό:** Οι εκπαιδευτικοί ετοιμάζουν φυλλάδια που περιλαμβάνουν τα κύρια θέματα που θα συζητηθούν στα οποία επισημαίνονται σημαντικές έννοιες και όροι. Τα φυλλάδια διανέμονται στους/στις μαθητές/-τριες, οι οποίοι/-ες μπορούν να τα διαβάσουν καθώς εξελίσσεται η συζήτηση.
- **Διαδραστικές Συζητήσεις:** Αν και ο/η καθηγητής/-τρια είναι ο/η συντονιστής/-στρια της συζήτησης, προσπαθεί με συνέπεια να τραβήξει την προσοχή των μαθητών/-τριών (η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να είναι ιδιαίτερα δύσκολη) μιλώντας για τα θέματα της τάξης, κάνοντας ερωτήσεις, επισημαίνοντας σημαντικούς όρους ή λέξεις και εξηγώντας τι σημαίνουν. Οι απαντήσεις σε ορισμένες ερωτήσεις που θέτει ο/η εκπαιδευτικός βρίσκονται στο κείμενο του φυλλαδίου, ενώ άλλες απαιτούν την κριτική συμβολή και σκέψη των μαθητών/-τριών.
- **Γλωσσική Διδασκαλία:** Η μέθοδος διδασκαλίας της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας χρησιμοποιείται ευρέως και βασίζεται στο υλικό που παρήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος «Εκπαίδευση των Παιδιών της Μουσουλμανικής Μειονότητας στη Θράκη».

Τέλος, η μελέτη περίπτωσης αναδεικνύει ένα σημαντικό πλεονέκτημα: το κτήριο του λυκείου βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το γυμνάσιο, γεγονός που διευκολύνει την ομαλή μετάβαση στην ανώτερη βαθμίδα του σχολείου.

Οφέλη:

Οι προαναφερθείσες μέθοδοι διδασκαλίας έχουν αυξήσει τη δέσμευση των μαθητών/-τριών, έχουν βελτιώσει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις και έχουν δημιουργήσει ένα υποστηρικτικό περιβάλλον μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι οι μέθοδοι αυτές προωθούν τη βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας και των βασικών μαθημάτων και ενισχύουν το αίσθημα του ανήκειν των μαθητών/-τριών στο σχολείο.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Παρακινήστε τους/τις εκπαιδευτικούς να μοιραστούν ιδέες και τακτικές παρατηρώντας και μαθαίνοντας από τις πρακτικές των συναδέλφων τους.

Εκμεταλλευτείτε τις ευκαιρίες για επαγγελματική ανάπτυξη για να παραμείνετε ενημερωμένοι/-νες σχετικά με τις παιδαγωγικές εξελίξεις και τις στρατηγικές για πολυπολιτισμικές τάξεις.

Τολμήστε να αναλάβετε πρωτοβουλίες και να διερευνήσετε τη στρατηγική που ταιριάζει καλύτερα στους στόχους και τις ανάγκες των μαθητών/-τριών.

Βελτιώστε τους διαύλους επικοινωνίας και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, διοικητικών στελεχών και της σχολικής κοινότητας για να στηρίξετε την ακαδημαϊκή και προσωπική ανάπτυξη των μαθητών/-τριών με πειστικό τρόπο.

Πρόσθετοι Πόροι:

Πρόσθετους πόρους για την ενίσχυση της υλοποίησης και της περαιτέρω μάθησης μπορείτε να βρείτε εδώ:

- [Υλικό που παρήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος Εκπαίδευση των Παιδιών της Μουσουλμανικής Μειονότητας στη Θράκη, 1997-2010](#)
- Η διαλογική τάξη: <https://whatisessential.org/dialogic-classroom>

Παρακάτω ακολουθεί ένα παράδειγμα σχεδίου μαθήματος που περιλαμβάνει πρακτικά παραδείγματα για τον τρόπο ενσωμάτωσης των εργαλείων που συζητήθηκαν παραπάνω στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Σας ενθαρρύνουμε να προσαρμόσετε το θέμα και τις δραστηριότητες ανάλογα με τις ανάγκες σας.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Ενίσχυση της Ακαδημαϊκής Επιτυχίας σε Διαπολιτισμικά Σχολεία/ Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Ομάδα-στόχος	Μαθητές/-τριες ηλικίας 12-19 ετών, με διαφορετικά επίπεδα κατανόησης της τοπικής γλώσσας, με διάφορες μητρικές γλώσσες και με μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο.
Σκοπός	Να εφαρμόσει καινοτόμες πρακτικές διδασκαλίας που ενισχύουν τη δέσμευση των μαθητών/-τριών, μειώνουν τα ποσοστά εγκατάλειψης της σχολικής εκπαίδευσης και εξασφαλίζουν ακαδημαϊκή επιτυχία σε μαθητές/-τριες με διαφορετικά γλωσσικά, πολιτισμικά και κοινωνικοοικονομικά υπόβαθρα.
Στόχοι του Σχεδίου Μαθήματος	Να εμπλακούν οι μαθητές/-τριες σε μια διαλογική εξερεύνηση περιβαλλοντικών θεμάτων καλλιεργώντας τη φιλοπερίεργη διάθεση, την ενσυναίσθηση και τη βαθύτερη κατανόηση της επίδρασής τους στον κόσμο.
Διάρκεια	3 συνεδρίες (45 λεπτά η καθεμία)
Μαθήματα	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση κ.λπ.
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> Εξοικειωθείτε με το πρόγραμμα σπουδών και προσαρμόστε το ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών (π.χ. αναπτυξιακό στάδιο, ενδιαφέροντα, γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο κ.λπ.) επιλέγοντας σχετικό υλικό από τα εγχειρίδια και προσθέτοντας νέους πόρους, όπως εικόνες και ασκήσεις. Δώστε έμφαση στις δεξιότητες ανάγνωσης και γραφής και, κατά περίπτωση, στην εκμάθηση διαφορετικών εθνικών πολιτισμών. Να λαμβάνετε υπόψη το γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών/-τριών. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τη μέθοδο της διδασκαλίας της τοπικής γλώσσας ως δεύτερης γλώσσας.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Ενίσχυση της Ακαδημαϊκής Επιτυχίας σε Διαπολιτισμικά Σχολεία/ Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Απαιτούμενοι Πόροι	<ul style="list-style-type: none"> Google Translate ή Mediator Διαδραστική παρουσίαση PowerPoint Φυλλάδια που συνοψίζουν βασικά σημεία Φωτογραφίες της τοπικής χλωρίδας και πανίδας Ανακυκλωμένα υλικά για πρακτικές δραστηριότητες Πρόσβαση στο Internet για διαδικτυακή έρευνα
Μαθησιακές Δραστηριότητες	<ul style="list-style-type: none"> Ξεκινήστε με μια σύντομη διαδραστική ιστορία ή ένα βίντεο για έναν φανταστικό χαρακτήρα που αντιμετωπίζει περιβαλλοντικές προκλήσεις. Συζητήστε τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος χρησιμοποιώντας απλή γλώσσα και οπτικό υλικό. Χρησιμοποιήστε την τεχνική «σκεφτείτε-γράψτε-μιλήστε» για να ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να καταγράψουν τις σκέψεις και τα συναισθήματά τους στην τοπική γλώσσα σχετικά με το περιβάλλον και να τα μοιραστούν στην τάξη.
Πηγές για Περαιτέρω Ανάγνωση	Αν υπάρχουν.

Συμπέρασμα:

Συμπερασματικά, οι μέθοδοι διδασκαλίας που περιγράφονται σε αυτό το εργαλείο προσφέρουν ένα πολλά υποσχόμενο μοντέλο για την υποστήριξη των εκπαιδευτικών και των μαθητών/-τριών σε πολυπολιτισμικές τάξεις δίνοντας έμφαση στη σημασία της ευελιξίας, της συμπερίληψης και της ενεργού συμμετοχής στη μάθηση. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να διερευνήσουν και να προσαρμόσουν αυτές τις στρατηγικές στα δικά τους πλαίσια αναγνωρίζοντας τις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες που παρουσιάζει η ποικιλομορφία στην τάξη.

Μελέτη Περίπτωσης από Τάξη Υποδοχής₁ στη Δανία

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό αναδεικνύει τη διαγλωσσικότητα (translanguaging) για τη διδασκαλία της δανικής γλώσσας σε παιδιά που εγγράφονται στο εκπαιδευτικό σύστημα της Δανίας χωρίς ή με λίγες δεξιότητες δανικής γλώσσας. Αποτελεί αφενός μια νοοτροπία και προσέγγιση των παιδιών και αφετέρου μια συγκεκριμένη μεθοδολογία. Θεωρείται ότι η προσέγγιση αυτή ενισχύει και βελτιώνει όχι μόνο τις γλώσσες που ομιλούνται ως δεύτερη γλώσσα, αλλά και τις δεξιότητες γραπτού λόγου και λοιπές ακαδημαϊκές δεξιότητες που διδάσκονται στην τάξη (π.χ. μαθηματικά). Η εν λόγω μέθοδος στηρίζεται σε τρεις (3) πυλώνες:

1. Η **στάση** αναφέρεται στη στάση του/της εκπαιδευτικού υπό την έννοια ότι τα πολύγλωσσα παιδιά έχουν πόρους και ότι οι γλώσσες είναι πλεονέκτημα και όχι πρόβλημα. Ο/Η εκπαιδευτικός πρέπει να αποδέχεται μια ολιστική προσέγγιση των παιδιών και της μάθησης και να είναι έτοιμος/-μη να συνεργαστεί με τις οικογένειες των μαθητών/-τριών.

2. Ο **σχεδιασμός** βρίσκεται στον πυρήνα της μεθόδου. Τα σχέδια καταδεικνύουν μια μεθοδολογία που περιλαμβάνει τις μητρικές γλώσσες των μαθητών/-τριών, εναλλάσσει τις γλώσσες και χρησιμοποιεί μια μεικτή προσέγγιση της μάθησης, όπως ο πειραματισμός, ο διάλογος και μια ευρεία ποικιλία τρόπων μάθησης.

3. Η **μετατόπιση** αναφέρεται στην ικανότητα του/της εκπαιδευτικού να εργάζεται με ευέλικτο και προσαρμοστικό τρόπο. Όσο καλός/-λή και αν είναι στον προγραμματισμό, ο/η εκπαιδευτικός θα πρέπει να είναι άνετος/-τη στο να αξιοποιεί τις ευκαιρίες που προκύπτουν, να ανταποκρίνεται στη δυναμική της τάξης και να διατηρεί τους μαθησιακούς στόχους, αλλά να αλλάζει μεθοδολογία αν τυχόν χρειαστεί.

Βήματα Υλοποίησης:

Η διαγλωσσικότητα προσφέρει μια προοπτική για τα παιδιά που έχουν μια πλήρη και ολιστική γλωσσική γνώση. Η μητρική γλώσσα αποτελεί μέρος των πόρων του παιδιού. Με τη χρήση της μητρικής γλώσσας στην τάξη, το παιδί θα χρησιμοποιήσει όλες τις ικανότητές του κατά την εκμάθηση της δανικής γλώσσας –και γενικά οποιασδήποτε νέας γλώσσας στην οποία απαιτείται επάρκεια – αλλά και άλλων θεμάτων. Κατά την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας, τα παιδιά τείνουν να χρησιμοποιούν τις ίδιες στρατηγικές που χρησιμοποιούν και στη μητρική τους γλώσσα. Στην τάξη υποδοχής, χρησιμοποιούν ποικίλες στρατηγικές, όπως για παράδειγμα, λεξικά, παιχνίδια στον υπολογιστή, μουσική, λογοτεχνία, μάθηση με εικόνες, χρήση της μητρικής γλώσσας σε συνδυασμό με τα δανέζικα, και χρήση της αγγλικής γλώσσας αν είναι απαραίτητο. Στην ουσία, η διαγλωσσικότητα χρησιμοποιεί τη μητρική γλώσσα ως μέσο για την εκμάθηση μιας νέας γλώσσας.

Κατά την υλοποίηση, θα πρέπει να συμπεριληφθούν και οι τρεις (3) πυλώνες των ικανοτήτων διαγλωσσικότητας:

Σχεδιασμός:

Το μάθημα είναι προσεκτικά δομημένο, ώστε να μπορεί να διεξαχθεί με απλές οδηγίες και τα παιδιά ενθαρρύνονται να βοηθούν το ένα το άλλο. Οι γλωσσικές ικανότητες των μαθητών/-τριών ενσωματώνονται ενεργά στο μάθημα. Ο σχεδιασμός στηρίζεται στην πείρα και τις ικανότητες των εκπαιδευτικών. Οι δάσκαλοι/-λες/ καθηγητές/-τριες που ασχολούνται με τη διαγλωσσικότητα, όπως στη μελέτη περίπτωσης και τη σχετική βιβλιογραφία, θεωρούνται γενικά άρτια καταρτισμένοι/-νες (με πτυχίο εκπαιδευτικού) και με ειδικευση στη διαγλωσσική προσέγγιση. Ο σχεδιασμός μπορεί να είναι αρκετά ατομικός – και ορισμένα από τα επικριτικά σχόλια στη βιβλιογραφία υπογραμμίζουν τον υποκειμενικό χαρακτήρα του σχεδιασμού σε ορισμένες περιπτώσεις. Η μελέτη περίπτωσης που παρουσιάζεται παρακάτω έδειξε ότι ένα σύστημα με δύο εκπαιδευτικούς, ένα στέρεο υπόβαθρο στην εκπαιδευτική θεωρία, η πείρα των εκπαιδευτικών, καθώς και η εποπτεία μπορούν να αγκαλιάσουν τις διαφορές και να τις χρησιμοποιήσουν ως μέρος της δημιουργικής διαδικασίας.

Στάση:

Μια συνολική στάση που ευνοεί την ανεκτικότητα καθώς και τον περιορισμό των διαφορετικών γλωσσών και του υπόβαθρου των μαθητών/-τριών. Στα παιδιά δίνονται μικρές εργασίες που πρέπει να φέρουν εις πέρας στο σπίτι και ενθαρρύνονται να εμπλέξουν τους γονείς τους σε αυτές. Οι τάξεις υποδοχής συνεργάζονται με τις οικογένειες σε θέματα τόσο κοινωνικής όσο και ακαδημαϊκής ανάπτυξης των μαθητών/-τριών. Κατά τη διάρκεια της παρατήρησης, οι εκπαιδευτικοί δείχνουν ενεργό ενδιαφέρον για τις χώρες καταγωγής των παιδιών. Η ικανότητα επίδειξης και διατήρησης αυτής της στάσης αποτελεί ευθύνη των ενηλίκων. Η αυτοπεποίθηση των εκπαιδευτικών απαιτεί εκπαίδευση και συνεχή εποπτεία και υποστήριξη.

Μετατόπιση:

Υπάρχουν αρκετά παραδείγματα μετατοπίσεων/αλλαγών στο μάθημα που αποτέλεσε αντικείμενο παρατήρησης. Υπάρχουν μετατοπίσεις από το αφηρημένο στο συγκεκριμένο επίπεδο, για παράδειγμα, κατά τον έλεγχο της εργασίας των μαθητών/-τριών. Παρατηρήθηκαν αρκετές μετατοπίσεις στο μάθημα, από την εργασία στην ολομέλεια στην εργασία σε μικρές ομάδες και στην ατομική υποστήριξη. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να εναλλάσσονται μεταξύ της υποστήριξης των μαθητών/-τριών και της ενθάρρυνσης της υποστήριξης από τους/τις συμμαθητές/-τριες. Τέλος, θα πρέπει να πραγματοποιούν συχνούς ελέγχους και να βεβαιώνονται ότι όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες έχουν κατανοήσει την εργασία που τους έχουν αναθέσει.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η τάξη υποδοχής που χρησιμοποιείται σε αυτή τη μελέτη περίπτωσης είναι μέρος ενός τμήματος τάξης υποδοχής, το οποίο φιλοξενείται σε ένα από τα δέκα (10) σχολεία του δήμου Gladsaxe στην ευρύτερη περιοχή της Κοπεγχάγης στη Δανία. Συνολικά, το σχολείο έχει 550 μαθητές/-τριες, με ηλικιακό εύρος από την τάξη 0 (υποδοχή) έως την τάξη 9. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές/-τριες του σχολείου είναι ηλικίας 6 έως 15 ετών.

Οι τάξεις υποδοχής σχεδιάζονται και προσφέρονται σε νεοαφιχθέντες/-χθείσες μη δανόφωνους/-νες μαθητές/-τριες και συνήθως εξυπηρετούν 12-18 παιδιά σε μια τάξη, την οποία διευθύνουν δύο εκπαιδευτικοί, με ειδικευση στη διδασκαλία των δανικών ως δεύτερης γλώσσας. Μετά από δύο χρόνια το αργότερο, οι μαθητές/-τριες θα πρέπει να μεταβούν στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι τάξεις υποδοχής αποτελούν αρμοδιότητα του δήμου και είναι ευθύνη της δημοτικής αρχής να διασφαλίσει ότι γίνεται σχετική αξιολόγηση των μαθητών/-τριών πριν από την είσοδο στην τάξη υποδοχής και κατά τη στιγμή της παραπομπής στη γενική εκπαίδευση.

Για την ενίσχυση του μαθησιακού περιβάλλοντος στις τάξεις υποδοχής του σχολείου που συμμετείχε στην έρευνα, εφαρμόζεται η προσέγγιση της «διαγλωσσικότητας» στον καθημερινό σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και τη διαχείριση των μαθημάτων στις τάξεις υποδοχής. Η διαγλωσσικότητα δεν είναι μια νέα ιδέα και η εφαρμογή της δεν περιορίζεται στις συγκεκριμένες τάξεις, απλώς στο υπό εξέταση σχολείο η εν λόγω προσέγγιση χρησιμοποιείται με συνέπεια. Οι δάσκαλοι/-λες/ καθηγητές/-τριες στις τάξεις υποδοχής, εκτός από την απόκτηση πτυχίου εκπαιδευτικού και ειδικευσης στα δανικά ως δεύτερη γλώσσα, υποχρεούνται να παρακολουθήσουν μαθήματα διαγλωσσικότητας.

Οφέλη:

Η διαγλωσσικότητα, μια παιδαγωγική προσέγγιση που αξιοποιεί τις πολλαπλές γλώσσες των μαθητών/-τριών ως πόρους για τη μάθηση, μπορεί να αποφέρει αξιόλογα οφέλη:

- **Ενίσχυση της Γλωσσικής Ανάπτυξης:** Η ενίσχυση της μητρικής γλώσσας των μαθητών/-τριών, μέσω της δυνατότητας χρήσης της μητρικής τους γλώσσας στην τάξη, διατηρεί και αναπτύσσει τις πρωτογενείς γλωσσικές τους δεξιότητες.
- **Διευκόλυνση της Κατάκτησης της Δεύτερης Γλώσσας:** Οι μαθητές/-τριες χρησιμοποιώντας τη μητρική γλώσσα ως «γέφυρα» μπορούν να μάθουν πιο αποτελεσματικά μια νέα γλώσσα, καθώς μεταφέρουν γλωσσικές και γνωστικές δεξιότητες μεταξύ των γλωσσών.
- **Επιβεβαίωση Πολιτισμού και Ταυτότητας:** Η αναγνώριση και η εκτίμηση της γλώσσας και του πολιτισμού των μαθητών/-τριών προάγει ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και με σεβασμό.
- **Διαμόρφωση Θετικής Ταυτότητας:** Η αναγνώριση και ο εορτασμός του γλωσσικού και πολιτισμικού υπόβαθρου των μαθητών/-τριών ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους και τους/τις βοηθά να αισθάνονται αποδεκτοί/-κές.
- **Κοινωνικά και Συναισθηματικά Οφέλη:** Αυξάνοντας τη δέσμευση και τα κίνητρα των μαθητών/-τριών να χρησιμοποιούν όλο το γλωσσικό τους ρεπερτόριο είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν ενεργά και να παραμένουν αφοσιωμένοι/-νες στις μαθησιακές δραστηριότητες.
- **Ενίσχυση της Αυτοεκτίμησης:** Η επικύρωση της γλώσσας και της κουλτούρας του τόπου καταγωγής των μαθητών/-τριών ενισχύει την αυτοεκτίμησή τους και καλλιεργεί μια θετική στάση απέναντι στο σχολείο.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η χρήση της διαγλωσσικότητας στην τάξη φαίνεται να απαιτεί ένα ισχυρό και ποικίλο σύνολο δεξιοτήτων από τους/τις εκπαιδευτικούς. Υποστηρίζεται καλύτερα μέσω προσεκτικής πρόσληψης, σαφούς και βασισμένης σε αξίες διαχείρισης, καθώς και συνεχούς αναστοχασμού της πρακτικής και των εμπειριών.

Η ομάδα παρατήρησης θεωρεί ότι η διαγλωσσικότητα προϋποθέτει ευελιξία και αυτοπεποίθηση καθώς και ισχυρές ικανότητες εκ μέρους των εκπαιδευτικών, ενώ έχει καλύτερα αποτελέσματα σε ένα περιβάλλον ανοιχτό σε ολιστικές προσεγγίσεις για τα παιδιά, με έμφαση στην κοινωνική και συναισθηματική λειτουργία και τον συνεχή αναστοχασμό της πρακτικής.

Ο αντίκτυπος της διαγλωσσικότητας ενισχύεται με την εφαρμογή της σε ένα περιβάλλον που εστιάζει στοχευμένα στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη και ευημερία των μαθητών/-τριών.

Συμπέρασμα:

Η διαγλωσσικότητα έχει παρουσιάσει σπουδαία αποτελέσματα στη βελτίωση τόσο των μαθησιακών αποτελεσμάτων όσο και της συνολικής ευημερίας και λειτουργίας των μαθητών/-τριών. Η προσέγγιση αυτή υποστηρίζει την κατάκτηση γλωσσών επιτρέποντας παράλληλα στους/στις μαθητές/-τριες να αξιοποιήσουν ολόκληρο το γλωσσικό τους ρεπερτόριο καθιστώντας έτσι την εκμάθηση νέων γλωσσών πιο προσιτή και αποτελεσματική. Πέρα από τη γλωσσική ανάπτυξη, η διαγλωσσικότητα ενισχύει την αυτοπεποίθηση των παιδιών επικυρώνοντας τις γλώσσες και τους πολιτισμούς της πατρίδας τους, γεγονός που προάγει το αίσθημα υπερηφάνειας και ταυτότητας. Επιπλέον, το συμπεριληπτικό και επιβεβαιωτικό περιβάλλον που δημιουργείται μέσω της διαγλωσσικότητας ενισχύει τα κίνητρα των μαθητών/-τριών και την εμπλοκή τους στην τάξη. Όταν οι μαθητές/-τριες αισθάνονται ότι το γλωσσικό και πολιτισμικό τους υπόβαθρο γίνεται σεβαστό και εκτιμάται, αυξάνεται ο ενθουσιασμός τους για μάθηση. Αυτό, με τη σειρά του, οδηγεί σε μεγαλύτερη χαρά στη μαθησιακή διαδικασία, καθώς οι μαθητές/-τριες είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν ενεργά και να αναλαμβάνουν την ευθύνη της εκπαίδευσής τους.

Πρόσθετοι Πόροι:

Wlosowisz, Teresa (2020). The Advantages and Limitations of Translanguaging in Teaching Third of Additional Languages at the University Level, *Multidisciplinary Journal of School Education* 9(1(17)):135-1699(1(17)):135-169

Hamman, L. (2018). Translanguaging and Positioning in Two-Way Dual Language Classrooms: A case for Criticality. *Language and Education*, 32(1), 21-42.

Κατηγορία: Αλληλεπίδραση Εκπαιδευτικών και Μαθητών/-τριών

Κέντρο Σχολικής Μελέτης για παιδιά 12-15 ετών

Επισκόπηση:

Το Κέντρο Σχολικής Μελέτης (After-School Study Club) δημιουργεί ένα δομημένο περιβάλλον στο οποίο οι έφηβοι/-βες μπορούν να επικεντρωθούν στις σπουδές τους, να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους και να έχουν πρόσβαση σε ακαδημαϊκή υποστήριξη. Το εργαλείο περιλαμβάνει έναν συνδυασμό ανεξάρτητης μελέτης, ομαδικών δραστηριοτήτων και εξατομικευμένης ατομικής διδασκαλίας για την κάλυψη διαφόρων μαθησιακών αναγκών. Το εν λόγω κέντρο καλλιεργεί ένα θετικό και ελκυστικό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες μπορούν να εστιάσουν στις εργασίες τους και να συνεργαστούν με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. Επιπλέον, προσφέρει ένα ευρύ φάσμα μαθησιακών πόρων, όπως βιβλία, on-line αποθετήρια και εκπαιδευτικό υλικό. Το κέντρο λειτουργεί απογευματινές ώρες και στοχεύει στη δημιουργία μιας ενθαρρυντικής ατμόσφαιρας που προωθεί την ακαδημαϊκή ανάπτυξη και βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να αναπτύξουν αποτελεσματικές συνήθειες μελέτης, να διαχειριστούν αποτελεσματικά τον χρόνο τους και να αποκτήσουν βαθύτερη κατανόηση των μαθημάτων τους. Υπάρχει σημαντική ευελιξία στον τρόπο με τον οποίο τα σχολεία επιλέγουν να οργανώσουν το κέντρο, καθώς και στο ποια γνωστικά αντικείμενα θα καλύπτουν και πόσο συχνά θα οργανώνονται. Πέρα από την ακαδημαϊκή υποστήριξη μέσω δραστηριοτήτων ενίσχυσης και εμπλουτισμού, τα μετασχολικά προγράμματα μπορούν να παρέχουν ευκαιρίες για συμμετοχή σε αθλήματα και άλλες εξωσχολικές δραστηριότητες. Οι δραστηριότητες αυτές έχει διαπιστωθεί ότι μειώνουν τα ποσοστά εγκατάλειψης, ιδίως για τους/τις μαθητές/-τριες που κινδυνεύουν να αποτύχουν στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση (Cosden et al., 2004). Όπως σημειώνει ο Lacey (2016), οι μαθητές/-τριες που συμμετέχουν σε μετασχολικά ακαδημαϊκά και εξωσχολικά προγράμματα επιδεικνύουν βελτιωμένες κοινωνικές στάσεις και συμπεριφορές, αυξημένη αυτοπεποίθηση και μειωμένη πιθανότητα εμπλοκής σε παραβατικές δραστηριότητες. Τα προγράμματα αυτά βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες να οικοδομήσουν ουσιαστικές σχέσεις τόσο με ενήλικες όσο και με συνομήλικα άτομα συμβάλλοντας σημαντικά στην κοινωνική και συναισθηματική τους ανάπτυξη.

Αυτό το εργαλείο στοχεύει:

- να βελτιώσει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών,
- να ενισχύσει τις δεξιότητες μελέτης, και
- να προωθήσει μια θετική στάση απέναντι στη μάθηση.

Το εργαλείο αυτό απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 12-15 ετών και διατίθεται σε αγγλικά, ισπανικά, πορτογαλικά, φινλανδικά, μαλτέζικα, ελληνικά και ιταλικά καλύπτοντας θέματα/τομείς ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών. Μπορεί να εφαρμοστεί σε σχολεία, κοινοτικά κέντρα και βιβλιοθήκες.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

- Εξασφαλίστε έναν κατάλληλο χώρο εξοπλισμένο με το απαραίτητο υλικό μελέτης και τη σχετική τεχνολογία.
- Προσλάβετε εξειδικευμένους/-νες εκπαιδευτικούς και εθελοντές/-ντριες που μπορούν να βοηθήσουν τους/τις μαθητές/-τριες.
- Αναπτύξτε ένα πρόγραμμα που να εξυπηρετεί τις σχολικές και εξωσχολικές δραστηριότητες των μαθητών/-τριών.
- Οργανώστε τα φύλλα εργασίας, τα κείμενα και τα βιβλία σύμφωνα με το/τον σχέδιο/προγραμματισμό μελέτης.
- Οργανώστε απογευματινά σνακ για τους/τις μαθητές/-τριες.

Υλοποίηση:

- Ανακοινώστε το πρόγραμμα στους/στις μαθητές/-τριες και τους γονείς τονίζοντας τα οφέλη του.
- Οργανώστε συνεδρίες μελέτης με συνδυασμό ανεξάρτητης μελέτης, ομαδικής εργασίας και ατομικής διδασκαλίας.
- Χορηγήστε μια ποικιλία πόρων, όπως βιβλία, διαδικτυακές βάσεις δεδομένων και οδηγούς μελέτης.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Παρακολουθήστε τη φοίτηση και την ακαδημαϊκή πρόοδο των μαθητών/-τριών μέσω τακτικών αξιολογήσεων.
- Ζητήστε ανατροφοδότηση από μαθητές/-τριες, γονείς και εκπαιδευτικούς για τον εντοπισμό τομέων που χρήζουν βελτίωσης.
- Αξιοποιήστε αυτή την ανατροφοδότηση για να προσαρμόσετε το πρόγραμμα όπως χρειάζεται για να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες των μαθητών/-τριών.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Μελέτη Περίπτωσης 1: Το [Rialto Youth Project](#) δημιούργησε μια ολοκληρωμένη δομή μετασχολικής υποστήριξης, η οποία προβλέπει τη δημιουργία ενός κέντρου μελέτης στο επίκεντρο μιας σειράς υποστηρικτικών δράσεων που προσφέρονται σε νέους/-ες σε μια περιοχή με υψηλή κοινωνική αποστέρηση. Τα αποτελέσματα που αναφέρονται είναι θετικά όσον αφορά την προσωπική και ακαδημαϊκή τους ανάπτυξη, ενώ η φύση του έργου δείχνει πώς ένα κέντρο μελέτης μπορεί να λειτουργήσει ως καταλύτης για άλλες εξελίξεις.

Μελέτη Περίπτωσης 2: Το [Sunnyside After-School Club](#) δείχνει πώς μια σειρά από δομημένες, υποστηριζόμενες και προσανατολισμένες στο μέλλον παρεμβάσεις μπορούν να βοηθήσουν να μετατραπεί ένα σχετικά επικίνδυνο κέντρο σχολικής μελέτης σε έναν εξαιρετικά οργανωμένο, επιτυχημένο και κυρίως συμμετοχικό χώρο που θέτει τις ανάγκες των παιδιών σε προτεραιότητα.

Προκλήσεις:

Ορισμένες αρχικές προκλήσεις περιλαμβάνουν τα εξής:

- Εξισορρόπηση διαφορετικών ακαδημαϊκών αναγκών και διατήρηση σταθερής παρουσίας. Αυτά θα μπορούσαν να μετριαστούν με την παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης και κινήτρων για τακτική παρακολούθηση των μαθημάτων.
- Εύρεση χρόνου και χώρου σε ένα ήδη πολυάσχολο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Αυτές οι προκλήσεις θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με τους ακόλουθους τρόπους:
- Συλλογικός προσδιορισμός και καθορισμός ενός χώρου για μετά το σχολείο εντός της σχολικής μονάδας. Η Μεταφορά των δραστηριοτήτων μετά το σχολείο σε διαφορετικό, αλλά συνδεδεμένο χώρο (π.χ. κέντρο κοινότητας κ.λπ.).
- Παροχή επίσημου χρόνου για τους/τις εμπλεκόμενους/-νες εκπαιδευτικούς/υποστηρικτικό προσωπικό, ο οποίος αναγνωρίζεται στις άλλες εργασιακές τους υποχρεώσεις.
- Εξασφάλιση επαρκούς χρηματοδότησης και πόρων για το πρόγραμμα. Αυτό θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με τη σχολαστική διαχείριση των κονδυλίων πρόνοιας των μαθητών/-τριών, την επιδίωξη επιχορηγήσεων, χορηγιών και συνεργασιών με την κοινότητα.
- Εξασφάλιση ότι υπάρχει εξειδικευμένο και με κίνητρα προσωπικό για τη διεξαγωγή του προγράμματος. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με την προσφορά ευκαιριών επαγγελματικής ανάπτυξης και την αναγνώριση της συμβολής του προσωπικού.
- Ενεργοποίηση των γονέων και των φροντιστών/-στριών για να στηρίξουν τη συμμετοχή των παιδιών τους. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τη διοργάνωση ενημερωτικών συναντήσεων και συχνή επικοινωνία για την επισήμανση των πλεονεκτημάτων του προγράμματος.
- Αντιμέτωπιση των διαφορετικών επιπέδων κινήτρων και δέσμευσης των μαθητών/-τριών. Αυτό μπορεί να αντιμετωπιστεί με την ενσωμάτωση διαδραστικών και βασισμένων στα ενδιαφέροντα μαθησιακών δραστηριοτήτων για να διατηρηθεί η δέσμευση των μαθητών/-τριών.

Οφέλη:

Ενισχυμένες Ακαδημαϊκές Επιδόσεις: Τα κέντρα σχολικής μελέτης παρέχουν στους/στις μαθητές/-τριες πρόσθετο χρόνο και πόρους για να επικεντρωθούν στις σπουδές τους οδηγώντας σε μετρήσιμες βελτιώσεις στους βαθμούς και τις συνήθειες μελέτης τους. Οι μαθητές/-τριες έχοντας πρόσβαση σε δομημένο χρόνο μελέτης και εκπαιδευτική υποστήριξη μπορούν να αντιμετωπίσουν τα δύσκολα μαθήματα με μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και ικανότητα. Έρευνες έχουν δείξει ότι οι μαθητές/-τριες που συμμετέχουν σε προγράμματα σχολικής μελέτης συχνά σημειώνουν σημαντική αύξηση των ακαδημαϊκών τους επιδόσεων, καθώς τα εν λόγω κέντρα προσφέρουν στοχευμένη βοήθεια που συμπληρώνει την τυπική μάθηση στην τάξη.

Θετικό Μαθησιακό Περιβάλλον: Το κέντρο σχολικής μελέτης καλλιεργεί μια υποστηρικτική και ενθαρρυντική ατμόσφαιρα μέσω της οποίας οι μαθητές/-τριες μπορούν να συνεργάζονται και να μαθαίνουν ο/η ένας/μία από τον/την άλλο/-λη. Αυτό το θετικό μαθησιακό περιβάλλον ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να ασχολούνται βαθύτερα με τις σπουδές τους και ενισχύει το αίσθημα της κοινότητας και του ανήκειν. Η παρουσία ενημερωμένων εκπαιδευτικών και μεντόρων παρέχει στους/στις μαθητές/-τριες καθοδήγηση και ενθάρρυνση γεγονός που τους/τις βοηθά να διατηρούν τη συγκέντρωση και τα κίνητρα τους.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Πρακτικές Συμβουλές:

- Καθορίστε ένα συνεπές πρόγραμμα και σαφείς προσδοκίες για τους/τις μαθητές/-τριες.
- Χορηγήστε ποικίλους πόρους για την κάλυψη διαφορετικών μαθησιακών στυλ και θεμάτων.
- Εξασφαλίστε επαρκή εποπτεία και υποστήριξη από εξειδικευμένο προσωπικό.
- Δημιουργήστε ένα φιλόξενο και συμπεριληπτικό περιβάλλον για να ενθαρρύνετε τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών.
- Συγκεντρώστε τακτικά ανατροφοδότηση από τους/τις μαθητές/-τριες και τους γονείς για τη βελτίωση του προγράμματος.

Αντιμέτωπιση Κοινών Παγίδων:

- Εξασφαλίστε συχνή επικοινωνία με τους γονείς για να τους κρατάτε ενήμερους και να διατηρείτε τη δέσμευσή τους.
- Προσαρμόστε το πρόγραμμα με βάση την ανατροφοδότηση για τη συνεχή βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του.
- Διασφαλίστε ότι η φωνή των μαθητών/-τριών είναι πρωταρχικής σημασίας.
- Παράσχετε πρόσθετη κατάρτιση και υποστήριξη στους/στις μαθητές/-τριες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Φύλλα εργασίας: <https://ezymathtutoring.com.au/resources/worksheets/>

<https://englishforeveryone.org/Topics/Reading-Comprehension.html>

Οδηγοί: <https://www.mathplanet.com/>, <https://www.bbc.co.uk/bitesize/subjects/z6vg9j6>

Διαδικτυακά σεμινάρια: <https://www.khanacademy.org/>, <https://schoolyourself.org/>

Εκθέσεις: Accelerated Reading Programme <https://www.blessedtrinitycollege.com/accelerated-reading>

Πρόγραμμα ανάπτυξης νέων: <https://www.ashtoncentre.com/services/youth-development/>

Ακαδημία τεχνών: <https://www.newlodgearts.com/academy>

Κέντρο σχολικής μελέτης: <https://www.weechicks.com/after-schools-club-north-belfast/>

Write Club: <https://www.fightingwords.co.uk/write-club>

Συμπέρασμα:

Βασικά Σημεία και Συμπεράσματα:

- Το Κέντρο Σχολικής Μελέτης υποστηρίζει την ακαδημαϊκή ανάπτυξη των εφήβων και ενθαρρύνει την ανάπτυξη αποτελεσματικών συνηθειών μελέτης.
- Η συνεχής παρακολούθηση και η ανατροφοδότηση είναι απαραίτητες για την επιτυχία του προγράμματος.
- Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν το εργαλείο στα δικά τους πλαίσια και να διερευνήσουν πρόσθετους πόρους για να μεγιστοποιήσουν τον αντίκτυπο του προγράμματος.

Διαλογικές Συναντήσεις

Επισκόπηση:

Οι Διαλογικές Συναντήσεις (Dialogic Gatherings) είναι μια Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση (Successful Educational Action - SEA) που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Παράλληλα, δείχνουν να είναι αποτελεσματικές σε κάθε πολιτισμικό, κοινωνικοοικονομικό και γεωγραφικό πλαίσιο (Flecha, 2015). Οι διαλογικές συναντήσεις περιλαμβάνουν τη συλλογική οικοδόμηση της γνώσης και του νοήματος από τους/τις εκπαιδευόμενους/-νες/ μαθητές/-τριες μέσω της ανάγνωσης των μεγαλύτερων παγκοσμίως αναγνωρισμένων λογοτεχνικών, καλλιτεχνικών και επιστημονικών έργων ακολουθώντας τις αρχές της διαλογικής μάθησης (Ruiz-Eugenio et al., 2023). Κατά τη διάρκεια των Διαλογικών Συναντήσεων, η νέα γνώση και το νόημα οικοδομούνται συλλογικά μέσω διαλογικών αλληλεπιδράσεων πάνω σε επιλεγμένα κείμενα, τα οποία οι συμμετέχοντες/-χουσες έχουν προετοιμάσει εκ των προτέρων. Οι Διαλογικές Συναντήσεις μπορούν να υλοποιηθούν σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως η λογοτεχνία, οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά, τα εικαστικά και η μουσική μεταξύ άλλων.

Οι Διαλογικές Συναντήσεις δημιουργούν μια συμπεριληπτική τάξη στην οποία οι μαθητές/-τριες ενισχύουν τη μάθησή τους, καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τις επικοινωνιακές τους ικανότητες και φροντίζουν να μην μένει κανείς πίσω. Ακόμη, αυτή η επιτυχημένη εκπαιδευτική δράση δημιουργεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο η συμβολή όλων είναι ευπρόσδεκτη και εκτιμάται. Οι Συναντήσεις επιδιώκουν να δημιουργήσουν έναν διαλογικό χώρο στον οποίο η συμμετοχή των μαθητών/-τριών έχει προτεραιότητα, ενθαρρύνεται και αξιοποιείται δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε όσους/-σες παραδοσιακά δεν συμμετέχουν στις αλληλεπιδράσεις στην τάξη. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει τη συζήτηση και να διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή. Εκτεταμένες προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει θετικές επιδράσεις στη μάθηση των μαθητών/-τριών (π.χ. βελτίωση των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης λεξιλογίου, της κατανόησης κειμένου και της γραπτής και προφορικής επικοινωνίας, μεταξύ άλλων δεξιοτήτων) στη φιλοκοινωνική συμπεριφορά (όπως η βοήθεια, η αλληλεγγύη, η εμπιστοσύνη, η ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων και η μείωση του σχολικού εκφοβισμού) και στη συνολική ευημερία. Η αξία των γνώσεων και της πολιτισμικής νοημοσύνης των μαθητών/-τριών τονίζεται σε όλες τις Διαλογικές Συναντήσεις προωθώντας την ιδέα ότι η διαφορετικότητα του υπόβαθρου των συμμετεχόντων/-χουσών αποτελεί ανεκτίμητη συμβολή στη διαδικασία της μάθησης. Δεν υπάρχει ελάχιστη ή μέγιστη ηλικία για τη συμμετοχή στις Διαλογικές Συναντήσεις, οι οποίες έχουν δοκιμαστεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων, σε διάφορες γλώσσες. Λειτουργούν επίσης σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα, καθώς η δομή τους ενθαρρύνει την κατάκτηση της γλώσσας μέσω των συνεχών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και των αναφορών στο υλικό που μελετάται. Οι Διαλογικές Συναντήσεις είναι συνήθως ανοιχτές σε ολόκληρη την κοινότητα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και άλλα ενήλικα άτομα από την κοινότητα. Οι ενήλικες από την κοινότητα μπορούν να οργανώσουν τη δική τους Συνάντηση ως δραστηριότητα οικογενειακής εκπαίδευσης στο σχολείο ή σε οποιοδήποτε άλλο περιβάλλον της κοινότητας.

Βήματα Υλοποίησης:

Για να εξηγήσετε πώς θα υλοποιήσετε αυτή την Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση στο μαθησιακό σας περιβάλλον, μπορείτε να διαβάσετε το ακόλουθο παράδειγμα που περιγράφει μια Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Αυτό μπορεί να προσαρμοστεί αναλόγως σε άλλες συναντήσεις (π.χ. μουσικές, καλλιτεχνικές, επιστημονικές κ.λπ.) ανάλογα με το υλικό που χρησιμοποιείται για τη συζήτηση.

Προετοιμασία:

Αρχικά, οι μαθητές/-τριες επιλέγουν ένα βιβλίο και συμφωνούν με δημοκρατικές διαδικασίες για τον αριθμό των σελίδων που θα διαβάσουν πριν από τη Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Σε αυτή την περίπτωση, το βιβλίο θα πρέπει να συγκαταλέγεται μεταξύ των σπουδαιότερων λογοτεχνικών έργων της ανθρωπότητας (σε έκδοση κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών/-τριών αν είναι απαραίτητο). Το επιλεγμένο ανάγνωσμα πρέπει να πληροί αυτή την απαίτηση και να είναι ένα από τα υψηλότερης ποιότητας κείμενα (και πάλι, εξασφαλίζοντας προσαρμογές κατάλληλες για την ηλικία, όταν χρειάζεται). Αφού επιλεγεί το κείμενο, οι μαθητές/-τριες διαβάζουν το επιλεγμένο απόσπασμα πριν από τη συνάντηση (στο σπίτι, με τις οικογένειές τους, μόνοι/-νες τους ή στο σχολείο) και επιλέγουν την παράγραφο ή μια ιδέα που τους αρέσει για οποιονδήποτε λόγο προκειμένου να τη μοιραστούν με τους/τις άλλους/-λες συμμετέχοντες/-χουσες κατά τη διάρκεια της Συνάντησης.

- Συμβουλή για μαθητές/-τριες Δημοτικού: Αν δουλεύετε πάνω στις δεξιότητες γραφής, οι μαθητές/-τριες θα πρέπει να γράφουν τη συνεισφορά τους κατά την ανάγνωση του κειμένου και να την έχουν μαζί τους για να θυμούνται και να μοιράζονται τις ιδέες τους κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Υλοποίηση:

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, οι μαθητές/-τριες κάθονται σε έναν κύκλο όπου όλοι/-λες μπορούν να βλέπουν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη. Ο/Η εκπαιδευτικός ενεργεί ως συντονιστής/-στρια δίνοντας ευκαιρίες στους/στις μαθητές/-τριες να μιλήσουν με τη σειρά και διασφαλίζοντας τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης (Flecha, 2015). Επιπλέον, ακούει και διευκολύνει τη συνεδρία, διασφαλίζει ότι τηρούνται οι αρχές και μπορεί ακόμη και περιστασιακά να συμμετέχει στο ίδιο επίπεδο με τους/τις υπόλοιπους/-πες συμμετέχοντες/-χουσες. Οι διαλογικές αρχές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: ισότιμος διάλογος (όλοι/-λες μπορούν να συμμετάσχουν και κάθε συμβολή είναι ευπρόσδεκτη, αρκεί να βασίζεται σε αποτελεσματική επιχειρηματολογία), αλληλεγγύη (γίνεται σεβαστή η εναλλαγή σειράς και δίνεται ρητή προτεραιότητα σε όσους/-σες έχουν συμμετάσχει λιγότερο), πολιτισμική νοημοσύνη και λειτουργική διάσταση (αυτή προκύπτει όταν οι μαθητές/-τριες συνδέουν το κείμενο με τον πολιτισμό της πατρίδας τους ή το συνδέουν με κάτι που έχουν μάθει στο παρελθόν) και μετασχηματισμός της προηγούμενης γνώσης σε ένα υψηλότερο επίπεδο γνώσης. Αυτοί οι μηχανισμοί ενδυναμώνουν τους/τις μαθητές/-τριες να συζητούν βαθιές και σύνθετες ιδέες όπως η αγάπη, ο θάνατος ή ακόμη και γεωπολιτικά ζητήματα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των Διαλογικών Συναντήσεων έχει αποδειχθεί σε μεγάλο βαθμό από έρευνες παγκοσμίως. Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να συλλέγουν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο των συναντήσεων εμπλέκοντας τους/τις μαθητές/-τριες σε σύντομες συζητήσεις μετά από κάθε συνεδρία ή μέσω μιας συνολικής αξιολόγησης της ανάγνωσης, όταν την ολοκληρώνουν.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Μαρίχε είναι δασκάλα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα σχολείο στο οποίο οι περισσότεροι/-ρες μαθητές/-τριες είναι Ρομά και μετανάστες/-στρίες. Παρόλο που οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε φοιτούν στην 4η τάξη (11-12 ετών), στην αρχή της σχολικής χρονιάς πολλοί/-λές από αυτούς/-τές δυσκολεύονται να διαβάσουν και να γράψουν, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη διαδικασία της μάθησής τους σε άλλα μαθήματα. Μετά την υλοποίηση των Διαλογικών Λογοτεχνικών Συναντήσεων, οι εν λόγω μαθητές/-τριες όχι μόνο διαβάζουν με ευχέρεια, αλλά είναι επίσης σε θέση να βγάζουν συμπεράσματα για σημαντικά θέματα που εξάγονται από τα κείμενα (όπως η αγάπη, ο θάνατος, η δικαιοσύνη ή η εμπιστοσύνη) συσχετίζοντάς τα με τις δικές τους εμπειρίες. Χάρη στη συμμετοχή τους στις Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε έχουν ενισχύσει τις ικανότητές τους στον γραμματισμό, ενώ παράλληλα έχουν αποκτήσει σύνθετο λεξιλόγιο, έχουν βελτιώσει τις δεξιότητές τους στη γραφή, καθώς και τις ικανότητές τους στην επίλυση συγκρούσεων. Αυτή δεν είναι μια μεμονωμένη περίπτωση: 15.000 σχολεία υλοποιούν επί του παρόντος Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις παγκοσμίως και χιλιάδες μαθητές/-τριες, εκπαιδευτικοί και κοινότητες επωφελούνται από αυτές.

Η έλλειψη πρόσβασης στα βιβλία θα μπορούσε να αναδειχθεί ως μια κοινή πρόκληση. Πολλά σχολεία την αντιμετώπισαν ως εξής: α) αναζητώντας την υποστήριξη της τοπικής διοίκησης, της δημόσιας βιβλιοθήκης, μεταξύ άλλων· β) δημιουργώντας δίκτυα συνεργασίας με άλλα σχολεία για την κοινή χρήση των βιβλίων και δίκτυα αλληλεγγύης στην κοινότητα· γ) αναζητώντας εξωτερική χρηματοδότηση για την αγορά αυτών των βιβλίων. Αυτό κατέστη δυνατό ακόμη και στο σχολείο της Μαρίχε, το οποίο διαθέτει περιορισμένους οικονομικούς πόρους, αλλά αυτό δεν εμποδίζει το δικαίωμα των μαθητών/-τριών της να διαβάζουν τα καλύτερα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Οφέλη:

- Επιτρέπουν την εις βάθος κατανόηση ενός σύνθετου κειμένου μέσω της **συλλογικής νοηματοδότησης**.
- Εμπλουτίζουν και επεκτείνουν το **λεξιλόγιο** των μαθητών/-τριών.
- Βελτιώνουν την **προφορική έκφραση**, την **κατανόηση** και την **παραγωγή γραπτού λόγου**, γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία για τους/τις μαθητές/-τριες των οποίων η πρώτη γλώσσα δεν είναι η γλώσσα διδασκαλίας.
- Ενισχύουν την **κριτική σκέψη**, την **ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση** και τις δεξιότητες συλλογισμού: βασικές δεξιότητες για τον 21ο αιώνα που διασφαλίζουν οι Διαλογικές Συναντήσεις.
- Αυξάνουν τη **σχολική φοίτηση**, τα **κίνητρα μάθησης** και ενισχύουν το **ενδιαφέρον για την ανάγνωση**: Λόγω της θετικής ατμόσφαιρας που δημιουργούν οι Διαλογικές Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες εξηγούν πόσο ενθουσιασμένοι/-νες είναι για την επόμενη Συνάντηση.
- **Αναπτύσσουν τις δεξιότητες γραμματισμού στην κοινότητα**: Αυτό το ενδιαφέρον ξεφεύγει από τους χώρους του σχολείου: Μερικοί/-κές μαθητές/-τριες έχουν επεκτείνει τις Διαλογικές Συναντήσεις διοργανώνοντάς τες στο σπίτι τους και εμπλέκοντας τους παππούδες και τις γιαγιάδες, τα μικρότερα αδέρφια τους, τους εργαζόμενους γονείς τους, ακόμη και τους/τις γείτονες/-νισσες.
- Ενθαρρύνουν τη συζήτηση **δύσκολων θεμάτων και διλημάτων ζωής**, όπως η κοινωνική δικαιοσύνη, παγκόσμια ζητήματα και ειδήσεις, ανθρώπινες αξίες (π.χ. αγάπη, ντροπή, φόβος, πάθος).
- Με την επεξεργασία ενός κλασσικού και συχνά δύσκολου κειμένου, **αμβλύνουν τις κοινωνικές και πολιτισμικές ανισότητες και ενδυναμώνουν** (κυρίως) τα άτομα που υφίστανται συστημικά αποκλεισμούς και διακρίσεις.

«Μπορείς πραγματικά να το δεις στα κορίτσια Ρομά (...) Μετά από ένα χρόνο συνεργασίας, ένα από αυτά ήρθε σε μία από τις DLG [Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις] και μου είπε: "Θυμάσαι που πέρυσι μου έμαθες να διαβάζω; Αυτό είναι το αγαπημένο μου βιβλίο, γιατί είναι το πρώτο που διάβασα". Είπε ότι "Ο Πλάτωνας κι εγώ" [το κείμενο που επιλέχθηκε για τη συνάντηση] είναι το αγαπημένο της βιβλίο».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Στην αρχή του σχολικού έτους, σε κάποιες στιγμές, αυτός (ένας μαθητής με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) φώναζε εκνευρισμένος. Ανέβαζε πολύ τον τόνο της φωνής του ή φώναζε πού και πού. Τώρα, εξακολουθούν να ακούγονται φωνές στις συναντήσεις αλλά είναι πολύ λίγες. (...) Είναι απίστευτο ότι είναι ήρεμος. Είναι ένας από τους μαθητές και όλοι τον αντιμετωπίζουν με τεράστιο σεβασμό και αλληλεγγύη».

(Μαρία, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Αυτό είναι που μου αρέσει να βλέπω: την ανάμιξη των πολιτισμών. Ίσως έρθει μια μητέρα Ρομά που δεν διαβάζει στο σπίτι και μετά έρχεται και μοιράζεται το βιβλίο με την κόρη της και λέει τα δικά της λόγια. Είναι υπέροχο και συνεχίζουν να έρχονται».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η εφαρμογή επιστημονικών στοιχείων στην πράξη στην τάξη είναι απαραίτητη για την επιτυχή υλοποίηση και, κυρίως, για την επίτευξη των προσδοκώμενων θετικών αποτελεσμάτων:

α) Τα κείμενα/βιβλία θα πρέπει να πληρούν το κριτήριο ότι συγκαταλέγονται μεταξύ των **σπουδαιότερων λογοτεχνικών συνεισφορών στην ανθρωπότητα** στη λογοτεχνία, στην επιστήμη, στη φιλοσοφία ή σε οποιοδήποτε άλλο γνωστικό αντικείμενο πάνω στο οποίο θα υλοποιηθούν οι Διαλογικές Συναντήσεις.

β) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ακολουθεί και να σέβεται τις αρχές της **Διαλογικής Μάθησης** και, ως εκ τούτου, πρέπει να τις γνωρίζει πριν από τις συνεδρίες.

γ) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενεργεί ως συντονιστής/-στρια: οι συναντήσεις είναι η στιγμή που οι μαθητές/-τριες μπορούν να μιλήσουν και να μοιραστούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους.

δ) Δεν επιτρέπεται καμία μορφή επικριτικής συμπεριφοράς, **βίας ή προκατάληψης**.

Πρόσθετοι Πόροι:

Άρθρα:

[Social Impact of DLG: improving attitudes towards reading, deep level of understanding, and prosocial behaviour](#)

[Transforming experiences of discrimination of secondary students](#)

[Development and improvement of oracy skills in second language](#)

[Enhancing literacy and communicative skills of students with disabilities](#)

[Social and emotional learning and development](#)

[Promotion of scientific literacy among primary students](#)

Πρακτικές οδηγίες:

[Step-by-step implementation of Dialogic Scientific Gatherings](#)

[Step-by-step implementation of Dialogic Literary Gatherings](#)

Εκπαιδευτικό βίντεο (Video tutorial):

[Dialogic Literary Gatherings: reading the classics](#)

[Dialogic Scientific Gatherings](#)

Συμπέρασμα:

Οι Διαλογικές Συναντήσεις, ως Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση, δημιουργούν ένα από τα πιο **επιτυχημένα μαθησιακά περιβάλλοντα** στην τάξη προωθώντας τις διαλογικές αλληλεπιδράσεις, τις συζητήσεις, την επιχειρηματολογία υψηλότερου επιπέδου, καθώς και τη νοηματοδότηση του κειμένου συνδέοντας την ανάγνωση με τις εμπειρίες της ζωής τους. Είναι κατάλληλες για κάθε **ηλικιακή ομάδα** (οι Διαλογικές Συναντήσεις λειτουργούν καλά σε μικτές ηλικιακά τάξεις, όπως συμβαίνει συχνά σε αγροτικές περιοχές), για κάθε πολιτισμικό υπόβαθρο και μπορούν να υλοποιηθούν σε **μεγάλη ποικιλία μαθημάτων**. Οι μαθητές/-τριες όχι μόνο **βελτιώνουν τα μαθησιακά τους αποτελέσματα**, αλλά και **αποκτούν βασικές δεξιότητες** που μπορούν να μεταφέρουν και εκτός σχολείου. Σε αυτές περιλαμβάνονται το πάθος για την ανάγνωση, οι δεξιότητες κριτικής σκέψης, τις οποίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν για την αντιμετώπιση προβλημάτων της πραγματικής ζωής που εμπνέονται από τους χαρακτήρες των βιβλίων, και η ανταλλαγή εμπειριών με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους.

Το εργαλείο αυτό έχει αποδείξει ότι μπορεί να εφαρμοστεί αποτελεσματικά σε οποιοδήποτε πλαίσιο, ενώ εξακολουθεί να πληροί τα βασικά στοιχεία μιας σωστής Διαλογικής Συνάντησης. Σε Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις που περιλαμβάνουν μαθητές/-τριες με **ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες**, μπορούν να χρησιμοποιηθούν προσαρμοσμένες εκδόσεις παγκόσμιων λογοτεχνικών έργων. Επιπλέον, μπορεί να δημιουργηθεί υποστηρικτικό υλικό για την καλύτερη ανταπόκριση σε συγκεκριμένες ανάγκες, όπως η χρήση εικονογραμμάτων ή άλλων οπτικών στρατηγικών. Στην περίπτωση των **μικρών παιδιών** που βρίσκονται στη διαδικασία εκμάθησης της ανάγνωσης, η ατομική ανάγνωση για την προετοιμασία της Συνάντησης μπορεί να μετατραπεί σε χρόνο συλλογικής ανάγνωσης με τις οικογένειες που ενθαρρύνονται να υποστηρίξουν τα παιδιά τους διαβάζοντας μαζί τα επιλεγμένα κείμενα προτού τα συζητήσουν κατά τη διάρκεια των Συναντήσεων.

Ενθάρρυνση της επιτυχίας των μαθητών/-τριών με την ενσωμάτωση μιας κουλτούρας επαίνου στα σχολεία

Κατηγορία: Αλληλεπίδραση Εκπαιδευτικών και Μαθητών/-τριών

Επισκόπηση:

Ο έπαινος, όταν χρησιμοποιείται με στοχευμένο, συνεπή και στρατηγικό τρόπο, έχει αποδειχθεί ότι είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος επηρεασμού των πεποιθήσεων των μαθητών/-τριών σχετικά με τη μάθηση και την ικανότητά τους να επιτύχουν και μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των κινήτρων και της επιμονής απέναντι στις προκλήσεις. Ο έπαινος μπορεί επίσης να κάνει τους/τις μαθητές/-τριες να αισθάνονται ότι τους/τις εκτιμούν και να ενδυναμώσει τις σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών/-τριών. Ωστόσο, η έρευνα έχει δείξει ότι οι εκπαιδευτικοί δεν χρησιμοποιούν τον έπαινο πολύ συχνά, και ακόμη λιγότερο με νέους/-ες μεγαλύτερης ηλικίας. Η ενθάρρυνση μιας κουλτούρας στο σχολείο που ενσωματώνει τον έπαινο τόσο των μαθητών/-τριών όσο και των εκπαιδευτικών μπορεί να αυξήσει τη συμμετοχή και τη φοίτηση στο σχολείο, να επηρεάσει το εκπαιδευτικό επίπεδο και να δημιουργήσει ένα περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες θα αισθάνονται ότι λαμβάνουν υποστήριξη στη μάθησή τους. Βέβαια, η χρήση του επαίνου πρέπει να είναι στρατηγική, καθώς η γενική χρήση του είναι λιγότερο αποτελεσματική και μερικές φορές μπορεί να έχει αρνητική επίδραση στα παιδιά. Ο έπαινος διαφέρει από την ανατροφοδότηση, διότι επικεντρώνεται στην επαναβεβαίωση των θετικών μηνυμάτων και όχι στην αντιμετώπιση και διόρθωση των προκλήσεων.

Αυτό το εργαλείο παρέχει μια εισαγωγή στη δημιουργία θετικής κουλτούρας επαίνου σε εκπαιδευτικά περιβάλλοντα. Είναι κατάλληλο για χρήση από όσους/-σες εργάζονται με παιδιά και νέους/-ες σχολικής ηλικίας σε οποιοδήποτε στάδιο.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Φροντίστε να γνωρίζετε τα διάφορα είδη επαίνου και πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά για την ενίσχυση της δέσμευσης και της μάθησης:

- **Γενικός έπαινος.** Σε αυτή την περίπτωση, χρησιμοποιούνται δηλώσεις επαίνου με γενικό τρόπο. Οι μαθητές/-τριες μπορεί να μην γνωρίζουν γιατί δέχονται τον έπαινο και μερικές φορές, αποδίδουν την επιτυχία σε έμφυτα προσωπικά τους χαρακτηριστικά. Αυτό είναι το λιγότερο χρήσιμο είδος επαίνου, καθώς δεν ενισχύει συγκεκριμένη συμπεριφορά ή δεν παρέχει ευκαιρίες μάθησης και μπορεί να καταστεί ανούσιος.
- **Συγκεκριμένος έπαινος.** Αυτό το είδος επαίνου αναφέρεται σε μια συγκεκριμένη ενέργεια που έκανε ένας/μία μαθητής/-τρια για παράδειγμα, σε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά. Οι μαθητές/-τριες γνωρίζουν ακριβώς ποιο είδος συμπεριφοράς προκαλεί έπαινο και ίσως είναι πιο πιθανό να το επαναλάβουν. Αυτός ο έπαινος μπορεί να αναφέρεται σε διαδικασίες μάθησης (π.χ. στην προσπάθεια που κατέβαλε) ή σε επιτεύγματα (π.χ. επιτυχίες). Η κατεύθυνση αυτού του είδους επαίνου στην προσπάθεια δημιουργεί την πιο αποτελεσματική μαθησιακή εμπειρία. Για παράδειγμα: «Μου άρεσε πολύ ο τρόπος που έκανες τα χ, ψ, ω».

Υλοποίηση:

- Συμβουλευτείτε το προσωπικό και τους/τις μαθητές/-τριες σχετικά με το τι θα μπορούσε να λειτουργήσει για αυτούς/-τές όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο θέλουν να λαμβάνουν επαίνους. Θα προτιμούσαν δημόσιες εκδηλώσεις επαίνου ή κατ' ιδίαν συζητήσεις; Θα προτιμούσαν προφορικούς ή γραπτούς επαίνους ή ευκαιρίες για επιβράβευση;
- Αποφασίστε συγκεκριμένους μηχανισμούς για τον έπαινο. Πώς θα παρέχεται ο έπαινος στο περιβάλλον σας;
- Ευαισθητοποίηση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών. Προχωρήστε σε ευαισθητοποίηση σε όλο το σχολείο, ώστε όλο το προσωπικό να γνωρίζει τα είδη επαίνου που πρέπει να χρησιμοποιεί και σε ποιες περιστάσεις. Περαιτέρω επιμόρφωση μπορεί να βοηθήσει τους/τις εκπαιδευτικούς στη χρήση των τεχνικών επαίνου.
- Αναγνώριση μαθητών/-τριών. Γνωρίστε τους/τις μαθητές/-τριες σας και κατανοήστε το πλαίσιο της ζωής και της μάθησής τους. Δώστε προτεραιότητα στην ανάπτυξη υποστηρικτικών σχέσεων μεταξύ μαθητών/-τριών και προσωπικού. Διασφαλίστε ότι όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες έχουν ευκαιρίες να λαμβάνουν επαίνους σε τακτική βάση με ουσιαστικό τρόπο.
- Αναπτύξτε μια στρατηγική που μπορεί να επεκταθεί σε όλο το σχολείο, ώστε ο έπαινος να παρέχεται με ουσιαστικό, συνεπή και αποτελεσματικό τρόπο.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Ενθαρρύνετε το προσωπικό του σχολείου να συγκρίνει τις πρακτικές του και να αναζητήσει υποστήριξη από ομοτίμους/-μες για τον έπαινο των μαθητών/-τριών.
- Παρακολουθήστε πόσο συχνά οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τον έπαινο και ποια παιδιά τον λαμβάνουν.
- Ζητήστε ανατροφοδότηση από τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις μαθητές/-τριες σχετικά με τις εμπειρίες τους από τον έπαινο.
- Επανεξετάστε τη στρατηγική επαίνου σε τακτική βάση.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το Greenview Academy είναι ένα μεγαλύτερο από τον μέσο όρο σχολείο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με 1.720 νέους/-ες ηλικίας 11-18 ετών, 49% κορίτσια και 51% αγόρια. Βρίσκεται σε μια ημιαγροτική τοποθεσία στα όρια μιας πόλης στη βορειοανατολική Αγγλία, με μαθητές/-τριες από ένα ευρύ φάσμα που περιλαμβάνει αστικές, ημιαγροτικές και αγροτικές περιοχές. Η πλειονότητα των μαθητών/-τριών είναι λευκοί/-κές Βρετανοί/-νίδες (82%), αλλά πρόσφατα αυξήθηκε ο αριθμός των μαθητών/-τριών που χρησιμοποιούν την Αγγλική ως Πρόσθετη Γλώσσα (English is an Additional Language-EAL). Οι τρέχουσες γλώσσες που μιλούν οι μαθητές/-τριες είναι οι εξής: αγγλικά, φιλιππίνo, ουρντού, ιταλικά, ιγκμπό, κινέζικα, παντζάμπι, μπενγκάλι, ρουμανικά, αραβικά, αλβανικά, κουρδικά, τουρκικά, πορτογαλικά, πολωνικά, χίντι, ισπανικά, πολωνικά και σουαχίλι. Πολλοί/-λές μαθητές/-τριες βιώνουν κοινωνικοοικονομικές ανισότητες με υψηλά επίπεδα ανεργίας και χαμηλά επίπεδα μέσου εισοδήματος, ενώ περίπου το 70% των μαθητών/-τριών θεωρείται ότι ζει σε συνθήκες φτώχειας. Η επίδοση κατά την είσοδο στο σχολείο είναι πάνω από τον εθνικό μέσο όρο. Πριν από επτά χρόνια, η επιθεώρηση Ofsted του Ηνωμένου Βασιλείου έκρινε ότι το σχολείο απογοητεύει τους/τις μαθητές/-τριές του.

Μετά από αυτό, εφαρμόστηκε ένα εντελώς νέο μοντέλο σχολικής βελτίωσης που περιλάμβανε αλλαγές σε όλους σχεδόν τους τομείς του σχολείου. Υπάρχουν υψηλές προσδοκίες για τους/τις μαθητές/-τριες «χωρίς εξαιρέσεις και δικαιολογίες». Τα στελέχη της διεύθυνσης ήθελαν να τονίσουν ότι το σχολείο δεν είναι «ένα εργοστάσιο εξετάσεων» αλλά ότι «αναπτύσσει σφαιρικά το παιδί» και ότι δεν είναι μια μεμονωμένη αλλαγή που έχει κάνει τη διαφορά στη βελτίωση των επιδόσεων, αλλά ότι:

«Μπορείς να έχεις όλες τις στρατηγικές του κόσμου, αλλά αν δεν έχεις τη σωστή κουλτούρα, δεν θα συμβεί τίποτα».

Σύμφωνα με την τελευταία έκθεση επιθεώρησης, το σχολείο έχει υποστεί μετασχηματισμό και «οι διευθυντές έχουν αναλάβει ταχεία και αποφασιστική δράση για να επιφέρουν ραγδαίες βελτιώσεις σε όλους τους τομείς της σχολικής ζωής».

Η κουλτούρα επαίνου στο Greenview Academy είναι κάτι για το οποίο το προσωπικό είναι εμφανώς υπερήφανο και το εφαρμόζει σε καθημερινή βάση. Το προσωπικό και οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να κάνουν «τυχαίες πράξεις καλοσύνης» μεταξύ τους, όπως να γράφουν επαίνους σε καρτ ποστάλ, να τις μοιράζουν και να τις στέλνουν στο σπίτι. Οι μαθητές/-τριες ενθαρρύνονται να μιλούν ή να παρουσιάζουν πράγματα που τους/τις κάνουν περήφανους/-νες, ενώ στο σχολείο λειτουργεί ένα «Περίπτερο υπερηφάνειας» κάθε εβδομάδα και δίνονται πιστοποιητικά. Οι παρεμβάσεις περιλαμβάνουν ένα “Fabulist” για τους/τις μαθητές/-τριες του 11ου έτους. Αυτό σημαίνει ότι το προσωπικό στέκεται στις πύλες του σχολείου με έναν μικρό κατάλογο μαθητών/-τριών και τις φωτογραφίες τους, ώστε να μπορούν να τους/τις αναγνωρίζουν καθώς έρχονται στο σχολείο και να τους/τις συγχαίρουν για μια συγκεκριμένη επιτυχία τους. Αυτό συμβαίνει σε εβδομαδιαία βάση και κάθε εβδομάδα επαινούνται διαφορετικοί/-κές μαθητές/-τριες. Άλλες συνήθειες πρακτικές είναι ο εντοπισμός από τους/τις εκπαιδευτικούς των εργασιών ή των συνεισφορών των μαθητών/-τριών για χειροκρότημα στην τάξη και ο εντοπισμός κάθε εβδομάδα ενός/μιας μαθητή/-τριας για «επιπλέον χειροκρότημα», το όνομα του/της οποίου/-ας αναγράφεται στην πόρτα της τάξης. Επιπλέον, υπάρχουν οι νικητές/-τριες των βραβείων “Principal Praise” και “Principal Progress”, τα αστέρια των αγγλικών, των μαθηματικών και του αθλητισμού και τα βραβεία “spotted reading”. Μαζί με αυτά, υπάρχουν τακτικές εκδηλώσεις εορτασμού για τις ομάδες των τάξεων και αποφοιτήσεις στα βασικά στάδια.

Υπάρχει μια ομάδα διαχειριστών/-στριών μάθησης που δεν λειτουργεί σε αίθουσες διδασκαλίας. Διαδραματίζει βασικό ρόλο στη διαμόρφωση ισχυρών σχέσεων με τους/τις μαθητές/-τριες και συνήθως τα μέλη της κατανέμονται σε μια συγκεκριμένη ομάδα μιας τάξης. Οι εκπαιδευτικοί δεν αναμένεται να αντιμετωπίζουν θέματα συμπεριφοράς στην τάξη, αλλά αντίθετα εφαρμόζουν ένα διαβαθμισμένο σύστημα με το οποίο οι μαθητές/-τριες αντιμετωπίζονται από το προσωπικό που έχει επιτήρηση στους διαδρόμους. Ένας/Μια υπεύθυνος/-νη μάθησης εξήγησε πώς οικοδομεί μια σχέση με τους/τις μαθητές/-τριες μέσω του ενδιαφέροντος και του επαίνου και ότι τα όποια ζητήματα συμπεριφοράς αποπροσωποποιούνται, για παράδειγμα χρησιμοποιώντας φάσεις όπως «η μάθηση διακόπηκε» αντί να επικρίνει προσωπικά τους/τις μαθητές/-τριες. Στο σχολείο, υπάρχει μια πολιτική «ανοιχτών θυρών» με βάση την οποία οι διευθυντές/-ντριες και το υπόλοιπο προσωπικό μπορούν να μπαινοβγαίνουν σε διάφορες τάξεις και να επαινούν τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς. Οι διευθυντές/-ντριες αναμένεται να γνωρίζουν και να αλληλεπιδρούν με τους/τις μαθητές/-τριες καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής ημέρας αντί να εργάζονται σε γραφεία.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Για να είναι αποτελεσματικός ο έπαινος, οι εκπαιδευτικοί πρέπει να αφιερώνουν χρόνο για να γνωρίσουν τους/τις μαθητές/-τριες τους και να παρατηρήσουν τις προσπάθειές τους, καθώς και τα επιτεύγματά τους. Θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι/-νες σχετικά με το γιατί οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν έπαινο και να είναι λεπτομερείς σχετικά με αυτό. Ο έπαινος δεν θα πρέπει να παρέχεται για αδύναμες προσπάθειες και δεν θα πρέπει να επικεντρώνεται σε προσωπικά χαρακτηριστικά αλλά στη δουλειά που έχουν κάνει οι μαθητές/-τριες. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να παρέχουν μη λεκτικές ενδείξεις για να ενισχύσουν τον έπαινο, όπως για παράδειγμα ένα χαμόγελο. Προσπαθήστε να διασφαλίσετε ότι όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν εξίσου επαίνους και όχι μόνο εκείνοι/-νες που μπορεί να διαπρέπουν συχνότερα. Βεβαιωθείτε ότι κάθε εκπαιδευτικός γνωρίζει τη στρατηγική επαίνου και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να επαινέσει αποτελεσματικά και ότι λαμβάνει σχετική υποστήριξη για να το κάνει.

Πρόσθετοι Πόροι:

<https://strobeeducation.com/blog/the-power-of-effective-praise-a-guide-for-teachers/>

Συμπέρασμα:

Ο έπαινος μπορεί να είναι ένας αποτελεσματικός τρόπος προώθησης της δέσμευσης και της επιτυχίας των μαθητών/-τριών, όταν γίνεται με τον σωστό τρόπο. Οι ουσιαστικές σχέσεις μεταξύ του προσωπικού και των μαθητών/-τριών θα πρέπει να βρίσκονται στο επίκεντρο των καθημερινών αλληλεπιδράσεων και να ενισχύονται από την κουλτούρα του επαίνου.

Οφέλη :

Η ανάπτυξη μιας κουλτούρας επαίνου στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα μπορεί να οικοδομήσει και να ενισχύσει τις θετικές σχέσεις μεταξύ προσωπικού και μαθητών/-τριών και να βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να αισθάνονται ότι εκτιμώνται και ότι έχουν κίνητρα. Ο έπαινος μπορεί επίσης να προσφέρει θετική ενίσχυση για συμπεριφορές που προάγουν τη μάθηση.

Το προσωπικό του σχολείου Greenview Academy θεώρησε ότι οι μαθητές/-τριες ανταποκρίνονται καλά στην κουλτούρα επαίνου και ότι, ενώ στοιχεία της μπορεί να υπήρχαν και στο παρελθόν, η συνολική προσέγγιση του σχολείου είναι αυτή που διασφαλίζει την αποτελεσματικότητά της. Όπως σχολίασε ένας/μία εκπαιδευτικός:

«Έχοντας βρεθεί εδώ για μεγάλο χρονικό διάστημα, στο παρελθόν δεν αισθανόμουν ποτέ ότι ήταν πολιτισμική, δεν λειτουργούσε πραγματικά. Τώρα, επειδή όλα συνδέονται, μοιράζονται συνεχώς, όλοι το γνωρίζουν. Είναι βασική πολιτισμική αλλαγή, πριν δεν ήταν καλά συνδεδεμένα, τώρα είναι όλα δοκιμασμένα και ελεγμένα».

Λέσχες Μαθητών/-τριών

Το εργαλείο αυτό αναδεικνύει την ευκαιρία να αναπτυχθούν νέοι δεσμοί μεταξύ μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών και να αυξηθεί η δέσμευση των μαθητών/-τριών μέσω της δημιουργίας καινοτόμων μαθησιακών περιβαλλόντων και της προώθησης νέων διδακτικών μεθοδολογιών. Ο κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός συνόλου μη υποχρεωτικών ομαδικών καταστάσεων στις οποίες οι μαθητές/-τριες μπορούν να μάθουν από διαφορετικές μεθοδολογίες ή/και διαφορετικές δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις μοναδικές δεξιότητες και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών. Για τον λόγο αυτό, τα εν λόγω περιβάλλοντα ονομάζονται Λέσχες. Στη μελέτη περίπτωσης που ακολουθεί, το κοινό-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 12 έως 19 ετών, αν και μπορεί να προσαρμοστεί και σε μικρότερους/-ρες μαθητές/-τριες. Λόγω της ευελιξίας του εργαλείου, μπορεί να ωφελήσει μαθητές/-τριες από διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα και με διαφορετικές συνθήκες. Οι κύριες δραστηριότητες μπορούν να αναπτυχθούν σύμφωνα με τις προτεραιότητες του σχολείου. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγάλη ελευθερία, καθώς θα αναπτύξουν δραστηριότητες με βάση τις ιδιαίτερες δεξιότητες, και τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία (Καθήκοντα Σχολικής Διεύθυνσης):

- Προσαρμογή του Προγράμματος Σπουδών: Το σχολείο μπορεί να προσαρμόσει το επίσημο σχολικό πρόγραμμα σπουδών για να δημιουργήσει λέσχες σε διάφορους τομείς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών και αξιοποιούν τις ειδικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών που μπορούν να συμβάλουν σε αυτές.
- Ανάλογα με τη διάρθρωση του σχολικού ωραρίου, μπορεί να είναι απαραίτητη η προσαρμογή του προγράμματος των τάξεων. Για παράδειγμα, όλες οι συναντήσεις της Λέσχης μπορεί να γίνονται τα απογεύματα της Τετάρτης ή ίσως μετά τη λήξη της σχολικής βάρδιας. Οι μαθητές/-τριες θα επιλέγουν τις λέσχες που θέλουν να παρακολουθήσουν μεταξύ αυτών που προσφέρονται.
- Το σχολείο μπορεί να θέσει στους/στις μαθητές/-τριες ευθείες ερωτήσεις, προκειμένου να αποφασίσει ποιες λέσχες θα προσφέρει, όπως για παράδειγμα: Τι θα θέλατε να μάθετε στο σχολείο; Πώς θα θέλατε να μαθαίνετε στο σχολείο; Μπορεί επίσης να είναι χρήσιμες γενικότερες ερωτήσεις, όπως: Ποιο θα ήταν το τέλειο μάθημα για εσάς; Τι σας κάνει ευτυχισμένους/-νες στο σχολείο;
- Για να βελτιωθεί ο κοινωνικός αντίκτυπος των λεσχών, το σχολείο μπορεί να ρωτήσει τους/τις εκπαιδευτικούς για το τι θα ήθελαν να αλλάξουν στην κοινότητά τους, ποιοι/ποιες μαθητές/-τριες θεωρούν ότι είναι αόρατοι/-τες στην παρούσα σχολική δομή και να σκεφτούν πώς θα μπορούσε να τους/τις βοηθήσει μια λέσχη.
- Το σχολείο, για να βελτιώσει τη λειτουργία και τη συνάφεια των Λεσχών, μπορεί να ζητήσει από τους/τις εκπαιδευτικούς να σκεφτούν τις ιδιαίτερες ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους. Για παράδειγμα, ο/η καθηγητής/-τρια των εικαστικών μπορεί να είναι τραγουδιστής/-στρια, καλλιτέχνης/-χινιδα τσίρκου ή να του/της αρέσει να παίζει επιτραπέζια παιχνίδια. Ο/Η καθηγητής/-τρια φυσικών επιστημών μπορεί να έχει γνώσεις οικιακής γεωργίας ή να ενδιαφέρεται για την παρασκευή αρωμάτων.

Προετοιμασία (Καθήκοντα Εκπαιδευτικών)- Δημιουργία Λέσχης:

- Η σύνδεση των αναγκών των μαθητών/-τριών με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών είναι το κλειδί για την επιτυχία της Λέσχης.
- Οι εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι/-νες για τη δημιουργία και τη διατήρηση κάθε Λέσχης. Θα πρέπει να καταρτίσουν ένα περιγραφικό έγγραφο με τον στόχο της Λέσχης, τις κύριες μεθοδολογίες, σημειώσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη λειτουργία (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών θεμάτων όπως ο ελάχιστος και μέγιστος αριθμός μαθητών/-τριών, οι απαραίτητες υλικές συνθήκες κ.λπ.) Το μέγεθος της Λέσχης μπορεί να εξαρτάται από διάφορες πτυχές, όπως το είδος της δραστηριότητας που πρόκειται να αναπτυχθεί και οι διαθέσιμοι χώροι του σχολείου.
- Η ελευθερία των εκπαιδευτικών να δημιουργούν και να είναι δημιουργικοί/-κές επισημάνθηκε ως ένας από τους βασικούς παράγοντες για την επιτυχία αυτής της δραστηριότητας.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργαστούν στην ίδια Λέσχη για να αναπτύξουν νέες διδακτικές μεθοδολογίες, συνεργασία και κοινωνικές σχέσεις. Για παράδειγμα, ένας/μία εκπαιδευτικός μπορεί να δυσκολεύεται να αναπτύξει καλή σχέση με τους/τις μαθητές/-τριες. Ωστόσο, όταν εργάζεται μαζί με έναν/μία άλλο/-λη εκπαιδευτικό που το βρίσκει ευκολότερο, μπορεί να αναπτύξει νέους δεσμούς και καλύτερες σχέσεις.

Υλοποίηση:

- Οι μαθητές/-τριες τείνουν να επιλέγουν Λέσχες με καθηγητές/-τριες που ήδη γνωρίζουν. Είναι σημαντικό οι μαθητές/-τριες να έχουν την ευκαιρία να μάθουν για όλες τις Λέσχες που προσφέρονται. Η στρατηγική πρέπει να επιλέγεται ανάλογα με τη δομή, την κουλτούρα και τους πόρους του σχολείου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πραγματοποίηση παρουσιάσεων που εξηγούν τις καθημερινές δραστηριότητες και τους στόχους της Λέσχης θα βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να επιλέξουν τη σωστή Λέσχη για τον εαυτό τους.

Ορισμένες προτάσεις είναι οι εξής:

- Οι εκπαιδευτικοί να παρουσιάζουν τη δική τους Λέσχη σε κάθε τάξη ή σε πολλές τάξεις ταυτόχρονα.
- Ανακοινώσεις σε πίνακες και άλλο υλικό με πληροφορίες.
- Οι συμμετέχοντες/-χουσες μαθητές/-τριες μπορούν να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με μαθητές/-τριες άλλων τμημάτων ή/και σχολικών τάξεων.
- Η αίτηση και η εγγραφή μπορούν να γίνουν απευθείας με τον/την εκπαιδευτικό, τους/τις διευθυντές/-τριες του σχολείου ή διαδικτυακά (π.χ. χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα του σχολείου).
- Είναι σημαντικό να ελέγχετε ότι οι μαθητές/-τριες δεν είναι εγγεγραμμένοι/-νες σε δύο Λέσχες που λειτουργούν ταυτόχρονα.
- Το όριο των μαθητών/-τριών που συμμετέχουν σε κάθε Λέσχη εξαρτάται από το πρόγραμμα και τη δομή της Λέσχης.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Η συμμετοχή είναι το πρώτο σημάδι για το αν μια Λέσχη λειτουργεί καλά. Αν οι μαθητές/-τριες δίνουν το παρών και συνεχίζουν να προσέρχονται, αυτό σημαίνει ότι θέλουν να είναι εκεί.
- Δεν απαιτείται δοκιμή, καθώς η Λέσχη δεν είναι υποχρεωτική. Ωστόσο, οι αυτοαξιολογήσεις των μαθητών/-τριών είναι σημαντικές για την κατανόηση της τρέχουσας προόδου τους και την εύρεση ικανοτήτων που θέλουν να επεξεργαστούν. Οι αξιολογήσεις της Λέσχης βοηθούν τους/τις εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τι θα μπορούσε να αλλάξει στις δραστηριότητές τους. Καλό θα ήταν η αξιολόγηση να μην γίνεται υπό την καθοδήγηση των διευθυντών/-τριών του σχολείου, καθώς αυτό θα μπορούσε να κάνει τους/τις εκπαιδευτικούς να αισθάνονται περιορισμένοι/-νες και χωρίς κίνητρα.
- Συνιστάται να δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες η ελευθερία να αλλάζουν από τη μία Λέσχη στην άλλη. Αυτό μπορεί να συμβεί κατά τη διάρκεια των πρώτων εβδομάδων ή κατά τη διάρκεια ολόκληρης της σχολικής χρονιάς.
- Ο τερματισμός, η αλλαγή ή η συγχώνευση των Λεσχών συμβαίνει συνήθως στο τέλος του σχολικού έτους. Ωστόσο, αν ο/η εκπαιδευτικός θεωρεί ότι οι δραστηριότητες δεν λειτουργούν ή αν οι μαθητές/-τριες δεν συμμετέχουν, μπορούν να γίνουν αλλαγές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η συγχώνευση δημοφιλών Λεσχών με λιγότερο δημοφιλείς Λέσχες μπορεί να βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να ενδιαφερθούν για νέα πράγματα και τους/τις εκπαιδευτικούς να συνεργαστούν και να μάθουν δουλεύοντας με τους/τις συναδέλφους τους.
- Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενθαρρύνονται να μοιράζονται τα διδάγματα που αποκομίζουν από τη μία χρονιά στην άλλη.
- Μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να μετασχηματίσουν ή να αναδημιουργήσουν τις Λέσχες τους.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Οι Λέσχες μέσα από τα μάτια των μαθητών/-τριών:

Στο σχολείο της μελέτης περίπτωσης, οι μαθητές/-τριες μοιράστηκαν τις απόψεις τους για τις Λέσχες κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης σε ομάδα εστίασης:

«[Η Λέσχη είναι] μια ανακούφιση από την πίεση του σχολείου».

«Διατήρησα καλή σχέση με τον καθηγητή μου [στα εικαστικά] επειδή πήγαινα στη Λέσχη».

«Συνήθως, οι Λέσχες έχουν πιο διασκεδαστικά μαθήματα, είναι μια στιγμή για να αλληλεπιδράσεις με τον καθηγητή. Στη λέσχη αγγλικών μαθαίνουμε αγγλικά, αλλά με παιχνίδια, με δραστηριότητες. Κάνουμε πράγματα που δεν θα κάναμε σε μια κανονική τάξη. Αυτός είναι μάλλον ο λόγος για τον οποίο συνεχίζουμε να πηγαίνουμε».

Οι Λέσχες από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών:

Οι εκπαιδευτικοί μοιράστηκαν επίσης τις απόψεις τους για τις Λέσχες κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων:

«Ο τρόπος με τον οποίο εργάζομαι στη Λέσχη είναι εντελώς διαφορετικός από τον τρόπο με τον οποίο εργάζομαι κατά τη διάρκεια των κανονικών μαθημάτων [...] Η Λέσχη είναι σχεδόν ένα οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο αισθανόμαστε ευπρόσδεκτοι. Οι μαθητές μπορούν να κάθονται όπου θέλουν. Μαθαίνουν να διαχειρίζονται τον χώρο και κάνουμε φιλικές συζητήσεις. Με ρωτούν για τα πάντα και τους απαντώ για τα πάντα. Α, και στη Λέσχη, έχω μαθητές μικτών ικανοτήτων από την 5η, την 6η και την 7η τάξη, όλοι μαζί».

Το εργαλείο αυτό προέρχεται από μια μελέτη περίπτωσης σε ένα πορτογαλικό σχολείο. Το σχολείο βρίσκεται σε ένα εσωτερικό τμήμα μιας μεγάλης αστικής περιοχής κοντά στο Πόρτο. Το σχολικό συγκρότημα συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο μειονεκτικών δημόσιων σχολείων της χώρας. Βρίσκεται σε ένα πολύ ευάλωτο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, με πάνω από το 50% των οικογενειών των μαθητών/-τριών να λαμβάνουν οικονομική κρατική στήριξη και με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων να είναι εντυπωσιακό (η συντριπτική πλειοψηφία δεν έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Οι σημερινές σχολικές Λέσχες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δραστηριότητες όπως η Λέσχη Γλωσσών (CLIP), η Σχολική Αθλητική Λέσχη (συμπεριλαμβανομένου του σκέιτρινγκ), η Μουσική Λέσχη, η Λέσχη Σκακιού, η Λέσχη Ρομποτικής και η Λέσχη Τεχνών (με δραστηριότητες αγγειοπλαστικής και πλαστικής έκφρασης).

Μερικά πραγματικά παραδείγματα περιγραφών των Λεσχών παρουσιάζονται παρακάτω.

Όνομασία της Λέσχης	Περιγραφή της Λέσχης
Αθλητική Λέσχη (σκέιτρινγκ)	Αποστολή της Σχολικής Αθλητικής Λέσχης είναι να παρέχει πρόσβαση σε τακτικό και ποιοτικό αθλητισμό προωθώντας την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών/-τριών, τον υγιεινό τρόπο ζωής, τις αξίες και τις αρχές που σχετίζονται με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.
Λέσχη Σκακιού	Το σχολείο σας δίνει την ευκαιρία να μάθετε ένα από τα πιο διασκεδαστικά παιχνίδια στον κόσμο. Γιατί δεν έρχεστε να μάθετε να παίζετε σκάκι; Είναι πολιτισμός. Είναι ένα παιχνίδι που υπάρχει εδώ και χιλιετίες και είναι διαδεδομένο σε πολλούς πολιτισμούς. Έχει μαθηματική βάση, διεγείρει την προσοχή, τη συγκέντρωση και τη λογική σκέψη, μια δεξιότητα που μπορεί να σας βοηθήσει να γίνετε άσος στο σχολείο, και είναι ένα καλό μέρος για να κάνετε φίλους και φίλες.
Στούντιο Origami	Το Origami είναι μια αρχαία τέχνη που προέρχεται από την ιαπωνική αυτοκρατορική αυλή. Πρόκειται για μια τεχνική που, μέσω της κίνησης των χεριών πάνω στο χαρτί, το μεταμορφώνει μέσω του διπλώματος δημιουργώντας νέα σχήματα. Το Στούντιο Origami στοχεύει στην προώθηση πρακτικών εμπειριών γνώσης της τεχνικής Origami στο πλαίσιο της καλλιτεχνικής έκφρασης. Στόχος του είναι επίσης να ενθαρρύνει τις θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου των μαθητών/-τριών συμβάλλοντας σε ένα υγιές σχολικό περιβάλλον.

Οφέλη:

Οι Λέσχες είναι ένα εργαλείο που βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να συνδεθούν με το σχολικό περιβάλλον, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, γεγονός που τους/τις βοηθά να νιώσουν συνδεδεμένοι/-νες με τη σχολική κοινότητα. Οι λέσχες αποτελούν συγχρόνως ένα μέσο για να έρθουν πιο κοντά οι εκπαιδευτικοί στους/στις μαθητές/-τριες με τρόπο που να μπορούν να τους/τις κατανοήσουν καλύτερα. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, συν τοις άλλοις, να ανακαλύψουν νέες μεθοδολογίες διδασκαλίας και να έχουν την ελευθερία να πειραματιστούν και να καινοτομήσουν γύρω από τις μεθοδολογίες που γνωρίζουν εκφράζοντας τη δημιουργικότητά τους.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Παρακινήστε τους/τις εκπαιδευτικούς να συνδέσουν τις ανάγκες των μαθητών/-τριών με τα δυνατά σημεία και τις γνώσεις τους.

Βοηθήστε τους/τις εκπαιδευτικούς να αισθάνονται ελεύθεροι/-ρες να δοκιμάζουν νέα πράγματα και στηρίξτε τους σε αυτό.

Ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να συμμετέχουν στις Λέσχες και βρείτε τρόπους για να ευαισθητοποιήσετε σχετικώς το σχολικό περιβάλλον.

Δώστε μεγάλη προσοχή στην προσέλευση των μαθητών/-τριών στις Λέσχες και υποστηρίξτε τις προσπάθειες παρακολούθησης από τους/τις εκπαιδευτικούς· μπορεί να είναι το κλειδί για να γίνουν ουσιαστικές και αποτελεσματικές αλλαγές.

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να μοιράζονται τις εμπειρίες και τα έργα τους με τους/τις συναδέλφους τους, ώστε να μπορούν να μάθουν από αυτούς/-τές και να αναπτύξουν νέες ιδέες.

Συμπέρασμα:

Αυτή η εργαλειοθήκη προτείνει μια απαιτητική στρατηγική για τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις διευθυντές/-ντριες σχολείων. Οι λέσχες έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές/-τριες αντιλαμβάνονται το σχολείο και τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν με τους/τις καθηγητές/-τριες και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. Μπορούν να αυξήσουν τη δέσμευση, την ευημερία και τη μάθηση των μαθητών/-τριών, τόσο άμεσα μέσω των δραστηριοτήτων της Λέσχης όσο και έμμεσα, στις κανονικές τάξεις, και ως συνέπεια του μετασχηματισμού που μπορεί να επιφέρει όσον αφορά τα συναισθήματα, τους δεσμούς και τις σχέσεις με τους/τις εκπαιδευτικούς και το σχολείο που μπορεί να διευκολύνει η συμμετοχή σε μια Λέσχη (για τους/τις μαθητές/-τριες, αλλά και για τους/τις εκπαιδευτικούς).

A group of diverse children are shown in a classroom setting. In the upper portion, a boy in a plaid shirt has his arms raised in a celebratory gesture, surrounded by other children who are also smiling and raising their hands. In the lower portion, a group of children are gathered around a desk, looking at a laptop screen. One child is pointing at the screen while others look on with interest. The background features educational posters on the wall and a potted plant on the left. The entire image is overlaid with a semi-transparent yellow filter.

Κατηγορία: Συνεργασία μεταξύ Συνομηλίκων

Διευρυμένος Χρόνος Μάθησης

Επισκόπηση:

Η στρατηγική “Extending Learning Time” έχει σχεδιαστεί με σκοπό τη συνέχιση της μάθησης των μαθητών/-τριών πέραν του επίσημου σχολικού ωραρίου δίνοντάς τους πρόσθετο χρόνο για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε ένα υποστηρικτικό και εμπλουτιστικό περιβάλλον. Αυτή η πρωτοβουλία, που έχει αναγνωριστεί ως Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση (Flecha, 2015), μπορεί να επιταχύνει τη μάθηση με τη διεύρυνση των χώρων, των χρόνων και των ανθρώπων που συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία. Για παράδειγμα, οι δραστηριότητες επέκτασης του χρόνου μάθησης περιλαμβάνουν συνήθως εθελοντές/-ντριες που συμμετέχουν ενεργά παρέχοντας στους/στις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με ένα ευρύτερο φάσμα ατόμων πέρα από τους/τις συνήθεις εκπαιδευτικούς τους. Τα σχολεία, προσφέροντας αυτό το πρόσθετο επίπεδο υποστήριξης, μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των βασικών και εγκάρσιων/πολυεπίπεδων δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών. Η εν λόγω πρωτοβουλία είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για όσους/-σες μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ορισμένα μαθήματα, καθώς παρέχει εκτεταμένες ευκαιρίες συνέχισης της μάθησης.

Ο στόχος της διεύρυνσης του χρόνου μάθησης είναι να παρέχεται στους/στις μαθητές/-τριες πρόσθετη υποστήριξη πέραν του τυπικού σχολικού προγράμματος, συχνά σε ένα πιο εξατομικευμένο και εστιασμένο πλαίσιο. Για παράδειγμα, ανοίγοντας τη σχολική βιβλιοθήκη και προσφέροντας ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον, οι μαθητές/-τριες μπορούν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, να μελετήσουν ή να λάβουν στοχευμένη βοήθεια σε τομείς στους οποίους χρειάζονται πρόσθετη ενίσχυση. Η εν λόγω υποστήριξη βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους σε διάφορα μαθήματα, ενώ παράλληλα βελτιώνουν την ακαδημαϊκή τους αυτοαντίληψη. Αυτά τα περιβάλλοντα, που βασίζονται σε υποστηρικτικές και συνεργατικές αλληλεπιδράσεις, δημιουργούν δυνατότητες για την ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων που βοηθούν τα άτομα να ξεπεράσουν προκλήσεις, όπως οι εμπειρίες διακρίσεων. Τέτοιοι χώροι παρέχουν πολύτιμες ευκαιρίες για την απόκτηση συναισθηματικών δεξιοτήτων που είναι ωφέλιμες τόσο στην καθημερινή ζωή όσο και στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει ότι τα προγράμματα Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης (ELT) συμβάλλουν στη μείωση της ευαλωτότητας των μαθητών/-τριών, ιδίως των εφήβων, μειώνοντας συγκεκριμένα τους παράγοντες κινδύνου στο περιβάλλον τους και προωθώντας την ανάπτυξη ακαδημαϊκών, προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (Natividad-Sancho et al., 2024). Τα προγράμματα αυτά είναι ιδιαίτερα πολύτιμα για τους/τις μαθητές/-τριες που χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες, καθώς το τυπικό πρόγραμμα των μαθημάτων μπορεί να μην παρέχει πάντα αρκετή ευελιξία για κάτι τέτοιο. Προσφέροντας διευρυμένες ευκαιρίες μάθησης, οι μαθητές/-τριες μπορούν να μαθαίνουν με τον δικό τους ρυθμό, να αυξάνουν τις εκπαιδευτικές τους ευκαιρίες και να σημειώνουν ακαδημαϊκή πρόοδο που δεν θα ήταν εφικτή εντός των τυπικών ωρών διδασκαλίας.

Αυτή η προσέγγιση είναι πλήρως συμπεριληπτική, χωρίς περιορισμούς λόγω ηλικίας, γλώσσας ή περιβάλλοντος, γεγονός που επιτρέπει τη συμμετοχή ολόκληρης της κοινότητας. Όλοι/-λες είναι ευπρόσδεκτοι/-κτες—από μαθητές/-τριες όλων των ηλικιών μέχρι μέλη της ευρύτερης οικογένειας, εκπαιδευτικούς και διευθυντές/-ντριες σχολείων. Η υποστήριξη μπορεί επίσης να παρέχεται σε πολλές γλώσσες διασφαλίζοντας ότι η γλώσσα δεν αποτελεί ποτέ εμπόδιο για τους/τις μαθητές/-τριες. Η ευελιξία του προγράμματος επιτρέπει τη μάθηση σε ποικίλα περιβάλλοντα, όπως βιβλιοθήκες, αίθουσες διδασκαλίας ή ακόμη και παιδικές χαρές. Με την προώθηση αυτού του συνεργατικού περιβάλλοντος, η πρωτοβουλία διευρύνει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες πέρα από το τυπικό σχολικό ωράριο, με αποτέλεσμα να ωφελεί όλα τα εμπλεκόμενα άτομα.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Για να ξεκινήσετε την εφαρμογή του Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης, ξεκινήστε με τον εντοπισμό των ακαδημαϊκών αναγκών των μαθητών/-τριών. Αναπτύξτε ένα σχέδιο που να προγραμματίζει επιπλέον μαθησιακές συνεδρίες είτε πριν είτε μετά το σχολικό ωράριο. Μπορείτε επίσης να προσφέρετε αυτή την υπηρεσία τα Σαββατοκύριακα ή κατά τη διάρκεια των διακοπών.

Στο σχέδιο αυτό, θα πρέπει να συμμετέχει όχι μόνο το προσωπικό του σχολείου, αλλά και παλαιότεροι/-ρες ή πρώην μαθητές/-τριες, οικογένειες και άλλα μέλη της κοινότητας. Με την υποστήριξη όλων, δημιουργήστε ένα ευέλικτο χρονοδιάγραμμα που θα αναφέρει τους καθορισμένους χώρους και χρόνους για τις συνεδρίες Διευρυμένης Μάθησης.

Υλοποίηση:

Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών και τη διαθεσιμότητα των εθελοντών/-τριών, οι χώροι μάθησης (όπως η «Βιβλιοθήκη Φροντιστηριακών Μαθημάτων»/ “Tutored Library”) μπορούν να ανοίγουν σε τακτά χρονικά διαστήματα. Στις συνεδρίες αυτές, συμμετέχουν συνήθως προσωπικό του σχολείου, πρώην ή παλαιότεροι/-ρες μαθητές/-τριες, οικογένειες, φοιτητές/-τριες πανεπιστημίου και εθελοντές/-τριες που βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες με τις εργασίες για το σπίτι, τη μελέτη, το διάβασμα και τη βελτίωση δεξιοτήτων, όπως η ανάγνωση και η γραφή. Επιπλέον, βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες με ερωτήσεις από το μάθημα και προετοιμασία για τις εξετάσεις.

Οι μαθητές/-τριες έχουν πλήρη ευελιξία στην επιλογή τους να παρακολουθήσουν αυτές τις συνεδρίες είτε για να προσφέρουν είτε για να λάβουν βοήθεια. Κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων, οι συμμετέχοντες/-χουσες οργανώνονται σε διαφορετικές ομάδες, ώστε να εξασφαλίζεται εξατομικευμένη υποστήριξη σε διαφορετικά μαθήματα ή ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Για να διασφαλίσετε την επιτυχία της πρωτοβουλίας, φροντίστε να παρακολουθείτε και αξιολογείτε τακτικά τον αντίκτυπό της. Αυτό μπορεί να γίνει βάζοντας έναν/μία ή περισσότερους/-ρες εκπαιδευτικούς, μαθητές/-τριες, μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας να παρακολουθούν την καθημερινή πρόοδο. Για παράδειγμα, οι άτυποι έλεγχοι ή οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια συνεδριών όπως η βιβλιοθήκη φροντιστηριακών μαθημάτων βοηθούν στον εντοπισμό άμεσων αναγκών και στη γρήγορη προσαρμογή.

Εκτός από την καθημερινή παρακολούθηση, εξετάστε το ενδεχόμενο να διοργανώνετε μηνιαίες, τριμηνιαίες ή ετήσιες συναντήσεις για να εξετάσετε την πρόοδο, να αντιμετωπίσετε τις προκλήσεις και να σκεφτείτε τρόπους βελτίωσης του προγράμματος στο μέλλον.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Αμίρα, η οποία συνήθως αποφεύγει να σηκώνεται στον πίνακα στην τάξη, έκανε πρόσφατα μια σπουδαία ανακάλυψη. Αφού ασχολήθηκε με μια άσκηση με έναν/μία εθελοντή/-ντρια στη «Βιβλιοθήκη Φροντιστηριακών Μαθημάτων», αισθάνθηκε σίγουρη για την κατανόηση του θέματος. Για πρώτη φορά, ρώτησε τον/τη δάσκαλό/-λα της αν μπορούσε να σηκωθεί στον πίνακα για να δείξει αυτό που είχε μάθει. Με ενθουσιασμό και πρωτόγνωρη αυτοπεποίθηση, ολοκλήρωσε με επιτυχία την εργασία, περήφανη που μπορούσε να προβάλει τις γνώσεις της.

Ενσωμάτωση του προγράμματος “Extended Learning Time” στην καθημερινή ρουτίνα του σχολείου. Για τη διευθέτηση αυτού του ζητήματος, το σχολείο έπρεπε να σχεδιάσει προσεκτικά και να προσαρμόσει τόσο τον χρόνο όσο και τον χώρο, ώστε να διασφαλίσει ότι αυτές οι επιπλέον μαθησιακές συνεδρίες εντάσσονται απρόσκοπτα στο υπάρχον πρόγραμμα. Η ευελιξία ενδεχομένως να είναι καθοριστικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι συνεδρίες θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται πριν ή μετά το τυπικό σχολικό ωράριο, καθώς και τα Σαββατοκύριακα ή τις αργίες, όταν χρειάζεται.

Εξασφάλιση ποικιλόμορφης συμμετοχής και δημιουργία ενός υποστηρικτικού, συμπεριληπτικού περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό, η συμμετοχή όχι μόνο του προσωπικού του σχολείου αλλά και εθελοντών/-τριών από την κοινότητα, είναι απαραίτητη για την προώθηση μιας θετικής και συνεργατικής ατμόσφαιρας, ούτως ώστε το μαθησιακό περιβάλλον να είναι τόσο εμπλουτιστικό όσο και φιλόξενο για όλους/-λες.

Οφέλη:

Ακαδημαϊκές επιδόσεις: Οι εκπαιδευόμενοι/-νες, συμμετέχοντας είτε ως μαθητές/-τριες είτε ως εθελοντές/-τριες, ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους. Ο διευρυμένος χρόνος μάθησης επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να ενισχύσουν ή να εμβαθύνουν την κατανόησή τους, γεγονός που τους/τις βοηθά όχι μόνο να ανταποκριθούν, αλλά συχνά να υπερβούν τα ακαδημαϊκά πρότυπα για το επίπεδο της τάξης τους. Αυτή η στρατηγική αποτρέπει τους/τις μαθητές/-τριες από το να μείνουν πίσω και ενθαρρύνει τη συνεχή πρόοδο στο μαθησιακό τους ταξίδι.

Ευημερία των μαθητών/-τριών: Εκτός από τη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων, οι μαθητές/-τριες επωφελούνται από την τόνωση της συνολικής ευημερίας. Η συμμετοχή σε διευρυμένες ευκαιρίες μάθησης αυξάνει τα κίνητρα, την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμησή τους. Με την εμπειρία της ακαδημαϊκής επιτυχίας, οι μαθητές/-τριες αισθάνονται πιο ικανοί/-νες και ενθουσιώδεις για τη συνέχιση των σπουδών τους.

«Στην αρχή λίγοι μαθητές ήρθαν στη βιβλιοθήκη φροντιστηριακών μαθημάτων, αλλά στη συνέχεια συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν άνθρωποι έτοιμοι να τους βοηθήσουν, να τους στηρίξουν στις ασκήσεις για το σπίτι ή σε εργασίες που χρειάζονταν βοήθεια για να τις λύσουν ή να τις κατανοήσουν. Ζητούσαν και βίωναν αυτόν τον χώρο ως κάτι πολύ ουσιαστικό».
(Εκπαιδευτικός)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Ποικιλότητα συμμετοχή:

Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος εθελοντών/-τριών προσφέροντας στους/στις μαθητές/-τριες πρόσβαση σε άτομα με ποικίλες δεξιότητες και προοπτικές. Αυτό αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχίας και διασφαλίζει ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν σφαιρική υποστήριξη.

Ενεργός συμμετοχή όλων των μαθητών/-τριών:

Πρωθήστε αυτούς τους χώρους σε όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες, όχι μόνο σε εκείνους/-νες που δυσκολεύονται σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Ακόμη και οι μαθητές/-τριες που διακρίνονται στις σπουδές τους μπορούν να επωφεληθούν από την ενίσχυση των γνώσεών τους και τη βοήθεια των άλλων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός συνεργατικού περιβάλλοντος μάθησης.

Ευέλικτος προγραμματισμός:

Διαθέστε αυτούς τους χώρους μάθησης αρκετές φορές την εβδομάδα για να φιλοξενήσετε όσο το δυνατόν περισσότερους/-ρες μαθητές/-τριες. Αυτή η ευελιξία επιτρέπει καλύτερη πρόσβαση σε όσους/-σες το χρειάζονται ανεξάρτητα από το προσωπικό τους πρόγραμμα.

Έλλειψη εθελοντών/-τριών:

Για να προσλάβετε αρκετούς/-τές εθελοντές/-τριες, φροντίστε να προσφέρετε ευέλικτα ωράρια και να τονίσετε την αξία της συμμετοχής διαφορετικών ατόμων από την κοινότητα, όπως οικογένειες, απόφοιτοι/-τες, φοιτητές/-τριες πανεπιστημίου και μέλη της κοινότητας.

Αναγνώριση συνεισφορών:

Διασφαλίστε ότι όλοι/-λες οι εθελοντές/-τριες αισθάνονται ότι εκτιμώνται. Κοινοποιήστε με σαφήνεια τη σημασία της συμβολής τους στην επιτυχία της πρωτοβουλίας, ώστε να κατανοήσουν τον σκοπό και την αξία της εργασίας τους.

Ενθάρρυνση της συμμετοχής:

Τονίστε ότι αυτοί οι εκπαιδευτικοί χώροι είναι ωφέλιμοι για όλους/-λες, όχι μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες με ακαδημαϊκές δυσκολίες. Επισημάνετε τον συμπεριληπτικό χαρακτήρα αυτών των συνεδριών, στις οποίες όλοι/-λες οι συμμετέχοντες/-χουσες μπορούν να μάθουν και να αναπτυχθούν.

Πρόσθετοι Πόροι:

Impact of extending learning time with vulnerable groups (Αντίκτυπος του διευρυμένου χρόνου μάθησης σε ευάλωτες ομάδες)

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740924003815>

Impact of the extension of learning time on the learning space (Αντίκτυπος του διευρυμένου χρόνου μάθησης στον χώρο μάθησης)

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2210656119300248#s0055>

Συμπέρασμα:

- Οι στρατηγικές του Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και της συνολικής ευημερίας των μαθητών/-τριών.
- Η δημιουργία αυτών των χώρων ευνοεί τη μεγαλύτερη δέσμευση των μαθητών/-τριών συμβάλλοντας στο να μην μένει κανείς πίσω.
- Η ενεργός συμμετοχή ολόκληρης της σχολικής κοινότητας είναι απαραίτητη για τη δημιουργία χώρων μάθησης υψηλής ποιότητας που συμβάλλουν τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην κοινωνική ανάπτυξη.

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν το εργαλείο “Extended Learning Time” για να το προσαρμόσουν στα δικά τους πλαίσια. Με την παροχή τακτικής, ελεγχόμενης υποστήριξης, οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν ουσιαστική βοήθεια που ενισχύει την ανάπτυξή τους. Η αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων της τάξης, όπως οι μαθητές/-τριες που «μένουν πίσω» στα μαθήματα ή εμφανίζουν διασπαστική συμπεριφορά, γίνεται ευκολότερη όταν τους δίνεται η ευκαιρία να αναπτυχθούν εκτός του παραδοσιακού πλαισίου της τάξης.

Σχολεία του Δάσους

Η πρακτική των Σχολείων του Δάσους στηρίζεται σε έξι (6) αρχές, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. Το Σχολείο του Δάσους είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία τακτικών συνεδριών και όχι μεμονωμένων ή σπάνιων επισκέψεων· ο κύκλος του σχεδιασμού, της παρατήρησης, της προσαρμογής και της αναθεώρησης συνδέει κάθε συνεδρία.

2. Το Σχολείο του Δάσους πραγματοποιείται σε δάσος ή σε φυσικό περιβάλλον για να υποστηρίξει την ανάπτυξη μιας δια βίου σχέσης μεταξύ των μαθητών/-τριών και του φυσικού κόσμου.

3. Το Σχολείο του Δάσους χρησιμοποιεί μια σειρά από μαθητοκεντρικές διαδικασίες για να δημιουργήσει μια κοινότητα ύπαρξης, ανάπτυξης και μάθησης.

4. Το Σχολείο του Δάσους στοχεύει στην προώθηση της ολιστικής ανάπτυξης όλων των εμπλεκόμενων καλλιεργώντας ανθεκτικούς/-κές, με αυτοπεποίθηση, ανεξάρτητους/-τες και δημιουργικούς/-κές μαθητές/-τριες.

5. Το Σχολείο του Δάσους προσφέρει στους/στις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να αναλάβουν υποβοηθούμενοι/-νες κινδύνους που είναι κατάλληλοι για το περιβάλλον και για τους/τις ίδιους/-διες.

6. Το Σχολείο του Δάσους διευθύνεται από ειδικευμένους/-νες εκπαιδευτές/-τριες, οι οποίοι/-ες διατηρούν και αναπτύσσουν συνεχώς την επαγγελματική τους πρακτική. (FSA, n.d.a)

Το Σχολείο του Δάσους είναι μια ολοένα και πιο δημοφιλής πρακτική στο Ηνωμένο Βασίλειο σε όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, στα πλαίσια της προσχολικής ηλικίας, στα δημοτικά σχολεία, στα ειδικά σχολεία και στις εναλλακτικές παροχές (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) και έχει αρχίσει να αποκτά διεθνή εμβέλεια με την ανάπτυξη παρόμοιων μοντέλων στον Καναδά, την Αυστραλία, την Τουρκία, τη Νότια Κορέα, τη Μαλαισία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Harris, 2022).

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή των Forest Schools, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) ή ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες. Οι συνεδρίες διαρκούν συνήθως μισή ημέρα (π.μ. ή μ.μ.), έχουν υψηλή αναλογία προσωπικού προς τους/τις μαθητές/-τριες, καθοδηγούνται από έναν/μία εκπαιδευτικό Επιπέδου 3 του Σχολείου του Δάσους και υποστηρίζονται από βοηθούς διδασκαλίας.

Οι έρευνες σχετικά με την πρακτική των Forest Schools ξεκίνησε τη δεκαετία του 2000, με τα περισσότερα άρθρα με αξιολόγηση από ομοτίμους/-μες να δημοσιεύονται τα τελευταία δέκα χρόνια (Harris, 2022). Σε μια πρόσφατη συστηματική ανασκόπηση, ο Harris (2022) εντόπισε βασικά θέματα που περιλαμβάνουν «έρευνες σχετικά με την ανάπτυξή τους, τη σχέση τους με τη διδασκαλία στην τάξη και το εθνικό πρόγραμμα σπουδών, τον αντίκτυπο στην ανάπτυξη των παιδιών και τη σχέση τους με το περιβάλλον και την περιβαλλοντική συμπεριφορά» (σελ. 1). Άλλες έρευνες έχουν καταδείξει τα οφέλη των Forest Schools στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και των νέων (Roe and Aspinall, 2011· Coates and Pimlott-Wilson, 2019· Tiplady and Menter, 2021), στις ακαδημαϊκές επιδόσεις (McCree, Cutting and Sherwin, 2018· Coates and Pimlott-Wilson, 2019), στη σχολική φοίτηση (McCree, Cutting and Sherwin, 2018) και στη στάση και τις γνώσεις για το περιβάλλον (Ridgers, Knowles and Sayers, 2012· Turtle, Convery and Convery, 2015).

Επισκόπηση:

Το Σχολείο του Δάσους έχει ξεκινήσει να αναπτύσσεται στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 1994, εμπνευσμένο από τα σκανδιναβικά μοντέλα εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία και τη ζωή στην ύπαιθρο και επηρεασμένο από παιδαγωγούς όπως οι Pestalozzi, Steiner, Froebel, Dewey, Isaacs, Montessori και MacMillan, καθώς και από ευρύτερα κινήματα μάθησης στην ύπαιθρο και περιπέτειας (Cree and McCree, 2012). Το Forest School Association (FSA) περιγράφει το Σχολείο του Δάσους ως εξής:

«Μια παιδοκεντρική διαδικασία εμπνευσμένης μάθησης, που προσφέρει ευκαιρίες για ολιστική ανάπτυξη μέσω τακτικών συνεδριών. Πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που ενθαρρύνει το παιχνίδι, την εξερεύνηση και την υποβοηθούμενη ανάληψη κινδύνων. Αναπτύσσει την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση μέσα από εμπνευσμένες από τους/τις μαθητές/-τριες πρακτικές εμπειρίες στο φυσικό περιβάλλον. Το Σχολείο του Δάσους έχει ένα αναπτυξιακό ήθος που μοιράζονται χιλιάδες εκπαιδευμένοι/-νες εκπαιδευτές/-τριες σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι/-ες αναπτύσσουν συνεχώς τα μαθησιακά τους στυλ και τις δεξιότητές τους με σκοπό να στηρίξουν νέους/-ες και ευρηματικούς/-κές μαθητές/-τριες» (FSA, n.d.a).

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Οι εκπαιδευτές/-τριες του Forest School πρέπει να έχουν τουλάχιστον πιστοποιημένο Επίπεδο 3. Το FSA αναφέρει ότι:

«Το Επίπεδο 3 έχει σχεδιαστεί για να δώσει στον/στην εκπαιδευόμενο/-νη τα εφόδια για να γίνει Υπεύθυνος/-νη ενός Σχολείου του Δάσους, ικανός/-νή να δημιουργήσει και να διευθύνει ένα πρόγραμμα Forest School. Το Επίπεδο 3 καλύπτει τον τρόπο συντονισμού των ομάδων με μαθητοκεντρικό τρόπο και τον τρόπο βιώσιμης διαχείρισης του χώρου ενός Σχολείου Δάσους. Καλύπτει επίσης τις πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται από έναν/μία Υπεύθυνο/-νη Σχολείου του Δάσους. Γενικά, το πρόγραμμα αυτό έχει διάρκεια περίπου 180 ώρες και αντιστοιχεί σε 18 πιστωτικές μονάδες» (n.d.b).

Οι εκπαιδευτές/-τριες λαμβάνουν πιστοποίηση μέσω του FSA:

www.forestschoollassociation.org/forest-school-qualification/

Υλοποίηση:

Ο/Η Υπεύθυνος/-νη του Forest School σχεδιάζει, παρατηρεί και αναστοχάζεται για κάθε συνεδρία και για κάθε παιδί που συμμετέχει προσαρμόζοντας τις συνεδρίες ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών. Κάθε συνεδρία διαφέρει κατά περίπτωση, αλλά οι τυπικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν παιχνίδια φαντασίας και άλλα παιχνίδια, εξερεύνηση της φύσης, αναρρίχηση και ισορροπία, δημιουργία φωλιών και κατασκευών, άναμμα φωτιάς και μαγείρεμα, δεξιότητες και γνώσεις επιβίωσης στο φυσικό περιβάλλον (bushcraft), όπως π.χ. πριόνισμα, ξυλογλυπτική, χρήση φυσικών υλικών για ζωγραφική και δημιουργία και χρόνο για χαλάρωση.

Οι αρχές του Σχολείου του Δάσους για καλές πρακτικές διερευνώνται περαιτέρω εδώ:

www.forestschoollassociation.org/full-principles-and-criteria-for-good-practice/

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Η χρήση μιας θεωρίας αλλαγής για τον προσδιορισμό των σταδίων αλλαγής που αναμένεται να επιφέρουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματά τους μπορεί να αποδείξει ότι:

- τα παιδιά χρησιμοποιούν με αυτοπεποίθηση ένα ευρύ φάσμα επικοινωνίας και γλώσσας για να αναπτυχθούν και να επιτύχουν·
- τα παιδιά έχουν αυτοπεποίθηση και ενδιαφέρον για μάθηση (δια βίου δεξιότητες)·
- τα παιδιά παρουσιάζουν βελτίωση στην κοινωνική και συναισθηματική τους ευημερία·
- το Σχολείο του Δάσους αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του σχολικού προγράμματος σπουδών και της προσφοράς προς τους/τις μαθητές/-τριες.

Για περισσότερες πληροφορίες για τα σχολεία και άλλες δομές σχετικά με το Forest School (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών οδηγιών, μέτρησης αντικτύπου με τη χρήση της θεωρίας της αλλαγής και παραδειγμάτων μελετών περίπτωσης), μπορείτε να διαβάσετε τα εξής:

www.scotswoodgarden.org.uk/images/documents/NU_Forest_Schools_AW_RESUPPLY_LOW_RES_SPREADS.pdf

www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/cflat/files/theory-based-methodology.pdf

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το Carlton Grange είναι ένα μεγάλο δημοτικό σχολείο με 469 παιδιά (47% κορίτσια και 53% αγόρια) ηλικίας 2 έως 11 ετών. Βρίσκεται σε μια περιοχή σοβαρής οικονομικής αποστέρησης στη βορειοανατολική Αγγλία (κατατάσσεται στο 1% των πιο υποβαθμισμένων περιοχών της Αγγλίας). Το σχολείο εξυπηρετεί έναν πολύ ποικιλόμορφο πληθυσμό που αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα εθνοτικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών καταβολών· περίπου το 90% των παιδιών μιλούν αγγλικά ως πρόσθετη γλώσσα, ενώ στο σχολείο ομιλούνται περίπου 28 γλώσσες (οι πιο συχνές είναι η βεγγαλική, η ρουμανική, η αγγλική, η τσεχική και η σλοβακική). Το 26% των παιδιών έχουν αναγνωρισμένες Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Αναπηρίες (Special Educational Needs and Disabilities-SEND). Όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες έχουν ευκαιρίες για μάθηση στην ύπαιθρο και τα τελευταία τρία χρόνια, το σχολείο έχει αναπτύξει ένα Forest School στον χώρο του με εκπαιδευμένους/-νες επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες τόσο για το σύνολο του σχολείου όσο και για στοχευμένες παρεμβάσεις. Στο Carlton Grange, το Forest School υλοποιείται με τα τμήματα των πρώτων τάξεων σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) και ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων δύο ομάδων αυτοεκτίμησης και της ομάδας Διεθνών Αφίξεων (τακτικές εβδομαδιαίες συνεδρίες). Το Carlton Grange θεωρεί ότι η παροχή τέτοιων ευκαιριών είναι το κλειδί για την εμπλοκή των παιδιών στη δια βίου μάθηση και ότι μέσω τέτοιων ευκαιριών τα παιδιά παρακινούνται εσωτερικά να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες. Σκεπτόμενη το Forest School, η διευθύντρια έκανε το εξής σχόλιο:

«Είμαι πραγματικά ενθουσιασμένη με την εξέλιξη του...όλα όσα ελπίζαμε ότι θα ήταν...ασφαλώς τα βγάζει έξω, ασφαλώς αναπτύσσει τη γλώσσα τους, ασφαλώς αναπτύσσει τις εμπειρίες τους και την αυτοεκτίμησή τους, διότι όλα αυτά τα πράγματα λειτουργούν ταυτόχρονα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός παιδιού ως ατόμου».

Το δημοτικό σχολείο Carlton Grange έχει αναπτύξει μια περιοχή του σχολικού γηπέδου με δέντρα σε χώρο του Forest School, ο οποίος περιλαμβάνει τώρα μια περιοχή για άναμμα φωτιάς, πολλά χαλαρά μέρη με κορμούς, κλαδιά και κλαριά διαφόρων μεγεθών, μια περιοχή για σκάψιμο, σταθερούς κορμούς και ένα χαλαρωμένο σχοινί στο έδαφος για ισορροπία, μια αιώρα, μια περιοχή για «μαγικά» φίλτρα και μια κουζίνα εξωτερικού χώρου. Ο χώρος περιλαμβάνει επίσης μια έκταση για καλλιέργεια και μια λίμνη άγριας ζωής.

[Εικόνα 1: επιλογή φωτογραφιών από τον χώρο του Forest School του Δημοτικού Σχολείου Carlton Grange]

Κατηγορία: Συνεργασία μεταξύ Συνομηλίκων

Τα παιδιά και το προσωπικό του σχολείου περιγράφουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα πρώτα το Forest School και πόσο ανυπομονούν για τις συνεδρίες. Το προσωπικό πιστεύει ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, καθώς έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τη μάθησή τους, περισσότερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει την πίεση που νιώθουν ορισμένα παιδιά στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου εκτιμά τον ρόλο που διαδραματίζει το Forest School στο να βοηθήσει τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων να εγκατασταθούν στο σχολείο και πόσο αποτελεσματικό μπορεί να είναι στο να διευκολύνει τα παιδιά να αναπτύξουν σχέσεις με το προσωπικό και τα παιδιά, καθώς και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση για να αλληλεπιδράσουν με τους άλλους τόσο στο Forest School όσο και στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου αναγνωρίζει τα οφέλη της υποστήριξης των παιδιών να αναλαμβάνουν κινδύνους στο Σχολείο Δάσους, είτε πρόκειται για σωματικούς είτε για συναισθηματικούς κινδύνους. Όπως αναφέρει το προσωπικό του σχολείου, το Forest School βοηθάει τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στην αγγλική γλώσσα, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων που τα περισσότερα από αυτά δεν γνωρίζουν καθόλου ή γνωρίζουν πολύ λίγα αγγλικά. Η διευθύντρια θεωρεί ότι τα προηγούμενα χρόνια, το σχολείο επικεντρώθηκε περισσότερο στην αγγλική γλώσσα και τα μαθηματικά, ενώ ήταν πολύ απρόθυμο στην ιδέα να χάσουν τα παιδιά χρόνο διδασκαλίας από τα μαθήματα αυτά. Ωστόσο, είναι πλέον πεπεισμένη για τα οφέλη βιωματικών ευκαιριών όπως το Forest School και κατανοεί ότι ο χρόνος που αφιερώνεται στην εξερεύνηση του κόσμου ενισχύει τη μάθηση μέσα στην τάξη. Το σχολείο διαπιστώνει ότι, παρόλο που τα παιδιά περνούν τώρα λίγο λιγότερο χρόνο στην εστιασμένη διδασκαλία της γλώσσας και της αριθμητικής, «μαθαίνουν περισσότερα, σίγουρα εξίσου πολλά, αν όχι περισσότερα».

Το Carlton Grange αναγνώρισε τη χρηματοδότηση ως σημαντική πρόκληση για την υλοποίηση του Forest School. Αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη ενός χώρου για το εν λόγω Σχολείο (ή εναλλακτικά την πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο) και την αγορά εξοπλισμού, τη χρηματοδότηση υψηλών αναλογιών προσωπικού και κατάλληλης κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης, την υγεία και ασφάλεια και το κόστος ασφάλισης. Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Αγγλία θεωρείται από τα σχολεία ως μια συνεχής δυσκολία. Όπως ανέφερε το Carlton Grange, ένας μεγαλύτερος αριθμός παιδιών θα επωφελούνταν από τις εβδομαδιαίες συνεδρίες, αλλά η χρηματοδότηση αποτελεί εμπόδιο στην επέκταση της παροχής. Άλλες προκλήσεις ήταν οι πιέσεις που ασκούνται στα σχολεία από την επιθεώρηση Ofsted του Ηνωμένου Βασιλείου (Office for Standards in Education Children's Services and Skills) και η ανάγκη αιτιολόγησης των αποκλίσεων από το εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, ορισμένοι γονείς εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με το κρύο και την υγρασία, αν και το σχολείο δήλωσε ότι αυτό είναι συνήθως μια βραχυπρόθεσμη ανησυχία και ότι οι γονείς συνήθως πείθονται μόλις δουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα παιδιά τους τις συνεδρίες και ότι τα φροντίζουν επαρκώς με κατάλληλο εξωτερικό ρουχισμό και υποδήματα (που παρέχονται από το σχολείο). Όπως και σε άλλους τομείς της πρακτικής, το σχολείο θεωρεί ότι οι συνεχείς σχέσεις με τις οικογένειες και η ανοικτή επικοινωνία είναι τα σημαντικότερα στοιχεία.

Οφέλη:

Το Forest School χρειάζεται επενδύσεις για την ανάπτυξη ενός χώρου και την κατάρτιση προσωπικού για την παροχή της υπηρεσίας, με ειδική εμπειρογνωσία στις μελέτες υπαίθριων χώρων, την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την παιδαγωγική προσέγγιση που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και διαφέρει από τη συνήθη διδακτική πρακτική στα σχολεία του Ηνωμένου Βασιλείου (πέρα από την Πρώιμη Σχολική Εκπαίδευση). Το Carlton Grange έλαβε υποστήριξη από ένα τοπικό δίκτυο Σχολείων του Δάσους, το οποίο παρείχε σχετική εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης πρακτικής, παιδαγωγικής και ερευνητικής υποστήριξης. Ο διορισμός του κατάλληλου προσωπικού που είναι παθιασμένο με την ύπαιθρο και την υποστήριξη της ολιστικής ανάπτυξης των παιδιών είναι το ζητούμενο, ενώ το Carlton Grange έχει ήδη διορίσει έναν/μία υπεύθυνο για το Forest School στο σχολείο. Το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι εξίσου σημαντικό για να διασφαλιστεί ότι οι συνεδρίες είναι συχνές, μακροχρόνιες και ότι διατηρείται υψηλή αναλογία προσωπικού και παιδιών.

Το προσωπικό ανέφερε ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, διότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τα ίδια τη μάθησή τους, μεγαλύτερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει τις πιέσεις που μερικά παιδιά αισθάνονται μέσα στην τάξη.

«Ευκαιρίες να συνεργαστούν και να δουλέψουν μαζί σε ένα πρακτικό θέμα και όχι σε κάτι που πρέπει είτε να διαβάσουν είτε να γράψουν. Νομίζω ότι είναι πραγματικά πολύτιμο, επειδή όλες αυτές οι δεξιότητες που μαθαίνουν από αυτό, μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτό που χρειάζονται». (διευθύντρια)

Τα σχολεία είναι σε θέση να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα στα οποία πιστεύουν ότι το Forest School διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των παιδιών δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν και να μιλούν με τους συνομηλίκους τους, καθώς και στη γλωσσική τους ανάπτυξη:

«Το παιδί Γ ξεκίνησε τις συνεδρίες και δεν αλληλεπιδρούσε με τα άλλα παιδιά. Μέσα σε ένα τετράμηνο, άρχισε να αναπτύσσει σχέσεις με τους άλλους στη συνεδρία. Κατά τη διάρκεια του επόμενου τετράμηνου, αισθάνθηκε πιο άνετα και πλέον συζητάει με αυτοπεποίθηση μέσα στην ομάδα. Επίσης, παίζει καλά τόσο ανεξάρτητα όσο και με τους άλλους στην ομάδα». (εκπαιδευτικός της ομάδας Διεθνών Αφίξεων)

«Δεν μπορώ να τονίσω πόσο πολύ (το Forest School) ενισχύει τη γλωσσική τους ανάπτυξη, γιατί υπάρχουν τόσα πολλά που προκύπτουν από αυτό...όταν μιλάς για διαφορετικά φύλλα, τα ονόματα διαφορετικών φύλλων, τα ονόματα διαφορετικών δέντρων, τα ονόματα των ξηρών καρπών, των μούρων, δημιουργούνται πολλά περισσότερα με φυσικό τρόπο απ' ό,τι στην τάξη... απλώς έχει περισσότερο νόημα γι' αυτά και... τα βοηθά να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες σε διάφορους τομείς...όλα λειτουργούν μαζί, ίσως χωρίς τόσο έντονη εστίαση, τα παιδιά μαζεύουν τα πράγματα μόνα τους και το απολαμβάνουν πραγματικά και, όπως όλοι γνωρίζουμε, αν τα παιδιά είναι ευτυχισμένα, τότε είναι πιο ικανά να προσλαμβάνουν πράγματα και να τα θυμούνται». (διευθύντρια)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Να είστε ξεκάθαροι/-ρες σχετικά με το τι θέλετε να πετύχετε και για ποια παιδιά.

Η απόφαση για την απομάκρυνση από το υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να δικαιολογείται και για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο ένα ισχυρό όραμα της ηγεσίας με μια σαφώς διατυπωμένη και τεκμηριωμένη αιτιολογία.

Μην χρησιμοποιείτε τη συμμετοχή στο Forest School ως επιβράβευση ή ως τιμωρία.

Συμπεριλάβετε την ελευθερία καθώς και μια ορισμένη δομή στις συνεδρίες.

Δώστε προτεραιότητα στην οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ προσωπικού και παιδιών και μεταξύ των παιδιών με την πάροδο του χρόνου.

Οι μεγαλύτερες σε διάρκεια συνεδρίες έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο και επιτρέπουν την εμπύθιση στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ενθαρρύνετε υψηλή αναλογία προσωπικού προς τα παιδιά για αύξηση του αντίκτυπου.

Επιλέξτε προσεκτικά τον χώρο σας δίνοντας ευκαιρίες για τρέξιμο, αναρρίχηση, παιχνίδι και επαφή με τη φύση.

Πρόσθετοι Πόροι:

<https://forestschoolassociation.org/what-is-forest-school/>

<https://forestschoolassociation.org/forest-school-qualification/>

Coates, J. K. & Pimlott-Wilson, H. (2019). Learning while playing: Children's Forest School experiences in the UK. *British Educational Research Journal*, 45(1), 21-40.

Crabtree, B.F. and Miller, W.L. (1999). 'Using codes and code manuals: a template organising style of interpretation', in B.F. Crabtree and W.L. Miller, (eds.), *Doing Qualitative Research*, 2nd edition. Newbury Park, California: Sage.

Cree, J. and McCree, M. (2012). 'A brief history of the roots of Forest School in the UK', *Horizons*, 60 (Winter).

Harris (2022) Forest School. *CABI Reviews*, <https://doi.org/10.1079/cabireviews202217041>

McCree, M. Cutting, R. & Sherwin, D. (2018). The hare and the tortoise go to Forest School: Taking the scenic route to academic attainment via emotional wellbeing outdoors. *Early Child Development and Care*, 188(7), 980-996.

Ridgers, N. D., Knowles, Z. R. & Sayers, J. (2012). Encouraging play in the natural environment: A child-focused case study of Forest School. *Children's Geographies*, 10(1), 49-65.

Roe, J. & Aspinall, P. (2011). The restorative outcomes of forest school and conventional school in young people with good and poor behaviour. *Urban Forestry & Urban Greening*, 10, 205-212.

Tiplady LSE, Menter H. (2021). Forest School for wellbeing: an environment in which young people can 'take what they need'. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21 (2,) 99-114.

Turtle, C., Convery, I. & Convery, K. (2015). Forest School and environmental attitudes: A case study of children aged 8-11 years. *Cogent Education*, 2:1100103.

Συμπέρασμα:

Το Forest School είναι αποτελεσματικό στην εμπλοκή των παιδιών, στην ανάπτυξη σχέσεων και στην υποστήριξη της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης που επιτρέπει στα παιδιά να συμμετέχουν στη μάθηση.

Η παιδαγωγική του Forest School που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και η εμπύθιση στον φυσικό κόσμο κινητοποιεί εσωτερικά τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών και ενισχύει τον γραμματισμό εντός και εκτός της τάξης.

Η κατανόηση των προκλήσεων και των δυνατών σημείων σε μια σχολική κοινότητα και η οικοδόμηση υποστηρικτικών σχέσεων με τους γονείς και τις οικογένειες δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αξιοποιούν αυτά τα δυνατά σημεία, να συμμετέχουν στην εκπαίδευση και να πετυχαίνουν. Η συνολική υποστήριξη του παιδιού και της ανάπτυξής του είναι μείζονος σημασίας.

Διαδραστικές Ομάδες

Επισκόπηση:

Οι Διαδραστικές Ομάδες είναι ένας τύπος Επιτυχημένης Εκπαιδευτικής Δράσης που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων και σε οποιοδήποτε πλαίσιο στο οποίο υλοποιούνται (Flecha, 2015). Πρόκειται για την πιο αποτελεσματική μορφή οργάνωσης της τάξης που αξιοποιεί την αλληλεπίδραση των συνομηλίκων και τη συμμετοχή της κοινότητας για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ευημερίας. Οι μαθητές/-τριες οργανώνονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες (όσο το δυνατόν περισσότερο όσον αφορά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, το φύλο, τη γλώσσα, το πολιτισμικό υπόβαθρο κ.λπ.) και κάθε μικρή ομάδα λαμβάνει την υποστήριξη ενός/μιας ενήλικα εθελοντή/-ντριας, ο/η οποίος/-α εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή και μεγιστοποιεί τις ευκαιρίες για διαλογικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ συνομηλίκων που αλληλοβοηθούνται και αλληλοϋποστηρίζονται. Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σχολικό μάθημα και δεν απαιτούν πρόσθετους πόρους από το σχολείο: οι διαθέσιμοι ανθρώπινοι πόροι κατανέμονται για την υποστήριξη όλων των μαθητών/-τριών που περιλαμβάνονται στην κανονική τάξη.

Επεξήγηση του σκοπού και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων:

Οι Διαδραστικές Ομάδες διαφοροποιούν, πολλαπλασιάζουν τις αλληλεπιδράσεις και εμπλέκουν τους/τις μαθητές/-τριες συνεχώς στη μαθησιακή διαδικασία ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τα μαθησιακά αποτελέσματα και βελτιώνοντας το κλίμα στην τάξη (ή ακόμη και σε ολόκληρο το σχολείο). Αυτή η συμπεριληπτική ομαδοποίηση βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τη συνύπαρξη διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποκλείεται. Οι ενήλικες που συμμετέχουν εθελοντικά στις ομάδες διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις, παρακολουθούν την ισότιμη συμμετοχή και προωθούν τη βοήθεια και την αλληλεγγύη ενισχύοντας έτσι ένα υποστηρικτικό περιβάλλον.

Αποτελέσματα για τους/τις μαθητές/-τριες: Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων στις βασικές δεξιότητες (γραμματισμός, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ή όποιο μάθημα επιλεγεί για την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων)· βελτίωση των δεξιοτήτων συλλογισμού και επίλυσης προβλημάτων· αυξημένη ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση· υψηλότερη σχολική φοίτηση· μεγαλύτερη φιλοκοινωνική συμπεριφορά· βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, της συνύπαρξης και της ικανότητας συμμετοχής σε ισότιμο διάλογο.

Αποτελέσματα για τους/τις εκπαιδευτικούς: Συνεχής ανατροφοδότηση και αναστοχασμός σχετικά με τη διδακτική τους πρακτική· αυξημένες προσδοκίες για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Οι διαδραστικές ομάδες μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες παρακολούθησης ολόκληρης της τάξης, ενώ παράλληλα εστιάζουν στην ατομική πρόοδο.

Αποτελέσματα για τους/τις εθελοντές/-ντριες: Ενδυνάμωση, ουσιαστικές σχέσεις με τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς και μεταξύ των ίδιων των εθελοντών/-ντριών, ισχυροί δεσμοί εντός της κοινότητας, βιώνουν έναν καλύτερο σκοπό στη ζωή όταν βοηθούν τους άλλους, στενές σχέσεις οικογένειας-κοινότητας-σχολείου.

Δεν υπάρχει ελάχιστο ή μέγιστο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή σε μια Διαδραστική Ομάδα, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν υπάρχουν γλωσσικοί περιορισμοί στις Διαδραστικές Ομάδες (είναι κατάλληλες για κάθε γλώσσα) και εφαρμόζονται σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Ακόμη, οι εν λόγω Ομάδες μπορούν να συμβάλουν στην εκμάθηση γλωσσών μέσω των συνεχών διαλογικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και με ενήλικες με διαφορετικό υπόβαθρο. Οι οικογένειες, τα μέλη της κοινότητας και το προσωπικό του σχολείου είναι ευπρόσδεκτες/-κτα να εμπλακούν και να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες. Είναι μια μοναδική ευκαιρία να εμπλακούν οι ενήλικες στη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών. Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία ή δεξιότητες για να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες· η μόνη προϋπόθεση είναι να δεσμευτούν να διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών/-τριών, να τους/τις στηρίζουν σύμφωνα με τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης και να έχουν υψηλές προσδοκίες από όλους/-λες.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

1. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες των 4-6 ατόμων. Ο αριθμός των ομάδων και των συμμετεχόντων/-χουσών ανά ομάδα εξαρτάται από το μέγεθος της τάξης.
2. Προετοιμασία δραστηριοτήτων: Ο αριθμός των δραστηριοτήτων πρέπει να αντιστοιχεί στον αριθμό των συμμετεχουσών ομάδων.
 - α. Οι δραστηριότητες αυτές, που προετοιμάζονται από τον/την εκπαιδευτικό, θα πρέπει να είναι γνωστικά απαιτητικές και ελκυστικές και να ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους και το πρόγραμμα σπουδών.
 - β. Όλα τα παιδιά σε κάθε ομάδα εργάζονται στην ίδια δραστηριότητα: δεν επιτρέπονται προσαρμογές στη δραστηριότητα για μαθητές/-τριες με χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Στους/στις μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες μπορεί να παρέχεται επιπλέον προετοιμασία για τις δραστηριότητες πριν από τη συνεδρία της Διαδραστικής Ομάδας, ώστε να τους προσφέρεται η δυνατότητα να συμμετέχουν με ίσες ευκαιρίες στην ομάδα.
3. Ενθάρρυνση των οικογενειών να εργαστούν εθελοντικά: Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αρχικά με την πρόσκλησή τους να συμμετάσχουν σε ένα μικρό μέρος της συνεδρίας ή με τη μετάδοση της αξίας των ατομικών πολιτισμικών τους γνώσεων και της τεράστιας συμβολής που μπορούν να έχουν στη μάθηση των παιδιών. Οι αρχές της διαλογικής μάθησης καθοδηγούν την αλληλεπίδραση και αποτελούν το κλειδί για την οικοδόμηση θετικών σχέσεων με τις οικογένειες. Η συμμετοχή τους είναι συχνά αποτέλεσμα της καθημερινής ενθάρρυνσης από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Υλοποίηση:

- Τα βήματα που περιγράφονται παρακάτω μπορούν να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα του σχολικού πλαισίου.
- α. Ο/Η εκπαιδευτικός καλωσορίζει τους/τις εθελοντές/-ντριες.
 - β. Στη συνέχεια, ανακεφαλαιώνει τις αρχές της διαλογικής μάθησης, τη δομή μιας συνεδρίας Διαδραστικής Ομάδας και την επιστημονική υποστήριξη της παρέμβασης.
 - γ. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει μια επισκόπηση των εργασιών που προετοιμάστηκαν για τη συνεδρία.
 - δ. Διαδραστικές Ομάδες: Για κάθε δραστηριότητα διατίθενται 10-20 λεπτά, με τις ομάδες να εναλλάσσονται μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας. Στο τέλος της συνεδρίας, κάθε παιδί θα έχει ολοκληρώσει 4 ή 5 εργασίες και θα έχει αλληλεπιδράσει με 4 ή 5 εθελοντές/-ντριες). Οι μαθητές/-τριες εκτελούν τις εργασίες αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους μέσω ισότιμου διαλόγου. Για κάθε ομάδα, υπάρχει ένας/μία ενήλικος/-κη εθελοντής/-ντρια, ο/η οποίος/-α είναι υπεύθυνος/-νη για τη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών. Ο/Η εθελοντής/-ντρια δεν έχει την ευθύνη να εξηγήσει τη δραστηριότητα. Ο ρόλος του/της είναι να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της ομάδας συμμετέχουν και συμβάλλουν με αλληλεγγύη κατά την ολοκλήρωση της εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει ενέργειες όπως η πρόσκληση όσων συμμετείχαν λιγότερο, η προτροπή για συλλογικούς αναστοχασμούς, η υποστήριξη και ο εορτασμός της συλλογικής εργασίας.
 - ε. Ο/Η εκπαιδευτικός ελέγχει τον χρόνο, παρατηρεί κάθε ομάδα και της προσφέρει την υποστήριξη ή τη βοήθεια που χρειάζεται. Αυτό του/της δίνει την ευκαιρία να πλαισιώσει τη μάθηση των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί επιλέγουν να κάνουν έναν γύρο ανατροφοδότησης μετά από κάθε συνεδρία Διαδραστικών Ομάδων. Αυτό μπορεί να γίνει με τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών ή/και εθελοντών/-ντριών σε έναν γρήγορο γύρο που τους/τις ρωτάει πώς ένιωσαν στις διαδραστικές ομάδες, αν βοήθησαν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη, αν έμαθαν ή κατάλαβαν κάτι καινούργιο, κ.λπ.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η πρώτη χρονιά της Εμίλια ως δασκάλα μαθηματικών ξεκίνησε σε μια τάξη στην οποία τα επίπεδα επίδοσης ήταν πολύ διαφορετικά. Αν και μερικοί/-κές από τους/τις 10χρονους/-νες μαθητές/-τριές της είχαν καλές επιδόσεις στο εν λόγω μάθημα, το επίπεδο κάποιων άλλων ήταν κάτω από αυτό που απαιτείται για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Πώς θα μπορούσε η Εμίλια να περιμένει από 25 παιδιά (μερικά από τα οποία μιλούσαν ελάχιστα τη γλώσσα διδασκαλίας) να ακολουθήσουν το σχολικό εγχειρίδιο; Μετά από μόλις δύο μήνες υλοποίησης των Διαδραστικών Ομάδων στις τάξεις της, οι επιδόσεις των μαθητών/-τριών βελτιώθηκαν, επειδή έπρεπε να εξηγήσουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους βασικές αριθμητικές και γεωμετρικές πράξεις με δικά τους λόγια, ενώ όσοι/-σες αντιμετώπιζαν περισσότερες δυσκολίες στην αρχή επωφελήθηκαν από τις εξηγήσεις των συμμαθητών/-τριών τους και συνέβαλαν επίσης στην επίλυση προβλημάτων αξιοποιώντας στο έπακρο την πολιτισμική τους νοημοσύνη. Η Εμίλια εξηγεί τώρα πώς οι Διαδραστικές Ομάδες έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμες για την υποβοήθηση των μαθησιακών διαδικασιών των μαθητών/-τριών, όταν το επίπεδο επίδοσης είναι ετερογενές: επιταχύνουν τη μάθηση των παιδιών με χαμηλότερες επιδόσεις, ενώ παράλληλα βοηθούν εκείνα που επιτυγχάνουν υψηλότερες επιδόσεις. Επιπλέον, τα πολιτισμικά διαφορετικά πλαίσια έχουν ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη συμπεριφορών που βασίζονται στην αλληλεγγύη και δημιουργούν ένα θετικό περιβάλλον στην τάξη, στο οποίο η αλληλοβοήθεια είναι απαραίτητη. Αυτό έχει αποδειχθεί σε περισσότερα από 9.000 σχολεία παγκοσμίως.

1. Εξασφάλιση κατάλληλου αριθμού εθελοντών/-ντριών: Οι εκπαιδευτικοί και η κοινότητα καλλιεργούν καθημερινά σχέσεις εμπιστοσύνης με τις οικογένειες μέσω τακτικής επικοινωνίας που βασίζεται σε ισότιμο διάλογο.

2. Εξισορρόπηση του επιπέδου δυσκολίας των δραστηριοτήτων της Διαδραστικής Ομάδας: Η συνεχής παρακολούθηση της καταλληλότητας των δραστηριοτήτων επιλύει αυτό το πρόβλημα (π.χ. αν δεν υπήρχε επαρκής χρόνος για την επίλυσή τους, αν ήταν πολύ μεγάλης διάρκειας ή πολύ απλή).

Οφέλη:

α) Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και μείωση των απουσιών. Οι μαθητές/-τριες αυξάνουν τη δέσμευσή τους και βελτιώνουν το επίπεδο επίδοσής τους.

β) Δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και υποστήριξης για όλους/-λες. Οι Διαδραστικές Ομάδες μεγιστοποιούν την ικανότητα των παιδιών για αμοιβαία βοήθεια και υποστήριξη και ενισχύουν την ισότιμη συμμετοχή στις συζητήσεις στην τάξη και όχι μόνο, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

γ) Διευκόλυνση και επιτάχυνση των ακαδημαϊκών και κοινωνικών επιτευγμάτων των νεοαφιχθέντων/-χθεισών και των μεταναστών/-στριών μαθητών/-τριών. Η ομαλή και επιταχυνόμενη μετάβαση σε ένα νέο σχολείο είναι ευκολότερη όταν υπάρχουν Διαδραστικές Ομάδες.

«Βλέπω ότι μέσω των Διαδραστικών Ομάδων μπορούν να προταθούν και να επιτευχθούν δύσκολα πράγματα. Για παράδειγμα, η συγγραφή...η ατομική παραγωγή είναι δύσκολη γι' αυτούς και βλέπω ότι κάνουν τεράστια πρόοδο και μου αρέσει πολύ. Και αυτό οφείλεται σε όλους, καθώς και στους σπουδαίους εθελοντές που έχουμε». (Μαρία-δασκάλα της 2ας τάξης στο Artatse)

«Είναι αλήθεια ότι στις Διαδραστικές Ομάδες, το στήσιμο της τάξης προωθεί πραγματικά την ένταξη, την πραγματική ένταξη, καθώς τα παιδιά σε άλλους τύπους τάξης ή σε άλλες τάξεις δεν θα ήταν τόσο συμμετοχικά ή θα ήταν πιο δύσκολο για αυτά να συμμετάσχουν ή να κατανοήσουν μια εργασία. Στις διαδραστικές ομάδες, συμβαίνει το αντίθετο». (Σάρα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

«...η γειτονιά αλλάζει, αλλάζουμε το πλαίσιο για να πετύχουμε τα όνειρά μας. Ακούστε κάτι που μου αρέσει πολύ: αν βάζεις όρια στα παιδιά, εσύ είσαι στο τέλος της ημέρας αυτός που μπλοκάρει τις δυνατότητές τους. Γι' αυτό, πρέπει να έχεις πάντα υψηλές φιλοδοξίες και νομίζω ότι αυτό είναι που κάνει το όλο πράγμα να λειτουργεί...». (Ρόζα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η συμμετοχή των οικογενειών και των μελών της κοινότητας ως εθελοντών/-τριών είναι απαραίτητη για τις Διαδραστικές Ομάδες και ενισχύει τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Πέραν αυτού, βασική πτυχή αποτελούν οι υψηλές προσδοκίες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Άρθρα:

- [Boosted inclusivity and friendship through Interactive Groups \(Ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της φιλίας μέσω των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [Additional language acquisition in multilingual context in Elementary Education \(Κατάκτηση πρόσθετων γλωσσών σε πολύγλωσσο περιβάλλον στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση\)](#)
- [Enhanced help and solidarity interactions in early childhood education \(Ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων βοήθειας και αλληλεγγύης στην προσχολική εκπαίδευση\)](#)
- [Improved math skills in Elementary Education \(Βελτίωση των μαθηματικών δεξιοτήτων στη Δημοτική Εκπαίδευση\)](#)
- [Path for academic and social success for immigrant students \(Δρόμος ακαδημαϊκής και κοινωνικής επιτυχίας για μετανάστες/-στριες μαθητές/-τριες\)](#)
- [Fueled social transformation through Interactive Groups in math \(Ενίσχυση του κοινωνικού μετασχηματισμού μέσω των Διαδραστικών Ομάδων στα μαθηματικά\)](#)
- [The power of IG in leveraging learning opportunities for students with disabilities \(Η δύναμη των ΔΟ στην αξιοποίηση των μαθησιακών ευκαιριών για μαθητές/-τριες με αναπηρίες\)](#)

Πρακτικές Οδηγίες:

- [Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [Infographic on implementation and impacts in elementary education \(Infographic σχετικά με την υλοποίηση και τις επιπτώσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση\)](#)

Εκπαιδευτικό Βίντεο:

- [Interactive Groups: Learning through egalitarian dialogue \(Διαδραστικές Ομάδες: Μάθηση μέσω ισότιμου διαλόγου\)](#)
- [Inclusive classroom organization: practical examples of Interactive Groups \(Οργάνωση συμπεριληπτικής τάξης: πρακτικά παραδείγματα Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

Συμπέρασμα:

- Η αναγνώριση όλων των μορφών διαφορετικότητας και πολιτισμικής νοημοσύνης μέσω των Διαδραστικών Ομάδων βελτιώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα και την ευημερία των παιδιών.
- Η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των μελών της κοινότητας στις σχολικές δραστηριότητες αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχούς εκμάθησης θεμελιωδών δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής.
- Οι δραστηριότητες και οι εργασίες στις Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να σχεδιαστούν ανάλογα με το μάθημα ή τον μαθησιακό στόχο.
- Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να υλοποιηθούν σε ένα ευρύ φάσμα ηλικιών, από το νηπιαγωγείο μέχρι τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ο αριθμός των ομάδων μπορεί να προσαρμοστεί στον αριθμό των συμμετεχόντων/-χουσών.
- Δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι εκτός από το ανθρώπινο δυναμικό των σχολείων και των κοινοτήτων.

Πρόγραμμα Καθοδήγησης από Συνομηλίκους/-κες για Μαθητές/-τριες

Επισκόπηση:

Ο κύριος στόχος του προγράμματος καθοδήγησης από συνομηλίκους/-κες (peer mentoring) είναι να βοηθούν οι μαθητές/-τριες ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη, με έναν/μία μαθητή/-τρια που έχει καλή επίδοση σε ένα μάθημα να παρέχει υποστήριξη σε έναν/μία άλλο/-λη μαθητή/-τρια για να βελτιώσει τις επιδόσεις του/της.

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε μαθητές/-τριες ηλικίας 10 έως 18 ετών, αν και μπορεί να αναπτυχθεί και με μικρότερους/-ρες μαθητές/-τριες (ηλικίας 6 έως 10 ετών). Είναι σημαντικό οι μαθητές/-τριες-μέντορες να έχουν προχωρήσει περισσότερο στη μελέτη του αντικειμένου, ώστε να είναι άνετοι/-τες με τα θέματα στα οποία βοηθούν τους/τις μικρότερους/-ρες ή με λιγότερες γνώσεις μαθητές/-τριες.

Το εν λόγω εργαλείο μπορεί να εφαρμοστεί στο πλαίσιο ενός σχολικού συγκροτήματος ή σε συγκεκριμένες τάξεις ή σχολικές ομάδες, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τη διαθεσιμότητα των εποπτευόντων/-ουσών εκπαιδευτικών. Πρόκειται για μια πολλά υποσχόμενη προσέγγιση, διότι μπορεί να στηρίξει μαθητές/-τριες σε διαφορετικές καταστάσεις ευαλωτότητας ή δυσκολίας, να εμπλέξει μαθητές/-τριες σε διαφορετικούς ρόλους και να ενισχύσει τις σχέσεις στο σχολείο. Η καθοδήγηση συνομηλίκων μπορεί επίσης να ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να προσφέρουν αμοιβαία βοήθεια, να μοιράζονται τις δυσκολίες και να παρέχουν βοήθεια στη μάθηση σε μαθητές/-τριες διαφορετικών τάξεων. Ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να αναλαμβάνουν ευθύνες, να βοηθούν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη και να μοιράζονται τις γνώσεις τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

- Οι διευθυντές/-ντριες των σχολείων πρέπει να ρωτήσουν τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς πόσο ενδιαφέρονται και πόσο παρακινούνται να συμμετάσχουν σε ένα πρόγραμμα καθοδήγησης. Για να γίνει αυτό, πρέπει να διαθέσουν χρόνο στους/στις συμμετέχοντες/-χουσες μαθητές/-τριες και εκπαιδευτικούς, ώστε οι μαθητές/-τριες να μπορούν να συμμετέχουν στο πρόγραμμα καθοδήγησης και να έχουν επαρκή υποστήριξη και εποπτεία από εκπαιδευτικούς διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων.
- Το εκπαιδευτικό προσωπικό του σχολείου (όπως οι ψυχολόγοι) θα πρέπει να συμμετέχει στη διαδικασία ταιριάσματος μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών, καθώς και στην παρακολούθηση και μεταπαρακολούθηση (follow-up) του προγράμματος καθοδήγησης. Ακόμη, μπορούν να συνεισφέρουν στρατηγικές για την παρακίνηση των μαθητών/-τριών και την υποστήριξη της συμμετοχής τους, καθώς και να ακούν τους/τις μαθητές/-τριες καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος καθοδήγησης.
- Το σχολείο θα πρέπει επίσης να δημιουργήσει τις φυσικές και υλικές συνθήκες (π.χ. μια αίθουσα ή μια βιβλιοθήκη με ειδικό χώρο) ώστε οι μαθητές/-τριες να μπορούν να επικεντρωθούν στη διεξαγωγή του προγράμματος καθοδήγησης.

Υλοποίηση:

- Το πρόγραμμα καθοδήγησης θα πρέπει να διαρκεί ένα (1) σχολικό έτος και να ανανεώνεται κάθε χρόνο, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν μαθητές/-τριες από διαφορετικές σχολικές τάξεις και σε διαφορετικά σχολικά μαθήματα.
- Κατά την επιλογή των ζευγαριών θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το γνωστικό αντικείμενο στο οποίο ο/η καθοδηγούμενος/-νη (mentee) έχει τις σοβαρότερες δυσκολίες και τα γνωστικά αντικείμενα στα οποία ο/η μαθητής/-τρια-μέντορας μπορεί να έχει μεγαλύτερο κίνητρο να βοηθήσει. Η διαδικασία θα πρέπει να εστιάζει στην αποσαφήνιση των αμφιβολιών και τη βελτίωση της κατανόησης, σε πνεύμα αμοιβαίας βοήθειας και ενσωμάτωσης μεταξύ των μαθητών/-τριών-μεντόρων και των καθοδηγούμενων.
- Οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι/-νες θα πρέπει να τηρούν ημερολόγιο καθοδήγησης, ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορούν να παρακολουθούν τυχόν δυσκολίες και να παρεμβαίνουν όταν χρειάζεται.
- Η καθοδήγηση από συνομηλίκους/-κες μπορεί να περιλαμβάνει την προετοιμασία των μαθητών/-τριών για τις περιόδους αξιολόγησης, ώστε να βελτιωθούν οι σχολικές επιδόσεις, ιδίως σε κρίσιμα γνωστικά αντικείμενα.
- Εξετάστε τη διαθεσιμότητα και τα κίνητρα των εκπαιδευτικών να πλαισιώνουν το ταίριασμα των μαθητών/-τριών και να παρακολουθούν το πρόγραμμα στο σχολείο.
- Ορίστε έναν μέγιστο αριθμό μαθητών/-τριών ανά μέντορα, ώστε να μην επιβαρύνονται οι μαθητές/-τριες-μέντορες και να διασφαλίζεται ότι το πρόγραμμα είναι διαχειρίσιμο.
- Διασφαλίστε ότι η συμμετοχή στο πρόγραμμα καθοδήγησης είναι εθελοντική και ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν υποστήριξη, ενθάρρυνση και εκτίμηση για τη συμμετοχή τους σε αυτό το πρόγραμμα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Η αναστοχαστική πρακτική αποφέρει πολλαπλά οφέλη και γι' αυτό, η παρακολούθηση και η αξιολόγηση θα πρέπει να διενεργείται από ποιοτική σκοπιά και να επιδιώκει βελτιώσεις. Για τον σκοπό αυτό, προτείνουμε τα εξής:

- Δημιουργία προσδοκιών μεταξύ μέντορα και καθοδηγούμενου/-νης με τη σύνταξη ενός εγγράφου που καθορίζει τις ευθύνες της συμμετοχής στο πρόγραμμα για ένα ακαδημαϊκό έτος και θέτει όρια όσον αφορά τον μέγιστο αριθμό καθοδηγούμενων ανά μέντορα (συνήθως περίπου 2 έως 3 μαθητές/-τριες). Τα έγγραφα αυτά, θα πρέπει να συνδιαμορφώνονται με τους/τις μέντορες και τους/τις καθοδηγούμενους/-νες σχετικά με τα θέματα που τους ενδιαφέρουν σε αυτή τη σχέση.
- Εβδομαδιαία συμπλήρωση του ημερολογίου καθοδήγησης.
- Μηνιαία ή διμηνιαία παρακολούθηση και αξιολόγηση από τους/τις εκπαιδευτικούς (και άλλους/-λες επαγγελματίες) που είναι υπεύθυνοι/-νες για το πρόγραμμα ή τα γνωστικά αντικείμενα που καλύπτονται, μαζί με τους/τις συμμετέχοντες/-χουσες μαθητές/-τριες (μέντορες και καθοδηγούμενους/-νες).
- Καθορισμός διαδικασιών για επικοινωνία και αναφορά δυσκολιών στη διαδικασία καθοδήγησης, είτε αυτές σχετίζονται με τη μάθηση είτε με τις διαπροσωπικές σχέσεις, και ανάπτυξη διαδικασιών για την αντιμετώπισή τους. Αυτό θα εξασφαλίσει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος και την έγκαιρη επίλυση των προβλημάτων.
- Στο τέλος του σχολικού έτους, το πρόγραμμα θα πρέπει να αξιολογείται (διαδικασία αυτοαξιολόγησης), γεγονός που επιτρέπει τον εποικοδομητικό αναστοχασμό και την αξιολόγηση της συμμετοχής και της συμβολής των συναδέλφων.
- Θα πρέπει να βρεθούν σχετικοί με το πλαίσιο τρόποι για να εκτιμηθεί η συμμετοχή των μεντόρων και των καθοδηγούμενων.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Σε μια μελέτη περίπτωσης ενός σχολικού συγκροτήματος που υλοποιεί ένα πρόγραμμα καθοδήγησης από συνομηλίκους/-κες, υπάρχει μια σχέση μέντορα-καθοδηγούμενου/-νης μεταξύ συνομηλίκων, στην οποία ένας/μια μαθητής/-τρια με περισσότερες ικανότητες σε ένα συγκεκριμένο μάθημα είναι διαθέσιμος/-μη να βοηθήσει και να μελετήσει με έναν/μια μαθητή/-τρια που έχει περισσότερες δυσκολίες στο συγκεκριμένο μάθημα. Η διαδικασία αυτή παρακολουθείται από τους/τις επαγγελματίες κοινωνικής εκπαίδευσης του σχολικού συγκροτήματος και από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Ακολουθούν αποσπάσματα από μια συνέντευξη σε ομάδα εστιασμένης συζήτησης (focus group) με μαθητές/-τριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν ως μέντορες στα οποία παρουσιάζονται οι απόψεις τους σχετικά με τη σχολική υποστήριξη και το πρόγραμμα καθοδήγησης:

M.: «Δεν είναι ότι η D. έχει δυσκολίες, αλλά μου αρέσει να βοηθάω, και καταλήγουμε να μελετάμε μαζί, και συνήθως έχουμε καθοδήγηση τις Τρίτες και τις Παρασκευές το μεσημέρι.

Πάντα μελετάμε την ύλη για το διαγώνισμα που έχουμε μπροστά μας, και στο τέλος, όχι μόνο εκείνη μελετάει, αλλά και εγώ καταλήγω να κάνω επανάληψη των μαθημάτων».

D.: (...) «Αυτό κάνω και εγώ με τη μέντορά μου, αλλά στα πορτογαλικά, της διδάσκω τη γραμματική που δεν ξέρει· θα έπρεπε να τη γνωρίζει από άλλες χρονιές.

(...)

Ναι, αναγκάζομαι να μελετώ όταν διδάσκω».

M.: «Εμείς το επιλέξαμε· εγώ επέλεξα να την καθοδηγήσω επειδή μου το ζήτησε, στην περίπτωση της. Όμως συνήθως, οι μεγαλύτεροι μαθητές υπογράφουν για να γίνουν μέντορες, και στη συνέχεια οι καθηγητές και οι άλλοι εκπαιδευτικοί καθοδηγούν τους μέντορες. Συνήθως, είναι από τον δεύτερο κύκλο, δηλαδή (...) για παράδειγμα, ένας μαθητής της 10ης τάξης μπορεί να βοηθάει έναν μαθητή της 5ης ή της 6ης τάξης, κάπως έτσι».

Φαίνεται ότι οι μαθητές/-τριες σε αυτό το σχολείο αναγνωρίζουν την πρακτική ως εθελοντική, ενεργητική και αμοιβαία επωφελή. Επιπλέον, θεωρούν ότι ενισχύει τη μεταξύ τους σχέση και τη σχέση τους με τα μαθήματα που μαθαίνουν και διδάσκουν. Συνήθως, όπως επισημαίνει η παραπάνω μαθήτρια, οι μεγαλύτεροι/-ρες μαθητές/-τριες είναι μέντορες για τους/τις μικρότερους/-ρες μαθητές/-τριες, ενώ οι ίδιοι/-διες λαμβάνουν υποστήριξη από τους/τις εκπαιδευτικούς σχετικά με τον ρόλο του/της μέντορα. Αυτή η αλυσίδα υποστήριξης δημιουργεί τη δομή της πρακτικής.

Μια πρόκληση του peer mentoring είναι ότι δεν μπορεί να αποσαφηνίσει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μέντορες και οι καθοδηγούμενοι/-νες και να τους καταστήσει σαφές ότι το πρόγραμμα καθοδήγησης ενδεχομένως να μην μπορεί να λύσει όλα τα/τις προβλήματα/αμφιβολίες ή δυσκολίες των μαθητών/-τριών και, ως εκ τούτου, ο/η μέντορας των μαθητών/-τριών θα πρέπει:

- Να ζητά βοήθεια από έναν/μια εκπαιδευτικό ή τον/την υπεύθυνο/-νη καθηγητή/-τρια του τμήματος που πλαισιώνει το πρόγραμμα καθοδήγησης όποτε χρειάζεται.
- Να καταγράφει στο ημερολόγιο μέντορα τα προβλήματα ή τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει.
- Να ενημερώνει τον/την υπεύθυνο/-νη καθηγητή/-τρια ή τον/τη διευθυντή/-ντρια αν δεν αισθάνεται ότι μπορεί να βοηθήσει τον/την καθοδηγούμενο/-νη στα προβλήματά του/της.

Στη μελέτη περίπτωσης του σχολείου, οι μαθητές/-τριες αισθάνθηκαν ότι το πρόγραμμα καθοδήγησης και η διδακτική υποστήριξη, ακόμη και όταν εμπλέκονται άμεσα οι εκπαιδευτικοί, μπορεί μερικές φορές να μην αρκούν για την αντιμετώπιση όλων των δυσκολιών που έχουν στα σχολικά τους μαθήματα, ιδίως στο επίπεδο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, όπως δείχνει το ακόλουθο παράδειγμα της ομάδας εστιασμένης συζήτησης:

D.: «Στην πραγματικότητα, σε αυτό το σχολείο, υπάρχει πολλή υποστήριξη, αλλά δεν είναι αρκετή για ένα άτομο που έχει δυσκολίες· όπως είπε η ΜΤ. έχει προβλήματα στα αγγλικά, όπως και εγώ. Έχω πολλές [δυσκολίες], και [λαμβάνω] υποστήριξη στα αγγλικά [φροντιστήριο] από τον καθηγητή μου. Αυτό όμως δεν αρκεί και δεν νομίζω ότι όλοι έχουν τη δυνατότητα να πάνε σε φροντιστήριο ή να πληρώσουν για φροντιστηριακή υποστήριξη εκτός σχολείου. Παρόλο που το σχολείο προσπαθεί να κάνει ό,τι μπορεί για να βοηθήσει, υπάρχουν και περιπτώσεις στις οποίες χρειάζονται περισσότερα».

Οφέλη:

Τα κύρια οφέλη από τη χρήση αυτού του εργαλείου είναι:

- Ο ρόλος των μαθητών/-τριών, οι οποίοι/-ες γίνονται αντιληπτοί/-πτες ως πόροι για την επίλυση προβλημάτων στη σχολική κοινότητα (Zimmerman et al., 2002· Dubois et al., 2002)·
- Το γεγονός ότι ενθαρρύνεται η δημιουργία προτύπων μεταξύ των μαθητών/-τριών (Tanaka & Reid, 1997)·
- Η προώθηση της αμοιβαίας υποστήριξης, του αισθήματος ευθύνης μεταξύ μεντόρων και καθοδηγούμενων και του αισθήματος του ανήκειν στη σχολική κοινότητα·
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων, η αυξημένη ενασχόληση με τα σχολικά μαθήματα και η βελτίωση της μάθησης για τους/τις καθοδηγούμενους/-νες και τους/τις μέντορες.

«Το πρόγραμμα καθοδήγησης, στο οποίο ένας μαθητής καθοδηγεί έναν άλλο, λειτουργεί πολύ καλά. Μπορούν ακόμη και να είναι από την ίδια τάξη και να έχουν την ίδια ηλικία ή να είναι από διαφορετικές τάξεις. Είμαι ένας από τους καθηγητές που πλαισιώνει τα προγράμματα mentoring και έχω μια ομάδα με έναν μέντορα από την ίδια τάξη, την έβδομη τάξη. Έχω και τρεις μαθητές της έβδομης τάξης που λαμβάνουν καθοδήγηση από μαθητές της ένατης τάξης. Αυτό λειτουργεί εξίσου πολύ καλά.

Πρέπει να θέλεις να γίνεις μέντορας ενός ατόμου επειδή νιώθεις την ανάγκη να βοηθήσεις και να δεις τον άλλον να αναπτύσσεται και εσύ μαζί του. Νομίζω ότι είναι απαραίτητο». (CS, εκπαιδευτικός, ESBD)

«Είναι ένα φανταστικό πρόγραμμα. Δείχνει τι είμαστε. Είναι ένα εξαιρετικό πρόγραμμα καθοδήγησης στο οποίο οι ίδιοι οι μαθητές βοηθούν ο ένας τον άλλον. Είμαι πολύ καλός σε αυτό το μάθημα, οπότε θα βοηθήσω τον συμμαθητή μου, τον μαθητή της ένατης τάξης, και θα τον βοηθήσω να μελετήσει και θα του δώσω κίνητρα.

Δίνουμε βοήθεια στους μαθητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, αλλά από την άλλη πλευρά, εκτιμούμε και τις δεξιότητες των ανθρώπων που είναι μέντορες, γιατί είναι εκεί για να βοηθήσουν, και αυτό είναι πολύ σημαντικό, να προσέχουμε τους δικούς μας. Είναι σημαντικό. Οι άνθρωποι συμμετέχουν. Ίσως γι' αυτό δεν έχουμε προβλήματα πειθαρχίας». (PT, εκπαιδευτικός, ESBD)

Συμβουλές Επιτυχίας :

Το πρόγραμμα καθοδήγησης μπορεί να ωφελήσει σημαντικά τους/τις μαθητές/-τριες:

Είναι προτιμότερο να υπάρχει διαφορά ηλικίας τουλάχιστον δύο (2) ετών μεταξύ μέντορα και καθοδηγούμενου/-νης (Gensemer, 2000).

Οι μαθητές/-τριες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα mentoring βλέπουν τη μεταξύ τους σχέση ως ευκαιρία για συνεργατική μάθηση.

Οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν υποστήριξη και ανατροφοδότηση από τους/τις υπεύθυνους/-νες καθηγητές/-τριες του προγράμματος ή τον/τη διευθυντή/-ντρια, ώστε να μπορούν να θέτουν ερωτήσεις και να κάνουν απολογισμό, τόσο από την πλευρά των μεντόρων όσο και από την πλευρά των καθοδηγούμενων.

Οι στόχοι της καθοδήγησης θα πρέπει να αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης, έτσι ώστε τόσο ο/η μέντορας όσο και ο/η καθοδηγούμενος/-νη να κατανοούν τι απαιτείται και να συμφωνούν ρητά.

Θα πρέπει να τηρείται ημερολόγιο καθοδήγησης, το οποίο θα περιλαμβάνει τις ημερομηνίες των συνεδριών, την ύλη που καλύφθηκε, τις παρατηρήσεις ή τις δυσκολίες που πρέπει να αναφερθούν.

Το σχολείο πρέπει να αναλάβει την ευθύνη τόσο για τους υλικούς και ανθρώπινους πόρους (εκπαιδευτικούς και επαγγελματίες) που σχετίζονται με το πρόγραμμα καθοδήγησης όσο και για την παρακολούθηση και την αξιολόγησή του με τους/τις μαθητές/-τριες.

Το πρόγραμμα καθοδήγησης πρέπει να έχει εθελοντικό χαρακτήρα και να απευθύνεται στους/στις μαθητές/-τριες, να λαμβάνει τακτικά υπόψη του τους/τις μέντορες και τους/τις καθοδηγούμενους/-νες και να βρίσκει τρόπους να στηρίζει και να εκτιμά τη συμμετοχή

Πρόσθετοι Πόροι:

Οι παρακάτω σύνδεσμοι (links) αναφέρονται σε εργασίες που έγιναν από εκπαιδευτικούς και άλλους/-λες επαγγελματίες στο πλαίσιο εργαστηρίου που διοργάνωσε η Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης για το πρόγραμμα καθοδήγησης:

<https://dge.padlet.org/dge/jornadas-psicologia-educa-o-2020-c04gkpdix466c7js/wish/wK-mOZ5N2voLnWzMA>

<https://dge.padlet.org/dge/jornadas-psicologia-educa-o-2020-c04gkpdix466c7js/wish/lkD-VaKJjlv7yWPp9>

<https://dge.padlet.org/dge/jornadas-psicologia-educa-o-2020-c04gkpdix466c7js/wish/4b3zaM-m2lYDda2j7>

<https://dge.padlet.org/dge/jornadas-psicologia-educa-o-2020-c04gkpdix466c7js/wish/mDRx-WBdDM9mwQjb1>

<https://dge.padlet.org/dge/jornadas-psicologia-educa-o-2020-c04gkpdix466c7js/wish/wK-mOZ5N2v4k0WzMA>

Αναφορές (Υποστηρικτικές θεωρητικές αναφορές):

DuBois, D., Portillo, N., Rhodes, J, Silverthorn, N. & and Valentine, J. (2002) How Effective Are Mentoring Programs for Youth? A Systematic Assessment of the Evidence. *Psychological Science in the Public Interest*, 12(2) 57 –91.

Gensemer, P. (2000). Effectiveness of cross-age and peer mentoring programs. *Information Analysis*, 30, 1-15.

Tanaka, G. & Reid, K. (1997). Peer helpers: Encourage kids to confide. *Educational Leadership*, 55(2), 29-31.

Zimmerman, M. A.; Binghamheimer, J. B.; Notaro, P. C. (2002). Natural mentors and adolescent resiliency: a study with urban youth. *American Journal of Community Psychology*, 30(2), 221-243.

Συμπέρασμα:

- Στο πρόγραμμα καθοδήγησης, οι μαθητές/-τριες αναγνωρίζουν τον ρόλο τους στο να βοηθούν τους άλλους με τη μάθησή τους και αναλαμβάνουν αυτή την ευθύνη, έτσι ώστε με τη συμμετοχή τους να αντιμετωπίζουν και άλλα ζητήματα, όπως το αίσθημα του ανήκειν.
- Αν υλοποιηθεί με συνέπεια, το πρόγραμμα καθοδήγησης από συνομηλίκους/-κες υποστηρίζει και ενισχύει τις σχεσιακές και συναισθηματικές δεξιότητες των μαθητών/-τριών και την εγγύτητα με το σχολείο. Αναγνωρίζει τις ανάγκες και την αξία τους ως παιδιά και νέοι/-ες, που αποτελούν κινητήριοι μοχλοί της εκπαιδευτικής τους επιτυχίας, και μπορεί να έχει αντίκτυπο στις σχολικές επιδόσεις και την ευημερία τους.
- Η οικοδόμηση μιας σχεσιακής κοινότητας εγγύτητας και αλληλεγγύης, η ενθάρρυνση και η υποστήριξη έργων και πρακτικών όπως το πρόγραμμα καθοδήγησης (από συνομηλίκους/-κες), μπορεί να γίνει ουσιαστική γέφυρα για την επιτυχία των μαθητών/-τριών και του σχολείου.
- Για να είναι επιτυχής η υλοποίηση του προγράμματος καθοδήγησης, πρέπει να συμμετέχουν οι εκπαιδευτικοί και άλλοι/-λες επαγγελματίες (π.χ. άλλοι εκπαιδευτικοί, ψυχολόγοι), ώστε να μπορούν να παρακολουθούν, να μεταπαρακολουθούν και να ενισχύουν τις δραστηριότητες και τις σχέσεις μεταξύ των μαθητών/-τριών.

Υποστήριξη των μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της υποστήριξης των ατομικών και συνεργατικών μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών κατά την εκμάθηση διαφόρων ακαδημαϊκών περιεχομένων συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων. Η εξάσκηση αυτών των δεξιοτήτων ατομικά και μαζί με άλλους/-λες μαθητές/-τριες με διαφορετικό υπόβαθρο είναι απαραίτητη, διότι η μάθησή τους απαιτεί σκόπιμη καθοδήγηση από τον/την εκπαιδευτικό και πολλές φορές συνειδητή εξάσκηση, αναστοχασμό και ανατροφοδότηση. Κύριοι στόχοι είναι η στήριξη των μαθητών/-τριών στο να μάθουν να ρυθμίζουν τη δική τους μάθηση, καθώς και μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους.

Η υποστήριξη περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες με πρωτοβουλία του/της εκπαιδευτικού. Είναι σημαντικό να συζητάτε με τους/τις μαθητές/-τριες για τη σημασία των ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης και των σημείων εστίασής τους (π.χ. συναισθήματα, γνώσεις, συμπεριφορές). Αξίζει να σημειωθεί πόσο σημαντικό είναι να εστιάζουν την προσοχή τους, να σχεδιάζουν και να παρακολουθούν τη μάθηση τόσο μόνοι/-νες τους όσο και μαζί με άλλους/-λες. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να παρέχει υποστήριξη συζητώντας για τους μαθησιακούς στόχους, παρακολουθώντας την πρόοδο, ενθαρρύνοντας τους/τις μαθητές/-τριες να μιλούν για τις στρατηγικές και την πρόοδο στη μάθηση μαζί με άλλους/-λες αξιολογώντας τα μαθησιακά αποτελέσματα και παρέχοντας συνεχή ανατροφοδότηση της ανάπτυξης των ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης στην τάξη.

Το σκεπτικό πίσω από αυτό το εκπαιδευτικό εργαλείο είναι ότι οι δεξιότητες αυτές είναι απαραίτητες για την εκμάθηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων και ότι χρειάζονται καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής πορείας από τα πρώτα χρόνια μέχρι όλες τις περαιτέρω φάσεις της εκπαιδευτικής πορείας και της επαγγελματικής ζωής. Η κατάκτηση ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης έχει αποδειχθεί ότι σχετίζεται με τη σχολική δέσμευση των μαθητών/-τριών, την πρόοδο στις σπουδές, τα ακαδημαϊκά επιτεύγματα, την αυτοαποτελεσματικότητα στη μελέτη και την ευημερία. Η ομάδα-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 7-11 ετών, αλλά το εν λόγω εργαλείο μπορεί επίσης να εφαρμοστεί σε μαθητές/-τριες 3-18 ετών ανάλογα με το συγκεκριμένο πλαίσιο, το αναλυτικό πρόγραμμα, τα επίπεδα δεξιοτήτων και τους στόχους. Βασικοί/-κές ενδιαφερόμενοι/-νες είναι οι εκπαιδευτικοί και οι κηδεμόνες, καθώς και οι διευθυντές/-ντριες που είναι υπεύθυνοι/-νες για την ενίσχυση της μάθησης των μαθητών/-τριών και έχουν ευκαιρίες να συμβάλουν στην εκπαίδευσή τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Το πρόγραμμα σπουδών ως αφετηρία: Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να θεωρούν το πρόγραμμα σπουδών του σχολείου ως αφετηρία για τον καθορισμό των μαθησιακών στόχων, του περιεχομένου, των μεθόδων διδασκαλίας και της αξιολόγησης του μαθήματος. Είναι απαραίτητο να καθοριστούν οι μαθησιακοί στόχοι των μαθητών/-τριών τόσο για το εν λόγω μάθημα όσο και για την εκμάθηση δεξιοτήτων μάθησης (π.χ. καθορισμός στόχων, σχεδιασμός της προόδου, επιλογή στρατηγικών, παρακολούθηση της προόδου και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων).

Λεπτομερές σχέδιο μαθήματος: Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα σχέδιο μαθήματος και να καθοριστούν οι διάφορες φάσεις του μαθήματος. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην εκμάθηση του ειδικού περιεχομένου και κυρίως στην ενίσχυση της εκμάθησης ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης. Η φθίνουσα υποστήριξη της μάθησης (scaffolding) ως προς αυτά τα δύο, καθώς και η χρήση μεθόδων διδασκαλίας και παιδαγωγικών πρακτικών θα πρέπει να σχεδιάζονται προσεκτικά.

Οι ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών: Είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι μαθητές/-τριες της τάξης και το είδος των ατομικών τους αναγκών όσον αφορά τη μάθηση. Γι' αυτό, θα πρέπει να σκεφτείτε τις έννοιες που θα χρησιμοποιηθούν στην τάξη και να είστε προετοιμασμένοι/-νες να εξηγήσετε τις λεπτομέρειες των ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης για τους/τις μαθητές/-τριες με διάφορους συγκεκριμένους τρόπους.

Υλοποίηση:

Ενίσχυση ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης: Εστιάστε στη χρήση και την ανάπτυξη των μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Προτιμήστε τις εργασίες σε ζεύγη και δώστε οδηγίες και χρονοδιαγράμματα για αυτές. Ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να διαπραγματεύονται και να σχεδιάζουν από κοινού την εργασία τους, όπως επίσης τη συνεργατική επίλυση προβλημάτων. Χορηγήστε τους όλα τα απαραίτητα υλικά και εξοπλισμό και παράλληλα, ενισχύστε και παρακολουθήστε την πρόοδο της κοινής τους εργασίας.

Στρατηγικές δέσμευσης: Ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να διαπραγματευτούν πρώτα με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. Σκεφτείτε εναλλακτικές προσεγγίσεις αν χρειαστεί. Παρέμβετε μόνο αν προκύψουν δυσκολίες μεταξύ των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Συνεχής παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα αυτής της πρακτικής μέσω συνεχών αλληλεπιδράσεων και τακτικών αξιολογήσεων σε συνεργασία με τους/τις μαθητές/-τριες.

Ενθάρρυνση: Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι ενθουσιώδεις και να παρακινούνται από τις εργασίες που κάνουν οι μαθητές/-τριές τους. Επιπλέον, χρειάζεται να δείχνουν ενδιαφέρον και δέσμευση απέναντί τους, να τους παρέχουν βοήθεια αν χρειάζεται και να συμμετέχουν στην υποστήριξη της μάθησής τους μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το εργαλείο αυτό προέρχεται από δύο μελέτες περίπτωσης σε φινλανδικά διαπολιτισμικά σχολεία. Ευθυγραμμίζεται με το φινλανδικό Εθνικό Βασικό Πρόγραμμα Σπουδών για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (2014), το οποίο δίνει έμφαση στην εκμάθηση πολυεπίπεδων δεξιοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαιδευτικής πορείας σε γενικό επίπεδο. Η ισχύς αυτού του εργαλείου αποδείχθηκε πρόσφατα στα τελευταία αποτελέσματα της PISA (2022), σύμφωνα με τα οποία οι Φινλανδοί/-δές μαθητές/-τριες σημείωσαν υψηλή βαθμολογία στη δημιουργική σκέψη. Οι εκπαιδευτικοί έχουν οι ίδιοι/-διες την παιδαγωγική ελευθερία και ευθύνη να αναπτύξουν τις συγκεκριμένες παιδαγωγικές πρακτικές και τα εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιούν στις τάξεις τους και να προχωρήσουν προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Τα σχολεία λειτουργούν στο περιβάλλον τους με επιτυχία σχεδόν 25 χρόνια, παρά την αυξανόμενη ποικιλομορφία και τις πολύπλευρες ανάγκες υποστήριξης των μαθητών/-τριών και των οικογενειών τους. Η επιτυχία οφείλεται στο επίμονο και διορατικό εκπαιδευτικό έργο που επιτελείται στα σχολεία από την αρχή, στη συνεργατική και κοινή ηγεσία στα σχολεία, στη δέσμευση για το καλύτερο δυνατό για κάθε παιδί και στην προσαρμογή του προγράμματος σπουδών στις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών. Ορισμένα παραδείγματα που αντλούνται από τη μελέτη περίπτωσης είναι τα εξής:

Υποστηρικτικό υλικό για τη συνεργατική εργασία των μαθητών/-τριών: Οι εκπαιδευτικοί εξήγησαν στους/στις μαθητές/-τριες τις φάσεις της εργασίας που έπρεπε να πραγματοποιηθεί κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Ακόμη, τους παρείχαν γενικό χρονοδιάγραμμα για την εργασία και φυλλάδια που περιλάμβαναν τις εργασίες που έπρεπε να ολοκληρωθούν σε ζεύγη. Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποίησαν κατατοπιστικές εικόνες για να παρουσιάσουν τις διάφορες φάσεις της εργασίας, τις δραστηριότητες (π.χ. διαπραγματεύσεις, υποβολή ερωτήσεων, εναλλαγή σειράς, ειρηνική εργασία, περπάτημα μέσα στο σχολείο) και τον σχετικό εξοπλισμό (π.χ. χρωματιστά στίλο, μολύβια, γόμες). Το υλικό περιλάμβανε υποστήριξη για την εκμάθηση των ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης (π.χ. καθορισμός στόχων, διαπραγμάτευση και επιλογή στρατηγικών, παρακολούθηση της προόδου, αξιολόγηση των αποτελεσμάτων). Τα φυλλάδια εργασιών διανεμήθηκαν στους/στις μαθητές/-τριες, ώστε να μπορούν να παρακολουθούν την πορεία των δραστηριοτήτων του μαθήματος.

Παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί παρακολουθούσαν συνεχώς την εργασία των μαθητών/-τριών σε ζεύγη και την πρόοδό της. Αν υπήρχαν προκλήσεις στην πρόοδο των μαθητών/-τριών στις εργασίες, στη συγκέντρωση ή σε κάποιο άλλο θέμα, οι εκπαιδευτικοί παρενέβαιναν και προέβαιναν σε διευκρινίσεις. Αυτό γινόταν πάντα με τρόπο με τον οποίο οι μαθητές/-τριες να προσπαθούν πρωτίστως να βρουν λύση στην πρόκληση μαζί με τον/τη συμμαθητή/-τριά τους.

Υποστήριξη και ενθάρρυνση: Οι εκπαιδευτικοί είχαν κίνητρα και αφοσίωση, ενώ έδειχναν διαρκώς το ενδιαφέρον και τον ενθουσιασμό τους για την πρόοδο των μαθητών/-τριών στις εργασίες με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. Τα θέματα αυτά αποτελούσαν αντικείμενο ομαδικού αναστοχασμού με τους/τις μαθητές/-τριές τους.

Οφέλη:

Η εστίαση στην ενίσχυση των ατομικών και συνεργατικών μαθησιακών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών είναι πιθανό να βελτιώσει τη μάθηση, τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ευημερία και τη σχολική δέσμευση. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι η εκμάθηση αυτών των δεξιοτήτων είναι απαραίτητη για την τρέχουσα και την περαιτέρω ανάπτυξη των μαθητών/-τριών και ότι είναι βασικό να δοθεί έμφαση σε ένα πολυπολιτισμικό και ποικιλόμορφο σχολικό περιβάλλον.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να μοιραστούν τις σκέψεις και το υλικό τους σχετικά με την υποστήριξη των μαθητών/-τριών τους σε ατομικές και συνεργατικές δεξιότητες μάθησης.

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να συζητήσουν τις προκλήσεις της υποστήριξης της εκμάθησης ατομικών και συνεργατικών μαθησιακών δεξιοτήτων σε πολυπολιτισμικές τάξεις και πώς τις έχουν επιλύσει.

Εμπλέξτε τους κηδεμόνες σε συζητήσεις σχετικά με τη σημασία της υποστήριξης της εκμάθησης ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης. Αναφέρετε πώς η εκμάθηση αυτών των δεξιοτήτων περιγράφεται στο αναλυτικό πρόγραμμα και μιλήστε για τη σημασία τους για την περαιτέρω μάθηση και ανάπτυξη των μαθητών/-τριών στην εκπαιδευτική τους πορεία. Κάντε καταιγισμό ιδεών (brainstorming) για το πώς μπορείτε να στηρίξετε από κοινού την εκμάθηση αυτών των δεξιοτήτων από τους/τις μαθητές/-τριες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Μπορείτε να βρείτε πρόσθετους πόρους για την ενίσχυση της υλοποίησης και της περαιτέρω μάθησης εδώ:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

<https://www.oph.fi/en/statistics-and-publications/publications/new-national-core-curriculum-basic-education-focus-school>

Παρακάτω ακολουθεί ένα παράδειγμα σχεδίου μαθήματος, το οποίο δείχνει πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εργαλείο που περιγράφεται παραπάνω στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Οικόσιτα Ζώα
Ομάδα-στόχος	Μαθητές/-τριες ηλικίας 7-8 ετών, με διαφορετικά επίπεδα κατανόησης της τοπικής γλώσσας, διάφορες μητρικές γλώσσες, διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο.
Σκοπός	<p>Να μάθουν οι μαθητές/-τριες να αναγνωρίζουν τα οικόσιτα ζώα.</p> <ul style="list-style-type: none"> Να εξασκηθούν στον προσανατολισμό με τις φωτογραφίες μέσα στο σχολείο. Να μάθουν να εργάζονται συνεργατικά με έναν/μία συμμαθητή/-ριά τους: να σχεδιάζουν από κοινού μια εργασία, να την υλοποιούν, να μοιράζονται τα/τις καθήκοντα/αρμοδιότητες, να ολοκληρώνουν τις επιμέρους εργασίες συνεργατικά, να αναστοχάζονται για τη μάθηση με τον/τη συμμαθητή/-ριά τους και τον/την εκπαιδευτικό.
Στόχοι του Σχεδίου Μαθήματος	Να παρακινήσει τους/τις μαθητές/-τριες να μάθουν να αναγνωρίζουν τα ζώα μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, να καλλιεργήσει τον ενθουσιασμό μέσω της παιγνιώδους μάθησης, να ενισχύσει τις ατομικές και συνεργατικές δεξιότητες μάθησης και να διατηρήσει το ενδιαφέρον τους για την περιβαλλοντική εκπαίδευση.
Διάρκεια	1 μάθημα (75 λεπτά)
Μαθήματα	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> Εξοικειωθείτε με το πρόγραμμα σπουδών. Καθορίστε τους μαθησιακούς στόχους για το μάθημα και για τις ατομικές και συνεργατικές μαθησιακές δεξιότητες. Εξετάστε τις ατομικές ανάγκες υποστήριξης των μαθητών/-τριών της τάξης σας.
Απαιτούμενοι Πόροι	<ul style="list-style-type: none"> Οδηγίες για την εργασία των μαθητών/-τριών σε ζεύγη: φάσεις και χρονοδιαγράμματα, υποστηρικτικές εικόνες για να τονιστούν οι βασικές φάσεις εργασίας των μαθητών/-τριών. Έντυπο ανάθεσης για εργασία ζεύγους μαθητών/-τριών Φωτογραφίες των διαφόρων χώρων και συγκεκριμένες τοποθεσίες στο σχολείο Φωτογραφίες των (οικόσιτων) ζώων

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Οικόσιτα Ζώα
Μαθησιακές Δραστηριότητες	<ul style="list-style-type: none"> Παρακινήστε τους/τις μαθητές/-τριες να μάθουν να αναγνωρίζουν τα (οικόσιτα) ζώα και να προσανατολίζονται. Συζητήστε με σαφήνεια τους στόχους του μαθήματος με τους/τις μαθητές/-τριες τονίζοντας ιδιαίτερα γιατί είναι σημαντικό να μάθουν ατομικές και συνεργατικές δεξιότητες μάθησης και παράλληλα ακούγοντας τις απόψεις τους. Δώστε οδηγίες για την εργασία που πρέπει να γίνει σε ζεύγη: φάσεις της εργασίας, χρονοδιαγράμματα, λεπτομέρειες για την ανάθεση της εργασίας. Εξηγήστε πώς λειτουργεί ο προσανατολισμός μέσα στο σχολείο και πώς οι μαθητές/-τριες μπορούν να βρουν και να αναγνωρίσουν τα ζώα. Αφήστε τους/τις μαθητές/-τριες να επιλέξουν τα ζευγάρια τους για την εργασία ή ορίστε εκ των προτέρων τα μέλη των ζευγαριών αν αυτό κρίνεται σκόπιμο. Παρακολουθήστε την πρόοδο της εργασίας των μαθητών/-τριών σε ζευγάρια φροντίζοντας να είστε πάντα διαθέσιμοι/-μες να τους/τις βοηθήσετε. Συζητήστε την πρόοδο της εργασίας με τους/τις μαθητές/-τριες, αξιολογήστε τα αποτελέσματα της εργασίας και την επίτευξη των μαθησιακών στόχων σε ζεύγη. Αναγνωρίστε την καλή δουλειά τους και την επιτυχή ολοκλήρωσή της.
Πηγές για Περαιτέρω Ανάγνωση	Αν υπάρχουν.

Συμπερασμα:

Το εργαλείο αυτό παρέχει ένα μοντέλο για την ενίσχυση της εκμάθησης από τους/τις μαθητές/-τριες ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης σε πολυπολιτισμικές και ποικιλόμορφες τάξεις. Υπογραμμίζει τη σημασία της διασύνδεσης της εκμάθησης των ατομικών και συνεργατικών δεξιοτήτων μάθησης με τα ειδικά μαθήματα του γνωστικού αντικείμενου και της χρήσης ελκυστικών μεθόδων διδασκαλίας για την επίτευξη των μαθησιακών στόχων. Δίνει έμφαση στον ενεργό ρόλο των μαθητών/-τριών στην προσωπική τους μάθηση και από κοινού με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, καθώς και στον σπουδαίο ρόλο των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη και τη διευκόλυνση της μάθησης. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν το εν λόγω εργαλείο στη διδασκαλία τους λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις του τοπικού αναλυτικού προγράμματος και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών τους.

Κατηγορία: Συνεργασία Σχολείου - Οικογένειας - Κοινότητας

Συμμετοχή των Γονέων

Επισκόπηση:

Η μελέτη περίπτωσης εκτυλίσσεται σε ένα κρατικό δημοτικό σχολείο που βρίσκεται στην περιοχή In-ner Harbour της Μάλτας, μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από ταχεία αστική ανάπτυξη και χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, παρά τη σημασία της ως οικονομικού και επιχειρηματικού κόμβου. Το σχολείο εξυπηρετεί έναν πληθυσμό που χαρακτηρίζεται από ιστορική μείωση των κατοίκων και μετατόπιση των κοινωνικοοικονομικών δημογραφικών στοιχείων, με ένα αξιοσημείωτο ποσοστό της κοινότητας να ζει σε κοινωνικές κατοικίες και να λαμβάνει κοινωνικά επιδόματα. Έχοντας πληθυσμό περίπου 150 μαθητών/-τριών, κυρίως Μαλτέζων, το σχολείο βρίσκεται σε μια κοινότητα όπου η εκπαίδευση επηρεάζεται από τις κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις της περιοχής, όπως τα υψηλότερα ποσοστά αναλφαβητισμού και ανεργίας σε σύγκριση με τους εθνικούς μέσους όρους. Παρά τα εμπόδια αυτά, το σχολείο έχει σημειώσει βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων τα τελευταία χρόνια.

Σε αυτό το πλαίσιο, η συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας είναι εξαιρετικά σημαντική. Την τελευταία πενταετία, οι συνεχείς και εστιασμένες προσπάθειες του σχολείου για την ανάπτυξη μιας κουλτούρας γονικής και κοινοτικής συμμετοχής αποτέλεσαν αξιόπιστο παράγοντα που συνέβαλε στην επιτυχία του σχολείου να καλύψει επαρκώς τις ολιστικές ανάγκες των μαθητών/-τριών του, συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων μαθητών/-τριών που προέρχονται από μειονεκτικό οικογενειακό περιβάλλον. Αυτές οι συλλογικές και συνεχείς προσπάθειες προσέκλυσαν αρχικά τη συμμετοχή λίγων γονέων – όμως, στη συνέχεια αναπτύχθηκε με συνεπή τρόπο μέχρι που έφτασε στη σημερινή πληρέστερη συμμετοχή των οικογενειών, όπου οι γονείς συμμετέχουν πλέον στις σχολικές δραστηριότητες και αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο σε συνεργασία με το σχολείο για να διασφαλιστεί η μάθηση και η ευημερία των παιδιών. Σκοπός της παρούσας μελέτης περίπτωσης είναι να εξετάσει τον ρόλο της συμμετοχής των γονέων και της κοινότητας στην ενίσχυση των εκπαιδευτικών αποτελεσμάτων σε ένα κρατικό δημοτικό σχολείο που βρίσκεται σε μια περιοχή της Μάλτας με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, έχει ως στόχο να εξετάσει πώς το σχολείο καλλιεργεί τις σχέσεις με τις οικογένειες και την κοινότητα για να βελτιώσει τις επιδόσεις των μαθητών/-τριών παρά τις κοινωνικοοικονομικές προκλήσεις.

Τα επιδιωκόμενα αποτελέσματα αυτής της μελέτης περίπτωσης είναι τα εξής:

Βελτίωση της Δέσμευσης των Γονέων: Ανάπτυξη μιας ισχυρότερης, πιο συνεργατικής σχέσης μεταξύ του σχολείου και των οικογενειών, η οποία οδηγεί σε μεγαλύτερη συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση.

Βελτίωση των Επιδόσεων των Μαθητών/-τριών και Μείωση των Απουσιών: Με την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ σπιτιού και σχολείου και τη συμμετοχή της κοινότητας, το σχολείο στοχεύει στη βελτίωση των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων των μαθητών/-τριών του και στη μείωση των ποσοστών απουσιασμού (absenteeism) των οικογενειών που έχουν την τάση να μην στέλνουν τα παιδιά τους στο σχολείο.

Ενίσχυση της Υποστήριξης της Κοινότητας: Οικοδόμηση συνεργασιών με τοπικές οργανώσεις και επαγγελματίες για την παροχή πρόσθετων υποστηρικτικών υπηρεσιών, όπως μετασχολικά προγράμματα και κοινωνικές υπηρεσίες.

Σχολικό Περιβάλλον Χωρίς Αποκλεισμούς: Δημιουργία μιας φιλόξενης, συμπεριληπτικής σχολικής κουλτούρας που σέβεται τις κοινωνικοοικονομικές πραγματικότητες της κοινότητας και εμπλέκει ενεργά τους γονείς στις πρωτοβουλίες του σχολείου.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Η επιτυχής υλοποίηση της συμμετοχής των γονέων και της κοινότητας στα σχολεία προϋποθέτει προσεκτική προετοιμασία και στοχευμένο σχεδιασμό από τους/τις διευθυντές/-ντριες των σχολείων. Αυτό ξεκινά με την οργάνωση του χρόνου και των πόρων στο σχολείο για τη δημιουργία ενός φιλόξενου περιβάλλοντος για τους γονείς διασφαλίζοντας ότι οι ανησυχίες τους αντιμετωπίζονται με σοβαρότητα. Η οικοδόμηση ανοικτών και αξιόπιστων διαύλων επικοινωνίας μεταξύ του σχολείου και των γονέων είναι απαραίτητη, γεγονός που απαιτεί επενδύσεις σε πόρους και ευκαιρίες για ουσιαστικό διάλογο. Οι υπάρχουσες δομές που δημιουργούν εμπόδια στη συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας αναλύονται και προσαρμόζονται τόσο σε επίπεδο κολεγίου όσο και σε επίπεδο σχολείου. Τα προληπτικά μέτρα για την αντιμετώπιση προκλήσεων, όπως ο απουσιασμός, περιλαμβάνουν εξατομικευμένη υποστήριξη, όπως επισκέψεις κατ' οίκον, ιδίως για οικογένειες που έχουν δυσκολίες λόγω χαμηλού μορφωτικού επιπέδου ή αρνητικών εμπειριών του παρελθόντος. Ο σχεδιασμός για την ανάπτυξη ικανοτήτων είναι επίσης καίριας σημασίας και μπορεί να περιλαμβάνει εργαστήρια που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των γονέων, ώστε να στηρίζουν καλύτερα την εκπαίδευση των παιδιών τους.

Υλοποίηση:

Το σχολείο της μελέτης περίπτωσης διασφαλίζει την αποτελεσματική συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας μέσω ποικίλων άρτια εφαρμοσμένων στρατηγικών που εστιάζουν στην οικοδόμηση σχέσεων, στην ανάπτυξη κοινών εκπαιδευτικών στόχων και στην αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων. Η ηγεσία του σχολείου προωθεί ένα ήθος ανοιχτότητας και συμπόνιας αναγνωρίζοντας και τιμώντας την ποικιλομορφία της τοπικής κοινότητας, ενώ παράλληλα διαθέτει πόρους για την ενίσχυση των δεσμών μεταξύ σχολείου και οικογένειας. Οι κοινοτικές συνεργασίες στηρίζουν περαιτέρω το σχολείο παρέχοντας φροντιστήρια, μετασχολικά προγράμματα και κοινωνικές υπηρεσίες. Επιπλέον, τα εργαστήρια για γονείς, όπως τα μαθήματα γραμματισμού και επιμόρφωσης, συμβάλλουν στη βαθύτερη εμπλοκή των οικογενειών στη μάθηση των παιδιών τους. Ακόμη, το σχολείο επεκτείνει τις προσπάθειές του πέρα από την αίθουσα διδασκαλίας προσεγγίζοντας τις ευάλωτες ή απομονωμένες οικογένειες μέσω κατ' οίκον επισκέψεων και εξατομικευμένης υποστήριξης για την αντιμετώπιση των συστηματικών απουσιών. Τοπικά κοινοτικά προγράμματα και πρωτοβουλίες που βρίσκουν απήχηση στα ενδιαφέροντα των γονέων, όπως ειδικές ημέρες οικογένειας και εκδηλώσεις συνεργασίας (π.χ. το πρόγραμμα «υιοθέτησε μια γιαγιά»), ενθαρρύνουν την ολοένα και πιο ενεργή συμμετοχή των γονέων. Τέλος, το σχολείο δίνει το καλό παράδειγμα μέσω της οικοδόμησης ισχυρών σχέσεων μεταξύ του διδακτικού προσωπικού, της εμπλοκής των γονέων στον καθορισμό κοινών εκπαιδευτικών στόχων και της συνεργασίας με επαγγελματίες και εμπειρογνώμονες για τη διασφάλιση επιτυχημένων αποτελεσμάτων.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Οι στρατηγικές για τη συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας στο σχολείο της μελέτης περίπτωσης παρακολουθούνται και αξιολογούνται μέσω μιας δομημένης διαδικασίας που διασφαλίζει την αποτελεσματικότητά τους και οδηγεί στη βελτίωση της συμμετοχής της/ των οικογένειας/ γονέων και της δέσμευσης της κοινότητας. Αυτό ξεκινά με τον καθορισμό SMART στόχων, όπως η αύξηση της γονικής παρουσίας κατά 20% εντός του επόμενου σχολικού έτους. Αναπτύσσεται ένα σαφές μοντέλο που συνδέει τις εισροές πόρων (χρηματοδότηση, προσωπικό, υλικά), τις δραστηριότητες (εργαστήρια, συναντήσεις, προγράμματα εθελοντών/-τριών), τις εκροές (ποσοστά συμμετοχής σε συναντήσεις), τα αποτελέσματα (βελτιωμένη φοίτηση και απόδοση των μαθητών/-τριών) και τις μακροπρόθεσμες συνέπειες, όπως η βελτιωμένη ευημερία των μαθητών/-τριών και οι ακαδημαϊκές τους επιδόσεις. Η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών έχει κεντρικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, με τη συμμετοχή γονέων, εκπαιδευτικών, διευθυντών/-τριών σχολείων και μελών της κοινότητας μέσω ομάδων εστιασμένης συζήτησης (focus groups), ερευνών και συνεντεύξεων για τη συλλογή στοιχείων και τη δημιουργία ομοφωνίας. Παρακολουθούνται βασικοί δείκτες, όπως τα ποσοστά συμμετοχής, τα επίπεδα ικανοποίησης και τα αποτελέσματα των μαθητών/-τριών, και λαμβάνονται αποφάσεις βάσει δεδομένων με βάση αυτές τις πληροφορίες. Το σχολείο επικεντρώνεται, συν τοις άλλοις, στη διατήρηση επιτυχημένων πρωτοβουλιών και στη διερεύνηση τρόπων για την επέκταση αυτών των προγραμμάτων σε άλλα σχολεία συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στις εθνικές προσπάθειες βελτίωσης της εκπαίδευσης.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Σε αυτή τη μελέτη περίπτωσης, ένα μικρό σχολείο της κοινότητας εφάρμοσε με επιτυχία μια σειρά στοχευμένων πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της μεγαλύτερης συμμετοχής των γονέων και της δέσμευσης της κοινότητας, με θετικά αποτελέσματα στη δέσμευση και τις επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Η κινητήρια δύναμη πίσω από αυτές τις προσπάθειες ήταν η ισχυρή ηγεσία της Ανώτερης Ηγετικής Ομάδας (Senior Leadership Team-SLT), συμπεριλαμβανομένου/-νης του/της διευθυντή/-ντριας του σχολείου και των υποδιευθυντών/-ντριών, οι οποίοι/-ες έθεσαν τη συμμετοχή των γονέων και της κοινότητας ως βασική προτεραιότητα. Τα τελευταία πέντε χρόνια, το σχολείο έχει αναπτύξει ένα φιλόξενο και συμπεριληπτικό περιβάλλον ευθυγραμμίζοντας τις δραστηριότητες με τα ενδιαφέροντα και το πολιτισμικό υπόβαθρο των γονέων. Αυτό έχει αποδειχθεί καθοριστικό για τη σημαντική αύξηση της συμμετοχής σε συναντήσεις και εκδηλώσεις.

Μια βασική στρατηγική ήταν η χρήση προσβάσιμων και ανοικτών διαύλων επικοινωνίας διασφαλίζοντας ότι τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί βρίσκονται στην ίδια σελίδα όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς στόχους και τις αποφάσεις. Οι τακτικές ενημερώσεις, τα ενημερωτικά δελτία (newsletters) και οι συναντήσεις γονέων-εκπαιδευτικών χρησιμοποιούνται για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης ενθαρρύνοντας τους γονείς να συμμετέχουν πιο ενεργά στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Οι προσπάθειες αυτές έχουν σημειώσει επιτυχία, όπως σημείωσε ένας γονέας: «Όταν ζήτησα βοήθεια, όλοι με βοήθησαν. Το γεγονός ότι είναι ένα μικρό σχολείο βοηθάει πολύ σε αυτά τα πράγματα». Αυτό το αίσθημα κοινότητας, που ενισχύεται από την αποτελεσματική οικοδόμηση σχέσεων, έχει συμβάλει αποφασιστικά στη δημιουργία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος για τις οικογένειες.

Το σχολείο, για να αντιμετωπίσει προκλήσεις, όπως η χαμηλή προσέλευση στις εκπαιδευτικές ομιλίες και τα εργαστήρια, διαφοροποίησε τις προσφορές του για να συμπεριλάβει πολιτισμικά συναφείς δραστηριότητες, ευέλικτες ώρες συναντήσεων και εκδηλώσεις με επίκεντρο την κοινότητα, όπως η δημοφιλής τόμπολα. Όπως παρατήρησε ένας/μία εκπαιδευτικός: «εδώ, αν διοργανώσεις μια τόμπολα, έρχονται, αλλά αν κάνεις μια ομιλία για τους γονείς, λίγοι έρχονται, ίσως καμιά δεκαριά από όλο το σχολείο». Αυτή η διαπίστωση οδήγησε στη διοργάνωση εκδηλώσεων που βρίσκουν μεγαλύτερη απήχηση στα ενδιαφέροντα των γονέων, ενώ παράλληλα δημιουργούν ευκαιρίες για συμμετοχή στη σχολική ζωή. Το σχολείο έχει επίσης φιλοξενήσει προγράμματα φιλικά προς την οικογένεια, όπως εργαστήρια γραμματισμού και ημέρες «υιοθεσίας μιας γιαγιάς», τα οποία δίνουν τη δυνατότητα στους γονείς και τα παιδιά να συνεργαστούν με διασκεδαστικούς και ουσιαστικούς τρόπους ενισχύοντας περαιτέρω τη σύνδεση σχολείου-σπιτιού.

Παρά τις προκλήσεις, όπως η περιστασιακή αδιαφορία των γονέων ή οι προκαταλήψεις σχετικά με την αξία της εκπαίδευσης, το σχολείο συνέχισε να σημειώνει πρόοδο αντιμετωπίζοντας αυτές τις συμπεριφορές άμεσα. Η ανοικτή επικοινωνία και η εξατομικευμένη υποστήριξη ήταν το κλειδί για την υπέρβαση των εμποδίων. Για παράδειγμα, οι επισκέψεις στο σπίτι και οι κατ'ιδίαν συζητήσεις αξιοποιήθηκαν για την προσέγγιση οικογενειών που μπορεί να αισθάνονται αποκομμένες από το σχολείο βοηθώντας τις να κατανοήσουν πώς η συμμετοχή τους ωφελεί άμεσα τη μάθηση και τις μελλοντικές φιλοδοξίες των παιδιών τους. Οι γονείς είναι πλέον πιο πρόθυμοι να παρευρίσκονται σε σημαντικές σχολικές εκδηλώσεις και συναντήσεις, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της παρουσίας και της συμμετοχής τόσο των μαθητών/-τριών όσο και των οικογενειών τους.

Μια άλλη πρόκληση ήταν τα παράπονα για υπερβολικό αριθμό εργασιών για το σπίτι και μη ισορροπημένο φόρτο εργασίας, οι οποίες προκάλεσαν άγχος στους/στις μαθητές/-τριες και ανησυχία στους γονείς. Το σχολείο ανταποκρίθηκε υιοθετώντας πιο εξατομικευμένες προσεγγίσεις για τον φόρτο εργασίας, εστιάζοντας στην ολιστική εκπαιδευτική πορεία των μαθητών/-τριών και μειώνοντας τις εργασίες για το σπίτι για να ενθαρρύνει τις θετικές οικογενειακές αλληλεπιδράσεις. Επιπλέον, η παρουσία νεοπροσληφθέντων/-φθεισών ή ελλιπώς καταρτισμένων εκπαιδευτικών οδήγησε σε αμφιβολίες σχετικά με την επάρκειά τους, με αποτέλεσμα να πλήξει την εμπιστοσύνη των γονέων. Για την αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης, το σχολείο προωθεί την ανοιχτή επικοινωνία, τη διαφάνεια και χρησιμοποιεί πρακτικές καθοδήγησης και αναστοχασμού με στόχο να στηρίξει την ανάπτυξη του προσωπικού διασφαλίζοντας ευθυγράμμιση με το ήθος και τα πρότυπα διδασκαλίας του σχολείου.

Η δέσμευση της ηγετικής ομάδας να καλλιεργήσει μια κουλτούρα συνεργασίας και αμοιβαίας υποστήριξης μεταξύ του προσωπικού διαδραματίζει επίσης καθοριστικό ρόλο στην επιτυχία του σχολείου. Οι εκπαιδευτικοί αισθάνονται ότι υποστηρίζονται και αναγνωρίζονται από την SLT, γεγονός που τους/τις παρακινεί να εργάζονται συλλογικά για την επίτευξη κοινών εκπαιδευτικών στόχων. Όπως δήλωσε ένας/μία εκπαιδευτικός: «Ως μικρή κοινότητα, βλέπουμε τους εκπαιδευτικούς να συνεργάζονται καλά και αυτό αποτελεί παράδειγμα για τα παιδιά. Αν εμείς συνεργαζόμαστε καλά, θα συνεργάζονται κι αυτά καλά». Αυτό το συνεργατικό ήθος επεκτείνεται και στους γονείς ενισχύοντας τη σημασία της συνεργασίας προς όφελος των μαθητών/-τριών.

Η εστίαση του σχολείου στην παροχή εξατομικευμένων προγραμμάτων και στην αντιμετώπιση συστημικών προκλήσεων, όπως οι ελλείψεις εκπαιδευτικών, ήταν εξίσου σημαντική για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιτυχίας. Οι γονείς εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τις προσπάθειες της διεύθυνσης να παράσχει συμπεριληπτικά και προσβάσιμα προγράμματα, τα οποία ανταποκρίνονται σε ένα ευρύτερο φάσμα ενδιαφερόντων και αναγκών. Η προσέγγιση αυτή, σε συνδυασμό με τη συνεχή αξιολόγηση και την ανατροφοδότηση από τους γονείς, διασφαλίζει ότι οι πρωτοβουλίες παραμένουν σχετικές και αποτελεσματικές.

Οφέλη:

Βελτίωση της Ευημερίας και της Μάθησης των Μαθητών/-τριών: Η ολιστική προσέγγιση του σχολείου αναδεικνύει την ισχυρή σχέση μεταξύ της ευημερίας των μαθητών/-τριών και της ακαδημαϊκής επιτυχίας. Οι μαθητές/-τριες νιώθουν ασφάλεια, υποστήριξη και φροντίδα από τους/τις εκπαιδευτικούς τους δημιουργώντας ένα περιβάλλον που ευνοεί τη μάθηση. Η αίσθηση ασφάλειας και ευτυχίας στο σχολείο είναι θεμελιώδης για την ικανότητά τους να εστιάζουν στις ακαδημαϊκές εργασίες. Ένας εκπαιδευτικός τόνισε αυτόν τον αντίκτυπο λέγοντας ότι «αν συνεργαζόμαστε καλά, θα συνεργάζονται και αυτοί καλά» επισημαίνοντας το θετικό παράδειγμα που δίνουν οι εκπαιδευτικοί στους/στις μαθητές/-τριες.

Ενίσχυση της Επικοινωνίας και της Εμπιστοσύνης με τους Γονείς: Η αποτελεσματική επικοινωνία μεταξύ σχολείου και γονέων υπήρξε βασικός παράγοντας για την ενίσχυση της εμπιστοσύνης και της συνεργασίας οδηγώντας σε βελτιωμένη δέσμευση και συμμετοχή των γονέων. Η ηγεσία του σχολείου εργάστηκε σκληρά για να δημιουργήσει ουσιαστικές αλληλεπιδράσεις με τους γονείς βοηθώντας τους να κατανοήσουν τη σημασία της συμμετοχής τους στην εκπαίδευση των παιδιών τους. Ένας γονέας εξέφρασε την ικανοποίησή του λέγοντας το εξής: «Όταν ζήτησα βοήθεια, όλοι με βοήθησαν. Το γεγονός ότι είναι ένα μικρό σχολείο βοηθάει πολύ σε αυτά τα πράγματα».

Συνεργασία Μεταξύ Σχολείου, Γονέων και Μαθητών/-τριών: Η ισχυρή συνεργασία μεταξύ του σχολείου, των γονέων και των μαθητών/-τριών υπήρξε αναπόσπαστο κομμάτι της επιτυχίας των μαθητών/-τριών. Η ηγετική ομάδα συνεργάζεται στενά με τους γονείς για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και τη διατήρηση ανοιχτών γραμμών επικοινωνίας. Αυτή η συνεχής συνεργασία είναι απαραίτητη, καθώς οι κοινότητες αλλάζουν και νέοι/-ες μαθητές/-τριες και οικογένειες εντάσσονται στο σχολείο. Όπως σημείωσε ένας/ μια υποδιευθυντής/-τρια: «πιο συχνές και ουσιαστικές αλληλεπιδράσεις θα οδηγούσαν σε καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα», αποδεικνύοντας τη σημασία της διατήρησης αυτής της συνεργασίας.

Αντιμετώπιση Συνεχιζόμενων Προκλήσεων: Παρά την πρόοδο που έχει σημειωθεί, το σχολείο αναγνωρίζει ότι εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως οι ελλείψεις εκπαιδευτικών, ο σχολικός εκφοβισμός και οι περιορισμένοι πόροι για τους/τις μαθητές/-τριες με πρόσθετες ανάγκες. Η ηγεσία έχει δεσμευτεί να αντιμετωπίσει αυτά τα ζητήματα κατανοώντας ότι απαιτείται συνεχής προσπάθεια για να διασφαλιστεί ότι όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες θα αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους. Οι γονείς εκτιμούν τη διαφάνεια και την αφοσίωση του σχολείου στην επίλυση προβλημάτων, ακόμη και όταν εκφράζουν ανησυχίες για τους τομείς που χρήζουν βελτίωσης.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Εμπλέξτε τους Γονείς Νωρίς και Συχνά: Εμπλέξτε τους γονείς στις σχολικές δραστηριότητες από την αρχή του σχολικού έτους. Πραγματοποιήστε εργαστήρια ή συνεδρίες προσανατολισμού για να εξηγήσετε τους στόχους του σχολείου, τις προσδοκίες και τον τρόπο με τον οποίο οι γονείς μπορούν να συμμετέχουν στη μάθηση των παιδιών τους.

Ενθαρρύνετε τη Συνεργασία Γονέων-Εκπαιδευτικών: Δημιουργήστε ευκαιρίες για συνεργασία μέσω συναντήσεων καθορισμού στόχων στις οποίες τόσο οι εκπαιδευτικοί όσο και οι γονείς συμφωνούν στους εκπαιδευτικούς στόχους για τους/τις μαθητές/-τριες. Προωθήστε την από κοινού επίλυση προβλημάτων όταν προκύπτουν προκλήσεις εξασφαλίζοντας μια ενιαία προσέγγιση.

Διοργανώστε Πολιτισμικά Συναφείς Εκδηλώσεις: Σχεδιάστε σχολικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις που ανταποκρίνονται στην κουλτούρα και τις αξίες της κοινότητας. Για παράδειγμα, διοργανώστε τοπικές γιορτές, ημέρες πολιτισμικής εκτίμησης ή δραστηριότητες με επίκεντρο την οικογένεια που προσελκύουν περισσότερους γονείς στο σχολικό περιβάλλον.

Πρόσθετοι Πόροι:

<https://educationendowmentfoundation.org.uk/education-evidence/guidance-reports/supporting-parents>

Συμπέρασμα:

Αυτή η μελέτη περίπτωσης καταδεικνύει ότι η προώθηση της συμμετοχής των γονέων είναι μείζονος σημασίας για την ενίσχυση της συμμετοχής των παιδιών, της ευημερίας και των επιδόσεων των μαθητών/-τριών. Μέσω της ανοιχτής επικοινωνίας, των πολιτισμικά συναφών εκδηλώσεων, της εξατομικευμένης υποστήριξης και της στενής συνεργασίας μεταξύ γονέων, εκπαιδευτικών και σχολικών διευθυντών/-ντριών, τα σχολεία μπορούν να δημιουργήσουν ένα συμπεριληπτικό και υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες θα ευδοκιμούν. Τα σχολεία, εστιάζοντας στην ευημερία τόσο των μαθητών/-τριών όσο και των εκπαιδευτικών, βελτιώνοντας συνεχώς τις πρακτικές μέσω των δεδομένων και αξιοποιώντας τους κοινοτικούς πόρους, μπορούν να οικοδομήσουν μόνιμες σχέσεις με τις οικογένειες. Η υιοθέτηση αυτών των στρατηγικών όχι μόνο ενισχύει την εκπαιδευτική εμπειρία, αλλά δημιουργεί συγχρόνως μια πιο συνεκτική, αφοσιωμένη σχολική κοινότητα στην οποία κάθε παιδί μπορεί να φτάσει και να ξεπεράσει τις δυνατότητές του.

Πολυεπαγγελματική Υποστήριξη Ευημερίας

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της παροχής τόσο συλλογικής όσο και ατομικής πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τη μάθηση και την ευημερία των μαθητών/-τριών στο σχολείο σε στενή συνεργασία με τους κηδεμόνες τους. Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών, οι δραστηριότητες υποστήριξης σχεδιάζονται, υλοποιούνται και παρακολουθούνται είτε στην τάξη είτε σε μικρές ομάδες. Είναι σημαντικό να διαπραγματεύονται από κοινού τις ανάγκες των μαθητών/-τριών, τις δυνατότητες και τις μορφές υποστήριξης και τις ευθύνες των μαθητών/-τριών, των εκπαιδευτικών και των κηδεμόνων. Κύριος στόχος είναι η έγκαιρη υποστήριξη της μάθησης, της ευημερίας και της ανάπτυξης των μαθητών/-τριών σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα στην εκπαιδευτική τους πορεία.

Η πολυεπαγγελματική υποστήριξη της ευημερίας περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες σε διάφορα συστημικά επίπεδα στο σχολείο. Οι δραστηριότητες υποστήριξης σχεδιάζονται και ξεκινούν από διάφορους/-ρες επαγγελματίες που εργάζονται στο σχολείο ανάλογα με την κατεύθυνση και το αντικείμενό τους: εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής, καθηγητές φινλανδικής ως δεύτερης γλώσσας, σχολικός/-κή ψυχολόγος, λογοθεραπευτής/-τρια, σχολικός/-κή νοσηλεύτρια/-τρια, κοινωνικός/-κή λειτουργός, εργαζόμενος/-νη σε θέματα νεολαίας (youth worker), σχολικοί/-κές σύμβουλοι, σχολικοί/-κές βοηθοί, πολυπολιτισμικοί/-κές σύμβουλοι ή/και διευθυντές/-ντριες. Η υποστήριξη μπορεί να παρέχεται στο πλαίσιο της κανονικής εργασίας του/της μαθητή/-τριας στην τάξη, σε μια μικρή ομάδα στο σχολείο ή εκτός σχολείου. Η χρήση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης απαιτεί εμπειρογνωσία από τους/τις εκπαιδευτικούς, καθώς αυτοί/-τές εξηγούν τις ανάγκες υποστήριξης και σχεδιάζουν τον τρόπο με τον οποίο αυτή υλοποιείται για τους/τις μαθητές/-τριες ή τις τάξεις τους.

Η παροχή πολυεπαγγελματικής υποστήριξης συμφωνείται και παρακολουθείται με τους κηδεμόνες. Οι κηδεμόνες λαμβάνουν συνεχή γενική και ατομική ανατροφοδότηση σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση των μαθητών/-τριών από τον/την εκπαιδευτικό και το σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί και οι κηδεμόνες επικοινωνούν σχεδόν καθημερινά μέσω ψηφιακής πλατφόρμας. Χρησιμοποιούνται επίσης και άλλα μέσα επικοινωνίας. Σε περίπτωση που ένας/μία μαθητής/-τρια χρειάζεται κάποια ειδική βοήθεια ή υποστήριξη σε θέματα μάθησης, οι κηδεμόνες συμμετέχουν πάντα στη λήψη αποφάσεων και οι λύσεις υποστήριξης συζητούνται μαζί τους. Οι πολυπολιτισμικοί/-κές σύμβουλοι διαδραματίζουν καίριο υποστηρικτικό ρόλο στη διαπολιτισμική μετάφραση κατά τη συνεργασία σχολείου-οικογένειας προστατεύοντας τις υπάρχουσες πολιτισμικές μειονοτικές ομάδες.

Το ήθος και το σκεπτικό πίσω από την πολυεπαγγελματική υποστήριξη είναι ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν υποστήριξη στις τάξεις και τα σχολεία τους από τους/τις ίδιους/-δίες τους/τις δασκάλους/-λες τους και τους πιο κοντινούς ενήλικες που γνωρίζουν καλά. Η επαγγελματική υποστήριξη από διάφορους/-ρες ειδικούς είναι σημαντική στον σχεδιασμό και την παροχή βοήθειας και συνδρομής για τις ειδικές μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο. Όταν οι διαπιστωμένες ανάγκες και προκλήσεις των μαθητών/-τριών αντιμετωπίζονται έγκαιρα και ολοκληρωμένα και σε στενή συνεργασία με τους κηδεμόνες, είναι πιθανό να επιλυθούν και να διευκολυνθεί η μαθησιακή πορεία τους στις επόμενες φάσεις. Η ομάδα-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 7-15 ετών. Οι βασικοί/-κές ενδιαφερόμενοι/-νες είναι οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές/-ντριες και οι κηδεμόνες, καθώς και όλοι/-λες οι επαγγελματίες που ανήκουν στην πολυεπαγγελματική ομάδα που είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη της μάθησης των μαθητών/-τριών και τη συμβολή στην εκπαίδευσή τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Το αναλυτικό πρόγραμμα ως αφετηρία: Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να θεωρούν το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου ως αφετηρία κατά τον σχεδιασμό των μαθησιακών στόχων, του περιεχομένου, των μεθόδων διδασκαλίας και της αξιολόγησης για ολόκληρο το σχολικό έτος, για μεγαλύτερες περιόδους μάθησης και για μεμονωμένα μαθήματα. Καλό είναι να καθορίζονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθητών/-τριών και να σχεδιάζεται η αξιολόγηση για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι στα διάφορα μαθήματα και την εκμάθηση γενικών δεξιοτήτων.

Οι ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών: Είναι σημαντικό να εξετάζονται οι μαθητές/-τριες της τάξης, πώς είναι και τι είδους ατομικές ανάγκες έχουν όσον αφορά τη μάθηση και την ευημερία τους. Η κατάσταση όλων των μαθητών/-τριών θα πρέπει να συζητείται στην πολυεπαγγελματική ομάδα του σχολείου σε γενικό επίπεδο και προληπτικά. Αν ο/η εκπαιδευτικός ανησυχεί σχετικά με τις ανάγκες μάθησης και υποστήριξης των μαθητών/-τριών, τότε αυτές θα πρέπει να τίθενται στη συζήτηση.

Λεπτομερές σχέδιο παροχής στήριξης: Είναι ζωτικής σημασίας να δημιουργηθεί ένα σχέδιο για την παροχή υποστήριξης και να καθοριστούν οι λεπτομέρειες της υποστήριξης στην πολυεπαγγελματική ομάδα του σχολείου. Θα πρέπει να προσδιοριστούν οι ανάγκες υποστήριξης ως σημείο εκκίνησης, να εξεταστεί προσεκτικά ο σκοπός της υποστήριξης, να καθοριστούν οι τρόποι και οι πρακτικές της υποστήριξης και να σχεδιαστεί η υλοποίηση. Σχεδιάστε προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο υλοποιείται η υποστήριξη και προβλέψτε αν απαιτεί κοινό σχεδιασμό των μαθημάτων. Εμπλέξτε τους γονείς στη συζήτηση και τον κοινό σχεδιασμό της υποστήριξης προληπτικά. Αν υπάρχει λόγος να συμμετέχουν οι μαθητές/-τριες στη συζήτηση και τον κοινό σχεδιασμό, τότε φροντίστε να το κάνετε.

Υλοποίηση:

Ενεργοποίηση της στήριξης: Υλοποιήστε την υποστήριξη σύμφωνα με το σχέδιο σε συνεργασία με την πολυεπαγγελματική ομάδα. Παρακολουθήστε προσεκτικά την εφαρμογή και προσαρμόστε το σχέδιο ανάλογα με τις ανάγκες και τις συμπεριφορές των μαθητών/-τριών. Αν η πολυεπαγγελματική υποστήριξη παρέχεται στο πλαίσιο των κανονικών μαθημάτων, φροντίστε να την εξομαλύνετε όσο το δυνατόν περισσότερο.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Συνεχής παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα αυτής της πρακτικής μέσω συνεχών αλληλεπιδράσεων και τακτικών αξιολογήσεων μαζί με τους/τις μαθητές/-τριες, τους/τις επαγγελματίες των ειδικοτήτων που εμπλέκονται στην παροχή υποστήριξης και τους κηδεμόνες. Αυτό επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της υποστήριξης και της ανάγκης συνέχισης της, καθώς και την πραγματοποίηση αλλαγών, εφόσον είναι απαραίτητο.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Τα παραδείγματα του εργαλείου προέρχονται από δύο μελέτες περίπτωσης σε φινλανδικά πολυπολιτισμικά σχολεία. Το εργαλείο ρυθμίζεται από τον Νόμο για τη Βασική Εκπαίδευση και τον Νόμο για την Ευημερία των Μαθητών/-τριών στη Φινλανδία, καθώς και από διάφορους άλλους επίσημους κανονισμούς, και ως εκ τούτου, εφαρμόζεται σε όλα τα φινλανδικά σχολεία με διάφορους τρόπους. Οι εκπαιδευτικοί στα φινλανδικά σχολεία έχουν ευρεία παιδαγωγική ελευθερία και συνάμα ευθύνη για την ανάπτυξη των συγκεκριμένων παιδαγωγικών πρακτικών και εργαλείων, τα οποία χρησιμοποιούν στις τάξεις τους και στην πρόδοό τους προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Τα σχολεία της περίπτωσης λειτουργούν στο περιβάλλον τους με επιτυχία σχεδόν 25 χρόνια, παρά την αυξανόμενη ποικιλομορφία και τις πολύπλευρες ανάγκες υποστήριξης των μαθητών/-τριών και των οικογενειών. Οι λόγοι για την ομαλή οργάνωση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης της ευημερίας είναι το επίμονο και διορατικό εκπαιδευτικό έργο που γίνεται στα σχολεία από την αρχή, η συνεργατική και κοινή ηγεσία στα σχολεία, η συνεχής παρακολούθηση των αναγκών των μαθητών/-τριών και των οικογενειών, η ανάπτυξη των περιοχών γύρω από τα σχολεία και η δέσμευση για το καλύτερο του κάθε παιδιού. Μερικά παραδείγματα που αντλήθηκαν από τη μελέτη περίπτωσης είναι τα εξής:

Επιτυχής υλοποίηση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης της ευημερίας. Η πολυεπαγγελματική υποστήριξη της ευημερίας του σχολείου ρυθμίζεται από διάφορες πράξεις σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση και τα δικαιώματα των μαθητών/-τριών, αλλά τέθηκε σε εφαρμογή και προσαρμόστηκε στις ανάγκες των μαθητών/-τριών και των τάξεων σε επίπεδο σχολείου. Η εμπειρογνώση των επαγγελματιών αξιοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την υποστήριξη της μάθησης και της ανάπτυξης των μαθητών/-τριών. Το βασικό ζήτημα ήταν πόσο καλά οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές/-ντριες και οι άλλοι/-λες επαγγελματίες γνώριζαν τις ατομικές ανάγκες μάθησης και υποστήριξης των μαθητών/-τριών και πόσο ακριβή στοιχεία και κατανόηση της κατάστασης είχαν. Εξίσου σημαντικό ήταν το πόσο καλά και στοχευμένα οι επαγγελματίες μπορούσαν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν την υποστήριξη και πόσο στοχευμένη ήταν για τις ανάγκες των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν αδιάλειπτα την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητα της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης και αξιολόγησαν την αναγκαιότητά της. Η δέσμευση για την υλοποίηση της υποστήριξης και η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγησή της κρίθηκε απαραίτητη.

Συνεργασία με τους κηδεμόνες: Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη σημασία του σχεδιασμού της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης με τους κηδεμόνες. Σέβονται το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των οικογενειών και τις ευθύνες τους ως κηδεμόνων. Οι εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν επίσης τη συνεργασία ως σημαντικό πόρο όταν εργάζονται για το βέλτιστο συμφέρον της μάθησης των μαθητών/-τριών.

Οφέλη:

Η παροχή στοχευμένης και εξατομικευμένης πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών είναι πιθανό να βελτιώσει τη μάθηση, τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ευημερία και τη σχολική τους δέσμευση. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι η παροχή της καλύτερης δυνατής υποστήριξης είναι απαραίτητη για την τρέχουσα και την περαιτέρω ανάπτυξη των μαθητών/-τριών και καθοριστική σε πολιτισμικά και ποικιλόμορφα σχολικά περιβάλλοντα. Αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο μιας συνολικής προσπάθειας όλου του σχολείου.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Δημιουργήστε μια πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας στο/στον σχολείο/δήμο. Αναπτύξτε τις πρακτικές για την τακτική και συνεχή εργασία της.

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να αλληλεπιδρούν ενεργά με την πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας και να συζητούν τις λεπτομέρειες των μαθησιακών αναγκών των μαθητών/-τριών. Παροτρύνετέ τους/τες να εκφράζουν τυχόν ανησυχίες τους.

Ενθαρρύνετε την πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας να σχεδιάζει συνεργατικά την υποστήριξη των μαθητών/-τριών.

Εμπλέξτε τους κηδεμόνες στις συζητήσεις, καθώς και στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση της υποστήριξης. Συζητήστε μαζί για τις λεπτομέρειες και τονίστε τη σημασία της κοινής δέσμευσης για το βέλτιστο συμφέρον της μάθησης των μαθητών/-τριών.

Πρόσθετοι Πόροι:

Μπορείτε να βρείτε πρόσθετες πληροφορίες, πόρους για τη διευκόλυνση της υλοποίησης και την περαιτέρω μάθηση εδώ:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf

https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0418.pdf

Ακολουθεί ένα πρακτικό παράδειγμα σχεδίου μαθήματος, το οποίο δείχνει πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εργαλείο που περιγράφεται παραπάνω στο πλαίσιο του μαθήματος της μητρικής γλώσσας.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Μητρική γλώσσα: Συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς
Ομάδα-στόχος	Μαθητές/-τριες ηλικίας 10-11 ετών, με διαφορετικά επίπεδα γνώσης της τοπικής γλώσσας (φινλανδικά), διάφορες μητρικές γλώσσες, διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο. Συνδιδασκαλία από εκπαιδευτικό της τάξης και εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής. Πολυεπαγγελματική υποστήριξη που παρέχεται παράλληλα κατά τη διάρκεια του μαθήματος από τον/την εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής για τους/τις μαθητές/-τριες των οποίων η δεύτερη γλώσσα είναι η φινλανδική.
Σκοπός	<ul style="list-style-type: none">• Να μάθουν οι μαθητές/-τριες τα στοιχεία μιας ιστορίας με σασπένς και να δημιουργήσουν μια ιστορία.• Να εξασκηθούν στη χρήση της φαντασίας και της δημιουργικότητας κατά τη συγγραφή μιας ιστορίας με σασπένς.• Να μάθουν να γράφουν με συγκέντρωση, να λαμβάνουν υποστήριξη από τον/τη δάσκαλο/-λα τους και τον/τη δάσκαλο/-λα ειδικής αγωγής κατά τη διάρκεια της συγγραφής.
Στόχοι του Σχεδίου Μαθήματος	Να παρακινήσει τους/τις μαθητές/-τριες να μάθουν για τις ιστορίες με σασπένς, να ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να χρησιμοποιούν τη φαντασία τους στο γράψιμο, να μάθουν να συγκεντρώνονται στο γράψιμο, να ζητούν βοήθεια και να δέχονται ανατροφοδότηση για τα γραπτά τους.
Διάρκεια	1 μάθημα (75 λεπτά)
Μαθήματα	Μητρική γλώσσα (φινλανδικά), φινλανδικά ως δεύτερη γλώσσα
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none">• Εξοικειωθείτε προσεκτικά με το πρόγραμμα σπουδών. Καθορίστε τους μαθησιακούς στόχους για το μάθημα.• Προγραμματίστε έγκαιρα την πολυεπαγγελματική υποστήριξη που θα παρέχεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Διαπραγματευτείτε με τους κηδεμόνες σχετικά με τις λεπτομέρειες της υποστήριξης, εάν είναι απαραίτητο.• Σκεφτείτε πώς θα διδάξετε σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής στην τάξη σας και πώς παρέχεται συγκεκριμένα η υποστήριξη.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Μητρική γλώσσα: Συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς
Απαιτούμενοι Πόροι	<ul style="list-style-type: none">• Οδηγίες για τη συγγραφική εργασία των μαθητών/-τριών: οδηγίες για τη συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς, φάσεις και χρονοδιαγράμματα.• Τετράδια μαθητών/-τριών
Μαθησιακές Δραστηριότητες, Φάσεις του μαθήματος	<ul style="list-style-type: none">• Παρακινήστε τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την ιστορία σασπένς, συζητήστε εν συντομία πώς την αντιλαμβάνονται και ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της.• Συζητήστε με σαφήνεια για τους μαθησιακούς στόχους του μαθήματος με τους/τις μαθητές/-τριες, ενημερώστε ιδιαίτερα για το τι πρόκειται να κάνετε κατά τη διάρκεια του μαθήματος και ακούστε τις απόψεις των μαθητών/τριών.• Δώστε οδηγίες για την εργασία της συγγραφής που πρέπει να γίνει ατομικά: φάσεις της εργασίας, λεπτομερείς οδηγίες της ιστορίας σασπένς.• Παρακολουθήστε την πρόοδο της συγγραφικής εργασίας των μαθητών/-τριών, να είστε διαθέσιμοι/-μες να τους/τις βοηθήσετε όλη την ώρα μέσα στην τάξη, επιτρέψτε και στον/στην εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής να βοηθήσει.• Συζητήστε από κοινού για την πρόοδο της εργασίας με τους/τις μαθητές/-τριες· αξιολογήστε τα αποτελέσματα της εργασίας και την επίτευξη των μαθησιακών στόχων· συμφωνήστε από κοινού για την εργασία για το σπίτι· γιορτάστε την εργασία τους και την ολοκλήρωσή της.• Διαβάστε παραδείγματα καλών ιστοριών στο τέλος του μαθήματος ή αφήστε τους/τις μαθητές/-τριες να διαβάσουν οι ίδιοι/-διες, αν το επιθυμούν.
Πηγές για Περαιτέρω Ανάγνωση	Αν υπάρχουν.

Συμπέρασμα:

Το εργαλείο αυτό προσφέρει ένα μοντέλο για την παροχή πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών σε πολυπολιτισμικές και ποικιλόμορφες τάξεις. Το εν λόγω εργαλείο τονίζει τη σημασία της παροχής υποστήριξης στο πλαίσιο του μαθήματος της μητρικής γλώσσας σε μια κανονική τάξη με τη μορφή συνδιδασκαλίας του/της εκπαιδευτικού της τάξης και ενός/μιας εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής. Επιτρέπει στους/τις μαθητές/-τριες να μελετούν στις τάξεις τους μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους και τον/τη δάσκαλο/-λα τους και να λαμβάνουν υποστήριξη εκεί. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν αυτό το εργαλείο στη δική τους τάξη λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις του τοπικού προγράμματος σπουδών, των νόμων και των κανονισμών, καθώς και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών τους.

Διαδραστικές Ομάδες

Επισκόπηση:

Οι Διαδραστικές Ομάδες είναι ένας τύπος Επιτυχημένης Εκπαιδευτικής Δράσης που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων και σε οποιοδήποτε πλαίσιο στο οποίο υλοποιούνται (Flecha, 2015). Πρόκειται για την πιο αποτελεσματική μορφή οργάνωσης της τάξης που αξιοποιεί την αλληλεπίδραση των συνομηλίκων και τη συμμετοχή της κοινότητας για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ευημερίας. Οι μαθητές/-τριες οργανώνονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες (όσο το δυνατόν περισσότερο όσον αφορά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, το φύλο, τη γλώσσα, το πολιτισμικό υπόβαθρο κ.λπ.) και κάθε μικρή ομάδα λαμβάνει την υποστήριξη ενός/μιας ενήλικα εθελοντή/-ντριας, ο/η οποίος/-α εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή και μεγιστοποιεί τις ευκαιρίες για διαλογικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ συνομηλίκων που αλληλοβοηθούνται και αλληλοϋποστηρίζονται. Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σχολικό μάθημα και δεν απαιτούν πρόσθετους πόρους από το σχολείο: οι διαθέσιμοι ανθρώπινοι πόροι κατανέμονται για την υποστήριξη όλων των μαθητών/-τριών που περιλαμβάνονται στην κανονική τάξη.

Επεξήγηση του σκοπού και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων:

Οι Διαδραστικές Ομάδες διαφοροποιούν, πολλαπλασιάζουν τις αλληλεπιδράσεις και εμπλέκουν τους/τις μαθητές/-τριες συνεχώς στη μαθησιακή διαδικασία ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τα μαθησιακά αποτελέσματα και βελτιώνοντας το κλίμα στην τάξη (ή ακόμη και σε ολόκληρο το σχολείο). Αυτή η συμπεριληπτική ομαδοποίηση βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τη συνύπαρξη διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποκλείεται. Οι ενήλικες που συμμετέχουν εθελοντικά στις ομάδες διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις, παρακολουθούν την ισότιμη συμμετοχή και προωθούν τη βοήθεια και την αλληλεγγύη ενισχύοντας έτσι ένα υποστηρικτικό περιβάλλον.

Αποτελέσματα για τους/τις μαθητές/-τριες: Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων στις βασικές δεξιότητες (γραμματισμός, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ή όποιο μάθημα επιλεγεί για την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων)· βελτίωση των δεξιοτήτων συλλογισμού και επίλυσης προβλημάτων· αυξημένη ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση· υψηλότερη σχολική φοίτηση· μεγαλύτερη φιλοκοινωνική συμπεριφορά· βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, της συνύπαρξης και της ικανότητας συμμετοχής σε ισότιμο διάλογο.

Αποτελέσματα για τους/τις εκπαιδευτικούς: Συνεχής ανατροφοδότηση και αναστοχασμός σχετικά με τη διδακτική τους πρακτική· αυξημένες προσδοκίες για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Οι διαδραστικές ομάδες μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες παρακολούθησης ολόκληρης της τάξης, ενώ παράλληλα εστιάζουν στην ατομική πρόοδο.

Αποτελέσματα για τους/τις εθελοντές/-ντριες: Ενδυνάμωση, ουσιαστικές σχέσεις με τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς και μεταξύ των ίδιων των εθελοντών/-ντριών, ισχυροί δεσμοί εντός της κοινότητας, βιώνουν έναν καλύτερο σκοπό στη ζωή όταν βοηθούν τους άλλους, στενές σχέσεις οικογένειας-κοινότητας-σχολείου.

Δεν υπάρχει ελάχιστο ή μέγιστο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή σε μια Διαδραστική Ομάδα, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν υπάρχουν γλωσσικοί περιορισμοί στις Διαδραστικές Ομάδες (είναι κατάλληλες για κάθε γλώσσα) και εφαρμόζονται σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Ακόμη, οι εν λόγω Ομάδες μπορούν να συμβάλουν στην εκμάθηση γλωσσών μέσω των συνεχών διαλογικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και με ενήλικες με διαφορετικό υπόβαθρο. Οι οικογένειες, τα μέλη της κοινότητας και το προσωπικό του σχολείου είναι ευπρόσδεκτες/-κτα να εμπλακούν και να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες. Είναι μια μοναδική ευκαιρία να εμπλακούν οι ενήλικες στη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών. Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία ή δεξιότητες για να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες· η μόνη προϋπόθεση είναι να δεσμευτούν να διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών/-τριών, να τους/τις στηρίζουν σύμφωνα με τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης και να έχουν υψηλές προσδοκίες από όλους/-λες.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

1. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες των 4-6 ατόμων. Ο αριθμός των ομάδων και των συμμετεχόντων/-χουσών ανά ομάδα εξαρτάται από το μέγεθος της τάξης.

2. Προετοιμασία δραστηριοτήτων: Ο αριθμός των δραστηριοτήτων πρέπει να αντιστοιχεί στον αριθμό των συμμετεχουσών ομάδων.

α. Οι δραστηριότητες αυτές, που προετοιμάζονται από τον/την εκπαιδευτικό, θα πρέπει να είναι γνωστικά απαιτητικές και ελκυστικές και να ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους και το πρόγραμμα σπουδών.

β. Όλα τα παιδιά σε κάθε ομάδα εργάζονται στην ίδια δραστηριότητα: δεν επιτρέπονται προσαρμογές στη δραστηριότητα για μαθητές/-τριες με χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Στους/Στις μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες μπορεί να παρέχεται επιπλέον προετοιμασία για τις δραστηριότητες πριν από τη συνεδρία της Διαδραστικής Ομάδας, ώστε να τους προσφέρεται η δυνατότητα να συμμετέχουν με ίσες ευκαιρίες στην ομάδα.

3. Ενθάρρυνση των οικογενειών να εργαστούν εθελοντικά: Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αρχικά με την πρόσκλησή τους να συμμετάσχουν σε ένα μικρό μέρος της συνεδρίας ή με τη μετάδοση της αξίας των ατομικών πολιτισμικών τους γνώσεων και της τεράστιας συμβολής που μπορούν να έχουν στη μάθηση των παιδιών. Οι αρχές της διαλογικής μάθησης καθοδηγούν την αλληλεπίδραση και αποτελούν το κλειδί για την οικοδόμηση θετικών σχέσεων με τις οικογένειες. Η συμμετοχή τους είναι συχνά αποτέλεσμα της καθημερινής ενθάρρυνσης από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Υλοποίηση:

Τα βήματα που περιγράφονται παρακάτω μπορούν να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα του σχολικού πλαισίου.

α. Ο/Η εκπαιδευτικός καλωσορίζει τους/τις εθελοντές/-ντριες.

β. Στη συνέχεια, ανακεφαλαιώνει τις αρχές της διαλογικής μάθησης, τη δομή μιας συνεδρίας Διαδραστικής Ομάδας και την επιστημονική υποστήριξη της παρέμβασης.

γ. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει μια επισκόπηση των εργασιών που προετοιμάστηκαν για τη συνεδρία.

δ. Διαδραστικές Ομάδες: Για κάθε δραστηριότητα διατίθενται 10-20 λεπτά, με τις ομάδες να εναλλάσσονται μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας. Στο τέλος της συνεδρίας, κάθε παιδί θα έχει ολοκληρώσει 4 ή 5 εργασίες και θα έχει αλληλεπιδράσει με 4 ή 5 εθελοντές/-ντριες). Οι μαθητές/-τριες εκτελούν τις εργασίες αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους μέσω ισότιμου διαλόγου. Για κάθε ομάδα, υπάρχει ένας/μία ενήλικος/-κη εθελοντής/-ντρια, ο/η οποίος/-α είναι υπεύθυνος/-νη για τη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών. Ο/Η εθελοντής/-ντρια δεν έχει την ευθύνη να εξηγήσει τη δραστηριότητα. Ο ρόλος του/της είναι να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της ομάδας συμμετέχουν και συμβάλλουν με αλληλεγγύη κατά την ολοκλήρωση της εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει ενέργειες όπως η πρόσκληση όσων συμμετείχαν λιγότερο, η προτροπή για συλλογικούς αναστοχασμούς, η υποστήριξη και ο εορτασμός της συλλογικής εργασίας.

ε. Ο/Η εκπαιδευτικός ελέγχει τον χρόνο, παρατηρεί κάθε ομάδα και της προσφέρει την υποστήριξη ή τη βοήθεια που χρειάζεται. Αυτό του/της δίνει την ευκαιρία να πλαισιώσει τη μάθηση των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί επιλέγουν να κάνουν έναν γύρο ανατροφοδότησης μετά από κάθε συνεδρία Διαδραστικών Ομάδων. Αυτό μπορεί να γίνει με τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών ή/και εθελοντών/-ντριών σε έναν γρήγορο γύρο που τους/τις ρωτάει πώς ένιωσαν στις διαδραστικές ομάδες, αν βοήθησαν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη, αν έμαθαν ή κατάλαβαν κάτι καινούργιο, κ.λπ.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η πρώτη χρονιά της Εμίλια ως δασκάλα μαθηματικών ξεκίνησε σε μια τάξη στην οποία τα επίπεδα επίδοσης ήταν πολύ διαφορετικά. Αν και μερικοί/-κές από τους/τις 10χρονους/-νες μαθητές/-τριές της είχαν καλές επιδόσεις στο εν λόγω μάθημα, το επίπεδο κάποιων άλλων ήταν κάτω από αυτό που απαιτείται για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Πώς θα μπορούσε η Εμίλια να περιμένει από 25 παιδιά (μερικά από τα οποία μιλούσαν ελάχιστα τη γλώσσα διδασκαλίας) να ακολουθήσουν το σχολικό εγχειρίδιο; Μετά από μόλις δύο μήνες υλοποίησης των Διαδραστικών Ομάδων στις τάξεις της, οι επιδόσεις των μαθητών/-τριών βελτιώθηκαν, επειδή έπρεπε να εξηγήσουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους βασικές αριθμητικές και γεωμετρικές πράξεις με δικά τους λόγια, ενώ όσοι/-σες αντιμετώπιζαν περισσότερες δυσκολίες στην αρχή επωφελήθηκαν από τις εξηγήσεις των συμμαθητών/-τριών τους και συνέβαλαν επίσης στην επίλυση προβλημάτων αξιοποιώντας στο έπακρο την πολιτισμική τους νοημοσύνη. Η Εμίλια εξηγεί τώρα πώς οι Διαδραστικές Ομάδες έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμες για την υποβοήθηση των μαθησιακών διαδικασιών των μαθητών/-τριών, όταν το επίπεδο επίδοσης είναι ετερογενές: επιταχύνουν τη μάθηση των παιδιών με χαμηλότερες επιδόσεις, ενώ παράλληλα βοηθούν εκείνα που επιτυγχάνουν υψηλότερες επιδόσεις. Επιπλέον, τα πολιτισμικά διαφορετικά πλαίσια έχουν ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη συμπεριφορών που βασίζονται στην αλληλεγγύη και δημιουργούν ένα θετικό περιβάλλον στην τάξη, στο οποίο η αλληλοβοήθεια είναι απαραίτητη. Αυτό έχει αποδειχθεί σε περισσότερα από 9.000 σχολεία παγκοσμίως.

1. Εξασφάλιση κατάλληλου αριθμού εθελοντών/-ντριών: Οι εκπαιδευτικοί και η κοινότητα καλλιεργούν καθημερινά σχέσεις εμπιστοσύνης με τις οικογένειες μέσω τακτικής επικοινωνίας που βασίζεται σε ισότιμο διάλογο.

2. Εξισορρόπηση του επιπέδου δυσκολίας των δραστηριοτήτων της Διαδραστικής Ομάδας: Η συνεχής παρακολούθηση της καταλληλότητας των δραστηριοτήτων επιλύει αυτό το πρόβλημα (π.χ. αν δεν υπήρχε επαρκής χρόνος για την επίλυσή τους, αν ήταν πολύ μεγάλης διάρκειας ή πολύ απλή).

Οφέλη:

α) Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και μείωση των απουσιών. Οι μαθητές/-τριες αυξάνουν τη δέσμευσή τους και βελτιώνουν το επίπεδο επίδοσής τους.

β) Δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και υποστήριξης για όλους/-λες. Οι Διαδραστικές Ομάδες μεγιστοποιούν την ικανότητα των παιδιών για αμοιβαία βοήθεια και υποστήριξη και ενισχύουν την ισότιμη συμμετοχή στις συζητήσεις στην τάξη και όχι μόνο, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

γ) Διευκόλυνση και επιτάχυνση των ακαδημαϊκών και κοινωνικών επιτευγμάτων των νεοαφιχθέντων/-χθυσίων και των μεταναστών/-στριών μαθητών/-τριών. Η ομαλή και επιταχυνόμενη μετάβαση σε ένα νέο σχολείο είναι ευκολότερη όταν υπάρχουν Διαδραστικές Ομάδες.

«Βλέπω ότι μέσω των Διαδραστικών Ομάδων μπορούν να προταθούν και να επιτευχθούν δύσκολα πράγματα. Για παράδειγμα, η συγγραφή...η ατομική παραγωγή είναι δύσκολη γι' αυτούς και βλέπω ότι κάνουν τεράστια πρόοδο και μου αρέσει πολύ. Και αυτό οφείλεται σε όλους, καθώς και στους σπουδαίους εθελοντές που έχουμε». (Μαρία-δασκάλα της 2ας τάξης στο Artatse)

«Είναι αλήθεια ότι στις Διαδραστικές Ομάδες, το στήσιμο της τάξης προωθεί πραγματικά την ένταξη, την πραγματική ένταξη, καθώς τα παιδιά σε άλλους τύπους τάξης ή σε άλλες τάξεις δεν θα ήταν τόσο συμμετοχικά ή θα ήταν πιο δύσκολο για αυτά να συμμετάσχουν ή να κατανοήσουν μια εργασία. Στις διαδραστικές ομάδες, συμβαίνει το αντίθετο». (Σάρα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

«...η γειτονιά αλλάζει, αλλάζουμε το πλαίσιο για να πετύχουμε τα όνειρά μας. Ακούστε κάτι που μου αρέσει πολύ: αν βάζεις όρια στα παιδιά, εσύ είσαι στο τέλος της ημέρας αυτός που μπλοκάρει τις δυνατότητές τους. Γι' αυτό, πρέπει να έχεις πάντα υψηλές φιλοδοξίες και νομίζω ότι αυτό είναι που κάνει το όλο πράγμα να λειτουργεί...». (Ρόζα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η συμμετοχή των οικογενειών και των μελών της κοινότητας ως εθελοντών/-τριών είναι απαραίτητη για τις Διαδραστικές Ομάδες και ενισχύει τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Πέραν αυτού, βασική πτυχή αποτελούν οι υψηλές προσδοκίες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Άρθρα:

[-Boosted inclusivity and friendship through Interactive Groups \(Ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της φιλίας μέσω των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Additional language acquisition in multilingual context in Elementary Education \(Κατάκτηση πρόσθετων γλωσσών σε πολύγλωσσο περιβάλλον στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση\)](#)

[-Enhanced help and solidarity interactions in early childhood education \(Ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων βοήθειας και αλληλεγγύης στην προσχολική εκπαίδευση\)](#)

[-Improved math skills in Elementary Education \(Βελτίωση των μαθηματικών δεξιοτήτων στη Δημοτική Εκπαίδευση\)](#)

[-Path for academic and social success for immigrant students \(Δρόμος ακαδημαϊκής και κοινωνικής επιτυχίας για μετανάστες/-στριες μαθητές/-τριες\)](#)

[-Fueled social transformation through Interactive Groups in math \(Ενίσχυση του κοινωνικού μετασχηματισμού μέσω των Διαδραστικών Ομάδων στα μαθηματικά\)](#)

[-The power of IG in leveraging learning opportunities for students with disabilities \(Η δύναμη των ΔΟ στην αξιοποίηση των μαθησιακών ευκαιριών για μαθητές/-τριες με αναπηρίες\)](#)

Πρακτικές Οδηγίες:

[-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Infographic on implementation and impacts in elementary education \(Infographic σχετικά με την υλοποίηση και τις επιπτώσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση\)](#)

Εκπαιδευτικό Βίντεο:

[-Interactive Groups: Learning through egalitarian dialogue \(Διαδραστικές Ομάδες: Μάθηση μέσω ισότιμου διαλόγου\)](#)

[-Inclusive classroom organization: practical examples of Interactive Groups \(Οργάνωση συμπεριληπτικής τάξης: πρακτικά παραδείγματα Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

[-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

Συμπέρασμα:

- Η αναγνώριση όλων των μορφών διαφορετικότητας και πολιτισμικής νοημοσύνης μέσω των Διαδραστικών Ομάδων βελτιώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα και την ευημερία των παιδιών.
- Η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των μελών της κοινότητας στις σχολικές δραστηριότητες αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχούς εκμάθησης θεμελιωδών δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής.
- Οι δραστηριότητες και οι εργασίες στις Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να σχεδιαστούν ανάλογα με το μάθημα ή τον μαθησιακό στόχο.
- Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να υλοποιηθούν σε ένα ευρύ φάσμα ηλικιών, από το νηπιαγωγείο μέχρι τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ο αριθμός των ομάδων μπορεί να προσαρμοστεί στον αριθμό των συμμετεχόντων/-χουσών.
- Δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι εκτός από το ανθρώπινο δυναμικό των σχολείων και των κοινοτήτων.

Εκπαίδευση Οικογένειας

Επισκόπηση:

Η «Εκπαίδευση Οικογένειας» (Family Education) είναι μια τεκμηριωμένη από την έρευνα στρατηγική για τη βελτίωση των αποτελεσμάτων των μαθητών/-τριών μέσω εκπαιδευτικών σεμιναρίων που διοργανώνονται από και για τους γονείς και τα μέλη της κοινότητας και πραγματοποιούνται στο σχολείο. Οι εν λόγω συνεδρίες αφορούν πραγματικές ανάγκες των οικογενειών, όπως γραμματισμό, γλωσσικές δεξιότητες ή προετοιμασία για πανεπιστημιακές εξετάσεις για ενήλικες. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι ότι οι ίδιοι/-διες οι συμμετέχοντες/-χουσες αποφασίζουν το περιεχόμενο με βάση τις ανάγκες της κοινότητάς τους, γεγονός που ενισχύει το αίσθημα της ιδιοκτησίας και της δέσμευσης. Προηγούμενες έρευνες όρισαν αυτή τη στρατηγική ως Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση και τόνισαν τον κρίσιμο ρόλο των μελών της οικογένειας στην ενίσχυση της εκπαιδευτικής επιτυχίας (Flecha, 2015). Πράγματι, όταν το σχολείο και οι οικογένειες συνεργάζονται με βάση τις αρχές του διαλόγου, οι επιδόσεις των μαθητών/-τριών βελτιώνονται και ενισχύονται αξίες όπως η αλληλεγγύη, ο σεβασμός και η συνύπαρξη (Gatt et al., 2011· Garcia Yeste et al., 2018). Το εν λόγω εργαλείο παρέχει στους/στις εκπαιδευτικούς ένα πλαίσιο για την οργάνωση και την υλοποίηση προγραμμάτων Εκπαίδευσης Οικογενειών δίνοντας στους γονείς και στα μέλη της κοινότητας τη δυνατότητα να γίνουν βασικοί συντελεστές της εκπαιδευτικής επιτυχίας των παιδιών τους.

Η Εκπαίδευση Οικογένειας μετατρέπει τους γονείς και τα μέλη της οικογένειας από παθητικούς/-κές υποστηρικτές/-κτριες σε ενεργούς/-γές συμμετέχοντες/-χουσες στη σχολική κοινότητα. Με τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της τάξης και στις ευρύτερες πρωτοβουλίες του σχολείου, τα σχολεία μπορούν να δημιουργήσουν ένα συμπεριληπτικό περιβάλλον μάθησης που ενθαρρύνει υψηλότερες επιδόσεις και μειώνει την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου.

Πρωταρχικός στόχος είναι να δοθούν ευκαιρίες εκπαίδευσης στα μέλη των οικογενειών για την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως ο γραμματισμός, οι πολιτισμικές γνώσεις, η χρήση των ΤΠΕ ή η εκμάθηση γλωσσών, προσαρμοσμένες στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους. Οι δραστηριότητες αυτές όχι μόνο βελτιώνουν την προσωπική και ακαδημαϊκή ανάπτυξη των μελών της οικογένειας, αλλά και αυξάνουν τη συμμετοχή τους στο σχολείο προωθώντας ένα συνεργατικό περιβάλλον μάθησης στο οποίο συμπράττουν μαθητές/-τριες, εκπαιδευτικοί και οικογένειες.

Οι οικογένειες συμμετέχοντας σε αυτά τα εργαστήρια αποκτούν ακαδημαϊκές γνώσεις, συνεργάζονται στις τάξεις των παιδιών τους και συμβάλλουν στη δημιουργία μιας κοινής σχολικής ατμόσφαιρας χωρίς αποκλεισμούς.

Κοινό-Στόχος: Κάθε μέλος της οικογένειας, από γονείς έως παππούδες και γιαγιάδες, μπορεί να συμμετάσχει στα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Χώροι: Σχολεία (π.χ. εκπαιδευτικοί, μαθητές/-τριες, γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας), κοινοτικοί χώροι (π.χ. βιβλιοθήκες, κοινωνικά κέντρα).

Διαθέσιμες Γλώσσες: Το πρόγραμμα προωθεί τη συμμετοχικότητα υποστηρίζοντας τη γλωσσική ποικιλομορφία, ώστε να διασφαλίζεται ότι όλες οι οικογένειες μπορούν να συμμετέχουν ανεξάρτητα από τυχόν γλωσσικά εμπόδια.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Η φάση της προετοιμασίας αρχίζει με τη συγκρότηση μιας επιτροπής ή ομάδας στο σχολείο, η οποία αποτελείται από το προσωπικό του σχολείου, τους γονείς και άλλα μέλη της οικογένειας που εκπροσωπούν την εκπαιδευτική κοινότητα. Μόλις συσταθεί αυτή η επιτροπή, οργανώνονται συναντήσεις για να προσκληθούν όλες οι ενδιαφερόμενες οικογένειες. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, οι οικογένειες ερωτώνται σχετικά με τις εκπαιδευτικές τους ανάγκες και προτιμήσεις διασφαλίζοντας ότι η συμβολή τους έχει κεντρικό ρόλο στη διαδικασία σχεδιασμού.

Με βάση αυτή την ανατροφοδότηση, η επιτροπή διαχειρίζεται την ανάπτυξη προσαρμοσμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης. Τα εν λόγω προγράμματα μπορούν να υλοποιηθούν με τη χρήση των πόρων του σχολείου, όπως οι εκπαιδευτικοί, οι αίθουσες διδασκαλίας και η τεχνολογία, ή με τη χρήση εξωτερικών πόρων, όπως δημοτικές βιβλιοθήκες, κέντρα κοινότητας ή εξωτερικοί/-κές εκπαιδευτές/-τριες ανάλογα με το τι ταιριάζει καλύτερα στις ανάγκες των οικογενειών.

Υλοποίηση:

Μετά την οργάνωση των εκπαιδευτικών συναντήσεων, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη καλούνται να τις παρακολουθήσουν. Η επιτροπή διασφαλίζει ότι αντιμετωπίζονται τυχόν πιθανά εμπόδια, όπως γλωσσικές διαφορές ή συγκρούσεις σε θέματα προγραμματισμού. Οι λύσεις αναπτύσσονται συνεργατικά και διαλογικά διασφαλίζοντας ότι όλα τα μέλη της οικογένειας, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή τις περιστάσεις τους, μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στο πρόγραμμα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Η πρόοδος παρακολουθείται σε συνεχή βάση, καθώς τα μέλη της οικογένειας αυξάνουν τη συμμετοχή τους και την επικοινωνία τους με τη σχολική κοινότητα. Αυτή η συνεχής αλληλεπίδραση δίνει τη δυνατότητα στην επιτροπή να ενημερώνεται για την επιτυχία της εκπαίδευσης και τις τυχόν αναδυόμενες προκλήσεις. Αν προκύψουν νέες ανάγκες ή δυσκολίες, η επιτροπή μπορεί να προσαρμόσει το πρόγραμμα αναλόγως. Η λήψη ανατροφοδότησης από τους/τις συμμετέχοντες/-χουσες είναι πολύτιμη τόσο για την υπέρβαση των εμποδίων όσο και για τον σχεδιασμό μελλοντικών εκπαιδευτικών συνεδριών που ανταποκρίνονται στις εξελισσόμενες ανάγκες της σχολικής κοινότητας.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Αλίσια είναι μια γυναίκα Ρομά, της οποίας τα παιδιά φοιτούν στο σχολείο Artatse, που βρίσκεται στη Χώρα των Βάσκων, σε μια από τις πιο υποβαθμισμένες περιοχές του Μπιλμπάο. Η γειτονιά έχει καλή σχέση με το σχολείο, καθώς αυτό ανοίγει τις πόρτες του και προσκαλεί (και εκτιμά) τη συμμετοχή των οικογενειών σε σχολικές δραστηριότητες, όπως οι Διαδραστικές Ομάδες. Η συμμετοχή τους συνίσταται στη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων, ενώ τα παιδιά ασχολούνται με μια συγκεκριμένη εργασία ή δραστηριότητα σε στενή συνεργασία και συνεχή διάλογο μεταξύ τους. Η συμμετοχή της Αλίσια στο σχολείο ξεκίνησε μέσω του γιου της Ελάιας, ενός 8χρονου αγοριού Ρομά που απολαμβάνει το σχολείο και ιδιαίτερα τις δραστηριότητες ανάγνωσης και γραφής. Λόγω του ενθουσιασμού του Ελάιας να μπει η μαμά του στην τάξη, η Αλίσια έρχεται εθελοντικά όποτε μπορεί. Ωστόσο, η συμμετοχή της άρχισε να την κάνει να σκέφτεται πόσο καλά τα πηγαίνει ο Ελάιας στην ανάγνωση και πόσο της λείπει ο χρόνος που περνούσε στο σχολείο ως νεαρό κορίτσι. Το σχολείο, σε συνεργασία με μια οργάνωση γυναικών Ρομά που βρίσκεται στην κοινότητα, άρχισε να παραχωρεί χώρους οικογενειακής εκπαίδευσης για τις μαμάδες, τους μπαμπάδες ή τις οικογένειες που μπορεί να ενδιαφέρονται να συνεχίσουν την ακαδημαϊκή τους πορεία. Εκτοτε, η Αλίσια είναι μία από αυτές τις μαμάδες που δεν χάνει ποτέ τα μαθήματα εκπαίδευσης οικογενειών κάθε Πέμπτη πρωί, και παρόλο που δεν είναι πλέον πάντα διαθέσιμη για να προσφέρει εθελοντική εργασία στην τάξη του Ελάιας, ο γιος της είναι πραγματικά περήφανος για τη μαμά του, διότι μαθαίνει όπως και εκείνος.

Αρχική Αντίσταση: Μερικές οικογένειες μπορεί να διστάζουν να συμμετάσχουν. Για να ξεπεραστεί αυτός ο δισταγμός, διευκρινίστε ότι η εκπαίδευση έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντά τους και είναι ιδιαίτερα ευέλικτη.

Χρονικοί Περιορισμοί: Οι οικογένειες έχουν συχνά περιορισμένο χρόνο. Η παροχή ευέλικτων προγραμμάτων εξασφαλίζει τη συμμετοχή περισσότερων οικογενειών.

Οφέλη:

Ενδυνάμωση της Οικογένειας: Οι οικογένειες αποκτούν πρακτικές δεξιότητες που βελτιώνουν τη ζωή τους και ενισχύουν τη συμμετοχή τους στο σχολείο.

Αύξηση της Συμμετοχής: Οι οικογένειες γίνονται ενεργά μέλη της σχολικής κοινότητας αλληλεπιδρώντας συχνά με το προσωπικό και τους/τις μαθητές/-τριες.

Βελτίωση των Σχέσεων Οικογένειας-Σχολείου: Οι οικογένειες αναπτύσσουν εμπιστοσύνη στο σχολείο ενισχύοντας το περιβάλλον συνεργασίας.

Προσδοκίες και Κίνητρα των Οικογενειών: Καθώς οι οικογένειες αποκτούν περισσότερες γνώσεις, διαθέτουν καλύτερα εφόδια για να ενθαρρύνουν την ακαδημαϊκή επιτυχία των παιδιών τους.

Βελτίωση των Επιδόσεων των Μαθητών/-τριών: Η συμμετοχή της οικογένειας οδηγεί σε καλύτερη υποστήριξη των μαθητών/-τριών, με αποτέλεσμα υψηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις και πιο ολοκληρωμένη μάθηση.

«Όταν τα παιδιά βλέπουν τις μητέρες τους να έρχονται στο σχολείο για να μάθουν, αναγνωρίζουν ότι η εκπαίδευση έχει ουσιαστική αξία. Γίνεται κάτι σημαντικό, κάτι που έχει σημασία. Έτσι, δημιουργείται ένας κοινός χώρος στον οποίο οι οικογένειες συμμετέχουν ενεργά στη σχολική ζωή και το σχολείο που με τη σειρά του γίνεται μέρος της οικογενειακής τους ζωής». (Εκπαιδευτικός)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Διατηρήστε Ανοιχτή Επικοινωνία: Φροντίστε να διεξάγεται συχνά διάλογος μεταξύ των οικογενειών και του προσωπικού του σχολείου για να οικοδομήσετε εμπιστοσύνη και να διασφαλίσετε ότι το πρόγραμμα ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων.

Προσφέρετε Ευελιξία: Εξασφαλίστε ποικίλα προγράμματα και υποστήριξη για να προσαρμόζεστε στις διαφορετικές χρονικές υποχρεώσεις και ανάγκες των οικογενειών.

Ευθυγραμμιστείτε με τις Ανάγκες της Οικογένειας: Κάντε τις εκπαιδευτικές συνεδρίες σχετικές με τις οικογένειες εστιάζοντας σε δεξιότητες που μπορούν να εφαρμόσουν τόσο στην προσωπική όσο και στην οικογενειακή τους ζωή.

Πρόσθετοι Πόροι:

[Η συμμετοχή της οικογένειας έχει πάντα σημασία] (Βίντεο) <https://www.youtube.com/watch?v=-62mKWTt4Uo&list=PLWaUnF8ej6muMEXXbYgATUA9rQISFOop2&index=7&t=5s>

[Μετατροπή των Δυσκολιών σε Δυνατότητες: Η Εκπαίδευση Οικογένειας ως Δράση για την Εκπαιδευτική Επιτυχία σε Περιβάλλοντα Φτώχειας](#)

[Αύξηση των εκπαιδευτικών προσδοκιών των οικογενειών Ρομά και των Μαροκινών μεταναστών/-στριών στην Ισπανία μέσω της εκπαίδευσης οικογενειών](#)

Συμπέρασμα:

Η «Εκπαίδευση Οικογένειας» δίνει τη δυνατότητα στις οικογένειες να αποκτήσουν νέες δεξιότητες, να γίνουν πρότυπα για τα παιδιά τους και να υποστηρίξουν αποτελεσματικότερα την ακαδημαϊκή τους πορεία. Καθώς οι οικογένειες εμπλέκονται περισσότερο στην εκπαίδευση των παιδιών τους, οι μαθητές/-τριες σημειώνουν καλύτερες ακαδημαϊκές επιδόσεις και ολόκληρη η σχολική κοινότητα επωφελείται από ένα πιο συμπεριληπτικό και συνεργατικό περιβάλλον.

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν αυτό το εργαλείο στο μοναδικό πλαίσιο του σχολείου τους. Ενσωματώνοντας την «Εκπαίδευση Οικογένειας» στην κουλτούρα του σχολείου τους, θα παρατηρήσουν βελτίωση της μάθησης των μαθητών/-τριών, καλύτερες σχέσεις οικογένειας-σχολείου και μεγαλύτερη συνολική επιτυχία των μαθητών/-τριών.

Διευρυμένος Χρόνος Μάθησης

Επισκόπηση

Η στρατηγική “Extending Learning Time” έχει σχεδιαστεί με σκοπό τη συνέχιση της μάθησης των μαθητών/-τριών πέραν του επίσημου σχολικού ωραρίου δίνοντάς τους πρόσθετο χρόνο για εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε ένα υποστηρικτικό και εμπλουτιστικό περιβάλλον. Αυτή η πρωτοβουλία, που έχει αναγνωριστεί ως Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση (Flecha, 2015), μπορεί να επιταχύνει τη μάθηση με τη διεύρυνση των χώρων, των χρόνων και των ανθρώπων που συμμετέχουν στη μαθησιακή διαδικασία. Για παράδειγμα, οι δραστηριότητες επέκτασης του χρόνου μάθησης περιλαμβάνουν συνήθως εθελοντές/-ντριες που συμμετέχουν ενεργά παρέχοντας στους/στις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με ένα ευρύτερο φάσμα ατόμων πέρα από τους/τις συνήθεις εκπαιδευτικούς τους. Τα σχολεία, προσφέροντας αυτό το πρόσθετο επίπεδο υποστήριξης, μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση των βασικών και εγκάρσιων/πολυεπίπεδων δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών. Η εν λόγω πρωτοβουλία είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για όσους/-σες μπορεί να δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν ορισμένα μαθήματα, καθώς παρέχει εκτεταμένες ευκαιρίες συνέχισης της μάθησης.

Ο στόχος της διεύρυνσης του χρόνου μάθησης είναι να παρέχεται στους/στις μαθητές/-τριες πρόσθετη υποστήριξη πέραν του τυπικού σχολικού προγράμματος, συχνά σε ένα πιο εξατομικευμένο και εστιασμένο πλαίσιο. Για παράδειγμα, ανοίγοντας τη σχολική βιβλιοθήκη και προσφέροντας ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον, οι μαθητές/-τριες μπορούν να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, να μελετήσουν ή να λάβουν στοχευμένη βοήθεια σε τομείς στους οποίους χρειάζονται πρόσθετη ενίσχυση. Η εν λόγω υποστήριξη βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους σε διάφορα μαθήματα, ενώ παράλληλα βελτιώνουν την ακαδημαϊκή τους αυτοαντίληψη. Αυτά τα περιβάλλοντα, που βασίζονται σε υποστηρικτικές και συνεργατικές αλληλεπιδράσεις, δημιουργούν δυνατότητες για την ανάπτυξη προσωπικών δεξιοτήτων που βοηθούν τα άτομα να ξεπεράσουν προκλήσεις, όπως οι εμπειρίες διακρίσεων. Τέτοιοι χώροι παρέχουν πολύτιμες ευκαιρίες για την απόκτηση συναισθηματικών δεξιοτήτων που είναι ωφέλιμες τόσο στην καθημερινή ζωή όσο και στο εκπαιδευτικό περιβάλλον.

Πρόσφατες έρευνες έχουν δείξει ότι τα προγράμματα Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης (ELT) συμβάλλουν στη μείωση της ευαλωτότητας των μαθητών/-τριών, ιδίως των εφήβων, μειώνοντας συγκεκριμένα τους παράγοντες κινδύνου στο περιβάλλον τους και προωθώντας την ανάπτυξη ακαδημαϊκών, προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων (Natividad-Sancho et al., 2024). Τα προγράμματα αυτά είναι ιδιαίτερα πολύτιμα για τους/τις μαθητές/-τριες που χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες, καθώς το τυπικό πρόγραμμα των μαθημάτων μπορεί να μην παρέχει πάντα αρκετή ευελιξία για κάτι τέτοιο. Προσφέροντας διευρυμένες ευκαιρίες μάθησης, οι μαθητές/-τριες μπορούν να μαθαίνουν με τον δικό τους ρυθμό, να αυξάνουν τις εκπαιδευτικές τους ευκαιρίες και να σημειώνουν ακαδημαϊκή πρόοδο που δεν θα ήταν εφικτή εντός των τυπικών ωρών διδασκαλίας.

Αυτή η προσέγγιση είναι πλήρως συμπεριληπτική, χωρίς περιορισμούς λόγω ηλικίας, γλώσσας ή περιβάλλοντος, γεγονός που επιτρέπει τη συμμετοχή ολόκληρης της κοινότητας. Όλοι/-λες είναι ευπρόσδεκτοι/-κτες—από μαθητές/-τριες όλων των ηλικιών μέχρι μέλη της ευρύτερης οικογένειας, εκπαιδευτικούς και διευθυντές/-ντριες σχολείων. Η υποστήριξη μπορεί επίσης να παρέχεται σε πολλές γλώσσες διασφαλίζοντας ότι η γλώσσα δεν αποτελεί ποτέ εμπόδιο για τους/τις μαθητές/-τριες. Η ευελιξία του προγράμματος επιτρέπει τη μάθηση σε ποικίλα περιβάλλοντα, όπως βιβλιοθήκες, αίθουσες διδασκαλίας ή ακόμη και παιδικές χαρές. Με την προώθηση αυτού του συνεργατικού περιβάλλοντος, η πρωτοβουλία διευρύνει τις εκπαιδευτικές ευκαιρίες πέρα από το τυπικό σχολικό ωράριο, με αποτέλεσμα να ωφελεί όλα τα εμπλεκόμενα άτομα.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Για να ξεκινήσετε την εφαρμογή του Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης, ξεκινήστε με τον εντοπισμό των ακαδημαϊκών αναγκών των μαθητών/-τριών. Αναπτύξτε ένα σχέδιο που να προγραμματίζει επιπλέον μαθησιακές συνεδρίες είτε πριν είτε μετά το σχολικό ωράριο. Μπορείτε επίσης να προσφέρετε αυτή την υπηρεσία τα Σαββατοκύριακα ή κατά τη διάρκεια των διακοπών.

Στο σχέδιο αυτό, θα πρέπει να συμμετέχει όχι μόνο το προσωπικό του σχολείου, αλλά και παλαιότεροι/-ρες ή πρώην μαθητές/-τριες, οικογένειες και άλλα μέλη της κοινότητας. Με την υποστήριξη όλων, δημιουργήστε ένα ευέλικτο χρονοδιάγραμμα που θα αναφέρει τους καθορισμένους χώρους και χρόνους για τις συνεδρίες Διευρυμένης Μάθησης.

Υλοποίηση:

Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών και τη διαθεσιμότητα των εθελοντών/-τριών, οι χώροι μάθησης (όπως η «Βιβλιοθήκη Φροντιστηριακών Μαθημάτων»/ “Tutored Library”) μπορούν να ανοίγουν σε τακτά χρονικά διαστήματα. Στις συνεδρίες αυτές, συμμετέχουν συνήθως προσωπικό του σχολείου, πρώην ή παλαιότεροι/-ρες μαθητές/-τριες, οικογένειες, φοιτητές/-τριες πανεπιστημίου και εθελοντές/-τριες που βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες με τις εργασίες για το σπίτι, τη μελέτη, το διάβασμα και τη βελτίωση δεξιοτήτων, όπως η ανάγνωση και η γραφή. Επιπλέον, βοηθούν τους/τις μαθητές/-τριες με ερωτήσεις από το μάθημα και προετοιμασία για τις εξετάσεις.

Οι μαθητές/-τριες έχουν πλήρη ευελιξία στην επιλογή τους να παρακολουθήσουν αυτές τις συνεδρίες είτε για να προσφέρουν είτε για να λάβουν βοήθεια. Κατά τη διάρκεια αυτών των δραστηριοτήτων, οι συμμετέχοντες/-χουσες οργανώνονται σε διαφορετικές ομάδες, ώστε να εξασφαλίζεται εξατομικευμένη υποστήριξη σε διαφορετικά μαθήματα ή ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Για να διασφαλίσετε την επιτυχία της πρωτοβουλίας, φροντίστε να παρακολουθείτε και αξιολογείτε τακτικά τον αντίκτυπό της. Αυτό μπορεί να γίνει βάζοντας έναν/μία ή περισσότερους/-ρες εκπαιδευτικούς, μαθητές/-τριες, μέλη της οικογένειας ή της κοινότητας να παρακολουθούν την καθημερινή πρόοδο. Για παράδειγμα, οι άτυποι έλεγχοι ή οι συζητήσεις κατά τη διάρκεια συνεδριών όπως η βιβλιοθήκη φροντιστηριακών μαθημάτων βοηθούν στον εντοπισμό άμεσων αναγκών και στη γρήγορη προσαρμογή.

Εκτός από την καθημερινή παρακολούθηση, εξετάστε το ενδεχόμενο να διοργανώνετε μηνιαίες, τριμηνιαίες ή ετήσιες συναντήσεις για να εξετάσετε την πρόοδο, να αντιμετωπίσετε τις προκλήσεις και να σκεφτείτε τρόπους βελτίωσης του προγράμματος στο μέλλον.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Αμίρα, η οποία συνήθως αποφεύγει να σηκώνεται στον πίνακα στην τάξη, έκανε πρόσφατα μια σπουδαία ανακάλυψη. Αφού ασχολήθηκε με μια άσκηση με έναν/μία εθελοντή/-ντρια στη «Βιβλιοθήκη Φροντιστηριακών Μαθημάτων», αισθάνθηκε σίγουρη για την κατανόηση του θέματος. Για πρώτη φορά, ρώτησε τον/τη δασκάλο/-λα της αν μπορούσε να σηκωθεί στον πίνακα για να δείξει αυτό που είχε μάθει. Με ενθουσιασμό και πρωτόγνωρη αυτοπεποίθηση, ολοκλήρωσε με επιτυχία την εργασία, περήφανη που μπορούσε να προβάλλει τις γνώσεις της.

Ενσωμάτωση του προγράμματος “Extended Learning Time” στην καθημερινή ρουτίνα του σχολείου. Για τη διευθέτηση αυτού του ζητήματος, το σχολείο έπρεπε να σχεδιάσει προσεκτικά και να προσαρμόσει τόσο τον χρόνο όσο και τον χώρο, ώστε να διασφαλίσει ότι αυτές οι επιπλέον μαθησιακές συνεδρίες εντάσσονται απρόσκοπτα στο υπάρχον πρόγραμμα. Η ευελιξία ενδεχομένως να είναι καθοριστικής σημασίας για να εξασφαλιστεί ότι αυτές οι συνεδρίες θα μπορούσαν να πραγματοποιούνται πριν ή μετά το τυπικό σχολικό ωράριο, καθώς και τα Σαββατοκύριακα ή τις αργίες, όταν χρειάζεται.

Εξασφάλιση ποικιλόμορφης συμμετοχής και δημιουργία ενός υποστηρικτικού, συμπεριληπτικού περιβάλλοντος. Για τον σκοπό αυτό, η συμμετοχή όχι μόνο του προσωπικού του σχολείου αλλά και εθελοντών/-τριών από την κοινότητα, είναι απαραίτητη για την προώθηση μιας θετικής και συνεργατικής ατμόσφαιρας, ούτως ώστε το μαθησιακό περιβάλλον να είναι τόσο εμπλουτιστικό όσο και φιλόξενο για όλους/-λες.

Οφέλη:

Ακαδημαϊκές επιδόσεις: Οι εκπαιδευόμενοι/-νες, συμμετέχοντας είτε ως μαθητές/-τριες είτε ως εθελοντές/-τριες, ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους. Ο διευρυμένος χρόνος μάθησης επιτρέπει στους/στις μαθητές/-τριες να ενισχύσουν ή να εμβαθύνουν την κατανόησή τους, γεγονός που τους/τις βοηθά όχι μόνο να ανταποκριθούν, αλλά συχνά να υπερβούν τα ακαδημαϊκά πρότυπα για το επίπεδο της τάξης τους. Αυτή η στρατηγική αποτρέπει τους/τις μαθητές/-τριες από το να μείνουν πίσω και ενθαρρύνει τη συνεχή πρόοδο στο μαθησιακό τους ταξίδι.

Ευημερία των μαθητών/-τριών: Εκτός από τη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων, οι μαθητές/-τριες επωφελούνται από την τόνωση της συνολικής ευημερίας. Η συμμετοχή σε διευρυμένες ευκαιρίες μάθησης αυξάνει τα κίνητρα, την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμησή τους. Με την εμπειρία της ακαδημαϊκής επιτυχίας, οι μαθητές/-τριες αισθάνονται πιο ικανοί/-νες και ενθουσιώδεις για τη συνέχιση των σπουδών τους.

«Στην αρχή λίγοι μαθητές ήρθαν στη βιβλιοθήκη φροντιστηριακών μαθημάτων, αλλά στη συνέχεια συνειδητοποίησαν ότι υπήρχαν άνθρωποι έτοιμοι να τους βοηθήσουν, να τους στηρίξουν στις ασκήσεις για το σπίτι ή σε εργασίες που χρειάζονταν βοήθεια για να τις λύσουν ή να τις κατανοήσουν. Ζητούσαν και βίωσαν αυτό που πάντα ήθελαν, κάτι πολύ ουσιαστικό».

Συμβουλές Επιτυχίας:

Ποικιλότητα συμμετοχή:

Ενθαρρύνετε τη συμμετοχή ενός ευρέος φάσματος εθελοντών/-τριών προσφέροντας στους/στις μαθητές/-τριες πρόσβαση σε άτομα με ποικίλες δεξιότητες και προοπτικές. Αυτό αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχίας και διασφαλίζει ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν σφαιρική υποστήριξη.

Ενεργός συμμετοχή όλων των μαθητών/-τριών:

Πρωθήστε αυτούς τους χώρους σε όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες, όχι μόνο σε εκείνους/-νες που δυσκολεύονται σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Ακόμη και οι μαθητές/-τριες που διακρίνονται στις σπουδές τους μπορούν να επωφεληθούν από την ενίσχυση των γνώσεών τους και τη βοήθεια των άλλων, με αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός συνεργατικού περιβάλλοντος μάθησης.

Ευέλικτος προγραμματισμός:

Διαθέστε αυτούς τους χώρους μάθησης αρκετές φορές την εβδομάδα για να φιλοξενήσετε όσο το δυνατόν περισσότερους/-ρες μαθητές/-τριες. Αυτή η ευελιξία επιτρέπει καλύτερη πρόσβαση σε όσους/-σες το χρειάζονται ανεξάρτητα από το προσωπικό τους πρόγραμμα.

Έλλειψη εθελοντών/-τριών:

Για να προσλάβετε αρκετούς/-τές εθελοντές/-τριες, φροντίστε να προσφέρετε ευέλικτα ωράρια και να τονίσετε την αξία της συμμετοχής διαφορετικών ατόμων από την κοινότητα, όπως οικογένειες, απόφοιτοι/-τες, φοιτητές/-τριες πανεπιστημίου και μέλη της κοινότητας.

Αναγνώριση συνεισφορών:

Διασφαλίστε ότι όλοι/-λες οι εθελοντές/-τριες αισθάνονται ότι εκτιμώνται. Κοινοποιήστε με σαφήνεια τη σημασία της συμβολής τους στην επιτυχία της πρωτοβουλίας, ώστε να κατανοήσουν τον σκοπό και την αξία της εργασίας τους.

Ενθάρρυνση της συμμετοχής:

Τονίστε ότι αυτοί οι εκπαιδευτικοί χώροι είναι ωφέλιμοι για όλους/-λες, όχι μόνο για τους/τις μαθητές/-τριες με ακαδημαϊκές δυσκολίες. Επισημάνετε τον συμπεριληπτικό χαρακτήρα αυτών των συνεδριών, στις οποίες όλοι/-λες οι συμμετέχοντες/-χουσες μπορούν να μάθουν και να αναπτυχθούν.

Πρόσθετοι Πόροι:

Impact of extending learning time with vulnerable groups (Αντίκτυπος του διευρυμένου χρόνου μάθησης σε ευάλωτες ομάδες)

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0190740924003815>

Impact of the extension of learning time on the learning space (Αντίκτυπος του διευρυμένου χρόνου μάθησης στον χώρο μάθησης)

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2210656119300248#s0055>

Συμπέρασμα:

- Οι στρατηγικές του Διευρυμένου Χρόνου Μάθησης διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και της συνολικής ευημερίας των μαθητών/-τριών.
- Η δημιουργία αυτών των χώρων ευνοεί τη μεγαλύτερη δέσμευση των μαθητών/-τριών συμβάλλοντας στο να μην μένει κανείς πίσω.
- Η ενεργός συμμετοχή ολόκληρης της σχολικής κοινότητας είναι απαραίτητη για τη δημιουργία χώρων μάθησης υψηλής ποιότητας που συμβάλλουν τόσο στην ακαδημαϊκή όσο και στην κοινωνική ανάπτυξη.

Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να υιοθετήσουν το εργαλείο “Extended Learning Time” για να το προσαρμόσουν στα δικά τους πλαίσια. Με την παροχή τακτικής, ελεγχόμενης υποστήριξης, οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν ουσιαστική βοήθεια που ενισχύει την ανάπτυξή τους. Η αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων της τάξης, όπως οι μαθητές/-τριες που «μένουν πίσω» στα μαθήματα ή εμφανίζουν διασπαστική συμπεριφορά, γίνεται ευκολότερη όταν τους δίνεται η ευκαιρία να αναπτυχθούν εκτός του παραδοσιακού πλαισίου της τάξης.

Κατηγορία: Ευημερία και Υποστήριξη

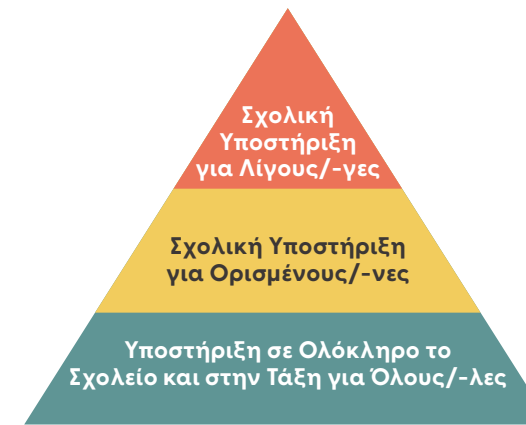
Ομάδα υποστήριξης μαθητών/-τριών για παιδιά ηλικίας 6-16 ετών

Επισκόπηση:

Η πρωτοβουλία αυτή έχει ανατεθεί από το Υπουργείο Παιδείας της Ιρλανδίας, με στόχο να διασφαλιστεί ότι κάθε σχολείο μετά την πρωτοβάθμια (δευτεροβάθμια) εκπαίδευση θα δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών (SST) για την ενίσχυση της εκπαιδευτικής εμπειρίας και της ευημερίας όλων των μαθητών/-τριών. Το πλαίσιο αυτού του εργαλείου βασίζεται στην προσαρμογή του «Οδηγού για τη Σύσταση και την Επανεξέταση των Ομάδων Υποστήριξης Μαθητών/-τριών στα Σχολεία Μετά την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση» ('Guide to Establishing and Reviewing Student Support Teams in Post Primary Schools') που αναπτύχθηκε από κοινού από την Εθνική Εκπαιδευτική Ψυχολογική Υπηρεσία (NEPS) και το Υπουργείο Παιδείας της Ιρλανδίας.

Τα μέλη της SST είναι επιφορτισμένα με την προώθηση της αποτελεσματικής συνεργασίας για την ενδεδειγμένη αξιολόγηση των διαφορετικών αναγκών των μαθητών/-τριών και τη διαμόρφωση προσαρμοσμένων στρατηγικών υποστήριξης. Διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον εντοπισμό των προβλημάτων, στη διαχείριση των παραπομπών μεταξύ του προσωπικού του σχολείου και στην παροχή ουσιαστικής υποστήριξης και καθοδήγησης σε μαθητές/-τριες που αντιμετωπίζουν προκλήσεις. Επιπλέον, η SST αναλαμβάνει το κρίσιμο έργο του εντοπισμού μαθητών/-τριών που μπορεί να είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι/-τες και να χρειάζονται εξειδικευμένη υποστήριξη είτε στο πλαίσιο του σχολείου είτε μέσω εξωτερικών φορέων. Συνήθως, η SST απαρτίζεται από ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών που περιλαμβάνει τον/την Προϊστάμενο/-νη του Σχολείου, τον/την Αναπληρωτή/-τρια Διευθυντή/-ντρια/ Υποδιευθυντή/-ντρια, τους/τις Υπεύθυνους/-νες Τάξεων/ Τμημάτων, τον/τη Σύμβουλο Καθοδήγησης, τον/τη Συντονιστή/-στρια Ποιμαντικής Φροντίδας, τον/τη Συντονιστή/-στρια Ειδικών Αναγκών, τον/την Εκπαιδευτικό Συμπεριφορικής Υποστήριξης, τον/την Ψυχολόγο και άλλο σχετικό προσωπικό, ανάλογα με τις ειδικές απαιτήσεις και το πλαίσιο της σχολικής κοινότητας.

Ο Διευθυντής/-ντρια του Σχολείου είναι υπεύθυνος/-νη για την οργάνωση και την εποπτεία των εργασιών της SST, συμπεριλαμβανομένου του προγραμματισμού τακτικών συνεδριάσεων στο πλαίσιο του σχολικού ημερολογίου. Οι στρατηγικές υποστήριξης σχεδιάζονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με ένα συνεχές (Σχήμα 1: Συνεχές της Υποστήριξης) που περιγράφεται στον οδηγό του Υπουργείου Παιδείας/ NEPS, ο οποίος αναγνωρίζει την εξελισσόμενη φύση των αναγκών των μαθητών/-τριών με την πάροδο του χρόνου. Οι μαθητές/-τριες που αναγνωρίζονται ως μαθητές/-τριες που διατρέχουν υψηλότερο κίνδυνο ή ως μαθητές/-τριες που χρειάζονται πιο εντατική υποστήριξη μπορούν να λάβουν πρόσθετες στοχευμένες παρεμβάσεις πέραν της γενικής υποστήριξης που παρέχεται σε όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες.

Σχήμα 1: Συνεχές της Υποστήριξης

Σχολική Υποστήριξη για Λίγους/-γες: Εξατομικευμένη, στοχευμένη παρέμβαση για παιδιά και νέους/-ες με πιο σύνθετες και διαρκείς ανάγκες.

Σχολική Υποστήριξη για Ορισμένους/-νες: Εντοπισμός, στοχευμένη πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση για όσους/-σες βρίσκονται σε κίνδυνο.

Υποστήριξη σε Ολόκληρο το Σχολείο και στην Τάξη για Όλους/-λες: Ολοκληρωμένη σχολική υποστήριξη για την προώθηση της ευημερίας που περιλαμβάνει την πρόληψη και την ανάπτυξη κοινωνικών και συναισθηματικών ικανοτήτων και δεξιοτήτων αντιμετώπισης για όλους/-λες.

Η υποστήριξη μπορεί να σχεδιαστεί σχολαστικά και να εφαρμοστεί αποτελεσματικά, ώστε να καλύπτει τις διαφορετικές ανάγκες όλων των παιδιών και των νέων σχολικής ηλικίας. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση διασφαλίζει ότι κάθε μαθητής/-τρια, ανεξάρτητα από τις προκλήσεις ή τις συνθήκες που αντιμετωπίζει, λαμβάνει την απαραίτητη βοήθεια για να ευδοκιμήσει ακαδημαϊκά, κοινωνικά και συναισθηματικά. Για παράδειγμα, η υποστήριξη μπορεί να περιλαμβάνει εκπαιδευτικές παρεμβάσεις προσαρμοσμένες για την αντιμετώπιση διαφορετικών μαθησιακών συλ και ικανοτήτων. Η κοινωνική υποστήριξη είναι επίσης ζωτικής σημασίας, διότι προωθεί συμπεριληπτικά και υποστηρικτικά σχολικά περιβάλλοντα στα οποία οι μαθητές/-τριες αισθάνονται ότι τους/τις εκτιμούν και τους/-τις σέβονται. Η συναισθηματική και συμπεριφορική υποστήριξη είναι μια άλλη αναπόσπαστη πτυχή του πλαισίου που βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να διαχειρίζονται τα συναισθήματα και τις συμπεριφορές τους με εποικοδομητικό τρόπο. Δίνει έμφαση στη συνεργασία με τις οικογένειες και τους κοινοτικούς πόρους για να διασφαλίζεται μια ολιστική προσέγγιση της υποστήριξης. Τα σχολεία, εφαρμόζοντας ένα ευρύ φάσμα υποστηρικτικών μέτρων σε όλες αυτές τις διαστάσεις, μπορούν να ανταποκριθούν αποτελεσματικά στις διαφορετικές ανάγκες των μαθητικών πληθυσμών τους καλλιεργώντας ένα περιβάλλον στο οποίο κάθε παιδί μπορεί να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητές του.

Το πρόγραμμα παρέχει σημαντική ευελιξία και μπορεί να αξιοποιηθεί για την υποστήριξη ενός ποικίλου φάσματος μαθητών/-τριών. Οι πρωταρχικοί στόχοι του προγράμματος είναι οι εξής:

- Σχεδιασμός, συντονισμός και επανεξέταση της υποστήριξης των μαθητών/-τριών εντός του σχολείου.
- Αντιμέτωπιση των εκπαιδευτικών, κοινωνικών, συναισθηματικών, συμπεριφορικών και μαθησιακών αναγκών κάθε μαθητή/-τριας.
- Προώθηση μιας ολοκληρωμένης σχολικής προσέγγισης για την ευημερία, η οποία περιλαμβάνει συμπεριληπτική κουλτούρα και υποστηρικτικό περιβάλλον, υποστήριξη για τη διδασκαλία και τη μάθηση στο πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος, σχέσεις και συνεργασίες, πολιτική και σχεδιασμό.
- Δυνατότητα πρόσβασης μαθητών/-τριών με ανάγκες υποστήριξης σε μια ολοκληρωμένη εκπαίδευση.
- Υποβοήθηση του προσωπικού στην αποτελεσματική διαχείριση μαθητών/-τριών με ανάγκες υποστήριξης.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Ο/Η διευθυντής/-τρια του σχολείου, ο/η οποίος/-α είναι επίσης πρόεδρος και Συντονιστής/-στρια της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών, έχει την ευθύνη:

- Να συγκροτεί την SST πριν από την έναρξη κάθε ακαδημαϊκού έτους και να καθορίζει με σαφήνεια τους ρόλους και τις αρμοδιότητες όλων των μελών. Πρόσθετα μέλη μπορούν να προσκληθούν με βάση συγκεκριμένες ανάγκες παραπομπής.
- Να πραγματοποιεί μια συνεδρία προσανατολισμού στην αρχή κάθε σχολικού έτους για να εξοικειώνει το προσωπικό με τη λειτουργία, τους ρόλους και τις εσωτερικές διαδικασίες παραπομπής της SST.
- Να ενημερώνει τους γονείς και τους/τις μαθητές/-τριες σχετικά με τον ρόλο και τον σκοπό της SST εντός του σχολείου μέσω διαφόρων καναλιών, όπως τα σχολικά newsletter, οι ενημερωτικές συναντήσεις για τους/τις νέους/-ες μαθητές/-τριες και η συμπερίληψη στο φυλλάδιο του σχολείου.
- Να παραχωρεί μία έως δύο σταθερές ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα ή ανά δεκαπενθήμερο για τις συνεδριάσεις της SST, μόλις συσταθεί η ομάδα.
- Να επιβλέπει κάθε συνεδρίαση της SST για να διασφαλίσει τη συνοχή και μια ενιαία προσέγγιση σε επίπεδο σχολείου ως συντονιστής/-στρια και πρόεδρος της ομάδας.
- Να ορίζει ειδικό/-κή πρακτικογράφο για την καταγραφή και την άμεση διανομή των πρακτικών κάθε συνεδρίασης της SST στα αρμόδια μέλη.
- Να αναπτύσσει ένα συνεπές και αμοιβαία συμφωνημένο πρότυπο για τη σύνταξη πρακτικών κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων της SST.
- Να διασφαλίζει ότι η SST είναι ενημερωμένη και ευαισθητοποιημένη σχετικά με τον κώδικα συμπεριφοράς του σχολείου και τις συναφείς πολιτικές.
- Να τηρεί ανά πάσα στιγμή επικαιροποιημένες πληροφορίες σχετικά με τις διαθέσιμες τοπικές υπηρεσίες υποστήριξης και τις διαδικασίες πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες.

Υλοποίηση:

Ο/Η Συντονιστής/-στρια/ Πρόεδρος της SST είναι υπεύθυνος/-νη να διασφαλίσει ότι:

- Ορίζει τακτικές καθορισμένες ώρες συνεδριάσεων για την SST, ιδανικά σε εβδομαδιαία βάση. Η συχνότητα μπορεί να ποικίλλει ανάλογα με το μέγεθος του σχολείου, τις ανάγκες και τον επείγοντα χαρακτήρα των ζητημάτων, με έμφαση στις προληπτικές και όχι στις αντιδραστικές προσεγγίσεις.
- Επικοινωνεί τηλεφωνικά με τους γονείς εκ των προτέρων, ιδίως εάν μια ανησυχία που αφορά μαθητή/-τρια για πρώτη φορά περιλαμβάνεται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης της SST, εξασφαλίζοντας την ενημέρωσή τους για το θέμα και τη σχετική διαδικασία.
- Προγραμματίζει τις συνεδριάσεις της SST αρκετά νωρίτερα για να διευκολύνει τη συμμετοχή και τον σχεδιασμό.
- Διασφαλίζει ότι οι μη συμμετέχοντες ενημερώνονται για τις σχετικές πληροφορίες και αποφάσεις από τον/τη συντονιστή/-στρια ή το εξουσιοδοτημένο πρόσωπο που συμφωνήθηκε στη συνεδρίαση.
- Καταγράφει τα πρακτικά των συνεδριάσεων και διανέμει τις συμφωνηθείσες δράσεις σε όλα τα μέλη της SST αμέσως μετά από κάθε συνεδρίαση.
- Τηρεί την εμπιστευτικότητα των πρακτικών των συνεδριάσεων στο πλαίσιο της SST.
- Αναθέτει σε συγκεκριμένα μέλη της SST να παρακολουθούν τους/τις παραπέμποντες/-μπουσες και άλλους/-λες με βάση τις δράσεις που έχουν συμφωνηθεί.
- Τηρεί τις διαδικασίες συνεδριάσεων που περιλαμβάνουν την αποσαφήνιση του σκοπού της συνεδρίασης, την ανασκόπηση προηγούμενων ενεργειών, την αναφορά της προόδου, τη διασφάλιση της ακρόασης όλων των απόψεων με θετικό και προληπτικό τρόπο, την τήρηση των χρονικών ορίων, την καταγραφή των αποφάσεων και των ενεργειών και τον καθορισμό της ημερομηνίας της επόμενης συνεδρίασης. Όταν είναι απαραίτητο, ο/η πρόεδρος μπορεί να λαμβάνει αποφάσεις ελλείψει ομοφωνίας.
- Τηρεί μια μη επικριτική και δομημένη προσέγγιση επίλυσης προβλημάτων.
- Τηρεί αναλυτικό αρχείο όλων των παραπομπών και των ενεργειών που δρομολογούνται από την SST.
- Επιτυγχάνει συμφωνία με την SST σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα θέματα και οι περιπτώσεις ιεραρχούνται για συζήτηση στη συνεδρίασή της.
- Επιτυγχάνει συμφωνία με την SST σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο τα αποτελέσματα των συνεδριάσεων της κοινοποιούνται στο υπόλοιπο προσωπικό του σχολείου.
- Αποθηκεύει με ασφάλεια τα αρχεία των συνεδριάσεων της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών.
- Καθιερώνει ένα συμφωνημένο σύστημα για την ανταλλαγή πληροφοριών που διασφαλίζει την τήρηση της εμπιστευτικότητας.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Τριμηνιαία επανεξέταση του ημερολογίου της SST για την παρακολούθηση του ποσοστού επιτυχούς ολοκλήρωσης των δράσεων υποστήριξης των μαθητών/-τριών.
- Ανασκόπηση των δράσεων υποστήριξης των Μαθητών/-τριών που παρέμειναν ημιτελείς ή ατελείς.
- Περιοδική επανεξέταση (ανά τρίμηνο) της σύνθεσης της SST.
- Επανεξέταση των πολιτικών και των δομών υποστήριξης των Μαθητών/-τριών
- Ετήσια αξιολόγηση του έργου της SST από το Συμβούλιο Διοίκησης του Σχολείου ή τον Σύλλογο Γονέων.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το εργαλείο αυτό βασίζεται σε μια μελέτη περίπτωσης ενός ιρλανδικού μετα-δημοτικού σχολείου, ενός εθελοντικού σχολείου δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα βόρειο προάστιο του Δουβλίνου, μια περιοχή που χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό κοινωνικών κατοικιών. Το σχολείο έχει χαρακτηριστεί σχολείο DEIS (Delivering Equality of Opportunity in Schools). Όπως ανέφερε ο/η διευθυντής/-τρια του σχολείου, σχεδόν το 10% των 942 μαθητών/-τριών έχουν μεταναστευτικό ή προσφυγικό υπόβαθρο, ενώ το μαθητικό σώμα αποτελείται από 533 αγόρια και 409 κορίτσια. Παρά την ποικιλομορφία και τις προκλήσεις, το σχολείο σημείωσε υψηλό ποσοστό προόδου 93% το 2023. Τα μέλη της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών μοιράστηκαν μερικά παραδείγματα του τρόπου λειτουργίας της SST.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1ο:

Σύμβουλος Καθοδήγησης Α

Η Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών συνεδριάζει τακτικά με στόχο να εστιάζει σε έναν κατάλογο στοχευμένων μαθητών/-τριών που χρειάζονται υποστήριξη. Το τμήμα καθοδήγησης τηρεί τα πρακτικά αυτών των συνεδριάσεων διασφαλίζοντας ότι όλες οι συζητήσεις και οι αποφάσεις καταγράφονται. Η προσέγγιση της ομάδας είναι επικεντρωμένη στη λύση δίνοντας έμφαση σε εφαρμόσιμα βήματα για την αντιμετώπιση των αναγκών των μαθητών/-τριών. Καμία απόφαση δεν λαμβάνεται μονομερώς· αντιθέτως, συζητείται συλλογικά. Οι μαθητές/-τριες αξιολογούνται με βάση το επίπεδο των αναγκών τους, το οποίο μπορεί να κυμαίνεται από 1 (χαμηλή ανάγκη) έως 5 (υψηλή ανάγκη). Αυτές οι ανάγκες μπορεί να ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό περιλαμβάνοντας ακαδημαϊκή υποστήριξη, οικογενειακές ανησυχίες και άλλα ζητήματα. Η SST αντιμετωπίζει αυτές τις ανάγκες ως ομάδα εξασφαλίζοντας ένα ολοκληρωμένο σύστημα υποστήριξης. Για αποφάσεις όπως αλλαγές στα ακαδημαϊκά επίπεδα (π.χ. ένας/μία μαθητής/-τρια που θέλει να μετακινηθεί από μαθηματικά υψηλότερου επιπέδου σε μαθηματικά κανονικού επιπέδου), ακολουθείται μια δομημένη διαδικασία. Ο/Η μαθητής/-τρια πρέπει να συμπληρώσει ένα έντυπο, το οποίο απαιτεί υπογραφές από τον ίδιο/-δια, τον γονέα του/της, τον/την υπεύθυνο/-νη της τάξης, τον/την υπεύθυνο/-νη του τμήματος και τον/τη σύμβουλο καθοδήγησης. Αυτή η διεξοδική διαδικασία διασφαλίζει ότι όλα τα μέρη είναι ενημερωμένα και συμφωνούν.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2ο:

Σύμβουλος Καθοδήγησης Β

Η Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών επιβλέπει όλα τα θέματα που σχετίζονται με τους/τις μαθητές/-τριες διασφαλίζοντας ότι κανείς/-μία δεν μένει πίσω. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση δίνει τη δυνατότητα σε όλους/-λες να είναι ενήμεροι/-ρες για την κατάσταση κάθε ομάδας μαθητών/-τριών. Ο/Η υπεύθυνος/-νη της τάξης διευθύνει συζητήσεις σχετικά με τις αντίστοιχες ομάδες διευκολύνοντας τις συνδέσεις με διάφορους πόρους. Για παράδειγμα, αν χρειάζονται υπηρεσίες ολοκλήρωσης της σχολικής φοίτησης, συμμετέχει στις συζητήσεις, παρόλο που ο/η υπεύθυνος/-νη ολοκλήρωσης της σχολικής φοίτησης δεν είναι παρών/-ρούσα κάθε μέρα. Έτσι, διασφαλίζεται η παρακολούθηση και η υποστήριξη μαθητών/-τριών που κινδυνεύουν να εγκαταλείψουν το σχολείο. Η SST συνεδριάζει εβδομαδιαία για να ενημερώνει για την πρόοδο αυτών των μαθητών/-τριών. Η παραπομπή στην SST μπορεί να προέρχεται από οποιον/-οποιαδήποτε εκπαιδευτικό, γονέα ή μαθητή/-τρια. Υπάρχει μια καθορισμένη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (email) για παραπομπές, ή μπορούν να μιλήσουν απευθείας με έναν/μία σύμβουλο καθοδήγησης ή έναν/μία καθηγητή/-τρια. Μόλις γίνει μια παραπομπή, ένα μέλος της SST θα επικοινωνήσει για να κατανοήσει τις σχετικές ανησυχίες και να λάβει τα απαραίτητα μέτρα. Στη συνέχεια, η SST θα αποφασίσει ποιο μέλος της θα επικοινωνήσει με άλλα εμπλεκόμενα μέρη είτε πρόκειται για επικοινωνία με εκπαιδευτικούς, γονείς ή εξωτερικές υπηρεσίες. Αυτή η διαδικασία λήψης αποφάσεων διασφαλίζει ότι παρέχεται αποτελεσματικά η κατάλληλη υποστήριξη και επικοινωνία.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3ο:

Ομάδα Σχολικής Ηγεσίας

Έχουμε καταβάλει σημαντικές προσπάθειες στην Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών (SST) αφιερώνοντας δύο ώρες κάθε εβδομάδα για στοχευμένες συναντήσεις. Κάτι τέτοιο απαιτεί αρκετό χρόνο και συντονισμό εξασφαλίζοντας την παρουσία πολλών μελών της ομάδας, συμπεριλαμβανομένου/-νης ενός/μίας συντονιστή/-στριας πρόσθετων αναγκών. Κατά τη διάρκεια αυτών των συναντήσεων, αν ένας/μία μαθητής/-τρια επισημανθεί, διεξάγουμε μια ενδελεχή αξιολόγηση για να εντοπίσουμε το πρόβλημα. Εξετάζουμε διάφορες πιθανές ανησυχίες όπως:

Πρόσθετες ανάγκες: Προσδιορίζουμε αν ο/η μαθητής/-τρια έχει οποιοδήποτε ανεκπλήρωτες ανάγκες και αν είναι απαραίτητες περαιτέρω εξετάσεις.

Προβλήματα συμπεριφοράς: Αξιολογούμε αν απαιτούνται παρεμβάσεις συμπεριφοράς, όπως αυξημένη παρακολούθηση ή συνεδρίες με τον/τη σύμβουλο καθοδήγησης για την αντιμετώπιση της επιδείνωσης της συμπεριφοράς ή της μείωσης της φοίτησης στο σχολείο.

Στόχος μας είναι να διασφαλίσουμε ότι κανένας/-μία μαθητής/-τρια δεν θα μείνει πίσω. Βασιζόμαστε στην υποστήριξη όλου του προσωπικού για να παρακολουθούμε στενά αυτούς/-τές τους/τις μαθητές/-τριες. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να παρέχουν εκθέσεις προόδου, σημειώνοντας τα θετικά και τα αρνητικά, παρακολουθώντας τη συμμετοχή στην τάξη και παρέχοντας πληροφορίες σχετικά με τη συμπεριφορά και την απόδοση του/της μαθητή/-τριας.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4ο:

Η Οπτική των Μαθητών/-τριών για την Ομάδα Υποστήριξης:

Διαθέτουμε μια Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών που είναι διαθέσιμη να σας βοηθήσει αν κάτι συμβαίνει στη ζωή σας. Αν μιλήσετε σε έναν/μία εκπαιδευτικό για την κατάστασή σας, εκείνος/-νη θα ενημερώσει την SST. Στη συνέχεια, τα μέλη της μπορούν να σας παράσχουν την υποστήριξη που χρειάζεστε για να ξεπεράσετε τις δύσκολες στιγμές.

Αν αισθάνεστε ότι έχετε εγκλωβιστεί ή αντιμετωπίζετε προσωπικά θέματα, ο/η υπεύθυνος/-νη της τάξης ή κάποιο άλλο μέλος του προσωπικού μπορεί να στείλει email στους/στις καθηγητές/-τριές σας για να τους/τις ενημερώσει ότι περνάτε κάτι. Έτσι, διασφαλίζεται ότι όλοι/-λες είναι ενήμεροι/-ρες και μπορούν να προσφέρουν την απαραίτητη υποστήριξη και κατανόηση.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5ο:

Συντονιστής/-στρια DEIS και Υπεύθυνος/-νη της Πέμπτης Τάξης

Αν ένας/μία μαθητής/-τρια θέλει να αλλάξει το επίπεδό του/της κανονικό απλό σε υψηλότερο, η διαδικασία διευκολύνεται από την Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών. Για παράδειγμα, αν ένας/μία μαθητής/-τρια δυσκολεύεται στο τρέχον επίπεδο ή έχει εξαιρετικά καλές επιδόσεις και πρέπει να μεταβεί σε υψηλότερο επίπεδο, η διαδικασία ξεκινά με μια συζήτηση. Η συζήτηση αυτή μπορεί να ξεκινήσει από τον/την εκπαιδευτικό, τον/τη μαθητή/-τρια ή τους γονείς. Προς το παρόν, έχω έναν μαθητή στην ομάδα της πέμπτης τάξης που μετακινείται σε υψηλότερο επίπεδο Ιρλανδίας. Η συζήτηση σχετικά με την αλλαγή επιπέδου θα καταγραφεί χρησιμοποιώντας ένα συγκεκριμένο έντυπο. Το έντυπο αυτό χρησιμεύει ως βασικό αρχείο στο οποίο ο/η μαθητής/-τρια, ο/η εκπαιδευτικός και ο γονέας μπορούν να κάνουν τα σχόλιά τους. Μόλις καταγραφούν αυτά τα σχόλια, ο/η μαθητής/-τρια συναντιέται με τον/τη σύμβουλο καθοδήγησης για μια τελική συζήτηση. Ο/Η σύμβουλος καθοδήγησης διασφαλίζει ότι ο/η μαθητής/-τρια κατανοεί τις συνέπειες αυτής της αλλαγής. Μετά την υπογραφή του/της συμβούλου, ο/η μαθητής/-τρια συναντιέται μαζί μου, υποβάλλει το συμπληρωμένο έντυπο και το φέρνω στη συνάντηση της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών. Αυτή η διεξοδική διαδικασία διασφαλίζει ότι οι μαθητές/-τριες συνειδητοποιούν ότι η αλλαγή επιπέδου δεν είναι μια απόφαση που λαμβάνεται απότομα· έχει συνέπειες, ιδίως για τη μελλοντική πορεία των σπουδών τους. Αφιερώνουμε σημαντικό χρόνο σε αυτές τις συζητήσεις για να διατηρήσουμε τα κατάλληλα επίπεδα για κάθε μαθητή/-τρια. Αυτή η μέθοδος, αν και φαίνεται απλή, είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική και έχει εξαιρετικά θετικό αντίκτυπο στις επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Υπογραμμίζει τη δέσμευσή μας για προσεκτικό σχεδιασμό και υποστήριξη διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν ενημερωμένες αποφάσεις σχετικά με την εκπαίδευσή τους. Η εν λόγω διαδικασία δίνει έμφαση στην καλά μελετημένη προσέγγιση των ακαδημαϊκών αποφάσεων διασφαλίζοντας ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν την υποστήριξη και την καθοδήγηση που χρειάζονται.

Οφέλη:

Τα οφέλη της ύπαρξης Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών στα σχολεία είναι τα εξής:

- **Συνέπεια στην παρεχόμενη υποστήριξη:** Εξασφαλίζει ότι όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν αξιόπιστη και συνεχή βοήθεια.
- **Σαφής επικοινωνία των διαθέσιμων υπηρεσιών:** Ολόκληρη η κοινότητα γνωρίζει τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης, κατανοεί σε ποια άτομα πρέπει να απευθυνθεί και γνωρίζει τη διαδικασία πρόσβασης σε βοήθεια.
- **Έγκαιρη αναγνώριση και παρέμβαση:** Βοηθά στον έγκαιρο εντοπισμό των αναγκών των μαθητών/-τριών και στην πραγματοποίηση άμεσων παρεμβάσεων για την αντιμετώπιση ακαδημαϊκών, κοινωνικών και συναισθηματικών ζητημάτων.
- **Ολιστική ανάπτυξη των μαθητών/-τριών:** Ενισχύει τη συνολική ευημερία των μαθητών/-τριών με την αντιμετώπιση διαφόρων πτυχών της προσωπικής, κοινωνικής και ακαδημαϊκής ζωής τους.
- **Συνεργασία μεταξύ του προσωπικού:** Προωθεί την ομαδική εργασία και τη συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών, συμβούλων και άλλων μελών του προσωπικού για την αποτελεσματική υποστήριξη των μαθητών/-τριών.
- **Ενισχυμένη συμμετοχή των γονέων:** Ενθαρρύνει τους γονείς να ασχοληθούν περισσότερο με το σχολείο και να συμμετάσχουν ενεργά στην εκπαίδευση και την ευημερία των παιδιών τους.
- **Βελτίωση της διατήρησης και της δέσμευσης των μαθητών/-τριών:** Βοηθά στη διατήρηση της συμμετοχής των μαθητών/-τριών και μειώνει τα ποσοστά εγκατάλειψης παρέχοντας την απαραίτητη υποστήριξη για την αντιμετώπιση των προκλήσεων.
- **Εξατομικευμένα σχέδια υποστήριξης:** Επιτρέπει τη δημιουργία εξατομικευμένων σχεδίων υποστήριξης που ανταποκρίνονται στις μοναδικές ανάγκες κάθε μαθητή/-τριας.
- **Βελτιστοποίηση πόρων:** Διασφαλίζει την αποτελεσματική χρήση των σχολικών πόρων με τον συντονισμό των προσπαθειών και την αποφυγή της επικάλυψης υπηρεσιών.
- **Λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων:** Αξιοποιεί τα δεδομένα και την ανατροφοδότηση για τη συνεχή βελτίωση των στρατηγικών υποστήριξης και των παρεμβάσεων για καλύτερα

Συμβουλές Επιτυχίας :

Ακολουθούν ορισμένες συμβουλές για την επιτυχή υλοποίηση μιας Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών στο σχολείο:

- **Καθορίστε Σαφείς Στόχους:** Ορίστε συγκεκριμένους σκοπούς και στόχους της SST για να διασφαλίσετε ότι όλα τα μέλη της ομάδας ευθυγραμμίζονται και επικεντρώνονται στα ίδια αποτελέσματα.
- **Επιλέξτε τα Κατάλληλα Μέλη της Ομάδας:** Επιλέξτε άτομα με πάθος, γνώσεις και εξειδίκευση στην υποστήριξη των μαθητών/-τριών, όπως εκπαιδευτικούς, συμβούλους, διοικητικούς υπαλλήλους και άλλο σχετικό προσωπικό.
- **Παράσχετε Ολοκληρωμένη Κατάρτιση:** Διασφαλίστε ότι όλα τα μέλη της SST λαμβάνουν συνεχή κατάρτιση σε τομείς όπως η ψυχική υγεία, η καταπολέμηση του σχολικού εκφοβισμού, η προστασία των παιδιών, η ειδική αγωγή, η επίλυση συγκρούσεων, η ανάλυση δεδομένων ή/και σε κάθε τομέα που αφορά τις ανάγκες του σχολείου.
- **Αναπτύξτε ένα Δομημένο Πλαίσιο:** Δημιουργήστε ένα σαφές πλαίσιο που να περιγράφει τους ρόλους, τις αρμοδιότητες και τις διαδικασίες της SST. Αυτό περιλαμβάνει διαδικασίες παραπομπής, στρατηγικές παρέμβασης και ενέργειες μεταπαρακολούθησης (follow-up). Προγραμματίστε τακτικές συνεδριάσεις, ιδανικά εβδομαδιαίες, για να διευκολύνετε τον έγκαιρο εντοπισμό προβλημάτων και την άμεση μεταπαρακολούθηση. Αναθέστε συγκεκριμένες αρμοδιότητες μεταπαρακολούθησης για κάθε θέμα και καταγράψτε την πρόοδο στις επόμενες συνεδριάσεις για να διασφαλίσετε ότι κανένας/-μία μαθητής/-τρια δεν παραμελείται ή δεν παραβλέπονται θέματα.
- **Πρωθήστε την Ανοιχτή Επικοινωνία:** Ενθαρρύνετε την ανοιχτή και διαφανή επικοινωνία μεταξύ των μελών της SST, των μαθητών/-τριών, των γονέων και του προσωπικού για να οικοδομήσετε εμπιστοσύνη και να διασφαλίσετε ότι όλοι/-λες είναι ενημερωμένοι/-νες και συμμετέχουν. Ενημερώστε πλήρως το προσωπικό σχετικά με το έργο της ομάδας και τους τρόπους παραπομπής διασφαλίζοντας ότι κατανοούν πώς και σε ποιο άτομο να αναφέρουν τις ανησυχίες που δεν αφορούν την παιδική προστασία (καθώς διαφέρει ο τρόπος παραπομπής υποθέσεων παιδικής προστασίας). Αυτή η διαδικασία συγκεντρώνει όλες τις ανησυχίες στο πλαίσιο της SST δίνοντας τη δυνατότητα στην ομάδα να καταρτίζει σχέδια φροντίδας και να τα κοινοποιεί αποτελεσματικά στο προσωπικό.

- **Αξιοποιήστε Δεδομένα και Πρακτικές που Βασίζονται σε Στοιχεία:** Εφαρμόστε τη λήψη αποφάσεων με βάση τα δεδομένα συλλέγοντας και αναλύοντας τακτικά δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις των μαθητών/-τριών, τη φοίτηση, τη συμπεριφορά και άλλες σχετικές μετρήσεις για την καθοδήγηση των παρεμβάσεων και της υποστήριξης.
- **Πρωθήστε τη Συνεργασία:** Ενθαρρύνετε τη συνεργασία μεταξύ της SST και άλλων σχολικών τμημάτων, καθώς και με εξωτερικούς φορείς και οργανώσεις της κοινότητας, για την παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης στους/στις μαθητές/-τριες.
- **Ενεργοποιήστε Μαθητές/-τριες και Γονείς:** Εμπλέξτε τους/τις μαθητές/-τριες και τις οικογένειές τους στη διαδικασία υποστήριξης για να διασφαλίσετε ότι ακούγεται η φωνή τους και ότι ικανοποιούνται οι ανάγκες τους. Ενημερώστε τους/τες για τις διαθέσιμες υπηρεσίες και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές.
- **Παρακολουθήστε και Αξιολογήστε την Πρόοδο:** Φροντίστε να επανεξετάζετε και να αξιολογείτε τακτικά την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων και των στρατηγικών της SST. Χρησιμοποιήστε ανατροφοδότηση για να κάνετε τις απαραίτητες προσαρμογές και βελτιώσεις.
- **Εξασφαλίστε Επαρκείς Πόρους:** Διαθέστε επαρκείς πόρους, συμπεριλαμβανομένου του χρόνου, του προσωπικού και των υλικών, για την υποστήριξη των δραστηριοτήτων και των παρεμβάσεων της SST.
- **Δημιουργήστε μια Υποστηρικτική Σχολική Κουλτούρα:** Πρωθήστε ένα σχολικό περιβάλλον που εκτιμά και θέτει ως προτεραιότητα την ευημερία και την υποστήριξη των μαθητών/-τριών. Καλλιεργήστε μια κουλτούρα φροντίδας, σεβασμού και συμπερίληψης.
- **Ορίστε Ρεαλιστικές Προσδοκίες:** Καθορίστε ρεαλιστικούς και εφικτούς στόχους για την SST και γιορτάστε τις επιτυχίες για να διατηρήσετε τα κίνητρα και τη δέσμευση των μελών της ομάδας.
- **Καταρτίστε Σχέδιο για τη Βιωσιμότητα:** Αναπτύξτε μακροπρόθεσμα σχέδια για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της SST, συμπεριλαμβανομένης της εξασφάλισης συνεχούς χρηματοδότησης και πόρων, καθώς και του σχεδιασμού διαδοχής των μελών της ομάδας.

Ακολουθώντας αυτές τις συμβουλές, τα σχολεία μπορούν να υλοποιήσουν και να διατηρήσουν αποτελεσματικά μια επιτυχημένη Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών που θα ενισχύει σημαντικά την ευημερία και τις επιδόσεις τους.

Πρόσθετοι Πόροι:

Για να μάθετε περισσότερα σχετικά με τη σύσταση, τη λειτουργία και τον έλεγχο της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών, μπορείτε να κατεβάσετε τους ακόλουθους πόρους χρησιμοποιώντας τους παρακάτω συνδέσμους:

Supporting the Wellbeing of Leaving Certificate Students: Guidance for Post-Primary Schools & Student Support Teams <https://assets.gov.ie/214661/26891bfb-13df-4bf5-8901-46dbd01c276c.pdf>

Student Support Teams in Post Primary Schools: A Guide to Establishing a Team or Reviewing an Existing Team 2021. <https://assets.gov.ie/40693/a844644845444034bb6a33b2e90cb2f2.pdf>

Συμπέρασμα:

Εν κατακλείδι, η Ομάδα Υποστήριξης Μαθητών/-τριών (SST) που περιγράφεται σε αυτό το εργαλείο παρέχει μια αποτελεσματική προσέγγιση για την παροχή βοήθειας σε εκπαιδευτικούς και μαθητές/-τριες σε σχολεία με ποικιλόμορφους και μειονεκτούντες πληθυσμούς. Υπογραμμίζει τη σημασία της συνολικής προσέγγισης του σχολείου για την ολιστική ευημερία των μαθητών/-τριών, η οποία περιλαμβάνει την καλλιέργεια μιας υποστηρικτικής κουλτούρας και περιβάλλοντος μέσω του καθορισμού της αποστολής και του ήθους, την καλλιέργεια ενός θετικού κλίματος στο σχολείο και στην τάξη και τη διασφάλιση της ποιότητας και της προσεκτικής χρήσης των σχολικών κτηρίων και χώρων. Η ομάδα εστιάζει επίσης στην ενίσχυση του προγράμματος σπουδών (Διδασκαλία και Μάθηση) με την προώθηση εμπλουτισμένων εξωσχολικών και συνδιδακτικών μαθησιακών εμπειριών, την υλοποίηση αποτελεσματικών υποστηρικτικών προγραμμάτων σχεδιασμού και την επιμελή παρακολούθηση της προόδου των μαθητών/-τριών.

Επιπλέον, καλλιεργούνται ισχυρές σχέσεις και συμπράξεις, που περιλαμβάνουν θετικές σχέσεις μεταξύ μαθητών/-τριών και προσωπικού, ενδυνάμωση της φωνής των μαθητών/-τριών, δημιουργία συνεργασιών μεταξύ προσωπικού, μαθητών/-τριών, γονέων/κηδεμόνων και συνεργασία με άλλα σχολεία, κοινοτικές οργανώσεις και φορείς εξωτερικής υποστήριξης. Η συχνότητα των συνεδριάσεων της Ομάδας διασφαλίζει ότι υπάρχει παρακολούθηση για όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες· ενώ κάποιοι/-ποιες χρειάζονται σύντομες παρεμβάσεις, άλλοι/-λες μπορεί να χρειάζονται συνεχή υποστήριξη. Όταν η ομάδα συνεδριάζει τακτικά και το προσωπικό γνωρίζει τους ρόλους του και έχει μια σαφή εικόνα όσον αφορά τις παραπομπές, τότε διαμορφώνεται μια συνολική σχολική προσέγγιση. Αυτό διασφαλίζει ότι εξετάζονται προσεκτικά οι ανάγκες και τα προβλήματα κάθε μαθητή/-τριας υποστηρίζοντας τους/τις εκπαιδευτικούς της τάξης στην εφαρμογή αποτελεσματικών σχεδίων δράσης. Αυτή η δομημένη προσέγγιση είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχολεία που εξυπηρετούν μειονεκτούντες πληθυσμούς με σύνθετα προβλήματα.

Τέλος, το πλαίσιο της Ομάδας Υποστήριξης Μαθητών/-τριών ενθαρρύνει την προσοχή στη χάραξη πολιτικής και τον προγραμματισμό περιλαμβάνοντας όλες τις πολιτικές και τα σχέδια που σχετίζονται με την ευημερία, τη διενέργεια διεξοδικής αυτοαξιολόγησης του σχολείου και την προτεραιότητα στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν και να ενσωματώσουν αυτές τις διαστάσεις στο δικό τους πλαίσιο SST, ώστε να αντιμετωπίσουν τις μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες που προκύπτουν από τις ποικίλες ανάγκες του σχολείου τους.

Λέσχες Μαθητών/-τριών

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό αναδεικνύει την ευκαιρία να αναπτυχθούν νέοι δεσμοί μεταξύ μαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών και να αυξηθεί η δέσμευση των μαθητών/-τριών μέσω της δημιουργίας καινοτόμων μαθησιακών περιβαλλόντων και της προώθησης νέων διδακτικών μεθοδολογιών. Ο κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός συνόλου μη υποχρεωτικών ομαδικών καταστάσεων στις οποίες οι μαθητές/-τριες μπορούν να μάθουν από διαφορετικές μεθοδολογίες ή/και διαφορετικές δραστηριότητες ανάλογα με τα ενδιαφέροντά τους και τις μοναδικές δεξιότητες και τη δημιουργικότητα των εκπαιδευτικών. Για τον λόγο αυτό, τα εν λόγω περιβάλλοντα ονομάζονται Λέσχες. Στη μελέτη περίπτωσης που ακολουθεί, το κοινό-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 12 έως 19 ετών, αν και μπορεί να προσαρμοστεί και σε μικρότερους/-ρες μαθητές/-τριες. Λόγω της ευελιξίας του εργαλείου, μπορεί να ωφελήσει μαθητές/-τριες από διαφορετικά κοινωνικά περιβάλλοντα και με διαφορετικές συνθήκες. Οι κύριες δραστηριότητες μπορούν να αναπτυχθούν σύμφωνα με τις προτεραιότητες του σχολείου. Ωστόσο, οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγάλη ελευθερία, καθώς θα αναπτύξουν δραστηριότητες με βάση τις ιδιαίτερες δεξιότητες, και τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη και τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία (Καθήκοντα Σχολικής Διεύθυνσης):

- Προσαρμογή του Προγράμματος Σπουδών: Το σχολείο μπορεί να προσαρμόσει το επίσημο σχολικό πρόγραμμα σπουδών για να δημιουργήσει λέσχες σε διάφορους τομείς που ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών και αξιοποιούν τις ειδικές δεξιότητες των εκπαιδευτικών που μπορούν να συμβάλουν σε αυτές.
- Ανάλογα με τη διάρθρωση του σχολικού ωραρίου, μπορεί να είναι απαραίτητη η προσαρμογή του προγράμματος των τάξεων. Για παράδειγμα, όλες οι συναντήσεις της Λέσχης μπορεί να γίνονται τα απογεύματα της Τετάρτης ή ίσως μετά τη λήξη της σχολικής βάρδιας. Οι μαθητές/-τριες θα επιλέγουν τις λέσχες που θέλουν να παρακολουθήσουν μεταξύ αυτών που προσφέρονται.
- Το σχολείο μπορεί να θέσει στους/στις μαθητές/-τριες ευθείες ερωτήσεις, προκειμένου να αποφασίσει ποιες λέσχες θα προσφέρει, όπως για παράδειγμα: Τι θα θέλατε να μάθετε στο σχολείο; Πώς θα θέλατε να μαθαίνετε στο σχολείο; Μπορεί επίσης να είναι χρήσιμες γενικότερες ερωτήσεις, όπως: Ποιο θα ήταν το τέλειο μάθημα για εσάς; Τι σας κάνει ευτυχισμένους/-νες στο σχολείο;
- Για να βελτιωθεί ο κοινωνικός αντίκτυπος των λεσχών, το σχολείο μπορεί να ρωτήσει τους/τις εκπαιδευτικούς για το τι θα ήθελαν να αλλάξουν στην κοινότητά τους, ποιοι/ποιες μαθητές/-τριες θεωρούν ότι είναι αόρατοι/-τες στην παρούσα σχολική δομή και να σκεφτούν πώς θα μπορούσε να τους/τις βοηθήσει μια λέσχη.
- Το σχολείο, για να βελτιώσει τη λειτουργία και τη συνάφεια των Λεσχών, μπορεί να ζητήσει από τους/τις εκπαιδευτικούς να σκεφτούν τις ιδιαίτερες ικανότητες και τα ενδιαφέροντά τους. Για παράδειγμα, ο/η καθηγητής/-τρια των εικαστικών μπορεί να είναι τραγουδιστής/-στρια, καλλιτέχνης/-χινιδα τσίρκου ή να του/της αρέσει να παίζει επιτραπέζια παιχνίδια. Ο/Η καθηγητής/-τρια φυσικών επιστημών μπορεί να έχει γνώσεις οικιακής γεωργίας ή να ενδιαφέρεται για την παρασκευή αρωμάτων.

Προετοιμασία (Καθήκοντα Εκπαιδευτικών)- Δημιουργία Λέσχης:

- Η σύνδεση των αναγκών των μαθητών/-τριών με τις ικανότητες και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών είναι το κλειδί για την επιτυχία της Λέσχης.
- Οι εκπαιδευτικοί είναι υπεύθυνοι/-νες για τη δημιουργία και τη διατήρηση κάθε Λέσχης. Θα πρέπει να καταρτίσουν ένα περιγραφικό έγγραφο με τον στόχο της Λέσχης, τις κύριες μεθοδολογίες, σημειώσεις σχετικά με το περιεχόμενο και τη λειτουργία (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών θεμάτων όπως ο ελάχιστος και μέγιστος αριθμός μαθητών/-τριών, οι απαραίτητες υλικές συνθήκες κ.λπ.) Το μέγεθος της Λέσχης μπορεί να εξαρτάται από διάφορες πτυχές, όπως το είδος της δραστηριότητας που πρόκειται να αναπτυχθεί και οι διαθέσιμοι χώροι του σχολείου.
- Η ελευθερία των εκπαιδευτικών να δημιουργούν και να είναι δημιουργικοί/-κές επισημάνθηκε ως ένας από τους βασικούς παράγοντες για την επιτυχία αυτής της δραστηριότητας.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργαστούν στην ίδια Λέσχη για να αναπτύξουν νέες διδακτικές μεθοδολογίες, συνεργασία και κοινωνικές σχέσεις. Για παράδειγμα, ένας/μια εκπαιδευτικός μπορεί να δυσκολεύεται να αναπτύξει καλή σχέση με τους/τις μαθητές/-τριες. Ωστόσο, όταν εργάζεται μαζί με έναν/μια άλλο/-λη εκπαιδευτικό που το βρίσκει ευκολότερο, μπορεί να αναπτύξει νέους δεσμούς και καλύτερες σχέσεις.

Υλοποίηση:

- Οι μαθητές/-τριες τείνουν να επιλέγουν Λέσχες με καθηγητές/-τριες που ήδη γνωρίζουν. Είναι σημαντικό οι μαθητές/-τριες να έχουν την ευκαιρία να μάθουν για όλες τις Λέσχες που προσφέρονται. Η στρατηγική πρέπει να επιλέγεται ανάλογα με τη δομή, την κουλτούρα και τους πόρους του σχολείου. Αξίζει να σημειωθεί ότι η πραγματοποίηση παρουσιάσεων που εξηγούν τις καθημερινές δραστηριότητες και τους στόχους της Λέσχης θα βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να επιλέξουν τη σωστή Λέσχη για τον εαυτό τους.

Ορισμένες προτάσεις είναι οι εξής:

- Οι εκπαιδευτικοί να παρουσιάζουν τη δική τους Λέσχη σε κάθε τάξη ή σε πολλές τάξεις ταυτόχρονα.
- Ανακοινώσεις σε πίνακες και άλλο υλικό με πληροφορίες.
- Οι συμμετέχοντες/-χουσες μαθητές/-τριες μπορούν να μοιράζονται τις εμπειρίες τους με μαθητές/-τριες άλλων τμημάτων ή/και σχολικών τάξεων.
- Η αίτηση και η εγγραφή μπορούν να γίνουν απευθείας με τον/την εκπαιδευτικό, τους/τις διευθυντές/-τριες του σχολείου ή διαδικτυακά (π.χ. χρησιμοποιώντας την πλατφόρμα του σχολείου).
- Είναι σημαντικό να ελέγχετε ότι οι μαθητές/-τριες δεν είναι εγγεγραμμένοι/-νες σε δύο Λέσχες που λειτουργούν ταυτόχρονα.
- Το όριο των μαθητών/-τριών που συμμετέχουν σε κάθε Λέσχη εξαρτάται από το πρόγραμμα και τη δομή της Λέσχης.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

- Η συμμετοχή είναι το πρώτο σημάδι για το αν μια Λέσχη λειτουργεί καλά. Αν οι μαθητές/-τριες δίνουν το παρών και συνεχίζουν να προσέρχονται, αυτό σημαίνει ότι θέλουν να είναι εκεί.
- Δεν απαιτείται δοκιμή, καθώς η Λέσχη δεν είναι υποχρεωτική. Ωστόσο, οι αυτοαξιολογήσεις των μαθητών/-τριών είναι σημαντικές για την κατανόηση της τρέχουσας προόδου τους και την εύρεση ικανοτήτων που θέλουν να επεξεργαστούν. Οι αξιολογήσεις της Λέσχης βοηθούν τους/τις εκπαιδευτικούς να κατανοήσουν τι θα μπορούσε να αλλάξει στις δραστηριότητές τους. Καλό θα ήταν η αξιολόγηση να μην γίνεται υπό την καθοδήγηση των διευθυντών/-τριών του σχολείου, καθώς αυτό θα μπορούσε να κάνει τους/τις εκπαιδευτικούς να αισθάνονται περιορισμένοι/-νες και χωρίς κίνητρα.
- Συνιστάται να δίνεται στους/στις μαθητές/-τριες η ελευθερία να αλλάζουν από τη μία Λέσχη στην άλλη. Αυτό μπορεί να συμβεί κατά τη διάρκεια των πρώτων εβδομάδων ή κατά τη διάρκεια ολόκληρης της σχολικής χρονιάς.
- Ο τερματισμός, η αλλαγή ή η συγχώνευση των Λεσχών συμβαίνει συνήθως στο τέλος του σχολικού έτους. Ωστόσο, αν ο/η εκπαιδευτικός θεωρεί ότι οι δραστηριότητες δεν λειτουργούν ή αν οι μαθητές/-τριες δεν συμμετέχουν, μπορούν να γίνουν αλλαγές κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους. Η συγχώνευση δημοφιλών Λεσχών με λιγότερο δημοφιλείς Λέσχες μπορεί να βοηθήσει τους/τις μαθητές/-τριες να ενδιαφερθούν για νέα πράγματα και τους/τις εκπαιδευτικούς να συνεργαστούν και να μάθουν δουλεύοντας με τους/τις συναδέλφους τους.
- Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ενθαρρύνονται να μοιράζονται τα διδάγματα που αποκομίζουν από τη μία χρονιά στην άλλη.
- Μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να είναι σε θέση να μετασχηματίσουν ή να αναδημιουργήσουν τις Λέσχες τους.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Οι Λέσχες μέσα από τα μάτια των μαθητών/-τριών:

Στο σχολείο της μελέτης περίπτωσης, οι μαθητές/-τριες μοιράστηκαν τις απόψεις τους για τις Λέσχες κατά τη διάρκεια μιας συζήτησης σε ομάδα εστίασης:

«[Η Λέσχη είναι] μια ανακούφιση από την πίεση του σχολείου».

«Διατήρησα καλή σχέση με τον καθηγητή μου [στα εικαστικά] επειδή πήγαινα στη Λέσχη».

«Συνήθως, οι Λέσχες έχουν πιο διασκεδαστικά μαθήματα, είναι μια στιγμή για να αλληλεπιδράσεις με τον καθηγητή. Στη λέσχη αγγλικών μαθαίνουμε αγγλικά, αλλά με παιχνίδια, με δραστηριότητες. Κάνουμε πράγματα που δεν θα κάναμε σε μια κανονική τάξη. Αυτός είναι μάλλον ο λόγος για τον οποίο συνεχίζουμε να πηγαίνουμε».

Οι Λέσχες από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών:

Οι εκπαιδευτικοί μοιράστηκαν επίσης τις απόψεις τους για τις Λέσχες κατά τη διάρκεια συνεντεύξεων:

«Ο τρόπος με τον οποίο εργάζομαι στη Λέσχη είναι εντελώς διαφορετικός από τον τρόπο με τον οποίο εργάζομαι κατά τη διάρκεια των κανονικών μαθημάτων [...] Η Λέσχη είναι σχεδόν ένα οικογενειακό περιβάλλον στο οποίο αισθανόμαστε ευπρόσδεκτοι. Οι μαθητές μπορούν να κάθονται όπου θέλουν. Μαθαίνουν να διαχειρίζονται τον χώρο και κάνουμε φιλικές συζητήσεις. Με ρωτούν για τα πάντα και τους απαντώ για τα πάντα. Α, και στη Λέσχη, έχω μαθητές μικτών ικανοτήτων από την 5η, την 6η και την 7η τάξη, όλοι μαζί».

Το εργαλείο αυτό προέρχεται από μια μελέτη περίπτωσης σε ένα πορτογαλικό σχολείο. Το σχολείο βρίσκεται σε ένα εσωτερικό τμήμα μιας μεγάλης αστικής περιοχής κοντά στο Πόρτο. Το σχολικό συγκρότημα συγκαταλέγεται μεταξύ των πιο μειονεκτικών δημόσιων σχολείων της χώρας. Βρίσκεται σε ένα πολύ ευάλωτο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον, με πάνω από το 50% των οικογενειών των μαθητών/-τριών να λαμβάνουν οικονομική κρατική στήριξη και με το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των γονέων να είναι εντυπωσιακό (η συντριπτική πλειοψηφία δεν έχει ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση).

Οι σημερινές σχολικές Λέσχες περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δραστηριότητες όπως η Λέσχη Γλωσσών (CLIP), η Σχολική Αθλητική Λέσχη (συμπεριλαμβανομένου του σκέιτρινγκ), η Μουσική Λέσχη, η Λέσχη Σκακιού, η Λέσχη Ρομποτικής και η Λέσχη Τεχνών (με δραστηριότητες αγγειοπλαστικής και πλαστικής έκφρασης).

Μερικά πραγματικά παραδείγματα περιγραφών των Λεσχών παρουσιάζονται παρακάτω.

Όνομασία της Λέσχης	Περιγραφή της Λέσχης
Αθλητική Λέσχη (σκέιτρινγκ)	Αποστολή της Σχολικής Αθλητικής Λέσχης είναι να παρέχει πρόσβαση σε τακτικό και ποιοτικό αθλητισμό προωθώντας την ακαδημαϊκή επιτυχία των μαθητών/-τριών, τον υγιεινό τρόπο ζωής, τις αξίες και τις αρχές που σχετίζονται με την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.
Λέσχη Σκακιού	Το σχολείο σας δίνει την ευκαιρία να μάθετε ένα από τα πιο διασκεδαστικά παιχνίδια στον κόσμο. Γιατί δεν έρχεστε να μάθετε να παίζετε σκάκι; Είναι πολιτισμός. Είναι ένα παιχνίδι που υπάρχει εδώ και χιλιετίες και είναι διαδεδομένο σε πολλούς πολιτισμούς. Έχει μαθηματική βάση, διεγείρει την προσοχή, τη συγκέντρωση και τη λογική σκέψη, μια δεξιότητα που μπορεί να σας βοηθήσει να γίνετε άσος στο σχολείο, και είναι ένα καλό μέρος για να κάνετε φίλους και φίλες.
Στούντιο Origami	Το Origami είναι μια αρχαία τέχνη που προέρχεται από την ιαπωνική αυτοκρατορική αυλή. Πρόκειται για μια τεχνική που, μέσω της κίνησης των χεριών πάνω στο χαρτί, το μεταμορφώνει μέσω του διπλώματος δημιουργώντας νέα σχήματα. Το Στούντιο Origami στοχεύει στην προώθηση πρακτικών εμπειριών γνώσης της τεχνικής Origami στο πλαίσιο της καλλιτεχνικής έκφρασης. Στόχος του είναι επίσης να ενθαρρύνει τις θετικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις κατά τη διάρκεια του ελεύθερου χρόνου των μαθητών/-τριών συμβάλλοντας σε ένα υγιές σχολικό περιβάλλον.

Οφέλη:

Οι Λέσχες είναι ένα εργαλείο που βοηθά τους/τις μαθητές/-τριες να συνδεθούν με το σχολικό περιβάλλον, τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους, γεγονός που τους/τις βοηθά να νιώσουν συνδεδεμένοι/-νες με τη σχολική κοινότητα. Οι λέσχες αποτελούν συγχρόνως ένα μέσο για να έρθουν πιο κοντά οι εκπαιδευτικοί στους/στις μαθητές/-τριες με τρόπο που να μπορούν να τους/τις κατανοήσουν καλύτερα. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, συν τοις άλλοις, να ανακαλύψουν νέες μεθοδολογίες διδασκαλίας και να έχουν την ελευθερία να πειραματιστούν και να καινοτομήσουν γύρω από τις μεθοδολογίες που γνωρίζουν εκφράζοντας τη δημιουργικότητά τους.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Παρακινήστε τους/τις εκπαιδευτικούς να συνδέσουν τις ανάγκες των μαθητών/-τριών με τα δυνατά σημεία και τις γνώσεις τους.

Βοηθήστε τους/τις εκπαιδευτικούς να αισθάνονται ελεύθεροι/-ρες να δοκιμάζουν νέα πράγματα και στηρίξτε τους σε αυτό.

Ενθαρρύνετε τους/τις μαθητές/-τριες να συμμετέχουν στις Λέσχες και βρείτε τρόπους για να ευαισθητοποιήσετε σχετικώς το σχολικό περιβάλλον.

Δώστε μεγάλη προσοχή στην προσέλευση των μαθητών/-τριών στις Λέσχες και υποστηρίξτε τις προσπάθειες παρακολούθησης από τους/τις εκπαιδευτικούς· μπορεί να είναι το κλειδί για να γίνουν ουσιαστικές και αποτελεσματικές αλλαγές.

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να μοιράζονται τις εμπειρίες και τα έργα τους με τους/τις συναδέλφους τους, ώστε να μπορούν να μάθουν από αυτούς/-τές και να αναπτύξουν νέες ιδέες.

Συμπέρασμα:

Αυτή η εργαλειοθήκη προτείνει μια απαιτητική στρατηγική για τους/τις εκπαιδευτικούς και τους/τις διευθυντές/-ντριες σχολείων. Οι λέσχες έχουν τη δυνατότητα να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές/-τριες αντιλαμβάνονται το σχολείο και τον τρόπο με τον οποίο αλληλεπιδρούν με τους/τις καθηγητές/-τριες και τους/τις συμμαθητές/-τριές τους. Μπορούν να αυξήσουν τη δέσμευση, την ευημερία και τη μάθηση των μαθητών/-τριών, τόσο άμεσα μέσω των δραστηριοτήτων της Λέσχης όσο και έμμεσα, στις κανονικές τάξεις, και ως συνέπεια του μετασχηματισμού που μπορεί να επιφέρει όσον αφορά τα συναισθήματα, τους δεσμούς και τις σχέσεις με τους/τις εκπαιδευτικούς και το σχολείο που μπορεί να διευκολύνει η συμμετοχή σε μια Λέσχη (για τους/τις μαθητές/-τριες, αλλά και για τους/τις εκπαιδευτικούς).

Πρώθηση της Ευημερίας των Μαθητών/-τριών

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της πρώθησης της ευημερίας των μαθητών/-τριών στα σχολεία, ιδίως στο πλαίσιο της μετά-COVID εποχής. Έρευνες δείχνουν τη θετική επίδραση που μπορεί να έχει το σχολικό περιβάλλον στα αποτελέσματα της ψυχικής υγείας των μαθητών/-τριών. Οι υποστηρικτικές σχέσεις μεταξύ των μαθητών/-τριών, των εκπαιδευτικών και του λοιπού προσωπικού του σχολείου διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην πρώθηση της ευημερίας και στη μείωση της ψυχολογικής δυσφορίας των εφήβων (Kidger et al., 2010).

Περαιτέρω έρευνες που υποστηρίζουν αυτές τις πρακτικές περιλαμβάνουν το έργο των Durlak κ.ά. (2011), η μετα-ανάλυση των οποίων τονίζει τα οφέλη των παρεμβάσεων ΚοινωνικοΣυναισθηματικής Μάθησης (Social-Emotional Learning-SEL). Οι παρεμβάσεις αυτές έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνουν τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις κοινωνικές δεξιότητες, τη συμπεριφορά και τη συναισθηματική ευημερία των μαθητών/-τριών. Τα προγράμματα SEL εστιάζουν συχνά στη θετική ενίσχυση, τη δημιουργία κοινότητας και την καλλιέργεια υποστηρικτικών σχέσεων - όλα αυτά έχουν αποδειχθεί ότι προάγουν την ευημερία εντός των εκπαιδευτικών πλαισίων.

Το σκεπτικό για το εργαλείο που παρουσιάζεται σε αυτή την ενότητα βασίζεται στην ανταλλαγή καλών πρακτικών από όλο τον κόσμο, οι οποίες σχετίζονται με την πρώθηση της ευημερίας των μαθητών/-τριών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Το δημοτικό σχολείο που παρουσιάζεται σε αυτό το εργαλείο είναι ένα κρατικό ίδρυμα στη Μάλτα, το οποίο έχει επιδείξει αξιοσημείωτη βελτίωση στις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών τα τελευταία χρόνια. Το σχολείο βρίσκεται σε μια περιοχή που υφίσταται ταχεία αστική ανάπτυξη, συγκεκριμένα στην περιοχή Inner Harbour.

Η κοινότητα που περιβάλλει το σχολείο αποτελείται σε μεγάλο βαθμό από κατοίκους με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό υπόβαθρο, με σχετικά λίγους/-γες μετανάστες/-στριες στον πληθυσμό. Περιλαμβάνει άτομα που έχουν μεγαλώσει στην περιοχή και άτομα που έχουν μετεγκατασταθεί εκεί. Το μαθητικό σώμα αποτελείται από περίπου 150 παιδιά, κυρίως από τη Μάλτα, με μικρό αριθμό αλλοδαπών μαθητών/-τριών. Οι ακόλουθες λεπτομέρειες περιγράφουν το ολοκληρωμένο πρόγραμμα ευημερίας των μαθητών/-τριών που υλοποιείται σε αυτό το δημοτικό σχολείο.

Βήματα Υλοποίησης :

Προετοιμασία:

- **Ανάπτυξη Πολιτικής:** Καταρτίστε μια σχολική πολιτική για τον εορτασμό των επιτευγμάτων κάθε μαθητή/-τριας, μέσω διαφόρων μορφών αναγνώρισης και μιας σαφούς, σχολικής πολιτικής κατά του εκφοβισμού που περιγράφει τη δέσμευση του σχολείου να μειώσει τη συχνότητα αυτού του φαινομένου και να καλλιεργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον.
- **Εκπαίδευση Προσωπικού:** Διοργανώστε συνεδρίες επαγγελματικής ανάπτυξης για το προσωπικό με επίκεντρο την αναγνώριση και την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Εκπαιδεύστε τους/τις εκπαιδευτικούς, ιδίως όσους/-σες έχουν ρόλους όπως ο/η «δάσκαλος/-λα διαπαιδαγώγησης» (δάσκαλος/-λα για την καταπολέμηση του εκφοβισμού), ώστε να χειρίζονται αποτελεσματικά καταστάσεις εκφοβισμού και να συνεργάζονται με τους/τις μαθητές/-τριες και τις οικογένειες τους.
- **Οργάνωση Συμπεριληπτικής Τάξης:** Οργανώστε τις τάξεις με ομάδες μικτών ικανοτήτων, επιτρέποντας τη μάθηση από συνομηλίκους/-κες, ενώ προσαρμόζετε τη διδασκαλία στις ατομικές ανάγκες και ικανότητες των μαθητών/-τριών.
- **Συστήματα Επικοινωνίας:** Δημιουργήστε τακτικούς διαύλους επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. εκπαιδευτικών, συντονιστών/-στριών ένταξης και γονέων) για την ταχεία και συνεργατική αντιμετώπιση τυχόν περιστατικών εκφοβισμού, συμπεριφορικών ή μαθησιακών προκλήσεων.
- **Κοινοτικές Συνεργασίες:** Διαμορφώστε συνεργασίες με τοπικές οργανώσεις, ηγετικά στελέχη της κοινότητας και εθελοντές/-ντριες για τον εμπλουτισμό των εμπειριών των μαθητών/-τριών μέσω εξωσχολικών δραστηριοτήτων και ειδικών έργων που ενισχύουν τόσο τη μάθηση όσο και την εμπλοκή της κοινότητας.
- **Σχολικές Κοινωνικές Δραστηριότητες:** Οργανώστε κοινωνικές εκδηλώσεις που φέρνουν κοντά μαθητές/-τριες και προσωπικό καλλιεργώντας το αίσθημα της κοινότητας και του ανήκειν στο σχολικό περιβάλλον.
- **Ενσωμάτωση ΚοινωνικοΣυναισθηματικής Μάθησης:** Υπογραμμίστε τη σημασία της συναισθηματικής ευημερίας παράλληλα με την ακαδημαϊκή επιτυχία με την ενσωμάτωση προγραμμάτων Κοινωνικο-Συναισθηματικής Μάθησης (SEL) στο πρόγραμμα σπουδών και στην ευρύτερη σχολική κουλτούρα.
- **Συμμετοχή Μαθητών/-τριών:** Πρωθήστε τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων μέσω πρωτοβουλιών, όπως τα μαθητικά συμβούλια, δίνοντας στους/στις μαθητές/-τριες τη δυνατότητα ανάληψης ευθύνης και ενισχύοντας τη λογοδοσία εντός της σχολικής κοινότητας.

Υλοποίηση:

Ανάπτυξη Πολιτικής:

- Συντάξτε και επισημοποιήστε έγγραφα πολιτικής που περιγράφουν τη σημασία της αναγνώρισης των επιτευγμάτων των μαθητών/-τριών και της αντιμετώπισης περιστατικών εκφοβισμού.
- Κοινοποιήστε την πολιτική αυτή σε όλο το προσωπικό, τους/τις μαθητές/-τριες και τους γονείς για να διασφαλίσετε τη συνεπή εφαρμογή της.

Εκπαίδευση Προσωπικού:

- Διοργανώστε εργαστήρια επαγγελματικής ανάπτυξης για εκπαιδευτικούς, με έμφαση στα οφέλη και τις μεθόδους της θετικής ενίσχυσης.

Οργάνωση Συμπεριληπτικής Τάξης:

- Σχεδιάστε τα καθίσματα και τις δραστηριότητες στην τάξη για να υποστηρίξετε ομάδες μικτών ικανοτήτων, προωθώντας τη μάθηση από συνομηλίκους/-κες.
- Εφαρμόστε τεχνικές διαφοροποιημένης διδασκαλίας για την κάλυψη των διαφορετικών αναγκών των μαθητών/-τριών στο πλαίσιο των μικτών ικανοτήτων.

Συστήματα Επικοινωνίας:

- Αναπτύξτε ένα σύστημα έγκαιρης παρέμβασης όταν προκύπτουν συμπεριφορικές ή ακαδημαϊκές προκλήσεις εξασφαλίζοντας γρήγορη και συνεργατική δράση.
- Εφαρμόστε άμεσες και συνεπείς αντιδράσεις σε περιστατικά εκφοβισμού εξασφαλίζοντας ταχεία παρέμβαση. Αυτό περιλαμβάνει την εμπλοκή του/της «δασκάλου/-λας διαπαιδαγώγησης» για στενή συνεργασία με τους/τις θιγόμενους/-νες μαθητές/-τριες και τις οικογένειές τους για την επίλυση των προβλημάτων.

Κοινοτικές Συνεργασίες:

- Επικοινωνήστε με τοπικές οργανώσεις, ηγετικά στελέχη της κοινότητας και εθελοντές/-ντριες για να δημιουργήσετε ευκαιρίες συνεργασίας και εμπλοκής των μαθητών/-τριών.

Σχολικές Κοινωνικές Δραστηριότητες:

- Αναπτύξτε ένα ημερολόγιο εκδηλώσεων που προωθεί την αλληλεπίδραση μαθητών/-τριών και προσωπικού, όπως σχολικά πικνίκ, επιδείξεις ταλέντων ή ομαδικές εργασίες.
- Αναθέστε σε μέλη του προσωπικού, οικογένειες και παιδιά να σχεδιάσουν και να διευκολύνουν αυτές τις εκδηλώσεις διασφαλίζοντας ότι ευθυγραμμίζονται με τους γενικούς στόχους της πρόωξης της ευημερίας.

Ενσωμάτωση ΚοινωνικοΣυναισθηματικής Μάθησης:

- Σχεδιάστε ένα πρόγραμμα σπουδών που ενσωματώνει την Κοινωνικο-Συναισθηματική Μάθηση (SEL) παράλληλα με το ακαδημαϊκό περιεχόμενο.
- Παράσχετε επαγγελματική ανάπτυξη στους/στις εκπαιδευτικούς για να ενσωματώσουν πρακτικές SEL στις μεθόδους διδασκαλίας τους.

Συμμετοχή Μαθητών/-τριών:

- Δημιουργήστε μαθητικά συμβούλια ή παρόμοιες πλατφόρμες που θα επιτρέπουν στους/στις μαθητές/-τριες να συμμετέχουν στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.
- Εκπαιδεύστε το προσωπικό σχετικά με τον τρόπο διευκόλυνσης της ουσιαστικής συμβολής των μαθητών/-τριών διασφαλίζοντας ότι οι φωνές τους ακούγονται και γίνονται σεβαστές.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Αξιολόγηση και Ανατροφοδότηση:

- Σχεδιάστε εργαλεία αξιολόγησης (π.χ. έρευνες, συνεδρίες αναστοχασμού) για τη συλλογή ανατροφοδότησης από τους/τις μαθητές/-τριες, το προσωπικό και τους γονείς σχετικά με τις πρωτοβουλίες ευημερίας.
- Εφαρμόστε τακτικές αξιολογήσεις των σχολικών πολιτικών και πρακτικών που σχετίζονται με την ευημερία των μαθητών/-τριών χρησιμοποιώντας την ανατροφοδότηση για να κάνετε βελτιώσεις.

Προσαρμογές με Βάση την Ανατροφοδότηση:

- Αναπτύξτε μια σαφή διαδικασία για τη συλλογή, ανάλυση και αξιοποίηση των ανατροφοδοτήσεων όλων των ενδιαφερομένων μερών, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών, των γονέων και του προσωπικού.
- Εμπλέξτε τους/τις μαθητές/-τριες και τους γονείς στις συζητήσεις σχετικά με τις προσαρμογές για να διασφαλίσετε ότι όλες οι φωνές λαμβάνονται υπόψη.

Αξιοποίηση της Εμπειρογνώσιμης:

- Αξιοποιήστε την εμπειρία του/της «δασκάλου/-λας διαπαιδαγώγησης» ή των συμβούλων για να συνεργαστείτε με τις οικογένειες και να στηρίξετε τους/τις μαθητές/-τριες που μπορεί να είναι ευάλωτοι/-τες στον εκφοβισμό. Αυτοί/-τές οι εκπαιδευτικοί θα εργάζονται συστηματικά με τους/τις μαθητές/-τριες, τις οικογένειες και την ευρύτερη σχολική κοινότητα για την προληπτική αντιμετώπιση των προβλημάτων και τη διασφάλιση θετικών αποτελεσμάτων για τα παιδιά.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Σε ένα δημοτικό σχολείο στη Μάλτα, η διεύθυνση έλαβε στοχευμένα μέτρα για να δώσει προτεραιότητα στην ευημερία των μαθητών/-τριών θέτοντας τα θεμέλια για μια υποστηρικτική σχολική κουλτούρα. Η ανώτερη διευθυντική ομάδα εισήγαγε πολιτικές με επίκεντρο την ευημερία των μαθητών/-τριών, συμπεριλαμβανομένων τακτικών συναντήσεων συνεργασίας του προσωπικού που εστιάζουν στην αντιμετώπιση των ατομικών αναγκών των μαθητών/-τριών.

«Πάντα τους βοηθούσα πολύ· το προσωπικό ένιωθε πολύ άνετα μαζί μου». (Βοηθός Διευθυντή/-ντριας Σχολείου)

Με την ενεργή προώθηση της αίσθησης της κοινής ευθύνης για τα αποτελέσματα των μαθητών/-τριών, το σχολείο μπόρεσε να δημιουργήσει μια συνεκτική προσέγγιση για την υποστήριξη της ευημερίας των μαθητών/-τριών και των ακαδημαϊκών επιτευγμάτων. Το προσωπικό ενθαρρύνθηκε να μοιράζεται τις προκλήσεις και τις λύσεις κατά τη διάρκεια αυτών των συνεδριών ενισχύοντας την κουλτούρα της ανοιχτότητας και της συνεχούς βελτίωσης.

Παράλληλα, η συνεχής επαγγελματική ανάπτυξη αποτέλεσε βασική στρατηγική για τον εφοδιασμό των εκπαιδευτικών με τα απαραίτητα εργαλεία για την υποστήριξη της ευημερίας των μαθητών/-τριών. Μέσω εργαστηρίων και εκπαιδευτικών συνεδριών, οι εκπαιδευτικοί διδάχθηκαν τεχνικές θετικής ενίσχυσης, διαχείρισης της τάξης και διαφοροποιημένης μάθησης. Ακόμη, έμαθαν να αναγνωρίζουν τις διαφορετικές ανάγκες των μαθητών/-τριών τους και προσαρμόσαν ανάλογα τις στρατηγικές διδασκαλίας τους διασφαλίζοντας ότι κάθε παιδί, ανεξάρτητα από το υπόβαθρο ή τις μαθησιακές του ικανότητες, λάμβανε εξατομικευμένη προσοχή. Η εν λόγω εκπαίδευση έδωσε στους/στις εκπαιδευτικούς τη δυνατότητα να προωθήσουν όχι μόνο την ακαδημαϊκή επιτυχία αλλά και τη συναισθηματική ανάπτυξη, καθώς έγιναν πιο ικανοί/-νές στη διαχείριση της δυναμικής της τάξης και στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού περιβάλλοντος μάθησης.

Ένα βασικό μέρος της πρωτοβουλίας ευημερίας του σχολείου επικεντρώθηκε στη μείωση του εκφοβισμού και στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος εμπιστοσύνης για τους/τις μαθητές/-τριες. Η διεύθυνση του σχολείου κατάρτισε μια ολοκληρωμένη πολιτική κατά του εκφοβισμού και προληπτικά ενέπλεξε τους/τις εκπαιδευτικούς, ιδίως τον/τη «δάσκαλο/-λα διαπαιδαγώγησης», για την ταχεία αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών. Με την προώθηση της ανοιχτής επικοινωνίας μεταξύ του προσωπικού, των μαθητών/-τριών και των οικογενειών, το σχολείο εξασφάλισε ότι ο εκφοβισμός αντιμετωπίστηκε άμεσα και ότι η ευρύτερη κοινότητα συνέβαλε στην προώθηση της ευγένειας και της ένταξης. Τα προγράμματα Κοινωνικο-Συναισθηματικής Μάθησης (SEL) ενσωματώθηκαν στο πρόγραμμα σπουδών για την ανάπτυξη ενσυναίσθησης και την προώθηση θετικών σχέσεων βοηθώντας στη μείωση του εκφοβισμού και στην αύξηση της συνολικής αυτοπεποίθησης των μαθητών/-τριών. Οι προσπάθειες αυτές, υποστηριζόμενες από τη συνεργασία με τοπικές οργανώσεις, συντέλεσαν στη δημιουργία ενός γαλήνιου περιβάλλοντος στο οποίο οι μαθητές/-τριες ένιωθαν ασφάλεια, εκτίμηση και ακαδημαϊκή υποστήριξη.

«Υπάρχουν δάσκαλοι εδώ που βοηθούν όταν κάποιος δέχεται εκφοβισμό». (Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

«Οι δάσκαλοι και το προσωπικό εδώ είναι πάντα πρόθυμοι να μας βοηθήσουν». (Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

Βασικός παράγοντας για την επιτυχία της πρωτοβουλίας για την ευημερία ήταν οι ισχυρές συνεργασίες που δημιούργησε το σχολείο με τοπικές οργανώσεις και την κοινότητα. Συνεργαζόμενο στενά με τα πολιτιστικά κέντρα της περιοχής, τους αθλητικούς συλλόγους και τα ηγετικά στελέχη της κοινότητας, το σχολείο παρείχε στους/στις μαθητές/-τριες εξωσχολικές δραστηριότητες που ενίσχυαν την αίσθηση του ανήκειν και της χαρούμενης μάθησης.

«Πέρυσι, με το τοπικό συμβούλιο της πόλης, είχα την ευκαιρία να συναντήσω και έναν θρύλο του ποδοσφαίρου. Άρχισε να έρχεται και να μας διδάσκει κάθε Πέμπτη. Μας μάθαινε πώς να διαβάζουμε και μετά καθόμασταν και παίζαμε ποδόσφαιρο για μια ώρα μετά το σχολείο. Μου άρεσε αυτό!»

(Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

«Σύντομα θα κάνουμε μια εκδρομή για μπάρμπεκιου και στη συνέχεια θα επισκεφτούμε και το νησί Γκόζο!» (Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

«Απολαμβάνω τις μέρες που πηγαίνουμε στη βιβλιοθήκη, περνάμε μια μέρα με πιτζάμες και ζεστή σοκολάτα, και ένας δάσκαλος μας διαβάζει ένα παραμύθι». (Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

Για να ενισχύσει περαιτέρω τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών, το σχολείο δημιούργησε μαθητικά συμβούλια, δίνοντας στους/τις μαθητές/-τριες ενεργό ρόλο στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Η προσέγγιση αυτή έδωσε στους/στις μαθητές/-τριες τη δυνατότητα να αναλάβουν την ευθύνη για τα σχολικά έργα και τις πρωτοβουλίες καλλιεργώντας την αίσθηση της υπευθυνότητας και της ηγεσίας. Οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύτηκαν με σκοπό να διευκολύνουν την ουσιαστική συμμετοχή των μαθητών/-τριών διασφαλίζοντας ότι οι φωνές των μαθητών/-τριών όχι μόνο ακούγονται αλλά και γίνονται σεβαστές, γεγονός που συμβάλλει σε ένα πιο συμπεριληπτικό σχολικό περιβάλλον.

«Ναι, έχουμε λόγο για τις δραστηριότητες και άλλα θέματα που σχετίζονται με το σχολείο, έχουμε το μαθητικό συμβούλιο. Κάποτε είχαμε προτείνει σιντριβάνια νερού για κάθε όροφο. Αυτό έγινε». (Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

Επιπρόσθετα, το σχολείο διευκόλυε την ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, των συμβούλων και των γονέων μέσω τακτικών συναντήσεων, στις οποίες η πρόοδος των μαθητών/-τριών συζητούνταν ολιστικά, αντιμετωπίζοντας τόσο τις ακαδημαϊκές όσο και τις συναισθηματικές ανάγκες. Αυτή η πολύπλευρη προσέγγιση εξασφάλιζε ότι οι μαθητές/-τριες λάμβαναν έγκαιρη υποστήριξη συμβάλλοντας στη συνολική ανάπτυξη και ευημερία τους και δημιουργώντας ένα γαλήνιο εκπαιδευτικό περιβάλλον όπου οι μαθητές/-τριες μπορούσαν να ευδοκιμήσουν.

Παρά τον θετικό αντίκτυπο των πρωτοβουλιών ευημερίας του σχολείου, εξακολουθούν να υπάρχουν αρκετές προκλήσεις. Η 1η πρόκληση αφορά τη βελτίωση της επικοινωνίας και της δέσμευσης με τους γονείς για την ενίσχυση μιας πιο συμπεριληπτικής σχολικής κοινότητας και την προώθηση μιας θετικής σχέσης σχολείου-σπιτιού. Η 2η πρόκληση αφορά την ανάγκη να ενισχυθεί η δέσμευση των μαθητών/-τριών προσφέροντας ποικίλες μαθησιακές προσεγγίσεις και επανεξετάζοντας τον ρόλο των εργασιών για το σπίτι για τη μείωση του άγχους των μαθητών/-τριών. Η 3η πρόκληση αναδεικνύει τη συνεχιζόμενη απαίτηση για βελτιωμένη υποστήριξη των μαθητών/-τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες με τη διάθεση περισσότερων πόρων και την υπεράσπιση της ισότιμης πρόσβασης.

Οφέλη:

- **Βελτίωση της Ευημερίας των Μαθητών/-τριών:** Οι προληπτικές πολιτικές ευημερίας του σχολείου προάγουν ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον μειώνοντας το άγχος και προωθώντας την ευτυχία των μαθητών/-τριών.
- **Ενίσχυση των Σχέσεων μεταξύ Συνομηλίκων:** Η εστίαση στη μείωση του εκφοβισμού και την προώθηση της συμπεριληπτικότητας οδηγεί σε ισχυρότερες, θετικότερες σχέσεις μεταξύ των μαθητών/-τριών.
- **Αύξηση της Δέσμευσης των μαθητών/-τριών:** Τα μαθητικά συμβούλια και η συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων ενδυναμώνουν τους/τις μαθητές/-τριες αυξάνοντας το αίσθημα ευθύνης και ηγεσίας τους.
- **Θετική Σχολική Κουλτούρα:** Οι συνεπείς πολιτικές και η επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού δημιουργούν μια θετική και συνεργατική σχολική κουλτούρα.
- **Ολιστική Υποστήριξη των Μαθητών/-τριών:** Η ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευτικών, των συμβούλων και των γονέων διασφαλίζει ότι οι ακαδημαϊκές και συναισθηματικές ανάγκες των μαθητών/-τριών ικανοποιούνται εγκαίρως.
- **Ενίσχυση της Σύνδεσης με την Κοινότητα:** Οι συνεργασίες με τοπικές οργανώσεις εμπλουτίζουν τις εκπαιδευτικές εμπειρίες των μαθητών/-τριών και ενισχύουν τη σύνδεσή τους με την ευρύτερη κοινότητα.
- **Μείωση του Σχολικού Εκφοβισμού:** Η ταχεία παρέμβαση και τα συνεπή μέτρα κατά του εκφοβισμού οδήγησαν σε αισθητή μείωση των περιστατικών εκφοβισμού στο σχολείο.

«Έχουμε δασκάλους που αναλαμβάνουν δράση, με αποτέλεσμα να έχει μειωθεί ο εκφοβισμός στο σχολείο».

(Μαθητής/-τρια δημοτικού σχολείου)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Διαμορφώστε Ισχυρή Ηγεσία και Πολιτικές: Καθορίστε σαφείς, συνεπείς πολιτικές που δίνουν προτεραιότητα στην ευημερία των μαθητών/-τριών και προωθούν τη συνεργασία μεταξύ του προσωπικού.

Επενδύστε στην Ανάπτυξη των Εκπαιδευτικών: Εξασφαλίστε συνεχή κατάρτιση για να εφοδιάσετε τους/τις εκπαιδευτικούς, ιδίως τον/τη δάσκαλο/-λα διαπαιδαγώγησης, με αποτελεσματικές στρατηγικές για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού, τη διαχείριση της τάξης και την υποστήριξη των διαφορετικών αναγκών των μαθητών/-τριών.

Ενθαρρύνετε τη Συμμετοχή των Μαθητών/-τριών: Εμπλέξτε τους/τις μαθητές/-τριες στη λήψη αποφάσεων μέσω συμβουλίων ή έργων για να ενισχύσετε τη δέσμευση και τις ηγετικές τους δεξιότητες.

Δημιουργήστε Συνεργασίες με την Κοινότητα και την Οικογένεια: Ενισχύστε τους δεσμούς με τοπικές οργανώσεις και διατηρήστε ανοιχτή επικοινωνία με τις οικογένειες για την υποστήριξη της ευημερίας των μαθητών/-τριών.

Πρόσθετοι Πόροι:

Εισαγωγή των ομάδων διαπαιδαγώγησης στα σχολεία της Μάλτας:

https://www.academia.edu/19736982/The_introduction_of_nurture_groups_in_Maltese_schools_a_method_of_promoting_inclusive_education

Σύνδεσμος για ένα πρόγραμμα ποδοσφαιρικής παιδείας που χρησιμοποιείται από το σχολείο για την προώθηση της ευημερίας και των ακαδημαϊκών επιδόσεων των μαθητών/-τριών μέσω ενός κοινού ενδιαφέροντος:

<https://nla.gov.mt/mt/bil-qari-u-l-kitba-niskorja-footballers-read-and-write-programme/>

Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D., & Schellinger, K. B. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82(1), 405-432. doi:10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x

Kidger, J., Gunnell, D., Biddle, L., Campbell, R., & Donovan, J. (2010). Part and parcel of teaching? Secondary school staff's views on supporting student emotional health and well-being. *British Educational Research Journal*, 36(6), 919-935.

Συμπέρασμα:

Η πρακτική αυτή αναδεικνύει τη σημασία της προώθησης της ευημερίας των μαθητών/-τριών μέσω σαφούς ηγεσίας, συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης, προσεγγίσεων συμπεριληπτικής μάθησης και ισχυρών συνεργασιών με την κοινότητα. Τα βασικά συμπεράσματα περιλαμβάνουν την ανάγκη για ανοιχτή επικοινωνία μεταξύ του προσωπικού, των μαθητών/-τριών και των γονέων, προληπτικά μέτρα για τη μείωση του σχολικού εκφοβισμού και την αξία της ενδυνάμωσης των μαθητών/-τριών μέσω της ενεργού συμμετοχής στη λήψη αποφάσεων. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να διερευνήσουν και να προσαρμόσουν αυτές τις στρατηγικές, ώστε να ταιριάζουν στις μοναδικές ανάγκες των δικών τους σχολείων εξασφαλίζοντας μια ολιστική προσέγγιση για την υποστήριξη της ευημερίας των μαθητών/-τριών.

Πολυεπαγγελματική Υποστήριξη Ευημερίας

Κατηγορία: Ευημερία και Υποστήριξη

Επισκόπηση:

Το εργαλείο αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της παροχής τόσο συλλογικής όσο και ατομικής πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τη μάθηση και την ευημερία των μαθητών/-τριών στο σχολείο σε στενή συνεργασία με τους κηδεμόνες τους. Ανάλογα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών, οι δραστηριότητες υποστήριξης σχεδιάζονται, υλοποιούνται και παρακολουθούνται είτε στην τάξη είτε σε μικρές ομάδες. Είναι σημαντικό να διαπραγματεύονται από κοινού τις ανάγκες των μαθητών/-τριών, τις δυνατότητες και τις μορφές υποστήριξης και τις ευθύνες των μαθητών/-τριών, των εκπαιδευτικών και των κηδεμόνων. Κύριος στόχος είναι η έγκαιρη υποστήριξη της μάθησης, της ευημερίας και της ανάπτυξης των μαθητών/-τριών σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα στην εκπαιδευτική τους πορεία.

Η πολυεπαγγελματική υποστήριξη της ευημερίας περιλαμβάνει ποικίλες δραστηριότητες σε διάφορα συστημικά επίπεδα στο σχολείο. Οι δραστηριότητες υποστήριξης σχεδιάζονται και ξεκινούν από διάφορους/-ρες επαγγελματίες που εργάζονται στο σχολείο ανάλογα με την κατεύθυνση και το αντικείμενό τους: εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτικοί ειδικής αγωγής, καθηγητές φινλανδικής ως δεύτερης γλώσσας, σχολικός/-κή ψυχολόγος, λογοθεραπευτής/-τρια, σχολικός/-κή νοσηλεύτρια/-τρια, κοινωνικός/-κή λειτουργός, εργαζόμενος/-νη σε θέματα νεολαίας (youth worker), σχολικοί/-κές σύμβουλοι, σχολικοί/-κές βοηθοί, πολυπολιτισμικοί/-κές σύμβουλοι ή/και διευθυντές/-ντριες. Η υποστήριξη μπορεί να παρέχεται στο πλαίσιο της κανονικής εργασίας του/της μαθητή/-τριας στην τάξη, σε μια μικρή ομάδα στο σχολείο ή εκτός σχολείου. Η χρήση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης απαιτεί εμπειρογνωσία από τους/τις εκπαιδευτικούς, καθώς αυτοί/-τές εξηγούν τις ανάγκες υποστήριξης και σχεδιάζουν τον τρόπο με τον οποίο αυτή υλοποιείται για τους/τις μαθητές/-τριες ή τις τάξεις τους.

Η παροχή πολυεπαγγελματικής υποστήριξης συμφωνείται και παρακολουθείται με τους κηδεμόνες. Οι κηδεμόνες λαμβάνουν συνεχή γενική και ατομική ανατροφοδότηση σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση των μαθητών/-τριών από τον/την εκπαιδευτικό και το σχολείο. Οι εκπαιδευτικοί και οι κηδεμόνες επικοινωνούν σχεδόν καθημερινά μέσω ψηφιακής πλατφόρμας. Χρησιμοποιούνται επίσης και άλλα μέσα επικοινωνίας. Σε περίπτωση που ένας/μία μαθητής/-τρια χρειάζεται κάποια ειδική βοήθεια ή υποστήριξη σε θέματα μάθησης, οι κηδεμόνες συμμετέχουν πάντα στη λήψη αποφάσεων και οι λύσεις υποστήριξης συζητούνται μαζί τους. Οι πολυπολιτισμικοί/-κές σύμβουλοι διαδραματίζουν καίριο υποστηρικτικό ρόλο στη διαπολιτισμική μετάφραση κατά τη συνεργασία σχολείου-σπιτιού προστατεύοντας τις υπάρχουσες πολιτισμικές μειονοτικές ομάδες.

Το ήθος και το σκεπτικό πίσω από την πολυεπαγγελματική υποστήριξη είναι ότι οι μαθητές/-τριες λαμβάνουν υποστήριξη στις τάξεις και τα σχολεία τους από τους/τις ίδιους/-δίες τους/τις δασκάλους/-λες τους και τους πιο κοντινούς ενήλικες που γνωρίζουν καλά. Η επαγγελματική υποστήριξη από διάφορους/-ρες ειδικούς είναι σημαντική στον σχεδιασμό και την παροχή βοήθειας και συνδρομής για τις ειδικές μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο. Όταν οι διαπιστωμένες ανάγκες και προκλήσεις των μαθητών/-τριών αντιμετωπίζονται έγκαιρα και ολοκληρωμένα και σε στενή συνεργασία με τους κηδεμόνες, είναι πιθανό να επιλυθούν και να διευκολυνθεί η μαθησιακή πορεία τους στις επόμενες φάσεις. Η ομάδα-στόχος είναι μαθητές/-τριες ηλικίας 7-15 ετών. Οι βασικοί/-κές ενδιαφερόμενοι/-νες είναι οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές/-ντριες και οι κηδεμόνες, καθώς και όλοι/-λες οι επαγγελματίες που ανήκουν στην πολυεπαγγελματική ομάδα που είναι υπεύθυνη για την υποστήριξη της μάθησης των μαθητών/-τριών και τη συμβολή στην εκπαίδευσή τους.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Το αναλυτικό πρόγραμμα ως αφετηρία: Είναι σημαντικό οι εκπαιδευτικοί να θεωρούν το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου ως αφετηρία κατά τον σχεδιασμό των μαθησιακών στόχων, του περιεχομένου, των μεθόδων διδασκαλίας και της αξιολόγησης για ολόκληρο το σχολικό έτος, για μεγαλύτερες περιόδους μάθησης και για μεμονωμένα μαθήματα. Καλό είναι να καθορίζονται οι μαθησιακοί στόχοι των μαθητών/-τριών και να σχεδιάζεται η αξιολόγηση για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνονται οι στόχοι στα διάφορα μαθήματα και την εκμάθηση γενικών δεξιοτήτων.

Οι ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών: Είναι σημαντικό να εξετάζονται οι μαθητές/-τριες της τάξης, πώς είναι και τι είδους ατομικές ανάγκες έχουν όσον αφορά τη μάθηση και την ευημερία τους. Η κατάσταση όλων των μαθητών/-τριών θα πρέπει να συζητείται στην πολυεπαγγελματική ομάδα του σχολείου σε γενικό επίπεδο και προληπτικά. Αν ο/η εκπαιδευτικός ανησυχεί σχετικά με τις ανάγκες μάθησης και υποστήριξης των μαθητών/-τριών, τότε αυτές θα πρέπει να τίθενται στη συζήτηση.

Λεπτομερές σχέδιο παροχής στήριξης: Είναι ζωτικής σημασίας να δημιουργηθεί ένα σχέδιο για την παροχή υποστήριξης και να καθοριστούν οι λεπτομέρειες της υποστήριξης στην πολυεπαγγελματική ομάδα του σχολείου. Θα πρέπει να προσδιοριστούν οι ανάγκες υποστήριξης ως σημείο εκκίνησης, να εξεταστεί προσεκτικά ο σκοπός της υποστήριξης, να καθοριστούν οι τρόποι και οι πρακτικές της υποστήριξης και να σχεδιαστεί η υλοποίηση. Σχεδιάστε προσεκτικά τον τρόπο με τον οποίο υλοποιείται η υποστήριξη και προβλέψτε αν απαιτεί κοινό σχεδιασμό των μαθημάτων. Εμπλέξτε τους γονείς στη συζήτηση και τον κοινό σχεδιασμό της υποστήριξης προληπτικά. Αν υπάρχει λόγος να συμμετέχουν οι μαθητές/-τριες στη συζήτηση και τον κοινό σχεδιασμό, τότε φροντίστε να το κάνετε.

Υλοποίηση:

Ενεργοποίηση της στήριξης: Υλοποιήστε την υποστήριξη σύμφωνα με το σχέδιο σε συνεργασία με την πολυεπαγγελματική ομάδα. Παρακολουθήστε προσεκτικά την εφαρμογή και προσαρμόστε το σχέδιο ανάλογα με τις ανάγκες και τις συμπεριφορές των μαθητών/-τριών. Αν η πολυεπαγγελματική υποστήριξη παρέχεται στο πλαίσιο των κανονικών μαθημάτων, φροντίστε να την εξομαλύνετε όσο το δυνατόν περισσότερο.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Συνεχής παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να παρακολουθούν την αποτελεσματικότητα αυτής της πρακτικής μέσω συνεχών αλληλεπιδράσεων και τακτικών αξιολογήσεων μαζί με τους/τις μαθητές/-τριες, τους/τις επαγγελματίες των ειδικοτήτων που εμπλέκονται στην παροχή υποστήριξης και τους κηδεμόνες. Αυτό επιτρέπει την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της υποστήριξης και της ανάγκης συνέχισης της, καθώς και την πραγματοποίηση αλλαγών, εφόσον είναι απαραίτητο.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Τα παραδείγματα του εργαλείου προέρχονται από δύο μελέτες περίπτωσης σε φινλανδικά πολυπολιτισμικά σχολεία. Το εργαλείο ρυθμίζεται από τον Νόμο για τη Βασική Εκπαίδευση και τον Νόμο για την Ευημερία των Μαθητών/-τριών στη Φινλανδία, καθώς και από διάφορους άλλους επίσημους κανονισμούς, και ως εκ τούτου, εφαρμόζεται σε όλα τα φινλανδικά σχολεία με διάφορους τρόπους. Οι εκπαιδευτικοί στα φινλανδικά σχολεία έχουν ευρεία παιδαγωγική ελευθερία και συνάμα ευθύνη για την ανάπτυξη των συγκεκριμένων παιδαγωγικών πρακτικών και εργαλείων, τα οποία χρησιμοποιούν στις τάξεις τους και στην πρόδοό τους προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Τα σχολεία της περίπτωσης λειτουργούν στο περιβάλλον τους με επιτυχία σχεδόν 25 χρόνια, παρά την αυξανόμενη ποικιλομορφία και τις πολύπλευρες ανάγκες υποστήριξης των μαθητών/-τριών και των οικογενειών. Οι λόγοι για την ομαλή οργάνωση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης της ευημερίας είναι το επίμονο και διορατικό εκπαιδευτικό έργο που γίνεται στα σχολεία από την αρχή, η συνεργατική και κοινή ηγεσία στα σχολεία, η συνεχής παρακολούθηση των αναγκών των μαθητών/-τριών και των οικογενειών, η ανάπτυξη των περιοχών γύρω από τα σχολεία και η δέσμευση για το καλύτερο του κάθε παιδιού. Μερικά παραδείγματα που αντλήθηκαν από τη μελέτη περίπτωσης είναι τα εξής:

Επιτυχής υλοποίηση της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης της ευημερίας. Η πολυεπαγγελματική υποστήριξη της ευημερίας του σχολείου ρυθμίζεται από διάφορες πράξεις σχετικά με τη σχολική εκπαίδευση και τα δικαιώματα των μαθητών/-τριών, αλλά τέθηκε σε εφαρμογή και προσαρμόστηκε στις ανάγκες των μαθητών/-τριών και των τάξεων σε επίπεδο σχολείου. Η εμπειρογνώση των επαγγελματιών αξιοποιήθηκε σε μεγάλο βαθμό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο για την υποστήριξη της μάθησης και της ανάπτυξης των μαθητών/-τριών. Το βασικό ζήτημα ήταν πόσο καλά οι εκπαιδευτικοί, οι διευθυντές/-ντριες και οι άλλοι/-λες επαγγελματίες γνώριζαν τις ατομικές ανάγκες μάθησης και υποστήριξης των μαθητών/-τριών και πόσο ακριβή στοιχεία και κατανόηση της κατάστασης είχαν. Εξίσου σημαντικό ήταν το πόσο καλά και στοχευμένα οι επαγγελματίες μπορούσαν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν την υποστήριξη και πόσο στοχευμένη ήταν για τις ανάγκες των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση: Οι εκπαιδευτικοί παρακολούθησαν αδιάλειπτα την υλοποίηση και την αποτελεσματικότητα της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης και αξιολόγησαν την αναγκαιότητά της. Η δέσμευση για την υλοποίηση της υποστήριξης και η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγησή της κρίθηκε απαραίτητη.

Συνεργασία με τους κηδεμόνες: Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν τη σημασία του σχεδιασμού της πολυεπαγγελματικής υποστήριξης με τους κηδεμόνες. Σέβονται το εκπαιδευτικό υπόβαθρο των οικογενειών και τις ευθύνες τους ως κηδεμόνων. Οι εκπαιδευτικοί υπογράμμισαν επίσης τη συνεργασία ως σημαντικό πόρο όταν εργάζονται για το βέλτιστο συμφέρον της μάθησης των μαθητών/-τριών.

Οφέλη:

Η παροχή στοχευμένης και εξατομικευμένης πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών είναι πιθανό να βελτιώσει τη μάθηση, τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ευημερία και τη σχολική τους δέσμευση. Οι εκπαιδευτικοί τόνισαν ότι η παροχή της καλύτερης δυνατής υποστήριξης είναι απαραίτητη για την τρέχουσα και την περαιτέρω ανάπτυξη των μαθητών/-τριών και καθοριστική σε πολιτισμικά και ποικιλόμορφα σχολικά περιβάλλοντα. Αυτό πρέπει να πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο μιας συνολικής προσπάθειας όλου του σχολείου.

Συμβουλές Επιτυχίας:

Δημιουργήστε μια πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας στο/στον σχολείο/δήμο. Αναπτύξτε τις πρακτικές για την τακτική και συνεχή εργασία της.

Ενθαρρύνετε τους/τις εκπαιδευτικούς να αλληλεπιδρούν ενεργά με την πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας και να συζητούν τις λεπτομέρειες των μαθησιακών αναγκών των μαθητών/-τριών. Παροτρύνετέ τους/τες να εκφράζουν τυχόν ανησυχίες τους.

Ενθαρρύνετε την πολυεπαγγελματική ομάδα υποστήριξης της ευημερίας να σχεδιάζει συνεργατικά την υποστήριξη των μαθητών/-τριών.

Εμπλέξτε τους κηδεμόνες στις συζητήσεις, καθώς και στον σχεδιασμό και την παρακολούθηση της υποστήριξης. Συζητήστε μαζί για τις λεπτομέρειες και τονίστε τη σημασία της κοινής δέσμευσης για το βέλτιστο συμφέρον της μάθησης των μαθητών/-τριών.

Πρόσθετοι Πόροι:

Μπορείτε να βρείτε πρόσθετες πληροφορίες, πόρους για τη διευκόλυνση της υλοποίησης και την περαιτέρω μάθηση εδώ:

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetusuunnitelman_perusteet_2014.pdf

https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_0418.pdf

Ακολουθεί ένα πρακτικό παράδειγμα σχεδίου μαθήματος, το οποίο δείχνει πώς μπορεί να χρησιμοποιηθεί το εργαλείο που περιγράφεται παραπάνω στο πλαίσιο του μαθήματος της μητρικής γλώσσας.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Μητρική γλώσσα: Συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς
Ομάδα-στόχος	Μαθητές/-τριες ηλικίας 10-11 ετών, με διαφορετικά επίπεδα γνώσης της τοπικής γλώσσας (φινλανδικά), διάφορες μητρικές γλώσσες, διαφορετικό κοινωνικοοικονομικό και μεταναστευτικό υπόβαθρο. Συνδιδασκαλία από εκπαιδευτικό της τάξης και εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής. Πολυεπαγγελματική υποστήριξη που παρέχεται παράλληλα κατά τη διάρκεια του μαθήματος από τον/την εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής για τους/τις μαθητές/-τριες των οποίων η δεύτερη γλώσσα είναι η φινλανδική.
Σκοπός	<ul style="list-style-type: none"> • Να μάθουν οι μαθητές/-τριες τα στοιχεία μιας ιστορίας με σασπένς και να δημιουργήσουν μια ιστορία. • Να εξασκηθούν στη χρήση της φαντασίας και της δημιουργικότητας κατά τη συγγραφή μιας ιστορίας με σασπένς. • Να μάθουν να γράφουν με συγκέντρωση, να λαμβάνουν υποστήριξη από τον/τη δάσκαλο/-λα τους και τον/τη δάσκαλο/-λα ειδικής αγωγής κατά τη διάρκεια της συγγραφής.
Στόχοι του Σχεδίου Μαθήματος	Να παρακινήσει τους/τις μαθητές/-τριες να μάθουν για τις ιστορίες με σασπένς, να ενθαρρύνει τους/τις μαθητές/-τριες να χρησιμοποιούν τη φαντασία τους στο γράψιμο, να μάθουν να συγκεντρώνονται στο γράψιμο, να ζητούν βοήθεια και να δέχονται ανατροφοδότηση για τα γραπτά τους.
Διάρκεια	1 μάθημα (75 λεπτά)
Μαθήματα	Μητρική γλώσσα (φινλανδικά), φινλανδικά ως δεύτερη γλώσσα
Προετοιμασία	<ul style="list-style-type: none"> • Εξοικειωθείτε προσεκτικά με το πρόγραμμα σπουδών. Καθορίστε τους μαθησιακούς στόχους για το μάθημα. • Προγραμματίστε έγκαιρα την πολυεπαγγελματική υποστήριξη που θα παρέχεται κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Διαπραγματευτείτε με τους κηδεμόνες σχετικά με τις λεπτομέρειες της υποστήριξης, εάν είναι απαραίτητο. • Σκεφτείτε πώς θα διδάξετε σε συνεργασία με τον/την εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής στην τάξη σας και πώς παρέχεται συγκεκριμένα η υποστήριξη.

Τίτλος σχεδίου μαθήματος	Μητρική γλώσσα: Συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς
Απαιτούμενοι Πόροι	<ul style="list-style-type: none"> • Οδηγίες για τη συγγραφική εργασία των μαθητών/-τριών: οδηγίες για τη συγγραφή μιας αφήγησης με σασπένς, φάσεις και χρονοδιαγράμματα. • Τετράδια μαθητών/-τριών
Μαθησιακές Δραστηριότητες, Φάσεις του μαθήματος	<ul style="list-style-type: none"> • Παρακινήστε τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν την ιστορία σασπένς, συζητήστε εν συντομία πώς την αντιλαμβάνονται και ποια είναι τα βασικά χαρακτηριστικά της. • Συζητήστε με σαφήνεια για τους μαθησιακούς στόχους του μαθήματος με τους/τις μαθητές/-τριες, ενημερώστε ιδιαίτερα για το τι πρόκειται να κάνετε κατά τη διάρκεια του μαθήματος και ακούστε τις απόψεις των μαθητών/τριών. • Δώστε οδηγίες για την εργασία της συγγραφής που πρέπει να γίνει ατομικά: φάσεις της εργασίας, λεπτομερείς οδηγίες της ιστορίας σασπένς. • Παρακολουθήστε την πρόοδο της συγγραφικής εργασίας των μαθητών/-τριών, να είστε διαθέσιμοι/-μες να τους/τις βοηθήσετε όλη την ώρα μέσα στην τάξη, επιτρέψτε και στον/στην εκπαιδευτικό ειδικής αγωγής να βοηθήσει. • Συζητήστε από κοινού για την πρόοδο της εργασίας με τους/τις μαθητές/-τριες· αξιολογήστε τα αποτελέσματα της εργασίας και την επίτευξη των μαθησιακών στόχων· συμφωνήστε από κοινού για την εργασία για το σπίτι· γιορτάστε την εργασία τους και την ολοκλήρωσή της. • Διαβάστε παραδείγματα καλών ιστοριών στο τέλος του μαθήματος ή αφήστε τους/τις μαθητές/-τριες να διαβάσουν οι ίδιοι/-διες, αν το επιθυμούν.
Πηγές για Περαιτέρω Ανάγνωση	Αν υπάρχουν.

Συμπέρασμα:

Το εργαλείο αυτό προσφέρει ένα μοντέλο για την παροχή πολυεπαγγελματικής υποστήριξης για τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών/-τριών σε πολυπολιτισμικές και ποικιλόμορφες τάξεις. Το εν λόγω εργαλείο τονίζει τη σημασία της παροχής υποστήριξης στο πλαίσιο του μαθήματος της μητρικής γλώσσας σε μια κανονική τάξη με τη μορφή συνδιδασκαλίας του/της εκπαιδευτικού της τάξης και ενός/μιας εκπαιδευτικού ειδικής αγωγής. Επιτρέπει στους/τις μαθητές/-τριες να μελετούν στις τάξεις τους μαζί με τους/τις συμμαθητές/-τριές τους και τον/τη δάσκαλο/-λα τους και να λαμβάνουν υποστήριξη εκεί. Οι εκπαιδευτικοί ενθαρρύνονται να προσαρμόσουν αυτό το εργαλείο στη δική τους τάξη λαμβάνοντας υπόψη τις απαιτήσεις του τοπικού προγράμματος σπουδών, των νόμων και των κανονισμών, καθώς και τις ατομικές ανάγκες των μαθητών/-τριών τους.

Διαδραστικές Ομάδες

Επισκόπηση:

Οι Διαδραστικές Ομάδες είναι ένας τύπος Επιτυχημένης Εκπαιδευτικής Δράσης που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων και σε οποιοδήποτε πλαίσιο στο οποίο υλοποιούνται (Flecha, 2015). Πρόκειται για την πιο αποτελεσματική μορφή οργάνωσης της τάξης που αξιοποιεί την αλληλεπίδραση των συνομηλίκων και τη συμμετοχή της κοινότητας για τη βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων και της ευημερίας. Οι μαθητές/-τριες οργανώνονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες (όσο το δυνατόν περισσότερο όσον αφορά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, το φύλο, τη γλώσσα, το πολιτισμικό υπόβαθρο κ.λπ.) και κάθε μικρή ομάδα λαμβάνει την υποστήριξη ενός/μιας ενήλικα εθελοντή/-ντριας, ο/η οποίος/-α εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή και μεγιστοποιεί τις ευκαιρίες για διαλογικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ συνομηλίκων που αλληλοβοηθούνται και αλληλοϋποστηρίζονται. Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σχολικό μάθημα και δεν απαιτούν πρόσθετους πόρους από το σχολείο: οι διαθέσιμοι ανθρώπινοι πόροι κατανέμονται για την υποστήριξη όλων των μαθητών/-τριών που περιλαμβάνονται στην κανονική τάξη.

Επεξήγηση του σκοπού και των επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων:

Οι Διαδραστικές Ομάδες διαφοροποιούν, πολλαπλασιάζουν τις αλληλεπιδράσεις και εμπλέκουν τους/τις μαθητές/-τριες συνεχώς στη μαθησιακή διαδικασία ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο τα μαθησιακά αποτελέσματα και βελτιώνοντας το κλίμα στην τάξη (ή ακόμη και σε ολόκληρο το σχολείο). Αυτή η συμπεριληπτική ομαδοποίηση βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, τις διαπροσωπικές σχέσεις και τη συνύπαρξη διασφαλίζοντας ότι κανείς δεν αποκλείεται. Οι ενήλικες που συμμετέχουν εθελοντικά στις ομάδες διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις, παρακολουθούν την ισότιμη συμμετοχή και προωθούν τη βοήθεια και την αλληλεγγύη ενισχύοντας έτσι ένα υποστηρικτικό περιβάλλον.

Αποτελέσματα για τους/τις μαθητές/-τριες: Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων στις βασικές δεξιότητες (γραμματισμός, μαθηματικά, φυσικές επιστήμες, ή όποιο μάθημα επιλεγεί για την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων)· βελτίωση των δεξιοτήτων συλλογισμού και επίλυσης προβλημάτων· αυξημένη ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση· υψηλότερη σχολική φοίτηση· μεγαλύτερη φιλοκοινωνική συμπεριφορά· βελτίωση των διαπροσωπικών σχέσεων, της συνύπαρξης και της ικανότητας συμμετοχής σε ισότιμο διάλογο.

Αποτελέσματα για τους/τις εκπαιδευτικούς: Συνεχής ανατροφοδότηση και αναστοχασμός σχετικά με τη διδακτική τους πρακτική· αυξημένες προσδοκίες για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών/-τριών. Οι διαδραστικές ομάδες μεγιστοποιούν τις ευκαιρίες παρακολούθησης ολόκληρης της τάξης, ενώ παράλληλα εστιάζουν στην ατομική πρόοδο.

Αποτελέσματα για τους/τις εθελοντές/-ντριες: Ενδυνάμωση, ουσιαστικές σχέσεις με τους/τις μαθητές/-τριες και τους/τις εκπαιδευτικούς και μεταξύ των ίδιων των εθελοντών/-ντριών, ισχυροί δεσμοί εντός της κοινότητας, βιώνουν έναν καλύτερο σκοπό στη ζωή όταν βοηθούν τους άλλους, στενές σχέσεις οικογένειας-κοινότητας-σχολείου.

Δεν υπάρχει ελάχιστο ή μέγιστο όριο ηλικίας για τη συμμετοχή σε μια Διαδραστική Ομάδα, η οποία μπορεί να υλοποιηθεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Δεν υπάρχουν γλωσσικοί περιορισμοί στις Διαδραστικές Ομάδες (είναι κατάλληλες για κάθε γλώσσα) και εφαρμόζονται σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα. Ακόμη, οι εν λόγω Ομάδες μπορούν να συμβάλουν στην εκμάθηση γλωσσών μέσω των συνεχών διαλογικών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και με ενήλικες με διαφορετικό υπόβαθρο. Οι οικογένειες, τα μέλη της κοινότητας και το προσωπικό του σχολείου είναι ευπρόσδεκτες/-κτα να εμπλακούν και να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες. Είναι μια μοναδική ευκαιρία να εμπλακούν οι ενήλικες στη μάθηση και την ανάπτυξη των παιδιών. Δεν απαιτείται προηγούμενη εμπειρία ή δεξιότητες για να συμμετάσχουν ως εθελοντές/-ντριες· η μόνη προϋπόθεση είναι να δεσμευτούν να διευκολύνουν τις αλληλεπιδράσεις των μαθητών/-τριών, να τους/τις στηρίζουν σύμφωνα με τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης και να έχουν υψηλές προσδοκίες από όλους/-λες.

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

1. Οι μαθητές/-τριες χωρίζονται σε μικρές ετερογενείς ομάδες των 4-6 ατόμων. Ο αριθμός των ομάδων και των συμμετεχόντων/-χουσών ανά ομάδα εξαρτάται από το μέγεθος της τάξης.

2. Προετοιμασία δραστηριοτήτων: Ο αριθμός των δραστηριοτήτων πρέπει να αντιστοιχεί στον αριθμό των συμμετεχουσών ομάδων.

α. Οι δραστηριότητες αυτές, που προετοιμάζονται από τον/την εκπαιδευτικό, θα πρέπει να είναι γνωστικά απαιτητικές και ελκυστικές και να ευθυγραμμίζονται με τους μαθησιακούς στόχους και το πρόγραμμα σπουδών.

β. Όλα τα παιδιά σε κάθε ομάδα εργάζονται στην ίδια δραστηριότητα: δεν επιτρέπονται προσαρμογές στη δραστηριότητα για μαθητές/-τριες με χαμηλότερες ακαδημαϊκές επιδόσεις. Στους/Στις μαθητές/-τριες με ειδικές ανάγκες μπορεί να παρέχεται επιπλέον προετοιμασία για τις δραστηριότητες πριν από τη συνεδρία της Διαδραστικής Ομάδας, ώστε να τους προσφέρεται η δυνατότητα να συμμετέχουν με ίσες ευκαιρίες στην ομάδα.

3. Ενθάρρυνση των οικογενειών να εργαστούν εθελοντικά: Αυτό μπορεί να επιτευχθεί αρχικά με την πρόσκλησή τους να συμμετάσχουν σε ένα μικρό μέρος της συνεδρίας ή με τη μετάδοση της αξίας των ατομικών πολιτισμικών τους γνώσεων και της τεράστιας συμβολής που μπορούν να έχουν στη μάθηση των παιδιών. Οι αρχές της διαλογικής μάθησης καθοδηγούν την αλληλεπίδραση και αποτελούν το κλειδί για την οικοδόμηση θετικών σχέσεων με τις οικογένειες. Η συμμετοχή τους είναι συχνά αποτέλεσμα της καθημερινής ενθάρρυνσης από τους/τις εκπαιδευτικούς.

Υλοποίηση:

Τα βήματα που περιγράφονται παρακάτω μπορούν να προσαρμοστούν στην πραγματικότητα του σχολικού πλαισίου.

α. Ο/Η εκπαιδευτικός καλωσορίζει τους/τις εθελοντές/-ντριες.

β. Στη συνέχεια, ανακεφαλαιώνει τις αρχές της διαλογικής μάθησης, τη δομή μιας συνεδρίας Διαδραστικής Ομάδας και την επιστημονική υποστήριξη της παρέμβασης.

γ. Ο/Η εκπαιδευτικός δίνει μια επισκόπηση των εργασιών που προετοιμάστηκαν για τη συνεδρία.

δ. Διαδραστικές Ομάδες: Για κάθε δραστηριότητα διατίθενται 10-20 λεπτά, με τις ομάδες να εναλλάσσονται μετά την ολοκλήρωση κάθε δραστηριότητας. Στο τέλος της συνεδρίας, κάθε παιδί θα έχει ολοκληρώσει 4 ή 5 εργασίες και θα έχει αλληλεπιδράσει με 4 ή 5 εθελοντές/-ντριες). Οι μαθητές/-τριες εκτελούν τις εργασίες αλληλεπιδρώντας μεταξύ τους μέσω ισότιμου διαλόγου. Για κάθε ομάδα, υπάρχει ένας/μία ενήλικος/-κη εθελοντής/-ντρια, ο/η οποίος/-α είναι υπεύθυνος/-νη για τη διευκόλυνση των αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών. Ο/Η εθελοντής/-ντρια δεν έχει την ευθύνη να εξηγήσει τη δραστηριότητα. Ο ρόλος του/της είναι να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της ομάδας συμμετέχουν και συμβάλλουν με αλληλεγγύη κατά την ολοκλήρωση της εργασίας. Αυτό περιλαμβάνει ενέργειες όπως η πρόσκληση όσων συμμετείχαν λιγότερο, η προτροπή για συλλογικούς αναστοχασμούς, η υποστήριξη και ο εορτασμός της συλλογικής εργασίας.

ε. Ο/Η εκπαιδευτικός ελέγχει τον χρόνο, παρατηρεί κάθε ομάδα και της προσφέρει την υποστήριξη ή τη βοήθεια που χρειάζεται. Αυτό του/της δίνει την ευκαιρία να πλαισιώσει τη μάθηση των μαθητών/-τριών.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί επιλέγουν να κάνουν έναν γύρο ανατροφοδότησης μετά από κάθε συνεδρία Διαδραστικών Ομάδων. Αυτό μπορεί να γίνει με τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών ή/και εθελοντών/-ντριών σε έναν γρήγορο γύρο που τους/τις ρωτάει πώς ένιωσαν στις διαδραστικές ομάδες, αν βοήθησαν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη, αν έμαθαν ή κατάλαβαν κάτι καινούργιο, κ.λπ.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η πρώτη χρονιά της Εμίλια ως δασκάλα μαθηματικών ξεκίνησε σε μια τάξη στην οποία τα επίπεδα επίδοσης ήταν πολύ διαφορετικά. Αν και μερικοί/-κές από τους/τις 10χρονους/-νες μαθητές/-τριές της είχαν καλές επιδόσεις στο εν λόγω μάθημα, το επίπεδο κάποιων άλλων ήταν κάτω από αυτό που απαιτείται για τη συγκεκριμένη ηλικιακή ομάδα. Πώς θα μπορούσε η Εμίλια να περιμένει από 25 παιδιά (μερικά από τα οποία μιλούσαν ελάχιστα τη γλώσσα διδασκαλίας) να ακολουθήσουν το σχολικό εγχειρίδιο; Μετά από μόλις δύο μήνες υλοποίησης των Διαδραστικών Ομάδων στις τάξεις της, οι επιδόσεις των μαθητών/-τριών βελτιώθηκαν, επειδή έπρεπε να εξηγήσουν στους/στις συμμαθητές/-τριές τους βασικές αριθμητικές και γεωμετρικές πράξεις με δικά τους λόγια, ενώ όσοι/-σες αντιμετώπιζαν περισσότερες δυσκολίες στην αρχή επωφελήθηκαν από τις εξηγήσεις των συμμαθητών/-τριών τους και συνέβαλαν επίσης στην επίλυση προβλημάτων αξιοποιώντας στο έπακρο την πολιτισμική τους νοημοσύνη. Η Εμίλια εξηγεί τώρα πώς οι Διαδραστικές Ομάδες έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα ωφέλιμες για την υποβοήθηση των μαθησιακών διαδικασιών των μαθητών/-τριών, όταν το επίπεδο επίδοσης είναι ετερογενές: επιταχύνουν τη μάθηση των παιδιών με χαμηλότερες επιδόσεις, ενώ παράλληλα βοηθούν εκείνα που επιτυγχάνουν υψηλότερες επιδόσεις. Επιπλέον, τα πολιτισμικά διαφορετικά πλαίσια έχουν ωφεληθεί σε μεγάλο βαθμό από την υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων, καθώς συμβάλλουν στην ανάπτυξη συμπεριφορών που βασίζονται στην αλληλεγγύη και δημιουργούν ένα θετικό περιβάλλον στην τάξη, στο οποίο η αλληλοβοήθεια είναι απαραίτητη. Αυτό έχει αποδειχθεί σε περισσότερα από 9.000 σχολεία παγκοσμίως.

1. Εξασφάλιση κατάλληλου αριθμού εθελοντών/-ντριών: Οι εκπαιδευτικοί και η κοινότητα καλλιεργούν καθημερινά σχέσεις εμπιστοσύνης με τις οικογένειες μέσω τακτικής επικοινωνίας που βασίζεται σε ισότιμο διάλογο.

2. Εξισορρόπηση του επιπέδου δυσκολίας των δραστηριοτήτων της Διαδραστικής Ομάδας: Η συνεχής παρακολούθηση της καταλληλότητας των δραστηριοτήτων επιλύει αυτό το πρόβλημα (π.χ. αν δεν υπήρχε επαρκής χρόνος για την επίλυσή τους, αν ήταν πολύ μεγάλης διάρκειας ή πολύ απλή).

Οφέλη:

α) Βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων και μείωση των απουσιών. Οι μαθητές/-τριες αυξάνουν τη δέσμευσή τους και βελτιώνουν το επίπεδο επίδοσής τους.

β) Δημιουργία ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς και υποστήριξης για όλους/-λες. Οι Διαδραστικές Ομάδες μεγιστοποιούν την ικανότητα των παιδιών για αμοιβαία βοήθεια και υποστήριξη και ενισχύουν την ισότιμη συμμετοχή στις συζητήσεις στην τάξη και όχι μόνο, συμπεριλαμβανομένων των μαθητών/-τριών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

γ) Διευκόλυνση και επιτάχυνση των ακαδημαϊκών και κοινωνικών επιτευγμάτων των νεοαφιχθέντων/-χθεισών και των μεταναστών/-στριών μαθητών/-τριών. Η ομαλή και επιταχυνόμενη μετάβαση σε ένα νέο σχολείο είναι ευκολότερη όταν υπάρχουν Διαδραστικές Ομάδες.

«Βλέπω ότι μέσω των Διαδραστικών Ομάδων μπορούν να προταθούν και να επιτευχθούν δύσκολα πράγματα. Για παράδειγμα, η συγγραφή...η ατομική παραγωγή είναι δύσκολη γι' αυτούς και βλέπω ότι κάνουν τεράστια πρόοδο και μου αρέσει πολύ. Και αυτό οφείλεται σε όλους, καθώς και στους σπουδαίους εθελοντές που έχουμε». (Μαρία-δασκάλα της 2ας τάξης στο Artatse)

«Είναι αλήθεια ότι στις Διαδραστικές Ομάδες, το στήσιμο της τάξης προωθεί πραγματικά την ένταξη, την πραγματική ένταξη, καθώς τα παιδιά σε άλλους τύπους τάξης ή σε άλλες τάξεις δεν θα ήταν τόσο συμμετοχικά ή θα ήταν πιο δύσκολο για αυτά να συμμετάσχουν ή να κατανοήσουν μια εργασία. Στις διαδραστικές ομάδες, συμβαίνει το αντίθετο». (Σάρα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

«...η γειτονιά αλλάζει, αλλάζουμε το πλαίσιο για να πετύχουμε τα όνειρά μας. Ακούστε κάτι που μου αρέσει πολύ: αν βάζεις όρια στα παιδιά, εσύ είσαι στο τέλος της ημέρας αυτός που μπλοκάρει τις δυνατότητές τους. Γι' αυτό, πρέπει να έχεις πάντα υψηλές φιλοδοξίες και νομίζω ότι αυτό είναι που κάνει το όλο πράγμα να λειτουργεί...». (Ρόζα-δασκάλα στο CEIP Republica Venezuela)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η συμμετοχή των οικογενειών και των μελών της κοινότητας ως εθελοντών/-τριών είναι απαραίτητη για τις Διαδραστικές Ομάδες και ενισχύει τον κοινωνικό αντίκτυπό τους. Πέραν αυτού, βασική πτυχή αποτελούν οι υψηλές προσδοκίες.

Πρόσθετοι Πόροι:

Άρθρα:

- [-Boosted inclusivity and friendship through Interactive Groups \(Ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της φιλίας μέσω των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [-Additional language acquisition in multilingual context in Elementary Education \(Κατάκτηση πρόσθετων γλωσσών σε πολύγλωσσο περιβάλλον στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση\)](#)
- [-Enhanced help and solidarity interactions in early childhood education \(Ενίσχυση των αλληλεπιδράσεων βοήθειας και αλληλεγγύης στην προσχολική εκπαίδευση\)](#)
- [-Improved math skills in Elementary Education \(Βελτίωση των μαθηματικών δεξιοτήτων στη Δημοτική Εκπαίδευση\)](#)
- [-Path for academic and social success for immigrant students \(Δρόμος ακαδημαϊκής και κοινωνικής επιτυχίας για μετανάστες/-στριες μαθητές/-τριες\)](#)
- [-Fueled social transformation through Interactive Groups in math \(Ενίσχυση του κοινωνικού μετασχηματισμού μέσω των Διαδραστικών Ομάδων στα μαθηματικά\)](#)
- [-The power of IG in leveraging learning opportunities for students with disabilities \(Η δύναμη των ΔΟ στην αξιοποίηση των μαθησιακών ευκαιριών για μαθητές/-τριες με αναπηρίες\)](#)

Πρακτικές Οδηγίες:

- [-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [-Infographic on implementation and impacts in elementary education \(Infographic σχετικά με την υλοποίηση και τις επιπτώσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση\)](#)

Εκπαιδευτικό Βίντεο:

- [-Interactive Groups: Learning through egalitarian dialogue \(Διαδραστικές Ομάδες: Μάθηση μέσω ισότιμου διαλόγου\)](#)
- [-Inclusive classroom organization: practical examples of Interactive Groups \(Οργάνωση συμπεριληπτικής τάξης: πρακτικά παραδείγματα Διαδραστικών Ομάδων\)](#)
- [-Step-by-step implementation of Interactive Groups \(Βήμα προς βήμα υλοποίηση των Διαδραστικών Ομάδων\)](#)

Συμπέρασμα:

- Η αναγνώριση όλων των μορφών διαφορετικότητας και πολιτισμικής νοημοσύνης μέσω των Διαδραστικών Ομάδων βελτιώνει τα μαθησιακά αποτελέσματα και την ευημερία των παιδιών.
- Η ενεργός και ουσιαστική συμμετοχή των μελών της κοινότητας στις σχολικές δραστηριότητες αυξάνει τις πιθανότητες επιτυχούς εκμάθησης θεμελιωδών δεξιοτήτων και κοινωνικής συνοχής.
- Οι δραστηριότητες και οι εργασίες στις Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να σχεδιαστούν ανάλογα με το μάθημα ή τον μαθησιακό στόχο.
- Οι Διαδραστικές Ομάδες μπορούν να υλοποιηθούν σε ένα ευρύ φάσμα ηλικιών, από το νηπιαγωγείο μέχρι τη μεταδευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Ο αριθμός των ομάδων μπορεί να προσαρμοστεί στον αριθμό των συμμετεχόντων/-χουσών.
- Δεν απαιτούνται πρόσθετοι πόροι εκτός από το ανθρώπινο δυναμικό των σχολείων και των κοινοτήτων.

Σχολεία του Δάσους

Η πρακτική των Σχολείων του Δάσους στηρίζεται σε έξι (6) αρχές, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. Το Σχολείο του Δάσους είναι μια μακροπρόθεσμη διαδικασία τακτικών συνεδριών και όχι μεμονωμένων ή σπάνιων επισκέψεων· ο κύκλος του σχεδιασμού, της παρατήρησης, της προσαρμογής και της αναθεώρησης συνδέει κάθε συνεδρία.

2. Το Σχολείο του Δάσους πραγματοποιείται σε δάσος ή σε φυσικό περιβάλλον για να υποστηρίξει την ανάπτυξη μιας δια βίου σχέσης μεταξύ των μαθητών/-τριών και του φυσικού κόσμου.

3. Το Σχολείο του Δάσους χρησιμοποιεί μια σειρά από μαθητοκεντρικές διαδικασίες για να δημιουργήσει μια κοινότητα ύπαρξης, ανάπτυξης και μάθησης.

4. Το Σχολείο του Δάσους στοχεύει στην προώθηση της ολιστικής ανάπτυξης όλων των εμπλεκόμενων καλλιεργώντας ανθεκτικούς/-κές, με αυτοπεποίθηση, ανεξάρτητους/-τες και δημιουργικούς/-κές μαθητές/-τριες.

5. Το Σχολείο του Δάσους προσφέρει στους/στις μαθητές/-τριες την ευκαιρία να αναλάβουν υποβοηθούμενοι/-νες κινδύνους που είναι κατάλληλοι για το περιβάλλον και για τους/τις ίδιους/-διες.

6. Το Σχολείο του Δάσους διευθύνεται από ειδικευμένους/-νες εκπαιδευτές/-τριες, οι οποίοι/-ες διατηρούν και αναπτύσσουν συνεχώς την επαγγελματική τους πρακτική. (FSA, n.d.a)

Το Σχολείο του Δάσους είναι μια ολοένα και πιο δημοφιλής πρακτική στο Ηνωμένο Βασίλειο σε όλη τη διάρκεια της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, στα πλαίσια της προσχολικής ηλικίας, στα δημοτικά σχολεία, στα ειδικά σχολεία και στις εναλλακτικές παροχές (πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια) και έχει αρχίσει να αποκτά διεθνή εμβέλεια με την ανάπτυξη παρόμοιων μοντέλων στον Καναδά, την Αυστραλία, την Τουρκία, τη Νότια Κορέα, τη Μαλαισία και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα (Harris, 2022).

Μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή των Forest Schools, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) ή ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες. Οι συνεδρίες διαρκούν συνήθως μισή ημέρα (π.μ. ή μ.μ.), έχουν υψηλή αναλογία προσωπικού προς τους/τις μαθητές/-τριες, καθοδηγούνται από έναν/μία εκπαιδευτικό Επιπέδου 3 του Σχολείου του Δάσους και υποστηρίζονται από βοηθούς διδασκαλίας.

Οι έρευνες σχετικά με την πρακτική των Forest Schools ξεκίνησε τη δεκαετία του 2000, με τα περισσότερα άρθρα με αξιολόγηση από ομοτίμους/-μες να δημοσιεύονται τα τελευταία δέκα χρόνια (Harris, 2022). Σε μια πρόσφατη συστηματική ανασκόπηση, ο Harris (2022) εντόπισε βασικά θέματα που περιλαμβάνουν «έρευνες σχετικά με την ανάπτυξή τους, τη σχέση τους με τη διδασκαλία στην τάξη και το εθνικό πρόγραμμα σπουδών, τον αντίκτυπο στην ανάπτυξη των παιδιών και τη σχέση τους με το περιβάλλον και την περιβαλλοντική συμπεριφορά» (σελ. 1). Άλλες έρευνες έχουν καταδείξει τα οφέλη των Forest Schools στην κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και των νέων (Roe and Aspinall, 2011· Coates and Pimlott-Wilson, 2019· Tiplady and Menter, 2021), στις ακαδημαϊκές επιδόσεις (McCree, Cutting and Sherwin, 2018· Coates and Pimlott-Wilson, 2019), στη σχολική φοίτηση (McCree, Cutting and Sherwin, 2018) και στη στάση και τις γνώσεις για το περιβάλλον (Ridgers, Knowles and Sayers, 2012· Turtle, Convery and Convery, 2015).

Επισκόπηση:

Το Σχολείο του Δάσους έχει ξεκινήσει να αναπτύσσεται στο Ηνωμένο Βασίλειο από το 1994, εμπνευσμένο από τα σκανδιναβικά μοντέλα εκπαίδευσης στην προσχολική ηλικία και τη ζωή στην ύπαιθρο και επηρεασμένο από παιδαγωγούς όπως οι Pestalozzi, Steiner, Froebel, Dewey, Isaacs, Montessori και MacMillan, καθώς και από ευρύτερα κινήματα μάθησης στην ύπαιθρο και περιπέτειας (Cree and McCree, 2012). Το Forest School Association (FSA) περιγράφει το Σχολείο του Δάσους ως εξής:

«Μια παιδοκεντρική διαδικασία εμπνευσμένης μάθησης, που προσφέρει ευκαιρίες για ολιστική ανάπτυξη μέσω τακτικών συνεδριών. Πρόκειται για ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που ενθαρρύνει το παιχνίδι, την εξερεύνηση και την υποβοηθούμενη ανάληψη κινδύνων. Αναπτύσσει την αυτοπεποίθηση και την αυτοεκτίμηση μέσα από εμπνευσμένες από τους/τις μαθητές/-τριες πρακτικές εμπειρίες στο φυσικό περιβάλλον. Το Σχολείο του Δάσους έχει ένα αναπτυξιακό ήθος που μοιράζονται χιλιάδες εκπαιδευμένοι/-νες εκπαιδευτές/-τριες σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι/-ες αναπτύσσουν συνεχώς τα μαθησιακά τους στυλ και τις δεξιότητές τους με σκοπό να στηρίξουν νέους/-ες και ευρηματικούς/-κές μαθητές/-τριες» (FSA, n.d.a).

Βήματα Υλοποίησης:

Προετοιμασία:

Οι εκπαιδευτές/-τριες του Forest School πρέπει να έχουν τουλάχιστον πιστοποιημένο Επίπεδο 3. Το FSA αναφέρει ότι:

«Το Επίπεδο 3 έχει σχεδιαστεί για να δώσει στον/στην εκπαιδευόμενο/-νη τα εφόδια για να γίνει Υπεύθυνος/-νη ενός Σχολείου του Δάσους, ικανός/-νή να δημιουργήσει και να διευθύνει ένα πρόγραμμα Forest School. Το Επίπεδο 3 καλύπτει τον τρόπο συντονισμού των ομάδων με μαθητοκεντρικό τρόπο και τον τρόπο βιώσιμης διαχείρισης του χώρου ενός Σχολείου Δάσους. Καλύπτει επίσης τις πρακτικές δεξιότητες που απαιτούνται από έναν/μία Υπεύθυνο/-νη Σχολείου του Δάσους. Γενικά, το πρόγραμμα αυτό έχει διάρκεια περίπου 180 ώρες και αντιστοιχεί σε 18 πιστωτικές μονάδες» (n.d.b).

Οι εκπαιδευτές/-τριες λαμβάνουν πιστοποίηση μέσω του FSA:

www.forestschoollassociation.org/forest-school-qualification/

Υλοποίηση:

Ο/Η Υπεύθυνος/-νη του Forest School σχεδιάζει, παρατηρεί και αναστοχάζεται για κάθε συνεδρία και για κάθε παιδί που συμμετέχει προσαρμόζοντας τις συνεδρίες ώστε να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες των παιδιών. Κάθε συνεδρία διαφέρει κατά περίπτωση, αλλά οι τυπικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν παιχνίδια φαντασίας και άλλα παιχνίδια, εξερεύνηση της φύσης, αναρρίχηση και ισορροπία, δημιουργία φωλιών και κατασκευών, άναμμα φωτιάς και μαγείρεμα, δεξιότητες και γνώσεις επιβίωσης στο φυσικό περιβάλλον (bushcraft), όπως π.χ. πριόνισμα, ξυλογλυπτική, χρήση φυσικών υλικών για ζωγραφική και δημιουργία και χρόνο για χαλάρωση.

Οι αρχές του Σχολείου του Δάσους για καλές πρακτικές διερευνώνται περαιτέρω εδώ:

www.forestschoollassociation.org/full-principles-and-criteria-for-good-practice/

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Η χρήση μιας θεωρίας αλλαγής για τον προσδιορισμό των σταδίων αλλαγής που αναμένεται να επιφέρουν τα επιδιωκόμενα αποτελέσματά τους μπορεί να αποδείξει ότι:

- τα παιδιά χρησιμοποιούν με αυτοπεποίθηση ένα ευρύ φάσμα επικοινωνίας και γλώσσας για να αναπτυχθούν και να επιτύχουν·
- τα παιδιά έχουν αυτοπεποίθηση και ενδιαφέρον για μάθηση (δια βίου δεξιότητες)·
- τα παιδιά παρουσιάζουν βελτίωση στην κοινωνική και συναισθηματική τους ευημερία·
- το Σχολείο του Δάσους αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του σχολικού προγράμματος σπουδών και της προσφοράς προς τους/τις μαθητές/-τριες.

Για περισσότερες πληροφορίες για τα σχολεία και άλλες δομές σχετικά με το Forest School (συμπεριλαμβανομένων πρακτικών οδηγιών, μέτρησης αντικτύπου με τη χρήση της θεωρίας της αλλαγής και παραδειγμάτων μελετών περίπτωσης), μπορείτε να διαβάσετε τα εξής:

www.scotswoodgarden.org.uk/images/documents/NU_Forest_Schools_AW_RESUPPLY_LOW_RES_SPREADS.pdf

www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/cflat/files/theory-based-methodology.pdf

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Το Carlton Grange είναι ένα μεγάλο δημοτικό σχολείο με 469 παιδιά (47% κορίτσια και 53% αγόρια) ηλικίας 2 έως 11 ετών. Βρίσκεται σε μια περιοχή σοβαρής οικονομικής αποστέρευσης στη βορειοανατολική Αγγλία (κατατάσσεται στο 1% των πιο υποβαθμισμένων περιοχών της Αγγλίας). Το σχολείο εξυπηρετεί έναν πολύ ποικιλόμορφο πληθυσμό που αποτελείται από ένα ευρύ φάσμα εθνοτικών, θρησκευτικών και πολιτισμικών καταβολών· περίπου το 90% των παιδιών μιλούν αγγλικά ως πρόσθετη γλώσσα, ενώ στο σχολείο ομιλούνται περίπου 28 γλώσσες (οι πιο συχνές είναι η βεγγαλική, η ρουμανική, η αγγλική, η τσεχική και η σλοβακική). Το 26% των παιδιών έχουν αναγνωρισμένες Ειδικές Εκπαιδευτικές Ανάγκες και Αναπηρίες (Special Educational Needs and Disabilities-SEND). Όλοι/-λες οι μαθητές/-τριες έχουν ευκαιρίες για μάθηση στην ύπαιθρο και τα τελευταία τρία χρόνια, το σχολείο έχει αναπτύξει ένα Forest School στον χώρο του με εκπαιδευμένους/-νες επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες τόσο για το σύνολο του σχολείου όσο και για στοχευμένες παρεμβάσεις. Στο Carlton Grange, το Forest School υλοποιείται με τα τμήματα των πρώτων τάξεων σε όλο το σχολείο εκ περιτροπής (πρόκειται για μια πιο χαλαρή εκδοχή, καθώς οι συνεδρίες δεν είναι τόσο συχνές) και ως παρέμβαση για στοχευμένες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων δύο ομάδων αυτοεκτίμησης και της ομάδας Διεθνών Αφίξεων (τακτικές εβδομαδιαίες συνεδρίες). Το Carlton Grange θεωρεί ότι η παροχή τέτοιων ευκαιριών είναι το κλειδί για την εμπλοκή των παιδιών στη δια βίου μάθηση και ότι μέσω τέτοιων ευκαιριών τα παιδιά παρακινούνται εσωτερικά να αναπτύξουν βασικές δεξιότητες. Σκεπτόμενη το Forest School, η διευθύντρια έκανε το εξής σχόλιο:

«Είμαι πραγματικά ενθουσιασμένη με την εξέλιξή του... όλα όσα ελπίζαμε ότι θα ήταν... ασφαλώς τα βγάζει έξω, ασφαλώς αναπτύσσει τη γλώσσα τους, ασφαλώς αναπτύσσει τις εμπειρίες τους και την αυτοεκτίμησή τους, διότι όλα αυτά τα πράγματα λειτουργούν ταυτόχρονα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη ενός παιδιού ως ατόμου».

Το δημοτικό σχολείο Carlton Grange έχει αναπτύξει μια περιοχή του σχολικού γηπέδου με δέντρα σε χώρο του Forest School, ο οποίος περιλαμβάνει τώρα μια περιοχή για άναμμα φωτιάς, πολλά χαλαρά μέρη με κορμούς, κλαδιά και κλαριά διαφόρων μεγεθών, μια περιοχή για σκάψιμο, σταθερούς κορμούς και ένα χαλαρωμένο σχοινί στο έδαφος για ισορροπία, μια αιώρα, μια περιοχή για «μαγικά» φίλτρα και μια κουζίνα εξωτερικού χώρου. Ο χώρος περιλαμβάνει επίσης μια έκταση για καλλιέργεια και μια λίμνη άγριας ζωής.

[Εικόνα 1: επιλογή φωτογραφιών από τον χώρο του Forest School του Δημοτικού Σχολείου Carlton Grange]

Τα παιδιά και το προσωπικό του σχολείου περιγράφουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα πρώτα το Forest School και πόσο ανυπομονούν για τις συνεδρίες. Το προσωπικό πιστεύει ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, καθώς έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τη μάθησή τους, περισσότερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει την πίεση που νιώθουν ορισμένα παιδιά στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου εκτιμά τον ρόλο που διαδραματίζει το Forest School στο να βοηθήσει τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων να εγκατασταθούν στο σχολείο και πόσο αποτελεσματικό μπορεί να είναι στο να διευκολύνει τα παιδιά να αναπτύξουν σχέσεις με το προσωπικό και τα παιδιά, καθώς και να αποκτήσουν αυτοπεποίθηση για να αλληλεπιδράσουν με τους άλλους τόσο στο Forest School όσο και στην τάξη. Το προσωπικό του σχολείου αναγνωρίζει τα οφέλη της υποστήριξης των παιδιών να αναλαμβάνουν κινδύνους στο Σχολείο Δάσους, είτε πρόκειται για σωματικούς είτε για συναισθηματικούς κινδύνους. Όπως αναφέρει το προσωπικό του σχολείου, το Forest School βοηθάει τα παιδιά να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους στην αγγλική γλώσσα, γεγονός ιδιαίτερα σημαντικό για τα παιδιά της ομάδας Διεθνών Αφίξεων που τα περισσότερα από αυτά δεν γνωρίζουν καθόλου ή γνωρίζουν πολύ λίγα αγγλικά. Η διευθύντρια θεωρεί ότι τα προηγούμενα χρόνια, το σχολείο επικεντρώθηκε περισσότερο στην αγγλική γλώσσα και τα μαθηματικά, ενώ ήταν πολύ απρόθυμο στην ιδέα να χάσουν τα παιδιά χρόνο διδασκαλίας από τα μαθήματα αυτά. Ωστόσο, είναι πλέον πεπεισμένη για τα οφέλη βιωματικών ευκαιριών όπως το Forest School και κατανοεί ότι ο χρόνος που αφιερώνεται στην εξερεύνηση του κόσμου ενισχύει τη μάθηση μέσα στην τάξη. Το σχολείο διαπιστώνει ότι, παρόλο που τα παιδιά περνούν τώρα λίγο λιγότερο χρόνο στην εστιασμένη διδασκαλία της γλώσσας και της αριθμητικής, «μαθαίνουν περισσότερα, σίγουρα εξίσου πολλά, αν όχι περισσότερα».

Το Carlton Grange αναγνώρισε τη χρηματοδότηση ως σημαντική πρόκληση για την υλοποίηση του Forest School. Αυτή περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την ανάπτυξη ενός χώρου για το εν λόγω Σχολείο (ή εναλλακτικά την πρόσβαση σε εξωτερικό χώρο) και την αγορά εξοπλισμού, τη χρηματοδότηση υψηλών αναλογιών προσωπικού και κατάλληλης κατάρτισης και επαγγελματικής ανάπτυξης, την υγεία και ασφάλεια και το κόστος ασφάλισης. Η υποχρηματοδότηση της εκπαίδευσης στην Αγγλία θεωρείται από τα σχολεία ως μια συνεχής δυσκολία. Όπως ανέφερε το Carlton Grange, ένας μεγαλύτερος αριθμός παιδιών θα επωφελούνταν από τις εβδομαδιαίες συνεδρίες, αλλά η χρηματοδότηση αποτελεί εμπόδιο στην επέκταση της παροχής. Άλλες προκλήσεις ήταν οι πιέσεις που ασκούνται στα σχολεία από την επιθεώρηση Ofsted του Ηνωμένου Βασιλείου (Office for Standards in Education Children's Services and Skills) και η ανάγκη αιτιολόγησης των αποκλίσεων από το εθνικό πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, ορισμένοι γονείς εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με το κρύο και την υγρασία, αν και το σχολείο δήλωσε ότι αυτό είναι συνήθως μια βραχυπρόθεσμη ανησυχία και ότι οι γονείς συνήθως πείθονται μόλις δουν πόσο πολύ απολαμβάνουν τα παιδιά τους τις συνεδρίες και ότι τα φροντίζουν επαρκώς με κατάλληλο εξωτερικό ρουχισμό και υποδήματα (που παρέχονται από το σχολείο). Όπως και σε άλλους τομείς της πρακτικής, το σχολείο θεωρεί ότι οι συνεχείς σχέσεις με τις οικογένειες και η ανοικτή επικοινωνία είναι τα σημαντικότερα στοιχεία.

Οφέλη:

Το Forest School χρειάζεται επενδύσεις για την ανάπτυξη ενός χώρου και την κατάρτιση προσωπικού για την παροχή της υπηρεσίας, με ειδική εμπειρογνώση στις μελέτες υπαίθριων χώρων, την υγεία και την ασφάλεια, καθώς και την παιδαγωγική προσέγγιση που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και διαφέρει από τη συνήθη διδακτική πρακτική στα σχολεία του Ηνωμένου Βασιλείου (πέρα από την Πρώιμη Σχολική Εκπαίδευση). Το Carlton Grange έλαβε υποστήριξη από ένα τοπικό δίκτυο Σχολείων του Δάσους, το οποίο παρείχε σχετική εκπαίδευση και επαγγελματική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης πρακτικής, παιδαγωγικής και ερευνητικής υποστήριξης. Ο διορισμός του κατάλληλου προσωπικού που είναι παθιασμένο με την ύπαιθρο και την υποστήριξη της ολιστικής ανάπτυξης των παιδιών είναι το ζητούμενο, ενώ το Carlton Grange έχει ήδη διορίσει έναν/μία υπεύθυνο για το Forest School στο σχολείο. Το ωρολόγιο πρόγραμμα είναι εξίσου σημαντικό για να διασφαλιστεί ότι οι συνεδρίες είναι συχνές, μακροχρόνιες και ότι διατηρείται υψηλή αναλογία προσωπικού και παιδιών.

Το προσωπικό ανέφερε ότι τα παιδιά ωφελούνται από ένα λιγότερο δομημένο περιβάλλον στο Forest School, διότι έχουν περισσότερες ευκαιρίες να κατευθύνουν τα ίδια τη μάθησή τους, μεγαλύτερη ευελιξία στην επικοινωνία με τους άλλους, ενώ δεν υπάρχουν «σωστές ή λάθος απαντήσεις», γεγονός που μειώνει τις πιέσεις που μερικά παιδιά αισθάνονται μέσα στην τάξη.

«Ευκαιρίες να συνεργαστούν και να δουλέψουν μαζί σε ένα πρακτικό θέμα και όχι σε κάτι που πρέπει είτε να διαβάσουν είτε να γράψουν. Νομίζω ότι είναι πραγματικά πολύτιμο, επειδή όλες αυτές οι δεξιότητες που μαθαίνουν από αυτό, μπορούν να αναπτυχθούν σε αυτό που χρειάζονται». (διευθύντρια)

Τα σχολεία είναι σε θέση να δώσουν συγκεκριμένα παραδείγματα στα οποία πιστεύουν ότι το Forest School διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην τόνωση της αυτοπεποίθησης των παιδιών δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αλληλεπιδρούν και να μιλούν με τους συνομηλίκους τους, καθώς και στη γλωσσική τους ανάπτυξη:

«Το παιδί Γ ξεκίνησε τις συνεδρίες και δεν αλληλεπιδρούσε με τα άλλα παιδιά. Μέσα σε ένα τετράμηνο, άρχισε να αναπτύσσει σχέσεις με τους άλλους στη συνεδρία. Κατά τη διάρκεια του επόμενου τετράμηνου, αισθάνθηκε πιο άνετα και πλέον συζητάει με αυτοπεποίθηση μέσα στην ομάδα. Επίσης, παίζει καλά τόσο ανεξάρτητα όσο και με τους άλλους στην ομάδα». (εκπαιδευτικός της ομάδας Διεθνών Αφίξεων)

«Δεν μπορώ να τονίσω πόσο πολύ (το Forest School) ενισχύει τη γλωσσική τους ανάπτυξη, γιατί υπάρχουν τόσα πολλά που προκύπτουν από αυτό...όταν μιλάς για διαφορετικά φύλλα, τα ονόματα διαφορετικών φύλλων, τα ονόματα διαφορετικών δέντρων, τα ονόματα των ξηρών καρπών, των μούρων, δημιουργούνται πολλά περισσότερα με φυσικό τρόπο απ' ό,τι στην τάξη... απλώς έχει περισσότερο νόημα γι' αυτά και... τα βοηθά να αναπτύξουν αυτές τις δεξιότητες σε διάφορους τομείς...όλα λειτουργούν μαζί, ίσως χωρίς τόσο έντονη εστίαση, τα παιδιά μαζεύουν τα πράγματα μόνα τους και το απολαμβάνουν πραγματικά και, όπως όλοι γνωρίζουμε, αν τα παιδιά είναι ευτυχισμένα, τότε είναι πιο ικανά να προσλαμβάνουν πράγματα και να τα θυμούνται». (διευθύντρια)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Να είστε ξεκάθαροι/-ρες σχετικά με το τι θέλετε να πετύχετε και για ποια παιδιά.

Η απόφαση για την απομάκρυνση από το υποχρεωτικό πρόγραμμα σπουδών πρέπει να δικαιολογείται και για τον λόγο αυτό, είναι απαραίτητο ένα ισχυρό όραμα της ηγεσίας με μια σαφώς διατυπωμένη και τεκμηριωμένη αιτιολογία.

Μην χρησιμοποιείτε τη συμμετοχή στο Forest School ως επιβράβευση ή ως τιμωρία.

Συμπεριλάβετε την ελευθερία καθώς και μια ορισμένη δομή στις συνεδρίες.

Δώστε προτεραιότητα στην οικοδόμηση σχέσεων μεταξύ προσωπικού και παιδιών και μεταξύ των παιδιών με την πάροδο του χρόνου.

Οι μεγαλύτερες σε διάρκεια συνεδρίες έχουν μεγαλύτερο αντίκτυπο και επιτρέπουν την εμπύθιση στο μαθησιακό περιβάλλον.

Ενθαρρύνετε υψηλή αναλογία προσωπικού προς τα παιδιά για αύξηση του αντίκτυπου.

Επιλέξτε προσεκτικά τον χώρο σας δίνοντας ευκαιρίες για τρέξιμο, αναρρίχηση, παιχνίδι και επαφή με τη φύση.

Πρόσθετοι Πόροι:

<https://forestschoollassociation.org/what-is-forest-school/>

<https://forestschoollassociation.org/forest-school-qualification/>

Coates, J. K. & Pimlott-Wilson, H. (2019). Learning while playing: Children's Forest School experiences in the UK. *British Educational Research Journal*, 45(1), 21-40.

Crabtree, B.F. and Miller, W.L. (1999). 'Using codes and code manuals: a template organising style of interpretation', in B.F. Crabtree and W.L. Miller, (eds.), *Doing Qualitative Research*, 2nd edition. Newbury Park, California: Sage.

Cree, J. and McCree, M. (2012). 'A brief history of the roots of Forest School in the UK', *Horizons*, 60 (Winter).

Harris (2022) Forest School. *CABI Reviews*, <https://doi.org/10.1079/cabireviews202217041>

McCree, M. Cutting, R. & Sherwin, D. (2018). The hare and the tortoise go to Forest School: Taking the scenic route to academic attainment via emotional wellbeing outdoors. *Early Child Development and Care*, 188(7), 980-996.

Ridgers, N. D., Knowles, Z. R. & Sayers, J. (2012). Encouraging play in the natural environment: A child-focused case study of Forest School. *Children's Geographies*, 10(1), 49-65.

Roe, J. & Aspinall, P. (2011). The restorative outcomes of forest school and conventional school in young people with good and poor behaviour. *Urban Forestry & Urban Greening*, 10, 205-212.

Tiplady LSE, Menter H. (2021). Forest School for wellbeing: an environment in which young people can 'take what they need'. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 21 (2,) 99-114.

Turtle, C., Convery, I. & Convery, K. (2015). Forest School and environmental attitudes: A case study of children aged 8-11 years. *Cogent Education*, 2:1100103.

Συμπέρασμα:

Το Forest School είναι αποτελεσματικό στην εμπλοκή των παιδιών, στην ανάπτυξη σχέσεων και στην υποστήριξη της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης που επιτρέπει στα παιδιά να συμμετέχουν στη μάθηση.

Η παιδαγωγική του Forest School που καθοδηγείται από τους/τις μαθητές/-τριες και η εμπύθιση στον φυσικό κόσμο κινητοποιεί εσωτερικά τη γλωσσική ανάπτυξη των παιδιών και ενισχύει τον γραμματισμό εντός και εκτός της τάξης.

Η κατανόηση των προκλήσεων και των δυνατών σημείων σε μια σχολική κοινότητα και η οικοδόμηση υποστηρικτικών σχέσεων με τους γονείς και τις οικογένειες δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να αξιοποιούν αυτά τα δυνατά σημεία, να συμμετέχουν στην

Διαλογικές Συναντήσεις

Επισκόπηση:

Οι Διαλογικές Συναντήσεις (Dialogic Gatherings) είναι μια Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση (Successful Educational Action - SEA) που έχει αποδειχθεί ότι βελτιώνει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις, την ψυχοκοινωνική ευημερία και την κοινωνική συνοχή στα σχολεία από τα πρώτα χρόνια μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων. Παράλληλα, δείχνουν να είναι αποτελεσματικές σε κάθε πολιτισμικό, κοινωνικοοικονομικό και γεωγραφικό πλαίσιο (Flecha, 2015). Οι διαλογικές συναντήσεις περιλαμβάνουν τη συλλογική οικοδόμηση της γνώσης και του νοήματος από τους/τις εκπαιδευόμενους/-νες/ μαθητές/-τριες μέσω της ανάγνωσης των μεγαλύτερων παγκοσμίως αναγνωρισμένων λογοτεχνικών, καλλιτεχνικών και επιστημονικών έργων ακολουθώντας τις αρχές της διαλογικής μάθησης (Ruiz-Eugenio et al., 2023). Κατά τη διάρκεια των Διαλογικών Συναντήσεων, η νέα γνώση και το νόημα οικοδομούνται συλλογικά μέσω διαλογικών αλληλεπιδράσεων πάνω σε επιλεγμένα κείμενα, τα οποία οι συμμετέχοντες/-χουσε έχουν προετοιμάσει εκ των προτέρων. Οι Διαλογικές Συναντήσεις μπορούν να υλοποιηθούν σε διάφορα γνωστικά αντικείμενα, όπως η λογοτεχνία, οι φυσικές επιστήμες, τα μαθηματικά, τα εικαστικά και η μουσική μεταξύ άλλων.

Οι Διαλογικές Συναντήσεις δημιουργούν μια συμπεριληπτική τάξη στην οποία οι μαθητές/-τριες ενισχύουν τη μάθησή τους, καλλιεργούν την κριτική σκέψη και τις επικοινωνιακές τους ικανότητες και φροντίζουν να μην μένει κανείς πίσω. Ακόμη, αυτή η επιτυχημένη εκπαιδευτική δράση δημιουργεί ένα ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον στο οποίο η συμβολή όλων είναι ευπρόσδεκτη και εκτιμάται. Οι Συναντήσεις επιδιώκουν να δημιουργήσουν έναν διαλογικό χώρο στον οποίο η συμμετοχή των μαθητών/-τριών έχει προτεραιότητα, ενθαρρύνεται και αξιοποιείται δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή σε όσους/-σες παραδοσιακά δεν συμμετέχουν στις αλληλεπιδράσεις στην τάξη. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού είναι να διευκολύνει τη συζήτηση και να διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή. Εκτεταμένες προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει θετικές επιδράσεις στη μάθηση των μαθητών/-τριών (π.χ. βελτίωση των ακαδημαϊκών αποτελεσμάτων, συμπεριλαμβανομένης της απόκτησης λεξιλογίου, της κατανόησης κειμένου και της γραπτής και προφορικής επικοινωνίας, μεταξύ άλλων δεξιοτήτων) στη φιλοκοινωνική συμπεριφορά (όπως η βοήθεια, η αλληλεγγύη, η εμπιστοσύνη, η ενίσχυση των κοινωνικών σχέσεων και η μείωση του σχολικού εκφοβισμού) και στη συνολική ευημερία. Η αξία των γνώσεων και της πολιτισμικής νοημοσύνης των μαθητών/-τριών τονίζεται σε όλες τις Διαλογικές Συναντήσεις προωθώντας την ιδέα ότι η διαφορετικότητα του υπόβαθρου των συμμετεχόντων/-χουσών αποτελεί ανεκτίμητη συμβολή στη διαδικασία της μάθησης. Δεν υπάρχει ελάχιστη ή μέγιστη ηλικία για τη συμμετοχή στις Διαλογικές Συναντήσεις, οι οποίες έχουν δοκιμαστεί από το νηπιαγωγείο μέχρι την εκπαίδευση ενηλίκων, σε διάφορες γλώσσες. Λειτουργούν επίσης σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα, καθώς η δομή τους ενθαρρύνει την κατάκτηση της γλώσσας μέσω των συνεχών αλληλεπιδράσεων μεταξύ συνομηλίκων και των αναφορών στο υλικό που μελετάται. Οι Διαλογικές Συναντήσεις είναι συνήθως ανοιχτές σε ολόκληρη την κοινότητα, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν και άλλα ενήλικα άτομα από την κοινότητα. Οι ενήλικες από την κοινότητα μπορούν να οργανώσουν τη δική τους Συνάντηση ως δραστηριότητα οικογενειακής εκπαίδευσης στο σχολείο ή σε οποιοδήποτε άλλο περιβάλλον της κοινότητας.

Βήματα Υλοποίησης:

Για να εξηγήσετε πώς θα υλοποιήσετε αυτή την Επιτυχημένη Εκπαιδευτική Δράση στο μαθησιακό σας περιβάλλον, μπορείτε να διαβάσετε το ακόλουθο παράδειγμα που περιγράφει μια Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Αυτό μπορεί να προσαρμοστεί αναλόγως σε άλλες συναντήσεις (π.χ. μουσικές, καλλιτεχνικές, επιστημονικές κ.λπ.) ανάλογα με το υλικό που χρησιμοποιείται για τη συζήτηση.

Προετοιμασία:

Αρχικά, οι μαθητές/-τριες επιλέγουν ένα βιβλίο και συμφωνούν με δημοκρατικές διαδικασίες για τον αριθμό των σελίδων που θα διαβάσουν πριν από τη Διαλογική Λογοτεχνική Συνάντηση. Σε αυτή την περίπτωση, το βιβλίο θα πρέπει να συγκαταλέγεται μεταξύ των σπουδαιότερων λογοτεχνικών έργων της ανθρωπότητας (σε έκδοση κατάλληλη για την ηλικία των μαθητών/-τριών αν είναι απαραίτητο). Το επιλεγμένο ανάγνωσμα πρέπει να πληροί αυτή την απαίτηση και να είναι ένα από τα υψηλότερης ποιότητας κείμενα (και πάλι, εξασφαλίζοντας προσαρμογές κατάλληλες για την ηλικία, όταν χρειάζεται). Αφού επιλεγεί το κείμενο, οι μαθητές/-τριες διαβάζουν το επιλεγμένο απόσπασμα πριν από τη συνάντηση (στο σπίτι, με τις οικογένειές τους, μόνοι/-νες τους ή στο σχολείο) και επιλέγουν την παράγραφο ή μια ιδέα που τους αρέσει για οποιονδήποτε λόγο προκειμένου να τη μοιραστούν με τους/τις άλλους/-λες συμμετέχοντες/-χουσες κατά τη διάρκεια της Συνάντησης.

- Συμβουλή για μαθητές/-τριες Δημοτικού: Αν δουλεύετε πάνω στις δεξιότητες γραφής, οι μαθητές/-τριες θα πρέπει να γράφουν τη συνεισφορά τους κατά την ανάγνωση του κειμένου και να την έχουν μαζί τους για να θυμούνται και να μοιράζονται τις ιδέες τους κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Υλοποίηση:

Κατά τη διάρκεια της συνεδρίας, οι μαθητές/-τριες κάθονται σε έναν κύκλο όπου όλοι/-λες μπορούν να βλέπουν ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη. Ο/Η εκπαιδευτικός ενεργεί ως συντονιστής/-στρια δίνοντας ευκαιρίες στους/στις μαθητές/-τριες να μιλήσουν με τη σειρά και διασφαλίζοντας τις αρχές της Διαλογικής Μάθησης (Flecha, 2015). Επιπλέον, ακούει και διευκολύνει τη συνεδρία, διασφαλίζει ότι τηρούνται οι αρχές και μπορεί ακόμη και περιστασιακά να συμμετέχει στο ίδιο επίπεδο με τους/τις υπόλοιπους/-πες συμμετέχοντες/-χουσες. Οι διαλογικές αρχές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τα εξής: ισότιμος διάλογος (όλοι/-λες μπορούν να συμμετάσχουν και κάθε συμβολή είναι ευπρόσδεκτη, αρκεί να βασίζεται σε αποτελεσματική επιχειρηματολογία), αλληλεγγύη (γίνεται σεβαστή η εναλλαγή σειράς και δίνεται ρητή προτεραιότητα σε όσους/-σες έχουν συμμετάσχει λιγότερο), πολιτισμική νοημοσύνη και λειτουργική διάσταση (αυτή προκύπτει όταν οι μαθητές/-τριες συνδέουν το κείμενο με τον πολιτισμό της πατρίδας τους ή το συνδέουν με κάτι που έχουν μάθει στο παρελθόν) και μετασχηματισμός της προηγούμενης γνώσης σε ένα υψηλότερο επίπεδο γνώσης. Αυτοί οι μηχανισμοί ενδυναμώνουν τους/τις μαθητές/-τριες να συζητούν βαθιές και σύνθετες ιδέες όπως η αγάπη, ο θάνατος ή ακόμη και γεωπολιτικά ζητήματα.

Παρακολούθηση και Αξιολόγηση:

Ο κοινωνικός αντίκτυπος των Διαλογικών Συναντήσεων έχει αποδειχθεί σε μεγάλο βαθμό από έρευνες παγκοσμίως. Τα αποτελέσματα μπορούν να παρακολουθούνται μέσω τυπικών σχολικών αξιολογήσεων ή/και περιφερειακών ή εθνικών εξωτερικών αξιολογήσεων. Η συλλογή στοιχείων και δεδομένων από πολύ διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα και πλαίσια δίνει τη δυνατότητα αναπαραγωγής και επεκτασιμότητας. Ορισμένοι/-νες εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να συλλέγουν ποιοτικά στοιχεία σχετικά με τον αντίκτυπο των συναντήσεων εμπλέκοντας τους/τις μαθητές/-τριες σε σύντομες συζητήσεις μετά από κάθε συνεδρία ή μέσω μιας συνολικής αξιολόγησης της ανάγνωσης, όταν την ολοκληρώνουν.

Παραδείγματα και Μελέτες Περίπτωσης:

Η Μαρίχε είναι δασκάλα πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα σχολείο στο οποίο οι περισσότεροι/-ρες μαθητές/-τριες είναι Ρομά και μετανάστες/-στρίες. Παρόλο που οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε φοιτούν στην 4η τάξη (11-12 ετών), στην αρχή της σχολικής χρονιάς πολλοί/-λές από αυτούς/-τές δυσκολεύονται να διαβάσουν και να γράψουν, γεγονός που θέτει σε κίνδυνο τη διαδικασία της μάθησής τους σε άλλα μαθήματα. Μετά την υλοποίηση των Διαλογικών Λογοτεχνικών Συναντήσεων, οι εν λόγω μαθητές/-τριες όχι μόνο διαβάζουν με ευχέρεια, αλλά είναι επίσης σε θέση να βγάζουν συμπεράσματα για σημαντικά θέματα που εξάγονται από τα κείμενα (όπως η αγάπη, ο θάνατος, η δικαιοσύνη ή η εμπιστοσύνη) συσχετίζοντάς τα με τις δικές τους εμπειρίες. Χάρη στη συμμετοχή τους στις Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες της Μαρίχε έχουν ενισχύσει τις ικανότητές τους στον γραμματισμό, ενώ παράλληλα έχουν αποκτήσει σύνθετο λεξιλόγιο, έχουν βελτιώσει τις δεξιότητές τους στη γραφή, καθώς και τις ικανότητές τους στην επίλυση συγκρούσεων. Αυτή δεν είναι μια μεμονωμένη περίπτωση· 15.000 σχολεία υλοποιούν επί του παρόντος Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις παγκοσμίως και χιλιάδες μαθητές/-τριες, εκπαιδευτικοί και κοινότητες επωφελούνται από αυτές.

Η έλλειψη πρόσβασης στα βιβλία θα μπορούσε να αναδειχθεί ως μια κοινή πρόκληση. Πολλά σχολεία την αντιμετώπισαν ως εξής: α) αναζητώντας την υποστήριξη της τοπικής διοίκησης, της δημόσιας βιβλιοθήκης, μεταξύ άλλων· β) δημιουργώντας δίκτυα συνεργασίας με άλλα σχολεία για την κοινή χρήση των βιβλίων και δίκτυα αλληλεγγύης στην κοινότητα· γ) αναζητώντας εξωτερική χρηματοδότηση για την αγορά αυτών των βιβλίων. Αυτό κατέστη δυνατό ακόμη και στο σχολείο της Μαρίχε, το οποίο διαθέτει περιορισμένους οικονομικούς πόρους, αλλά αυτό δεν εμποδίζει το δικαίωμα των μαθητών/-τριών της να διαβάζουν τα καλύτερα έργα της παγκόσμιας λογοτεχνίας.

Οφέλη:

- Επιτρέπουν την εις βάθος κατανόηση ενός σύνθετου κειμένου μέσω της **συλλογικής νοηματοδότησης**.
- Εμπλουτίζουν και επεκτείνουν το **λεξιλόγιο** των μαθητών/-τριών.
- Βελτιώνουν την **προφορική έκφραση**, την **κατανόηση** και την **παραγωγή γραπτού λόγου**, γεγονός που έχει ιδιαίτερη σημασία για τους/τις μαθητές/-τριες των οποίων η πρώτη γλώσσα δεν είναι η γλώσσα διδασκαλίας.
- Ενισχύουν την **κριτική σκέψη**, την **ακαδημαϊκή αυτοεκτίμηση** και τις δεξιότητες συλλογισμού: βασικές δεξιότητες για τον 21ο αιώνα που διασφαλίζουν οι Διαλογικές Συναντήσεις.
- Αυξάνουν τη **σχολική φοίτηση**, τα **κίνητρα μάθησης** και ενισχύουν το **ενδιαφέρον για την ανάγνωση**: Λόγω της θετικής ατμόσφαιρας που δημιουργούν οι Διαλογικές Συναντήσεις, οι μαθητές/-τριες εξηγούν πόσο ενθουσιασμένοι/-νες είναι για την επόμενη Συνάντηση.
- **Αναπτύσσουν τις δεξιότητες γραμματισμού στην κοινότητα**: Αυτό το ενδιαφέρον ξεφεύγει από τους χώρους του σχολείου: Μερικοί/-κές μαθητές/-τριες έχουν επεκτείνει τις Διαλογικές Συναντήσεις διοργανώνοντάς τες στο σπίτι τους και εμπλέκοντας τους παππούδες και τις γιαγιάδες, τα μικρότερα αδέρφια τους, τους εργαζόμενους γονείς τους, ακόμη και τους/τις γείτονες/-νισσες.
- Ενθαρρύνουν τη συζήτηση **δύσκολων θεμάτων και διλημάτων ζωής**, όπως η κοινωνική δικαιοσύνη, παγκόσμια ζητήματα και ειδήσεις, ανθρώπινες αξίες (π.χ. αγάπη, ντροπή, φόβος, πάθος).
- Με την επεξεργασία ενός κλασσικού και συχνά δύσκολου κειμένου, **αμβλύνουν τις κοινωνικές και πολιτισμικές ανισότητες και ενδυναμώνουν** (κυρίως) τα άτομα που υφίστανται συστημικά αποκλεισμούς και διακρίσεις.

«Μπορείς πραγματικά να το δεις στα κορίτσια Ρομά (...) Μετά από ένα χρόνο συνεργασίας, ένα από αυτά ήρθε σε μία από τις DLG [Διαλογικές Λογοτεχνικές Συναντήσεις] και μου είπε: "Θυμάσαι που πέρυσι μου έμαθες να διαβάζω; Αυτό είναι το αγαπημένο μου βιβλίο, γιατί είναι το πρώτο που διάβασα". Είπε ότι "Ο Πλάτωνας κι εγώ" [το κείμενο που επιλέχθηκε για τη συνάντηση] είναι το αγαπημένο της βιβλίο».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Στην αρχή του σχολικού έτους, σε κάποιες στιγμές, αυτός (ένας μαθητής με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες) φώναζε εκνευρισμένος. Ανέβαζε πολύ τον τόνο της φωνής του ή φώναζε πού και πού. Τώρα, εξακολουθούν να ακούγονται φωνές στις συναντήσεις αλλά είναι πολύ λίγες. (...) Είναι απίστευτο ότι είναι ήρεμος. Είναι ένας από τους μαθητές και όλοι τον αντιμετωπίζουν με τεράστιο σεβασμό και αλληλεγγύη».

(Μαρία, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

«Αυτό είναι που μου αρέσει να βλέπω: την ανάμιξη των πολιτισμών. Ίσως έρθει μια μητέρα Ρομά που δεν διαβάζει στο σπίτι και μετά έρχεται και μοιράζεται το βιβλίο με την κόρη της και λέει τα δικά της λόγια. Είναι υπέροχο και συνεχίζουν να έρχονται».

(Ρόζα, δασκάλα στο Σχολείο 2- Ισπανία)

Συμβουλές Επιτυχίας:

Η εφαρμογή επιστημονικών στοιχείων στην πράξη στην τάξη είναι απαραίτητη για την επιτυχή υλοποίηση και, κυρίως, για την επίτευξη των προσδοκώμενων θετικών αποτελεσμάτων:

α) Τα κείμενα/βιβλία θα πρέπει να πληρούν το κριτήριο ότι συγκαταλέγονται μεταξύ των **σπουδαιότερων λογοτεχνικών συνεισφορών στην ανθρωπότητα** στη λογοτεχνία, στην επιστήμη, στη φιλοσοφία ή σε οποιοδήποτε άλλο γνωστικό αντικείμενο πάνω στο οποίο θα υλοποιηθούν οι Διαλογικές Συναντήσεις.

β) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ακολουθεί και να σέβεται τις αρχές της **Διαλογικής Μάθησης** και, ως εκ τούτου, πρέπει να τις γνωρίζει πριν από τις συνεδρίες.

γ) Ο/Η εκπαιδευτικός θα πρέπει να ενεργεί ως συντονιστής/-στρια: οι συναντήσεις είναι η στιγμή που οι μαθητές/-τριες μπορούν να μιλήσουν και να μοιραστούν τις ιδέες και τις σκέψεις τους.

δ) Δεν επιτρέπεται καμία μορφή επικριτικής συμπεριφοράς, **βίας ή προκατάληψης**.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΒΑΣΙΣΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΩΝ ΧΑΜΗΛΩΝ ΕΠΙΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΡΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Red Barnet, MHPSS Collaborative

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα Έρευνας και Καινοτομίας «Ορίζοντας Ευρώπη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο της Συμφωνίας Επιχορήγησης αριθ. 101061288. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντικατοπτρίζουν κατ' ανάγκη εκείνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας. Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Έρευνας μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι γι' αυτές.